

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU A ROZHODNUTÍ
SÚDOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

5/2019

OBSAH*Rozhodnutia vo veciach obchodnoprávných*

34. Uznesenie registrového súdu o zamietnutí námietok proti odmietnutiu vykonania zápisu požadovaných údajov do obchodného registra, je rozhodnutím vo veci samej.....7
35. Podľa § 357 písm. b/ CSP je odvolanie prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o odmietnutí podania vo veci samej, pričom medzi takéto podania patrí aj podanie odporu v zmysle § 123 ods. 2 CSP. Proti uzneseniu o odmietnutí odporu je odvolanie prípustné.....17
36. Za účinné doručenie rozhodnutia súdu advokátovi - fyzickej osobe je možné považovať iba doručenie rozhodnutia do elektronickej schránky advokáta, ktorú má určenú na elektronicú komunikáciu so súdmi (a inými orgánmi verejnej moci). S doručením rozhodnutia do súkromnej elektronickej schránky fyzickej osoby, ktorá vykonáva advokátsku prax, nie sú spojené právne dôsledky začatia plynutia lehoty na podanie odvolania.....22
37. Rozhodnutie súdu o dovolaní (mimoriadnom dovolaní, dovolaní generálneho prokurátora), v ktorom vyslovil právny názor na určitú právnu otázku, nepredstavuje prekážku veci rozhodnutej pre ďalšie konanie v tejto právnej veci.....26
38. V prípade nejednoznačného alebo nezrozumiteľného označenia žalovaného v žalobe je súd povinný vyzvať žalobcu na opravu alebo doplnenie žaloby podľa § 129 ods. 1 C. s. p. (predtým § 43 ods. 1 O. s. p.). Ak súd bez vyzvania žalobcu sám určí žalovaného, nesprávnym procesným postupom znemožní žalobcovi uskutočňovať procesné práva v takej miere, že dôjde k porušeniu práva na spravodlivý proces.....41
39. V prípade neodstránenia nedostatku povinného právneho zastúpenia podľa § 90 ods. 1 C. s. p. po výzve súdu (§ 90 ods. 2 C. s. p.), súd neprihliada na úkony vykonané bez právneho zastúpenia. Ak súd neprihliada na žalobu, konanie je potrebné zastaviť. Ak však žalobca podal žalobu za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku a povinnosť právneho zastúpenia mu vznikla účinnosťou Civilného sporového poriadku, zastavenie konania je v rozpore s prechodným ustanovením § 470 ods. 2 C. s. p.....48
40. I. Lehota na vyjadrenie sa spoločníka k predloženému návrhu uznesenia, prijímanému mimo valného zhromaždenia (§ 130 Obchodného zákonníka), musí byť primeraná s prihliadnutím na obsah návrhu uznesenia, jeho závažnosť a naliehavosť jeho prijatia tak, aby poskytovala spoločníkovi primeraný časový priestor na vyjadrenie sa k návrhu uznesenia prijímaného mimo valného zhromaždenia.
II. Nevyvrátiteľná zákonná domnienka, že spoločník, ktorý sa v stanovenej lehote k predloženému návrhu uznesenia nevyjadrí, s ním nesúhlasí sa neaplikuje v prípade, ak poskytnutá lehota na vyjadrenie je neprimerane krátka na to, aby spoločníkovi

umožňovala vyjadriť sa k návrhu uznesenia, a to bez ohľadu na to, akým počtom hlasov spoločník v spoločnosti disponuje.

III. Za dodržanie zákonom vyžadovanej písomnej formy vyjadrenia spoločníka k návrhu uznesenia (§ 130 Obchodného zákonníka) sa - okrem písomného vyjadrenia - považuje aj vyjadrenie urobené telegraficky, d'alekopisom alebo elektronickými prostriedkami.....51

41. I. Právna úprava skončenia nájmu nebytového priestoru uzavretého na určitý čas obsiahnutá v ustanovení § 9 zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov je komplexná, v dôsledku čoho je na skončenie nájmu vylúčená aplikácia ustanovení všeobecného predpisu (Občianskeho zákonníka) o skončení nájmu.

II. Ustanovenie § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka o obnovení nájmu sa nepoužije na nájom nebytového priestoru, ktorý skončil uplynutím dojednaného času podľa ustanovenia § 9 ods. 1 zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov.....59

42. I. Nárok sprostredkovateľa na províziu podľa § 644 Obchodného zákonníka vzniká jedine vtedy, ak je príčinou sprostredkovateľa uzavretá zmluva medzi záujemcom a tret'ou osobou, ktorá je predmetom sprostredkovania. Ak k uzavretiu sprostredkúvanej zmluvy nedôjde, nárok na províziu podľa predmetného ustanovenia nevznikne.

II. Ak nárok na províziu podľa § 644 Obchodného zákonníka nevznikne v dôsledku neuzavretia zmluvy, ktorá bola predmetom sprostredkovania, nie je možné na vznik nároku sprostredkovateľa na províziu aplikovať ustanovenie § 646 prvá veta Obchodného zákonníka ani v prípadoch, kedy sprostredkúvaná zmluva nebola uzatvorená z dôvodu, za ktorý zodpovedá záujemca, a to ani analogicky.....69

43. I. Pre záver o neprimeranosti výšky zmluvnej pokuty z hľadiska uplatnenia moderačného práva súdu podľa ustanovenia § 301 Obchodného zákonníka je rozhodujúca výška dohodnutej zmluvnej pokuty v čase porušenia povinnosti druhou zmluvnou stranou.

II. Ako neprimerane vysokú nemožno posúdiť zmluvnú pokutu dohodnutú vo forme určitej sadzby za určené časové obdobie, ktorej celková výška je dôsledkom dlhodobého porušovania zabezpečenej povinnosti dlžníkom a s tým spojeným navyšovaním o inak primeranú sadzbu zmluvnej pokuty za určené časové obdobie.

III. Celková výška zmluvnej pokuty, ktorú je dlžník povinný zaplatiť, nie je jediným kritériom, pre ktoré môže súd postupom podľa § 301 Obchodného zákonníka zmluvnú pokutu znížiť?.....77

44. I. V spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorá nemá zriadenú dozornú radu, neprechádzajú pri výkone práva podľa ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka na spoločníka oprávnenia, ktoré zákon zveruje dozornej rade ako kontrolnému orgánu spoločnosti podľa § 138 ods. 1 Obchodného zákonníka alebo jej jednotlivým členom podľa § 138 ods. 2 Obchodného zákonníka.

- II. Súčasťou práva spoločníka na informácie a na nahliadanie do dokladov spoločnosti je aj jeho právo požadovať od spoločnosti, ak disponuje potrebným technickým vybavením, aby mu umožnila vyhotovenie kópií jednotlivých dokladov spoločnosti za náhradu vzniknutých nákladov.....85**
- 45. Pri neoprávnenom odbere plynu s meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, škoda vzniká samotným odberom plynu. Údaje z takéhoto meradla nie sú objektívnym a spoľahlivým podkladom pre vyčíslenie skutočne vzniknutej škody, preto treba pri jej vyčíslení použiť spôsob ustanovený všeobecne záväzným právnym predpisom.....98**
- 46. Pokiaľ v písomnej dohode o vyplňovacom práve k blankozmenke nie je určená suma, ktorá ma byť do zmenky doplnená, ale je v nej upravené právo vyplniť zmenku podľa určitého kauzálneho záväzku, nespôsobuje to neplatnosť dohody o vyplňovanom práve.....109**
- 47. Požiadavke určitosti zmenkovej sumy ako podstatnej náležitosti cudzej zmenky podľa čl. I § 1 bod 2 zákona č. 191/1950 Sb. zákon zmenkový a šekový vystavenej do 31. decembra 2008 pôvodne ako blankozmenka nebráni, ak je zmenková suma vyjadrená v totožnej výške číselne aj slovné v mene euro, a to ani v prípade, ak je iba pri číselnom vyjadrení zmenkovej sumy na formulári zmenky používanom v čase jej vystavenia predtlačená mena ‚SKK‘. V takom prípade nie je zmenka neplatná, keďže zmenková suma je vyjadrená určitým spôsobom v mene euro.....125**
- 48. Požiadavke formálnej platnosti zmenky podľa čl. I § 75 bod 5 zák. č. 191/1950 Sb. zákona zmenkového a šekového vyhovuje aj taká vlastná zmenka, v ktorej je ako remitent uvedená len organizačná zložka existujúcej právnickej osoby alebo podnik zahraničnej osoby, prípadne organizačná zložka podniku zahraničnej osoby.....134**
- 49. I. Žaloba na zaplatenie zmluvnej pokuty v zmysle § 11 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov nemôže byť predmetom prejednávania a rozhodnutia akéhokoľvek súdu prvej inštancie. Ustanovenie § 74a zákona č. 7/2005 Z. z. ako zákona lex specialis upravuje expressis verbis nielen spôsob uplatnenia zmluvnej pokuty, ale aj príslušnosť súdu, ktorý má o takejto žalobe rozhodnúť. Týmto súdom je v zmysle § 24 ods. 1 Civilného sporového poriadku v spojení s § 74a zákona č. 7/2005 Z. z. súd, ktorý vyhlásil konkurz na majetok úpadcu a rozhoduje v predmetnej konkurznej veci.**
- II. Súdom príslušným na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu o zmluvnej pokute (§ 11 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z.), vydanému v konaní podľa § 24 ods. 1 Civilného sporového poriadku, je krajský súd v zmysle § 24 ods. 2 písm. a/ alebo písm. b/ alebo písm. c/ citovaného ustanovenia.....140**
- 50. I. Daňové záložné právo, zriadené v daňovom konaní ako výsledok činnosti správcu dane pri zabezpečení daňového nedoplatku (§ 71 ods. 1 zákona č. 511/1992 Z. z. v znení**

do 31. augusta 2007) v dôsledku vyhlásenia konkurzu nezaniká a je zabezpečovacím právom podľa § 8 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

II. Správca dane s takýmto daňovým záložným právom ako veriteľ má právo na oddelené uspokojenie v konkurze a má sa na neho prihliadať ako na zabezpečeného veriteľa.....144

51. I. Účinky zverejnenia reštrukturalizačného plánu v Obchodnom vestníku podľa ustanovenia § 155 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov v podobe zániku práva vymáhať pohľadávky voči reštrukturalizačnému dlžníkovi a v podobe zániku riadne a včas neprihlásených zabezpečovacích práv viaznucich na majetku reštrukturalizačného dlžníka sa vzťahujú len na tie pohľadávky a zabezpečovacie práva, ktoré je možné prihláškou prihlásiť v reštrukturalizácii.

II. Zverejnením uznesenia o potvrdení reštrukturalizačného plánu v Obchodnom vestníku nedochádza k zániku zabezpečovacích práv zriadených na majetku reštrukturalizačného dlžníka, ak je zabezpečovacím právom zabezpečená pohľadávka tretej osoby odlišnej od reštrukturalizačného dlžníka.

III. Zabezpečovacie práva zriadené na majetku reštrukturalizačného dlžníka, ktoré zabezpečujú pohľadávku zabezpečeného veriteľa voči tretej osobe, zostávajú účinnosťou reštrukturalizačného plánu nedotknuté za predpokladu, že zabezpečený veriteľ, t. j. obligačný veriteľ tretej osoby, nevyslovil súhlas, aby sa jeho právne postavenie riešilo v reštrukturalizačnom pláne.....152

52. I. V prípade odporovateľného právneho úkonu uskutočneného medzi dlžníkom a ním spriaznenou osobou podľa § 60 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov nie je správca povinný preukazovať úmysel dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka a ani vedomosť spriaznenej osoby o tomto úmysle. Na úspešné ubránenie sa odporovacej žalobe zaťažuje dôkazné bremeno spriaznenú osobu, aby hodnoverným spôsobom preukázala že úmysel dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka nemohla rozpoznať ani pri vynaložení náležitej starostlivosti.

II. Pre posúdenie vynaloženia náležitej starostlivosti z hľadiska úspešnej obrany voči odporovacej žalobe nepostačuje odkaz spriaznenej osoby, na to, že spoločne s dlžníkom nevykonávala podnikateľskú činnosť, prípadne na jej dôveru v to, že dlžník chcel odporovaným právnym úkonom zabezpečiť jej budúcnosť, ak tento úkon presahuje rámec bežných právnych úkonov podľa § 10 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii.....162

53. I. Z ustanovenia § 32 ods. 18 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii nevyplýva záver, že by pohľadávky priznané rozhodnutím súdu alebo iného orgánu verejnej moci nemali podliehať preskúmvaniu zo strany správca. Správca je

v prípade zistenia spornosti povinný poprieť aj pohľadávku priznanú rozhodnutím súdu alebo iného orgánu verejnej moci.

II. Dôvodom pre účinné popretie pohľadávky priznanej rozhodnutím súdu alebo iného orgánu verejnej moci môžu byť len skutočnosti, ktoré nastali po vydaní rozhodnutia. Skutočnosti, ktoré nastali pred vydaním rozhodnutia, nemôžu byť dôvodom pre popretie judikovanej pohľadávky, nakoľko ich posúdenie patrilo do právomoci orgánu, ktorý rozhodnutie vydal.....172

54. Pokiaľ správca konkurznej podstaty napriek urgenciám konkurzného súdu v rámci dohliadacej činnosti podľa § 12 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní, uloženej poriadkovej pokute a opakovanej výzve pod hrozbou zbavenia funkcie, nepristúpil k speňažovaniu majetku úpadcu a ani neuviedol relevantné dôvody, pre ktoré predaj majetku realizovať nemohol, je nutné takéto jeho konanie (resp. nekonanie) hodnotiť ako hrubé porušenie zákonom stanovenej povinnosti vykonávať funkciu správcu s odbornou starostlivosťou, vyplývajúcej z § 8 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb., majúce za následok zbavenie funkcie správcu konkurznej podstaty....179
55. Z charakteru úpravy speňažovania majetku postupom podľa § 81 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii vyplýva, že ide o *lex specialis* k všeobecnej úprave nadobúdania vlastníckeho práva k spoluvlastníckemu podielu, teda sa na takéto prevod neuplatnia ustanovenia o predkupnom práve spoluvlastníkov, upravené v Občianskom zákonníku, keďže prevod podľa tohto ustanovenia možno podľa výslovnej dikcie zákona uskutočniť len na konkurzného veriteľa.....183

34.

ROZHODNUTIE**Uznesenie registrového súdu o zamietnutí námietok proti odmietnutiu vykonania zápisu požadovaných údajov do obchodného registra, je rozhodnutím vo veci samej.**

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 24. októbra 2018, sp. zn. 1Obdo/36/2017)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Trnava (ďalej aj „registrový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 24Nsre/2/2016-1923 z 2. marca 2016 zamietol námietky navrhovateľa, podané proti odmietnutiu vykonania zápisu zmeny údajov do obchodného registra, ktorého sa navrhovateľ domáhal podaním doručeným súdu dňa 19. januára 2016.

2. V odôvodnení uznesenia uviedol, že navrhovateľ registrovému súdu nepreukázal, že ním predložené rozhodnutie per rollam je spôsobilým podkladom na vykonanie zápisu zmeny údajov do obchodného registra, t. j. že došlo k zmene kvóra na prijatie rozhodnutia o odvolaní a menovaní konateľov z 2/3 všetkých spoločníkov na nadpolovičnú väčšinu prítomných spoločníkov. Podľa názoru registrového súdu, na mimoriadnom valnom zhromaždení navrhovateľa, konanom dňa 27. januára 2010, došlo len k zmene článku 8 odseku 5 spoločenskej zmluvy, t. j. k rozšíreniu členov dozornej rady z 3 na 4 členov. V uznesení č. 5 je uvedené, že valné zhromaždenie súčasne schválilo úplné znenie spoločenskej zmluvy, čo je s ohľadom na uznesenie o priamej zmene spoločenskej zmluvy len odkazom na splnenie redakčnej povinnosti konateľov. Nič nenasvedčuje tomu, že valné zhromaždenie zároveň schválilo ďalších 16 zmien spoločenskej zmluvy, vrátane zmeny článku 7 bodu 9, upravujúceho zníženie kvóra na prijatie rozhodnutia o odvolaní a menovaní konateľov. Text úplného znenia spoločenskej zmluvy nebol obsiahnutý v samotnom rozhodnutí valného zhromaždenia, nebol jeho súčasťou a ani prílohou. Úplné znenie spoločenskej zmluvy je datované dňom 25. februára 2010, t. j. bezmála mesiac po konaní valného zhromaždenia a v jeho závere je jasne uvedené, že konatelia spoločnosti vyhlasujú, že toto úplné znenie je v súlade s prijatým uznesením z valného zhromaždenia spoločníkov, ktoré sa konalo dňa 27. januára 2010. Uvedené registrový súd považuje len za snahu o splnenie redakčnej povinnosti konateľov zahrnúť zmenu prijatú na valnom zhromaždení do úplného znenia spoločenskej zmluvy. Pri vyhotovení úplného znenia spoločenskej zmluvy nejde o zmenu spoločenskej zmluvy, ale len o premietnutie prijatých zmien spoločenskej zmluvy do úplného znenia. S poukazom na vyššie uvedené registrový súd dospel k záveru, že návrh na zápis, ako aj námietky, boli podané neoprávnenými osobami, keď navrhovateľ ani v rámci námietkového konania nepredložil listiny, ktoré by preukazovali zníženie kvóra pre vymenovanie a odvolanie konateľov, nakoľko na valnom zhromaždení spoločnosti evidentne nebola dosiahnutá patričná väčšina ustanovená spoločenskou zmluvou. Registrový súd nemohol akceptovať úplné znenie spoločenskej zmluvy zo dňa 25. februára 2010 – v časti zníženia kvóra pre prijatie rozhodnutia o vymenovaní a odvolaní konateľov - ktoré podľa predložených listín je neplatným dodatkom k spoločenskej zmluve, keďže v zmysle príslušných ustanovení Obchodného zákonníka ho nepodpísali všetci spoločníci, ale len

dvaja konatelia. Skutočnosť, že títo dvaja konatelia sú spoločníkmi F. F., s. r. o. je irelevantná, pretože na spornej listine stále chýbajú 3 overené podpisy.

3. Na odvolanie navrhovateľa a prokurátorky Krajskej prokuratúry Trnava rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením č. k. 21Cob/122/2016-2316 z 31. januára 2017 tak, že napadnuté uznesenie Okresného súdu Trnava č. k. 24Nsre/2/2016-1923 z 2. marca 2016 potvrdil.

4. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že odvolací súd odvolania navrhovateľa a prokurátorky považoval za odvolania podané oprávnenou osobou, avšak nedôvodné. Stotožnil sa so stanoviskom odvolateľov, že pred vykonaním navrhovaného zápisu zmeny údajov do obchodného registra je registrový súd oprávnený skúmať len navrhovateľom predložené dôkazy, ktoré sú vyžadované právnymi predpismi v zmysle ustanovení § 6 a § 7 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri (ďalej aj „zákon č. 530/2003 Z. z.“ alebo „zákon o OR“). Zároveň zdôraznil, že registrový súd musí prejudiciálne posúdiť predložené listiny na účely zistenia, či z nich vyplývajú hmotnoprávne podmienky na zmenu zápisu do obchodného registra, t. j. či navrhovaný údaj je prijatý zákonom predpísanou formou a spôsobom. Nie je povinnosťou a ani úlohou registrového súdu pri takomto posudzovaní zisťovať, či prijaté uznesenie valného zhromaždenia je platné alebo neplatné a či boli dodržané podmienky vyžadované Obchodným zákonníkom alebo spoločenskou zmluvou.

5. Podľa názoru odvolacieho súdu, z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie nevyplýva, že registrový súd sa venoval posudzovaniu platnosti či neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, prijal k nemu právne závery a vyhlásil ho za platné alebo neplatné. Dôvodom zamietnutia námietok bola skutočnosť, že navrhovateľ nepredložil listinu, ktorá by bola schopná vyvolať právne účinky spojené s odvolaním a vymenovaním nových konateľov, prokuristov a členov dozornej rady tak, ako sú obsiahnuté v návrhu na vykonanie zápisu zmeny údajov do obchodného registra.

6. Odvolací súd konštatoval, že pred vykonaním zápisu do obchodného registra registrový súd preveruje skutočnosti, ktoré sú uvedené v ustanovení § 6 ods. 1 zákona o OR a ktoré sú zároveň všeobecnými formálnymi podmienkami pre vykonanie navrhovaného úkonu. Zmeny, ktoré navrhovateľ žiadal zapísať, boli prijaté rozhodnutím mimo valného zhromaždenia, čo pripúšťa ustanovenie § 130 Obchodného zákonníka (ďalej aj „Obch. zák.“), a preto prílohou k návrhu na zápis do registra bola aj listina označená ako „Informácia o výsledku hlasovania spoločníkov per rollam“ zo 6. septembra 2012 (založená v spise na č. l. 1763), podľa ktorej s prijatím uznesení súhlasili 3 z 5 spoločníkov s tým, že pre prijatie navrhovaných uznesení stačí nadpolovičná väčšina hlasov všetkých spoločníkov. Práve uvedené konštatovanie však vyhodnotil súd prvej inštancie tak v Oznámení o odmietnutí vykonania zápisu z 1. februára 2016, ako aj v rozhodnutí o zamietnutí námietok z 2. marca 2016, pretože súdu nebolo predložené rozhodnutie, podľa ktorého by na vymenovanie a odvolanie konateľov postačovala jednoduchá väčšina všetkých spoločníkov. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie konštatoval, že navrhovateľ nepredložil registrovému súdu žiadnu listinu, ktorá by (zrejme preukazovala – pozn. dovolacieho súdu) zmenu spôsobu hlasovania pri vymenovaní a odvolaní konateľov a ktorá by samozrejme musela byť zapracovaná a obsiahnutá aj v spoločenskej zmluve. Odvolací súd preto dospel k záveru, že registrový súd neprekročil svoju právomoc, nedostatok listiny zistil pri formálnom preskúmaní návrhu a tento nedostatok umožnil navrhovateľovi odstrániť v námietkovom konaní, čo však navrhovateľ nevyužil a požadovanú listinu nepredložil. Odkaz odvolateľov na postup registrového

súdu pri iných zápisoch vyhodnotil odvolací súd ako irelevantný. Keďže registrový súd nie je oprávnený zaoberať sa spôsobom, akým došlo k zmene spoločenskej zmluvy, na túto časť odôvodnenia rozhodnutia odvolací súd neprihliadol. Z dôvodu, že k návrhu nebola pripojená listina o zmene počtu hlasov pre prijatie v návrhu uvedenej zmeny, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil.

7. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie navrhovateľ (ďalej aj „dovolateľ“) v zmysle ust. § 420 písm. f/ a ust. § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu, ako aj ním potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

8. Dovolateľ namietal, že dovolaním napadnuté uznesenie je zmätočné a rozporuplné, keď na jednej strane odvolací súd konštatoval, že registrový súd v uznesení o zamietnutí námietok neposudzoval, či prijaté uznesenie valného zhromaždenia spoločnosti je platné alebo neplatné a či boli dodržané podmienky vyžadované Obchodným zákonníkom, resp. určené v spoločenskej zmluve, na strane druhej však registrový súd posudzoval platnosť, resp. neplatnosť uznesení prijatých

na mimoriadnom valnom zhromaždení navrhovateľa, konanom dňa 27. januára 2010, ako aj „Pravej spoločenskej zmluvy“, čo je zrejmé z toho, že registrový súd posudzoval aj skutočnosti a listiny, ktorých posudzovanie mu neprináleží (t. j. nad rámec listín vyžadovaných zákonom o OR, resp. Obchodným zákonníkom). V tejto súvislosti dovolateľ poukázal na konštatovanie registrového súdu, že nemôže akceptovať úplné znenie spoločenskej zmluvy z 25. februára 2010, najmä v časti zníženia kvóra pre prijatie rozhodnutia o odvolaní a menovaní konateľov, ktoré je neplatným dodatkom k spoločenskej zmluve. Uznesenie odvolacieho súdu - podľa názoru dovolateľa - je arbitrálne, neodôvodnené, nepresvedčivé a absolútne nepreskúmateľné, pretože z jeho odôvodnenia nie je vôbec zrejmé, ako sa odvolací súd vysporiadal s konkrétnymi argumentmi navrhovateľa, ktoré uviedol v odvolaní. Tým, že odvolací súd na strane 7 napadnutého uznesenia skonštatoval, že odkaz dovolateľa na postup súdov pri iných (predchádzajúcich) zápisoch hodnotí ako irelevantný bez toho, aby to zároveň vysvetlil, porušil princíp predvídateľnosti súdnych rozhodnutí.

9. Dovolateľ ďalej poukázal na to, že prijatím zákona o OR sa od 1. apríla 2004 zásadne zmenili princípy vedenia obchodného registra, pričom najpodstatnejšia zmena sa týka postupu registrového súdu pri zápise údajov a ich zmien do obchodného registra. Tento postup ustanovenie § 1 písm. c/ zákona o OR definuje ako „registráciu“, ktorá nepodlieha zásadám o hodnotení dôkazov, známym v civilnom sporovom konaní. Aj z dôvodovej správy k ustanoveniu § 6 zákona o OR vyplýva, že preverovanie návrhu na zápis a jeho príloh má v prvom rade formálny, a nie materiálny charakter, čo znamená, že za obsahovú stránku návrhu a príloh, a tým aj za obsahovú stránku údajov zapísaných na ich základe do obchodného registra, nesie zodpovednosť osoba, ktorá podala návrh na zápis. Podľa názoru dovolateľa, za splnenia podmienok uvedených v ustanoveniach § 6 a § 7 zákona o OR má navrhovateľ právo na požadovaný zápis zmeny údajov do obchodného registra a registrový súd je povinný tento zápis vykonať. Z výkladu vyššie citovaných ustanovení zákona o OR vyplýva, že registrový súd nie je v rámci „registrácie zápisu“ oprávnený prejudiciálne riešiť otázku platnosti alebo neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia spoločnosti, resp. ním schválených zmien spoločenskej zmluvy, čo zmätočne priznal aj odvolací súd. V predmetnej veci to platí o to viac, že dňa 20. júna 2012 Okresný súd Trnava

vykonal zápis zmeny konateľov navrhovateľa na základe spochybňovaného článku 7 odseku 9 „Pravej spoločenskej zmluvy“, v zmysle ktorého zmena konateľov bola schválená prostou väčšinou hlasov všetkých spoločníkov navrhovateľa. Predmetné dokumenty sa v nezmenenej podobe nachádzajú v Zbierke listín a v spise registrového súdu od februára 2010, pričom registrový súd ich bez námietok akceptoval a na ich základe vykonal zápis zmeny údajov do obchodného registra. Neexistuje žiadne právoplatné rozhodnutie akéhokolvek orgánu, ktoré by konštatovalo, že „Pravá spoločenská zmluva“ navrhovateľa je neplatná, resp. ktoré by spochybňovalo uznesenia prijaté na mimoriadnom valnom zhromaždení navrhovateľa, konanom dňa 27. januára 2010.

10. Podľa názoru dovolateľa, odmietnutím návrhu na zápis zmeny zapísaných údajov z dôvodu údajného nesúladu priloženej listiny označenej ako „Informácia o výsledku hlasovania spoločníkov per rollam“ zo dňa 6. septembra 2012 so spoločenskou zmluvou navrhovateľa, došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci a k prekročeniu právomoci registrového súdu, čo potvrdzuje aj ustálená rozhodovacia prax súdov. V tejto súvislosti dovolateľ poukázal na uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 21Cob/241/2013 z 25. júla 2014, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2MOBdo/6/2012 zo 16. mája 2013 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6MOBdo/2/2006 z 20. marca 2008. V prejednávanej veci síce odvolací súd uviedol, že registrový súd nebol oprávnený preverovať súlad „Pravej spoločenskej zmluvy“ s uzneseniami prijatými na mimoriadnom valnom zhromaždení navrhovateľa dňa 27. januára 2010 a požadovať rozhodnutie, podľa ktorého by na vymenovanie a odvolanie konateľov postačovala jednoduchá väčšina hlasov všetkých spoločníkov, avšak napriek tomu dospel k záveru, že registrový súd neprekročil svoju právomoc vyplývajúcu z ustanovení § 6 a § 7 zákona o OR. Tento záver je v markantnom rozpore s vyššie uvedenou ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

11. Dovolateľ tiež namietal porušenie princípov materiálnej publicity a právnej istoty zo strany odvolacieho súdu, ktorý sa postavil „do role interpreta“ právneho úkonu „Pravej spoločenskej zmluvy“ zo dňa 27. januára 2010 - urobeného medzi osobami, ktoré tento právny úkon nikdy nerozporevali. Zdôraznil, že až do 20. júna 2012 žiadny z konateľov, či spoločníkov navrhovateľa a ani tretia osoba nespochybnili platnosť uznesení prijatých na mimoriadnom valnom zhromaždení navrhovateľa, konanom dňa 27. januára 2010 a zmeny spoločenskej zmluvy, ktoré sa premietli do „Pravej spoločenskej zmluvy“. Poukázal aj na závery právnej doktríny a judikatúry, podľa ktorých márnym uplynutím 3-mesačnej lehoty na podanie žaloby o neplatnosť uznesení prijatých valným zhromaždením zaniká možnosť napadnúť tieto uznesenia, aj keby boli v rozpore so zákonom alebo spoločenskou zmluvou. Účinky takýchto uznesení zostávajú zachované, t. j. považujú sa za platné. Uvedené analogicky platí aj pre rozhodnutia spoločníkov schválené hlasovaním per rollam a takto schválené personálne zmeny sa považujú za platné a účinné, až kým všeobecný súd nerozhodne o ich neplatnosti, čo sa však doposiaľ nestalo.

12. V závere dovolateľ opätovne zdôraznil, že znenie „Pravej spoločenskej zmluvy“ s dátumom prijatia 27. januára 2010, s overenými podpismi vtedajších konateľov, ktoré sa nachádza v Zbierke listín registrového súdu, je jediným platným znením spoločenskej zmluvy navrhovateľa. Od tohto dňa (27. 01. 2010) je podľa článku 7 bodu 9 spoločenskej zmluvy na vymenovanie a odvolanie konateľov navrhovateľa postačujúca nadpolovičná (prostá) väčšina všetkých hlasov spoločníkov. Zároveň existujú jasné prejavy vôle troch spoločníkov, ktorí aj mimo zápisnice z mimoriadneho valného zhromaždenia konaného dňa 27. januára 2010 potvrdzujú, že došlo k vykonaniu viacerých zmien spoločenskej zmluvy a verzia „Pravej spoločenskej zmluvy“ zo dňa

27. januára 2010 (uložená v Zbierke listín) je platná a účinná. Podľa názoru dovolateľa, hlasovanie per rollam, ktorým boli o. i. Ing. D. D. a pán V. M. odvolaní a pani O. M. a pani L. M. vymenované do funkcií konateľov navrhovateľa, ako aj odvolaná pani O. M. a vymenovaná pani M. A. do funkcie prokuristu, bolo vykonané v súlade s „Pravou spoločenskou zmluvou“ a príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka.

13. K dovolaniu navrhovateľa zaslala prokurátorka Krajskej prokuratúry Trnava vyjadrenie, v ktorom uviedla, že registrový súd pri zápise údajov do obchodného registra skúma návrh a jeho prílohy len z hľadiska splnenia formálnych predpokladov, resp. z hľadiska obmedzenej materiálnej kontroly pri prvozápisoch do obchodného registra (§ 6 a § 7 zákona o OR). Splnením podmienok ustanovení § 6 a § 7 zákona o OR je registrový súd povinný vykonať zápis požadovaných údajov do obchodného registra. Z tohto dôvodu registrový súd nemal oprávnenie skúmať platnosť, resp. neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia, pretože posudzovanie návrhov na zápis zmeny údajov do obchodného registra má výsostne formálny charakter a v rámci tohto konania sa nevykonáva ani dokazovanie. Podobne ani pri rozhodovaní o námietkach proti odmietnutiu vykonania zápisu súd nevykonáva dokazovanie a návrh posudzuje len z formálneho hľadiska a nezaobera sa (ani prejudiciálne) platnosťou alebo neplatnosťou uznesenia valného zhromaždenia, pretože táto otázka je vyhradená výlučne sporovému konaniu pred všeobecným súdom v zmysle ustanovenia § 131 Obch. zák. Znenie spoločenskej zmluvy s dátumom prijatia 27. januára 2010, ktoré je uložené v Zbierke listín Okresného súdu Trnava, je platné, pretože do dnešného dňa nebolo právoplatne rozhodnuté o opaku. Rovnako personálne zmeny tak, ako boli uvedené v rozhodnutí per rollam, treba považovať za platné, dokiaľ všeobecný súd nerozhodne o ich neplatnosti. S dovolacími dôvodmi podaného dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP sa prokurátorka stotožňuje a navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil uznesenie Krajského súdu v Trnave z 31. januára 2017 v spojení s uznesením Okresného súdu Trnava z 2. marca 2016 a vec vrátil na ďalšie konanie Okresnému súdu Trnava.

14. Občiansky súdny poriadok (zákon č. 99/1963 Zb.), upravujúci sporové aj nesorové konanie, bol platný a účinný do 30. júna 2016. Dňom 1. júla 2016 bol uvedený procesný predpis nahradený dvomi novými procesnými predpismi, a to zákonom č. 160/2015 Z. z. – Civilným sporovým poriadkom (upravujúcim sporové konanie) a zákonom č. 161/2015 Z. z. – Civilným mimosporovým poriadkom (upravujúcim mimosporové, resp. nesorové konanie).

15. Podľa ustanovenia § 2 odseku 1 Civilného mimosporového poriadku, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Uvedené ustanovenie vyjadruje vzťah subsidiarity CSP k CMP tak, že v prípade, ak Civilný mimosporový poriadok ako procesný kódex „lex specialis“ nemá osobitnú úpravu, aplikuje sa Civilný sporový poriadok ako procesný predpis „lex generalis“.

16. Podľa ustanovenia § 2 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“), na účely tohto zákona sa pojmy žaloba, strana a spor vykladajú ako návrh na začatie konania, účastník konania (ďalej aj „účastník“) a konanie podľa tohto zákona, ak z povahy veci nevyplýva inak.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd funkčne príslušný na rozhodovanie o dovolaní podľa ustanovenia § 35 CSP (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „NS SR“) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, zastúpený v dovolacom konaní v zmysle ustanovenia § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (ustanovenie § 443 CSP a contrario) najskôr skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je prípustné napadnúť týmto

mimoriadnym opravným prostriedkom.

18. Právna úprava dovolania v Civilnom sporovom poriadku sa subsidiárne uplatňuje aj v mimosporových konaniach (ust. § 2 ods. 1 CMP), keďže Civilný mimosporový poriadok neobsahuje komplexnú úpravu dovolania, pretože má len 2 ustanovenia o dovolaní (ust. § 76 a ust. § 77), ktoré predstavujú odchýlky od právnej úpravy obsiahnutej v Civilnom sporovom poriadku.

19. V Civilnom sporovom poriadku je dovolanie upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov osobitné postavenie. Prípustnosť dovolania podľa ustanovení § 420 a § 421 CSP podlieha viacerým obmedzeniam, ktoré rezultujú z toho, že dovolanie predstavuje zásah do princípu právnej istoty, ktorý je v článku 2 ods. 2 CSP charakterizovaný ako stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít a ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Cieľom dovolania by preto mala byť len 1) náprava najzávažnejších procesných pochybení, t. j. väd zmätočnosti uvedených v ust. § 420 CSP a 2) riešenie otázok zásadného právneho významu vo väzbe na právne posúdenie veci v zmysle ust. § 421 ods. 1 CSP.

20. Podľa ustanovenia § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

21. Podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

22. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

23. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ vyvodzuje jeho prípustnosť z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

24. Keďže dovolateľ založil prípustnosť dovolania na ustanovení § 420 CSP, dovolací súd sa najskôr zaoberal otázkou prípustnosti dovolania v tom smere, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí. V posudzovanom prípade registrový súd ako súd prvej inštancie uznesením č. k. 24Nsre/2/2016-1923 z 2. marca 2016 zamietol námietky proti odmietnutiu vykonania zápisu údajov do obchodného registra v zmysle zákona č. 530/2003 Z. z. Na základe podaného odvolania odvolací súd uznesením č. k. 21Cob/122/2016-2316 z 31. januára 2017 potvrdil napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie. Podľa názoru odvolacieho súdu, uznesenie registrového súdu o zamietnutí námietok proti odmietnutiu vykonania zápisu do obchodného registra je rozhodnutím vo veci samej, pretože v mimosporovom konaní registrový súd rozhodol (negatívne) **o predmete konania** (ktorým bol návrh na zápis zmeny údajov do obchodného registra), **pre ktorý** sa mimosporové konanie viedlo na registrovom súde. Uvedenému nasvedčuje aj dôvodová správa k ustanoveniu § 286 CMP, z ktorej vyplýva, že uznesenie o zamietnutí námietok sa považuje za rozhodnutie vo veci samej, pričom úmyslom zákonodarcu bolo práve odstrániť prípadné pochybnosti v otázke, či ide alebo nejde o uznesenie vo veci samej. Pokiaľ teda registrový súd v konaní o návrhu na zápis údajov do obchodného registra v zmysle zákona č. 530/2003 Z. z. uznesením zamietol námietky proti odmietnutiu vykonania zápisu, takéto uznesenie sa považuje za rozhodnutie vo veci samej a potom aj uznesenie odvolacieho

súdu, ktorým tento rozhodol na základe odvolania podaného proti uzneseniu registrového súdu o zamietnutí námietok, je rozhodnutím (uznesením) vo veci samej. S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd uzaviera, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej a z tohto hľadiska je prípustné v zmysle ustanovenia § 420 CSP.

25. Dovolateľ prípustnosť dovolania založil konkrétne na ustanovení § 420 písm. f/ CSP. Vadu videl v tom, že dovolaním napadnuté uznesenie je nielen nedostatočne odôvodnené, ale aj zmätočné a rozporuplné, keď na jednej strane odvolací súd konštatoval, že registrový súd v uznesení o zamietnutí námietok neposudzoval, či uznesenie valného zhromaždenia spoločnosti, prijaté spôsobom per rollam je platné alebo neplatné a či boli dodržané podmienky vyžadované Obchodným zákonníkom, resp. určené v spoločenskej zmluve, na strane druhej však posudzoval platnosť, resp. neplatnosť uznesení prijatých na mimoriadnom valnom zhromaždení navrhovateľa, konanom dňa 27. januára 2010, ako aj „Pravej spoločenskej zmluvy“, čo je zrejmé z toho, keď konštatoval, že nemôže akceptovať úplné znenie spoločenskej zmluvy z 25. februára 2010, najmä v časti zníženia kvóra pre prijatie rozhodnutia o odvolaní a menovaní konateľov, ktoré je neplatným dodatkom k spoločenskej zmluve. Keďže mu nebolo predložené rozhodnutie, podľa ktorého by na odvolanie a vymenovanie konateľov postačovala jednoduchá väčšina hlasov spoločníkov, námietky proti odmietnutiu vykonania zápisu údajov do obchodného registra zamietol. Podľa názoru dovolateľa, registrový súd v predmetnom mimosporovom konaní posudzoval aj skutočnosti a listiny, ktorých posudzovanie mu neprináleží (t. j. nad rámec listín vyžadovaných zákonom o OR, resp. Obchodným zákonníkom). Uznesenie odvolacieho súdu je arbitrárne, neodôvodnené a absolútne nepreskúmateľné, pretože z jeho odôvodnenia tiež nie je vôbec zrejmé, ako sa odvolací súd vysporiadal s konkrétnymi argumentmi navrhovateľa, uvedenými v odvolaní. Tým, že odvolací súd na strane 7 napadnutého uznesenia skonštatoval, že odkaz dovolateľa na postup súdov pri iných (predchádzajúcich) zápisoch hodnotí ako irelevantný bez toho, aby zároveň vysvetlil z akého dôvodu, porušil tiež princíp predvídateľnosti súdnych rozhodnutí.

26. Vyššie citované ustanovenie § 420 písm. f/ CSP sa uplatňuje aj v mimosporovom konaní. Zakladá prípustnosť a zároveň aj dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv účastníka v mimosporovom konaní nadobudla značnú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jeho práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva (napr. zachovanie rovnosti strán v konaní, predvídateľnosť súdneho rozhodnutia, právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom odmietnutia spravodlivosti a podobne).

27. Právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces a práva na súdnu ochranu aj podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“) a článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (viď sp. zn. II. ÚS 383/06). Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústava SR“) je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.

28. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, dôsledkom čoho by bolo popretie zmyslu a podstaty práva na spravodlivý proces. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami súdu pri hodnotení skutkového stavu na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej, pričom súd dbá na to, aby odôvodnenie rozhodnutia bolo presvedčivé. Ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, odôvodnenie rozhodnutia obsahuje aj dôkladné a presvedčivé odôvodnenie tohto odklonu (čl. 2 ods. 3 CSP).

29. Požiadavka riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia sa vzťahuje na každé súdne rozhodnutie, pričom odôvodnenie rozhodnutia musí byť zároveň dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu jeho správnosti v konaní o opravnom (riadnom alebo mimoriadnom) prostriedku. Ak rozhodnutie neobsahuje zákonom požadované náležitosti, ide o rozhodnutie nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu porušuje právo účastníka na spravodlivý súdny proces, pretože mu upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov. Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry opakovane vyslovil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na riadne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

30. Z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu (str. 6 a 7) vyplýva, že odvolací súd sa na jednej strane stotožnil so stanoviskom odvolateľov, v zmysle ktorého registrový súd pred vykonaním požadovaného zápisu zmeny údajov do obchodného registra je oprávnený preskúmať návrh a jeho prílohy len z hľadiska splnenia formálnych predpokladov v zmysle ustanovení § 6 a § 7 zákona o OR, pričom povinnosťou a ani úlohou registrového súdu pri takomto posudzovaní nie je zisťovať, či prijaté uznesenie valného zhromaždenia spoločnosti je alebo nie je platné a či boli dodržané a rešpektované podmienky vyžadované Obchodným zákonníkom alebo určené v spoločenskej zmluve (bod 13), na strane druhej však konštatoval, že zo strany navrhovateľa nebola predložená listina, ktorá by bola schopná vyvolať právne účinky spojené s odvolaním a vymenovaním nových konateľov, prokuristov a členov dozornej rady, pretože z listiny označenej ako „Informácia o výsledku hlasovania spoločníkov per rollam“ zo dňa 6. septembra 2012 vyplýva, že s prijatím uznesení súhlasili traja z piatich spoločníkov s tým, že pre prijatie navrhovaných uznesení stačí nadpolovičná väčšina hlasov všetkých spoločníkov (body 15, 16). Z bodu 16 odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu ďalej vyplýva, že práve uvedené konštatovanie ale vyhodnotil (nie je zrejme ako – pozn. dovolacieho súdu) súd prvej inštancie tak v Oznámení o odmietnutí vykonať zápis, vydanom dňa 1. februára 2016 v konaní pod sp. zn. 42Re/80/2016, ako i v rozhodnutí o zamietnutí námietok, vydanom pod č. k. 24Nsre/2/2016-1923 zo dňa 2. marca 2016, pretože „súdu nebolo predložené rozhodnutie, podľa ktorého by na vymenovanie a odvolanie konateľov postačovala jednoduchá väčšina všetkých spoločníkov“. Uvedená časť odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu je nezrozumiteľná, pretože z nej nie je zrejme, ako bolo vyhodnotenú uvedené konštatovanie zo strany odvolacieho súdu a aké rozhodnutie, podľa ktorého by na vymenovanie a odvolanie konateľov postačovala jednoduchá väčšina hlasov všetkých spoločníkov, nebolo súdu predložené. V bode 17 odôvodnenia uznesenia odvolací súd uvádza, že „Napriek obsahovo rozsiahlym námietkam podaným v námietkovom konaní, s ktorými je po porovnaní obsahu totožné i odvolanie, nebola registrovému súdu predložená ako príloha žiadna listina, ktorá by zmenu spôsobu

hlasovania, ktorá samozrejme musí byť zapracovaná a obsiahnutá i v spoločenskej zmluve, na čo súd prvej inštancie opakovane poukazoval“. Uvedená časť odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu nie je opätovne zrozumiteľná pre dovolací súd. Ďalej v odôvodnení uznesenia odvolací súd uvádza, že „... po preskúmaní odvolaní v rozsahu dôvodov napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že jeho vydaním registrový súd neprekročil svoju právomoc, nedostatok listiny zistil pri formálnom preskúmaní návrhu, ktorý umožnil navrhovateľovi v námietkovom konaní odstrániť, čo ale navrhovateľ nevyužil a požadovanú listinu nepredložil. Odkaz odvolateľov na postup súdov pri iných zápisoch hodnotí odvolací súd ako irelevantný. Registrový súd nie je oprávnený sa zaoberať spôsobom, akým došlo k zmene spoločenskej zmluvy, preto na túto časť odôvodnenia rozhodnutia odvolací súd neprihliadal, napriek tomu ale skutočnosť, že k návrhu nebola priložená listina o zmene počtu hlasov pre prijatie v návrhu uvedenej zmeny nebola predložená a odvolací súd z uvedeného dôvodu rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 387 CSP ako vecne správne potvrdil“. K uvedenému dovolací súd opätovne musí konštatovať, že vyššie uvedená časť odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu je nezrozumiteľná, zmätočná a rozporná s predchádzajúcou časťou odôvodnenia uznesenia, nakoľko na jednej strane odvolací súd tvrdí, že registrový súd nie je oprávnený sa zaoberať tým, či pri prijatí rozhodnutia mimo valného zhromaždenia spôsobom per rollam v zmysle ustanovenia § 130 Obch. zák. je rozhodnutie prijaté formou a spôsobom uvedeným v Obchodnom zákonníku, resp. v spoločenskej zmluve, avšak na strane druhej konštatuje, že registrový súd sa zaoberal otázkou hlasovania spoločníkov a vyhodnotenia počtu hlasov potrebných pre prijatie rozhodnutia mimo valného zhromaždenia, čo podľa názoru dovolacieho súdu sa týka zisťovania podmienok pre vyslovenie platnosti, resp. neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia [naviac z odôvodnenia uznesenia o zamietnutí námietok proti odmietnutiu vykonania zápisu vyplýva, že registrový súd sa zaoberal posudzovaním uznesení prijatých na mimoriadnom valnom zhromaždení spoločnosti F. F. s. r. o. dňa 27. januára 2010, ako aj úplného znenia spoločenskej zmluvy z 25. februára 2010 (v časti týkajúcej sa zníženia kvóra na rozhodnutie o odvolaní a menovaní konateľov), znenie ktoré považoval za neplatný dodatok k spoločenskej zmluve]. Z bodu 17 odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu nie je zrejmé, na ktorú časť odôvodnenia rozhodnutia odvolací súd neprihliadal – pri konštatovaní, že registrový súd nie je oprávnený sa zaoberať spôsobom, akým došlo k zmene spoločenskej zmluvy. Rovnako odvolací súd nevysvetlil, prečo odkaz odvolateľov na postup registrového súdu pri iných (predchádzajúcich, obdobných) zápisoch vyhodnotil ako irelevantný.

31. Dňa 3. decembra 2015 občianskoprávne kolégium NS SR prijalo zjednocujúce stanovisko č. 2/2016 k výkladu ust. § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku (ktoré je aktuálne aj v súčasnej dobe, t. j. po nadobudnutí účinnosti nových civilných procesných kódexov – Civilného sporového poriadku a Civilného mimosporového poriadku dňom 1. júla 2016) a z ktorého vyplýva, že „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle ust. § 241 ods. 2 písm. b/ OSP. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje ani zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania v zmysle ust. § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku. V preskúmvanej veci ide práve o výnimočný prípad v zmysle druhej právnej vety stanoviska č. 2/2016, keďže ide o také nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré neobsahuje ani len zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie odvolacieho súdu, pričom odôvodnenie uznesenia je aj nezrozumiteľné, zmätočné a tým zo strany dovolacieho súdu nepreskúmateľné. Porušením procesného práva navrhovateľa na riadne odôvodnenie rozhodnutia

odvolacieho súdu bolo porušené jeho základné právo na spravodlivý proces, čo zakladá vadu zmätočnosti v zmysle ust. § 420 písm. f/ CSP, ale zároveň takéto rozhodnutie odvolacieho súdu je aj nezlučiteľné s článkom 46 ods. 1 Ústavy SR a článkom 6 ods. 1 Dohovoru.

32. S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu podľa ust. § 449 ods. 1 CSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie (ust. § 450 CSP), v ktorom dovolací súd preskúma odvolaním napadnuté uznesenie registrového súdu o zamietnutí námietok proti odmietnutiu vykonania zápisu zmeny údajov do obchodného registra a vo veci opätovne rozhodne, prihliadnuc aj na ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít (čl. 2 ods. 2 CSP).

33. Vzhľadom na zrušenie dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu v zmysle ust. § 420 písm. f/ CSP (ktoré zakladá prípustnosť a aj dôvodnosť dovolania), dovolací súd sa už ďalej nezaoberal skúmaním prípustnosti dovolania v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, pretože by to bolo nadbytočné (viď bod 28 uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1VCdo/1/2018 z 21. marca 2018, z ktorého vyplýva, že „dovolací súd sa z povahy dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 420 CSP zaoberá najprv týmto dovolacím dôvodom a ak zistí, že je daný, dovolacím dôvodom uplatneným podľa § 421 CSP sa už nezaobera, pretože by to bolo neefektívne. Existencia dovolacieho dôvodu podľa § 420 CSP zakladá totiž nielen prípustnosť, ale zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania“).

35.

ROZHODNUTIE

Podľa § 357 písm. b/ CSP je odvolanie prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o odmietnutí podania vo veci samej, pričom medzi takéto podania patrí aj podanie odporu v zmysle § 123 ods. 2 CSP. Proti uzneseniu o odmietnutí odporu je odvolanie prípustné.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 31. januára 2019, sp. zn. 2Obdo/34/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Spišská Nová Ves uznesením zo dňa 18. októbra 2016, č. k. 10Cb/129/2016-95, odpor podaný žalovanou proti platobnému rozkazu Okresného súdu Spišská Nová Ves zo dňa 2. decembra 2009, č. k. 11Ro/244/2009-25, odmietol.

2. Rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil tým, že na základe žaloby podanej žalobcom, bol dňa 02. 12. 2009 vydaný platobný rozkaz č. k. 11Ro/244/2009-25. Platobný rozkaz žalobca a žalovaná, prevzali dňa 07. 12. 2009. Dňa 28. 07. 2016 žalovaná prostredníctvom právneho zástupcu požiadala o zrušenie platobného rozkazu alebo alternatívne žiadala opätovné doručenie platobného rozkazu obci Š., argumentujúc tým, že plná moc udelená osobe, ktorá prevzala platobný rozkaz v mene žalovanej, bola v čase prevzatia platobného rozkazu neplatná. Okresný súd žalovanej doručil dňa 14. 09. 2016 platobný rozkaz do rúk právneho zástupcu, ktorý dňa 23. 09. 2016 podal odpor.

3. Súd prvej inštancie poukázal na § 265 ods. 1 C. s. p., § 267 ods. 1, 2 C. s. p. a konštatoval, že v danom prípade žalovaná podala na okresnom súde dňa 23. 09. 2016 odpor proti platobnému rozkazu. Platobný rozkaz žalovaná prevzala dňa 07. 12. 2009 a odpor bol podaný dňa 23. 09. 2016, teda po 15 dňovej zákonom stanovenej lehote. Je preto zrejmé, že odpor bol podaný oneskorene, a preto ho prvoinštančný súd odmietol.

4. Okresný súd zároveň považoval za potrebné uviesť, že úlohou súdu pri doručovaní písomnosti, nie je oprávnenie skúmať, či plná moc udelená osobe na preberanie zásielok je platná. Pre súd je podstatná skutočnosť na doručenke, z ktorej je zrejmé, že platobný rozkaz bol prevzatý splnomocnencom, čo bolo potvrdené jeho vlastnoručným podpisom. Doručenka je verejnou listinou, a teda údaje na doručenke sa považujú za pravdivé, pokiaľ nie je dokázaný opak.

5. Na odvolanie žalovanej, Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací, napadnutým uznesením zo dňa 27. decembra 2016, č. k. 2Cob/190/2016-127, odvolanie žalovanej odmietol, s tým, že strany sporu nemajú právo na náhradu trov odvolacieho konania.

6. Odvolací súd poukázal na § 355 ods. 2 C. s. p., § 357 C. s. p. a § 386 písm. c/ C. s. p., pričom uviedol, že nová právna úprava účinná odo dňa 01. 07. 2016, zmenila koncepciu prípustnosti odvolania proti uzneseniu tým, že ustanovuje taxatívny výpočet uznesení, proti ktorým odvolanie prípustné nie je ale naopak taxatívne ustanovuje okruh uznesení, proti ktorým odvolanie prípustné je (§ 357 C. s. p.). Dodal, že proti uzneseniu o odmietnutí odporu proti platobnému rozkazu, odvolanie nie je prípustné, preto súd prvej inštancie správne poučil strany sporu o tom, že proti rozhodnutiu okresného súdu, odvolanie nie je prípustné.

7. Krajský súd v Košiciach konštatoval, že odpor proti platobnému rozkazu, nie je podanie vo veci samej, ako sa to nesprávne domnieva žalovaná. Odvolací súd z uvedeného dôvodu, odvolanie žalovanej podľa § 386 písm. c/ C. s. p., odmietol, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému odvolanie nie je prípustné.

8. Proti uzneseniu odvolacieho súdu, podala včas dovolanie žalovaná odôvodnené podľa § 420 písm. f/ C. s. p., podľa ktorého súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tento dôvod zmätočnosti uvedený podľa dovolateľky spočíva v tom, že odvolací súd odmietol odvolanie voči uzneseniu Okresného súdu Spišská Nová Ves o odmietnutí odporu, nakoľko podľa odvolacieho súdu odvolanie voči takému uzneseniu, nie je prípustné. Pritom ale Civilný sporový poriadok podľa žalovanej hovorí presný opak, čo znamená nesprávny procesný postup odvolacieho súdu a znemožnenie uplatňovania práva na spravodlivý proces žalovanej.

9. V prvom rade dovolateľka poukázala na skutočnosť, že v exekučnom konaní nepochybne preukázala, že platobný rozkaz nie je právoplatným, nakoľko nikdy nebol doručený žalovanej do vlastných rúk tak, ako to vyžadoval § 170 ods. 1 O. s. p. (a vyžaduje aj teraz platný C. s. p.), ale len osobe bez splnomocnenia na preberanie zásielok určených žalovanej do vlastných rúk. V súlade s postupom súdu prvej inštancie a opätovne doručovaným platobným rozkazom (nakoľko všetky predchádzajúce pokusy o doručenie platobného rozkazu do vlastných rúk boli preukázateľne a žalovanou preukázané za neúspešné), podala voči opätovne doručovanému platobnému rozkazu, žalovaná písomným podaním zo dňa 21. 09. 2016, odpor. Následne Okresný súd Spišská Nová Ves uznesením, podaný odpor voči platobnému rozkazu odmietol ako podaný oneskorene. Navyše v zmysle časti uznesenia obsahujúcej poučenie o opravnom prostriedku, bola žalovaná nesprávne a v zrejmom rozpore so zákonom, súdom prvej inštancie poučená o tom, že proti tomuto uzneseniu odvolanie, nie je prípustné.

10. Záver odvolacieho súdu v predmetnom konaní je podľa dovolateľky nielen arbitrárnym, ale aj v priamom rozpore s textom zákona. Podľa demonštratívneho výpočtu podaní v § 123 ods. 2 C. s. p., podanie vo veci samej je najmä žaloba, vzájomná žaloba, zmena žaloby, späťvzatie žaloby, odpor, odvolanie, dovolanie, a ak to z povahy veci vyplýva, aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia. V napadnutom uznesení krajský súd, podľa dovolateľky svojvôľou a ignoráciou výslovného znenia legálnej definície zákona, dospel k záveru, že odpor nie je podaním vo veci samej tak, že súd v napadnutom uznesení pri svojich právnych záveroch nepostupoval podľa ustanovenia § 123 ods. 2 C. s. p., a toto ustanovenie neuviedol. Takýmto postupom podľa názoru žalovanej, odvolací súd v prvom rade znemožnil žalovanej namietat' celkom zjavne nesprávne závery súdu prvej inštancie o doručení platobného rozkazu v roku 2009, hoci žalovaná viacerými dôkazmi preukázala pravý opak. V druhom rade, odvolací súd zároveň odňal žalovanej právo na dvojinštančné konanie, keď odignoroval odvolanie voči uzneseniu, proti ktorému je odvolanie v zmysle zákona nepochybne prípustné. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je podľa žalovanej v zmysle uvedeného aj arbitrárne, pretože neobsahuje náležité odôvodnenie, popísaného postupu odvolacieho súdu.

11. Žalovaná preto žiada dovolací súd, aby napadnuté uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 27. decembra 2016, č. k. 2Cob/190/2016-127, ako aj uznesenie Okresného súdu Spišská Nová Ves zo dňa 18. októbra 2016, č. k. 10Cb/129/2016-95, zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Spišská Nová Ves na ďalšie konanie. Prípadne zrušil iba napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolateľka ďalej požiadala o náhradu trov dovolacieho

konania.

12. Žalobca sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolačný súd“) ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas žalovaná zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

14. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je nepochybne tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

15. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (napr. II. ÚS 383/06).

16. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

17. Podľa § 420 C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

18. Podľa § 428 C. s. p., dovolateľ musí v dovolaní popri všeobecných náležitostiach podania uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda,

19. z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolačné dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolačný návrh).

20. Podľa § 431 ods. 1 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

21. Dovolaateľka prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. právne vymedzila tým, že súdy oboch inštancií nesprávnym procesným postupom jej znemožnili, aby uskutočňovala procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Za naplnenie nesprávneho procesného postupu, znemožňujúceho žalovanej uskutočňovať jej patriace procesné práva, žalovaná uviedla, že jej podaný odpor voči platobnému rozkazu (ktorého riadne nedoručenie bolo podľa žalovanej preukázané), okresný súd uznesením nesprávne odmietol z procesného dôvodu nedodržania lehoty, pričom súdy oboch inštancií zdôraznili, že odvolanie proti uzneseniu o odmietnutí odporu, nie je prípustné.

22. Podľa presvedčenia žalovanej, je jej mimoriadny opravný prostriedok prípustný podľa § 420 písm. f/ C. s. p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

23. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

24. Pod pojmom „procesný postup“ sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a măriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

25. Podľa § 123 ods. 2 C. s. p., podanie vo veci samej je najmä žaloba, vzájomná žaloba, zmena žaloby, späťvzatie žaloby, odpor, odvolanie, dovolanie, a ak to z povahy veci vyplýva, aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia.

26. Podľa § 355 ods. 2 C. s. p., proti uzneseniu súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon pripúšťa.

27. Podľa § 357 písm. b/ C. s. p., odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o odmietnutí podania vo veci samej.

28. Dovolací súd zisťuje, že Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd, napadnutým uznesením zo dňa 27. decembra 2016, č. k. 2Cob/190/2016-127, odmietol odvolanie voči uzneseniu Okresného súdu Spišská Nová Ves zo dňa 18. októbra 2016, č. k. 10Cb/129/2016-95, ktorým okresný súd odmietol odpor podaný žalovanou proti platobnému rozkazu Okresného súdu Spišská Nová Ves zo dňa 2. decembra 2009, č. k. 11Ro/244/2009-25. Zároveň súd prvej inštancie v poučení predmetného uznesenia o odmietnutí odporu uviedol, že proti tomuto uzneseniu, odvolanie nie je prípustné. Odvolací súd konštatoval, že odvolanie voči uzneseniu o odmietnutí odporu, nie je prípustné, pretože odpor proti platobnému rozkazu nie je podanie vo veci samej, ako sa to nesprávne domnieva žalovaná (bod 26 napadnutého uznesenia odvolacieho súdu). Vzhľadom na uvedené, mal odvolací súd za to, že súd prvej inštancie, strany sporu správne poučil o tom, že proti odvolaniu o uznesení o odmietnutí odporu, odvolanie nie je prípustné.

29. Je zrejmé, že v danom spore odvolací súd dospel k nesprávnemu výkladu ustanovení Civilného sporového poriadku, keď uviedol, že odpor proti platobnému rozkazu, nie je podaním vo veci samej, čím odvolanie proti takémuto uzneseniu nie je prípustné. Dovolací súd zdôrazňuje, že podľa § 123 ods. 2 C. s. p., medzi podania vo veci samej, patrí aj podanie odporu. Keďže podľa § 357 písm. b/ C. s. p., odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o odmietnutí podania vo veci samej, medzi ktoré podania patrí aj podanie odporu v zmysle § 123 ods. 2 C. s. p., takýmto postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu práv žalovanej na spravodlivý

proces podľa § 420 písm. f/ C. s. p. Odmietnutie odvolania, resp. takýmto nesprávnym postupom odvolacieho súdu, došlo k narušeniu princípu rovnosti zbraní, kedy sa znemožnilo strane sporu realizovať jej procesné oprávnenie podať odvolanie, čím sa zmarila možnosť jej aktívnej účasti na konaní. Procedurálne rovnakou vadou je poznačený aj postup súdu prvej inštancie, ktorý stranu sporu nesprávne poučil o možnosti podať opravný prostriedok proti uzneseniu o odmietnutí odporu. Zistené procesné vady konania zakladajú prípustnosť dovolania a sú zároveň tiež dôvodmi, pre ktoré musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie zrušiť, pretože rozhodnutia vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôžu byť považované za správne.

30. Najvyšší súd Slovenskej republiky, vzhľadom na dôvodnosť dovolania, napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Pretože dôvody, pre ktoré bolo zrušené rozhodnutie odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozhodnutie súdu prvej inštancie a nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením odvolacieho súdu, najvyšší súd zrušil aj uznesenie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a vec vrátil Okresnému súdu Spišská Nová Ves, ako súdu prvej inštancie, na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

31. Súd prvej inštancie a odvolací súd, sú právnym názorom dovolacieho súdu viazaní (§ 455 C. s. p.).

36.

ROZHODNUTIE

Za účinné doručenie rozhodnutia súdu advokátovi - fyzickej osobe je možné považovať iba doručenie rozhodnutia do elektronickej schránky advokáta, ktorú má určenú na elektronicú komunikáciu so súdmi (a inými orgánmi verejnej moci). S doručením rozhodnutia do súkromnej elektronickej schránky fyzickej osoby, ktorá vykonáva advokátsku prax, nie sú spojené právne dôsledky začatia plynutia lehoty na podanie odvolania.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. júna 2019, sp. zn. 3Obdo/35/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) uznesením zo 17. januára 2019, č. k. 1Cob/1/2019-126 odmietol odvolanie žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) zo 6. júna 2018, č. k. 22Cb/67/2015-92, ktorým okresný súd žalobu zamietol a priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania. Žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Odvolací súd uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie bol žalobkyni doručený dňa 8. augusta 2018, ktorá podala odvolanie dňa 27. augusta 2018. Lehota na podanie odvolania však podľa krajského súdu uplynula dňa 23. augusta 2018. Z uvedeného dôvodu odvolanie žalobkyne proti rozsudku súdu prvej inštancie odmietol podľa ustanovenia § 386 písm. a/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“) ako oneskorene podané.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dňa 15. marca 2019 dovolanie, ktorým žiadala, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala dovolateľka z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

4. V odôvodnení dovolania uviedla, že rozsudok súdu prvej inštancie nebol doručený do dátovej schránky jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. S. H., PhD. s URI adresou 42224501, ale do súkromnej schránky, ktorej URI adresa je tvorená jej rodným číslom, ktoré nie je uvedené na žiadnom mieste v spise vedenom v danej veci. Povinnosťou súdov je doručovať písomnosti elektronicke do tej schránky, s ktorou daná písomnosť súvisí. Doručenie písomnosti súvisiacej so zastupovaním klienta advokáta do súkromnej schránky advokáta je podľa dovolateľky vadným doručovaním.

5. Zároveň žalobkyňa skonštatovala, že doručenie nemôže byť účinné, ak je písomnosť doručená do súkromnej schránky osoby, ktorá má inak právo preberať písomnosti uložené v schránke advokátskej kancelárie. Ak by aj bolo možné dospieť k záveru, že aj vadne doručená zásielka sa môže považovať za doručovanú riadne z dôvodu, že bola doručená do schránky patriacej osobe, ktorá je oprávnená zo schránky písomnosti vyberať, nemožno dospieť k záveru, že v prípade takého vadného doručovania je možné uplatňovať fikciu doručenia. Pri použití takého výkladu by totiž za účinné doručenie advokátskej kancelárii mohlo byť považované aj doručenie do súkromných schránok advokátskych koncipientov advokátskej kancelárie, ktorí disponujú oprávnením preberať písomnosti uložené v elektronickej schránke advokátskej kancelárie.

6. Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalobkyne je dôvodný.

8. Dovolací súd opakovane vo svojej staršej judikatúre konštatoval, že o znemožnenie

realizácie procesných oprávnení strany sporu konať pred súdom ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietol zaoberať meritom veci (odmietol podanie alebo konanie zastavil alebo odvolací súd odmietol odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané (vid' najmä R 23/1994 a R 4/2003, ale aj 1Cdo/41/2000, 2Cdo/119/2004, 3Cdo/108/2004, 4Cdo/20/2001, 5Cdo/434/2012, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/142/2013). Aj podľa súčasnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu dochádza k naplneniu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. a zároveň k založeniu prípustnosti dovolania podľa uvedeného zákonného ustanovenia postupom odvolacieho súdu, ktorý sa odmietne zaoberať meritom veci tým, že odmietne odvolanie, hoci na to neboli splnené zákonné predpoklady (vid' napr. 2Cdo/195/2018, 3Cdo/34/2017, 3Cdo/58/2019, 5Cdo/65/2018, 7Cdo/101/2018, 8Cdo/7/2018, 1Obdo/97/2018, 2Obdo/34/2018 a 3Obdo/73/2016).

9. Predmetom dovolacieho prieskumu tak bolo posúdiť, či boli naplnené zákonné predpoklady pre odmietnutie odvolania žalobkyne proti rozsudku okresného súdu ako odvolania podaného oneskorene.

10. Odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal zo záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie bol doručený právnej zástupkyňi žalobkyne s použitím fikcie doručenia dňa 8. augusta 2018.

11. Podľa ustanovenia § 223 ods. 1 C. s. p., rozsudok súd doručuje stranám do vlastných rúk.

12. Podľa ustanovenia § 110 ods. 1 C. s. p., ak má strana zástupcu so splnomocnením na celé konanie, doručuje sa písomnosť len tomuto zástupcovi. Písomnosť sa doručuje aj strane, ak strana má osobne v konaní niečo vykonať, alebo ak o tom súd rozhodne s ohľadom na povahu veci. Výzva na zaplatenie súdneho poplatku, ako aj procesné poučenia vydané súdom sa doručujú iba zástupcovi.

13. Podľa § 11 ods. 1 zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov [zákon o e-Governmente (ďalej len „zákon o e-Governmente“)], elektronické schránky sa zriaďujú orgánu verejnej moci, právnickej osobe, fyzickej osobe, podnikateľovi, subjektu medzinárodného práva, organizačnej zložke alebo organizácii podľa § 12 ods. 6 a tým, o ktorých to ustanoví osobitný predpis.

14. Podľa § 12 ods. 2 zákona o e-Governmente, každému je možné zriadiť len jednu elektronickú schránku pre jedno právne postavenie. Ak je majiteľ elektronickej schránky súčasne osobou vo viacerých právnych postaveniach, zriaďuje sa mu elektronická schránka pre každé z týchto právnych postavení.

15. Podľa § 12 ods. 4 zákona o e-Governmente, elektronickú schránku zriadi správca modulu elektronických schránok

b/ bezodkladne po tom, ako sa dozvie o vzniku oprávnenia na podnikanie fyzickej osoby, ak ide o elektronickú schránku fyzickej osoby podnikateľa,

c/ v deň, keď fyzická osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky, dosiahne 18. rok veku, ak ide o elektronickú schránku fyzickej osoby, ktorá nie je podnikateľom.

16. Podľa § 13 ods. 4 zákona o e-Governmente, na účely prístupu do elektronickej schránky sa používajú identifikátor osoby v spojení s autentifikátorom alebo autentifikačný certifikát podľa § 22aa spôsobom podľa § 22a, ktoré boli pridelené alebo vydané majiteľovi elektronickej schránky alebo osobe oprávnenej na prístup a disponovanie s elektronickou schránkou. Správca modulu elektronických schránok zabezpečuje, aby mala osoba oprávnená na prístup a disponovanie s elektronickou schránkou po úspešnej autentifikácii dostupné všetky elektronické schránky, ku ktorým má takéto oprávnenie. Osobou oprávnenou na prístup a disponovanie s elektronickou schránkou

a/ fyzickej osoby je fyzická osoba, pre ktorú bola elektronická schránka zriadená,

b/ fyzickej osoby podnikateľa je fyzická osoba podnikateľ, pre ktorú bola elektronická schránka zriadená.

17. Podľa § 29 ods. 1 prvá veta zákona o e-Governmente, elektronické podanie a elektronický úradný dokument sa doručuje elektronicky, pričom miestom na elektronické doručovanie je elektronická schránka, ktorá je aktivovaná.

Do vlastných rúk sa elektronicky doručujú elektronické dokumenty, ktoré sú podľa tohto zákona z hľadiska právnych účinkov totožné s dokumentom v listinnej podobe, o ktorom osobitné predpisy ustanovujú, že sa doručujú do vlastných rúk (ods. 2).

Doručením do vlastných rúk sa na účely elektronického doručovania rozumie doručenie, pri ktorom sa vyžaduje potvrdenie doručenia zo strany adresáta alebo osoby, ktorej je podľa osobitných predpisov možné doručovať namiesto adresáta (ďalej len "prijímateľ"), formou elektronickej doručenky odoslanej odosielateľovi (ods. 3).

18. Podľa § 30 ods. 1 zákona o e-Governmente, elektronickej doručenkou sa rozumie elektronický dokument obsahujúci údaj o dni, hodine, minúte a sekunde elektronického doručenia, identifikátor osoby prijímateľa, identifikátor osoby odosielateľa a identifikáciu elektronickej úradnej správy a elektronickej dokumentov, ktoré sa elektronicky doručujú; identifikácia elektronickej úradnej správy a elektronickej dokumentov musí zabezpečiť vytvorenie logickej väzby na túto správu a dokumenty, ktoré obsahuje.

19. Podľa § 32 ods. 5 písm. b/ zákona o e-Governmente, elektronickej úradná správa, vrátane všetkých elektronickej dokumentov, sa považuje za doručení, ak nie je adresátom orgán verejnej moci a doručuje sa do vlastných rúk, dňom, hodinou, minútou a sekundou uvedenými na elektronickej doručenke alebo márnym uplynutím úložnej lehoty podľa toho, ktorá skutočnosť nastane skôr, a to aj vtedy, ak sa adresát o tom nedozvedel.

20. Podľa § 821 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch, orgán verejnej moci, advokát, súdny exekútor, notár a správca sú povinní v konaní pred súdom doručovať podania do elektronickej schránky súdu a používať pri elektronickej komunikácii so súdom elektronickej schránku aktivovanú na doručovanie, ktorej sú majiteľom.

21. Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že ak je strana zastúpená advokátom, je povinnosťou súdu doručiť rozsudok do vlastných rúk advokátovi strany. Zároveň podľa zákona o e-Governmente je súd povinný doručovať písomnosti advokátovi do elektronickej schránky advokáta, aby bolo doručenie rozsudku účinné.

22. Pritom je povinnosťou doručujúceho súdu pri doručovaní písomnosti advokátovi, ktorý je fyzickou osobou, dbať na to, že takáto osoba môže mať podľa § 12 ods. 4 zákona o e-Governmente zriadené viaceré elektronickej schránky, a to jednu elektronickej schránku ako fyzická osoba, a ďalšiu elektronickej schránku, ktorú má zriadenú v súvislosti s výkonom advokácie, a ktorú používa na účel elektronickej komunikácie so súdom s poukazom na znenie § 821 ods. 3 zákona o súdoch v spojení s § 13 ods. 4 písm. b/ zákona o e-Governmente.

23. Jedine v prípade, ak je rozsudok súdu doručovaný do elektronickej schránky advokáta, je možné považovať rozsudok za účinne doručený, vrátane následkov spojených s uplynutím úložnej lehoty podľa § 32 ods. 5 písm. b/ zákona o e-Governmente (t. j. doručením rozsudku s fikciou doručenia).

24. Naopak v situácii, ak súd doručí rozsudok advokátovi – fyzickej osobe do súkromnej elektronickej schránky, ktorá nie je zriadená na výkon advokátskeho povolania, a ktorá nie je určená na elektronickej komunikáciu so súdmi (a s inými orgánmi verejnej moci), je takýto postup súdu nesprávny a s takýmto doručením nemôžu byť spojené následky predpokladané ustanovením § 35 ods. 5 písm. b/ zákona o e-Governmente v prípade márneho uplynutia úložnej lehoty.

25. Advokátka JUDr. S. H., PhD. – ktorá v predmetnej veci zastupuje žalobkyňu - má adresu elektronickej schránky: ico://sk/42224501_20069, ako to vyplýva aj z údajov obsiahnutých v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou, ktoré sú verejne dostupné na webovej stránke Slovenskej advokátskej komory: <https://www.sak.sk/blox/cms/sk/sak/adv/vyhľadanie/proxy/list/list/formular/rows/534361/link/display/event>.

26. Uvedenú adresu elektronickej schránky používala právna zástupkyňa žalobkyne na elektronickej komunikáciu so súdom, nakoľko z nej odoslala súdu prvej inštancie ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní, na ktorom bol následne vyhlásený rozsudok (viď č. 1. 87 – 90 spisu),

odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie (viď č. I. 95 - 101 spisu) a aj dovolanie proti uzneseniu krajského súdu (viď č. I. 130 – 142 spisu).

27. Okresný súd napriek uvedenému doručoval rozsudok právnej zástupkyňi žalobkyne do elektronickej schránky prijímateľa: rc://sk/X_h_s., pričom v zmysle elektronickej doručky bol rozsudok doručený adresátovi fikciou doručenia v dôsledku uplynutia úložnej lehoty. Do uvedenej elektronickej schránky pritom okresný súd doručoval aj predvolanie na pojednávania uskutočnené dňa 25. apríla 2018 a dňa 6. júna 2018.

28. Z vyššie uvedeného má dovolací súd za preukázané, že súd prvej inštancie pri doručovaní rozsudku zo 6. júna 2018 právnej zástupkyňi žalobkyne pochybil, keď ho doručil do súkromnej elektronickej schránky zástupkyne žalobkyne, a nie do elektronickej schránky, ktorú mala zriadenú v súvislosti s výkonom právnického povolania, ktorej adresa je verejne dostupná, a ktorú (aj pred doručovaním rozsudku) použila na elektronicnú komunikáciu s okresným súdom.

29. Doručenie rozsudku tak nebolo vykonané v súlade so zákonom o e-Governmente a nevyhovuje ani ustanoveniu § 110 ods. 1 C. s. p., keďže aj uvedené ustanovenie vyžaduje, aby súd doručil písomnosť na adresu zástupcu so splnomocnením pre celé konanie. V danom prípade je takouto adresou **elektronická adresa advokátky JUDr. S. H., PhD. ico://sk/42224501_20069.**

30. Vzhľadom k tomu, že okresný súd rozsudok zo 6. júna 2018 nedoručoval právnej zástupkyňi žalobkyne, **nebol predmetný rozsudok doposiaľ žalobkyňi účinne doručený, a preto jej nezačala ani plynúť lehota na podanie odvolania proti nemu.**

31. S doručením rozsudku do súkromnej elektronickej schránky fyzickej osoby JUDr. S. H. okresným súdom prostredníctvom fikcie doručenia tak nemôžu byť spojené žiadne právne dôsledky (vrátane prípadného plynutia lehoty na podanie odvolania).

32. Predmetné závažné pochybenie okresného súdu pri doručovaní rozsudku žalobkyňi (jej právnej zástupkyňi) neodstránil ani krajský súd, ktorý pri počítaní lehoty na podanie odvolania proti rozsudku súdu prvej inštancie vychádzal od dňa, kedy mali nastať účinky fikcie doručenia spojené s doručovaním rozsudku do súkromnej elektronickej schránky právnej zástupkyne žalobkyne.

33. Záver odvolacieho súdu o doručení rozsudku súdu prvej inštancie žalobkyňi dňa 8. augusta 2018 vyhodnotil dovolací súd ako nesprávny, nakoľko na použitie fikcie doručenia podľa § 32 ods. 5 písm. b/ zákona o e-Governmente neboli splnené zákonné podmienky. Jej aplikácia by bola možná iba v prípade, ak by okresný súd doručoval rozsudok na elektronicnú adresu právnej zástupkyne žalobkyne ico://sk/42224501_20069.

34. Preto, ak odvolací súd v situácii - keď žalobkyňi nebol ani ku dňu rozhodovania dovolacieho súdu účinne doručený rozsudok súdu prvej inštancie, v dôsledku čoho jej ani len nezačala plynúť lehota na podanie odvolania – odmietol jej odvolanie ako oneskorene podané, zaťažil konanie vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., keďže v dôsledku svojho nesprávneho procesného postupu v podobe odmietnutia odvolania bez splnenia zákonných podmienok pre vydanie takéhoto rozhodnutia, znemožnil žalobkyňi realizáciu jej patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces.

35. Dovolanie žalobkyne je preto nielen procesne prípustné, ale zároveň aj dôvodné.

36. Nakoľko konanie pred odvolacím súdom je poznačené vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., dovolací súd žalobkyňou napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

37. V ďalšom konaní je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

37.

ROZHODNUTIE

Rozhodnutie súdu o dovolaní (mimoriadnom dovolaní, dovolaní generálneho prokurátora), v ktorom vyslovil právny názor na určitú právnu otázku, nepredstavuje prekážku veci rozhodnutej pre ďalšie konanie v tejto právnej veci.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. decembra 2018, sp. zn. 2ObdoV/20/2017)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Krajský súd v Bratislave ako súd prvej inštancie rozsudkom č. k. 10Cb/1/2011-870 zo dňa 16. 07. 2015 zamietol žalobu žalobcu zo dňa 02. 12. 2002, súdu doručenú dňa 11. 12. 2012.

2. Súd prvej inštancie tak rozhodol po tom, ako Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „Najvyšší súd SR“, „NS SR“ alebo „najvyšší súd“) ako súd odvolací uznesením č. k. 2Obo/54/2014-813 zo dňa 09. 04. 2015, podľa § 221 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“) zrušil predchádzajúci rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 10Cb/1/2011-773 zo dňa 25. 09. 2014 v spojení s opravným uznesením prvoinstančného súdu č. k. 10Cb/1/2011-787 zo dňa 29. 09. 2014 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dôvodom zrušenia označeného rozsudku, ktorým súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 17 684 886,38 eur spolu s úrokom 18 % p. a. zo sumy 18 016 825,24 eur od 05. 04. 2002 do 12. 04. 2002, s úrokom z omeškania 18 % p. a. zo sumy 17 684 886,38 eur od 13. 04. 2002 do zaplatenia a nahradiť žalobcovi trovy konania a trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 1 023 969,29 eur, bolo odňatie procesných práv žalovaného spočívajúce v tom, že obsah zápisníc v konaní pred súdom prvej inštancie zo dňa 04. 09. 2014 a 25. 09. 2014 nesvedčí o tom, že by súd žalovanému vytvoril procesnú možnosť realizovať procesné práva vyplývajúce z § 118 ods. 4 O. s. p. (právo zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu a právnej stránke veci). Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie rozhodol vo veci bez vykonania dokazovania a týmto postupom zaťažil svoje konanie vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

3. V novom konaní súd prvej inštancie ustálil, že žalobca si uplatnil nárok na náhradu škody spolu s príslušenstvom, ktorá mu vznikla vylúčením jeho ponuky z účasti v obchodnej verejnej súťaži vyhlásenej žalovaným, predmetom ktorej bol predaj majetkovej účasti predstavujúci 86,99 % podielu na základnom imaní spoločnosti S. p. a p., a. s., B. (ďalej len „S., a. s.“).

4. Na základe vykonaného dokazovania, s poukazom na ustanovenia § 373 a § 374 Obchodného zákonníka (ďalej len „ObchZ“), dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalobca nepreukázal ním žalovaný nárok, vrátane všetkých predpokladov zodpovednosti za škodu na strane žalovaného, a to porušenie právnej povinnosti, vznik škody a príčinnú súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a škodou. Súd prvej inštancie zastal názor, že zo strany žalovaného nezaradením ponuky žalobcu do obchodnej verejnej súťaže, k protiprávnemu konaniu nedošlo. Avšak, ak by aj k zaradeniu ponuky žalobcu do obchodnej verejnej súťaže došlo, neznamenalo by to, že by akcie spoločnosti S., a. s. žalobca naozaj nadobudol, následne, že by ako budúci akcionár dosahoval budúci zisk. Pri posudzovaní existencie predpokladu príčinnej súvislosti medzi porušením právnej

povinnosti a vznikom škody, musí byť vzťah príčiny a následku priamy, bezprostredný a neprerušovaný. V uvedenom prípade však tomu tak nie je, nakoľko v priebehu sledu udalostí je viacero sekvencií, kde sa stráca priamy a bezprostredný vzťah. Podľa názoru prvinštančného súdu nemôže existovať príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti žalovaného vo forme nezaradenia ponuky žalobcu do obchodnej verejnej súťaže a prípadným vznikom škody, nakoľko aj v prípade, ak by bola ponuka žalobcu do súťaže zaradená, v príčinnej súvislosti by súčasne nemuselo dôjsť k uzavretiu Zmluvy o budúcej zmluve medzi žalobcom a žalovaným, keďže ponuka žalobcu by nemusela byť vyhodnotená ako víťazná z dôvodu nedosiahnutia najvyššieho percentuálneho splnenia hodnotených kritérií, alebo žalovaný by mohol využiť ním vymienené právo v rámci podmienok obchodnej verejnej súťaže v súlade s § 287 ods. 2 ObchZ na odmietnutie všetkých ponúk. Predmetná možnosť sa opakuje v rámci podmienok obchodnej verejnej súťaže, ktorá je uvedená na str. 5 v znení „F. si vyhradzuje právo odmietnuť všetky predložené ponuky“, a teda aj prípadné zaradenie ponuky žalobcu do obchodnej verejnej súťaže by nemalo priamo za následok prijatie ponuky žalobcu a následne s tým spojené uzavretie Zmluvy o budúcej zmluve medzi žalobcom a žalovaným.

5. Súd prvej inštancie sa stotožnil s právnym názorom formulovaným k problematike obchodnej verejnej súťaže v odlišnom stanovisku členky 5-členného dovolacieho senátu Najvyššieho súdu SR k rozhodnutiu sp. zn. 1MObdV/5/2009 zo dňa 31. 03. 2011, podľa ktorého vyhlásenie súťaže nie je návrhom na uzatvorenie zmluvy a v prípade neúspechu (vyradenia) zo súťaže, neexistuje kauzálny nexus zodpovednosti za škodu. Vyhodnotenie návrhu žalobcu a jeho nezaradenie do súťaže (nesúlad s fakultatívnymi podmienkami vymedzenými v Pláne predaja a podmienky finančného krytia kúpnej ceny v zmluve o splátkovom úvere), bolo plne v kompetencii vyhlasovateľa a túto legitimitu nemal všeobecný súd. Vyhodnocovanie súťaže v zmysle vyššie uvedeného nemôže subsumovať záväzkový vzťah.

6. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že aj v prípade, ak by došlo na základe zaradenia ponuky žalobcu do obchodnej verejnej súťaže, k jej prijatiu žalobcom a následnému uzavretiu Zmluvy o budúcej zmluve a súčasne budúcej zmluvy, nemusela by mať táto okolnosť za priamy následok aj uzavretie samotnej budúcej kúpnej zmluvy, na základe ktorej by žalobca reálne nadobudol ponúknuté akcie v rámci obchodnej verejnej súťaže. Uvedená okolnosť by nemusela mať za následok okrem iného schopnosť zabezpečiť prostriedky na riadne a včasné splatenie kúpnej ceny. Žalobca v konaní žiadnym spôsobom nepreukázal, že v rozhodnom čase disponoval vlastnými finančnými prostriedkami vo výške 30% ponukovej ceny za akcie, čo bola základná podmienka pre to, aby vôbec mohlo dôjsť k prvému čerpaniu úveru a zaplateniu kúpnej ceny akcií, a teda k nadobudnutiu akcií žalobcom. Bez preukázania tejto skutočnosti súd dospel k jednoznačnému záveru, že žalobca by nikdy nenadobudol akcie, a teda mu nemohol vzniknúť žiadny budúci zisk z podnikania spoločnosti. Podľa názoru súdu, žalovaný žiadnym spôsobom neporušil a ani nemohol porušiť právnu povinnosť tým, že nezaradil ponuku žalobcu (jeho právneho predchodcu) do obchodnej verejnej súťaže na prevod vlastníckeho práva k 86,99 % podielu akcií na základnom imaní spoločnosť S., a. s., nakoľko túto nebolo možné zahrnúť do obchodnej verejnej súťaže v zmysle § 284 ods. 1 ObchZ a súčasne v zmysle upozornenia žalovaného na str. 11 podmienok Plánu predaja pre jeho rozpor s podmienkami obchodnej verejnej súťaže.

7. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie ďalej zistil, že návrh Zmluvy o budúcej zmluve sa odchyľil od podmienok obchodnej verejnej súťaže svojim obsahom, nakoľko záväzný text predloženého návrhu v zmysle bodu 12. dokumentu označeného ako „Údaje a materiály

predkladané spoločnosťou P. S., a. s., v zmysle podmienok účasti vo verejnej obchodnej súťaži“ (v ďalšom označovaný ako „sprievodný list“), bol v rozpore so záväzným textom Zmluvy o budúcej zmluve v zmysle Prílohy č. 5 podmienok obchodnej verejnej súťaže. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s názorom dovolacieho súdu na str. 14 uznesenia sp. zn. 1MObdV/5/2009 o tom, že žalobca sa nemohol odchyliť od podmienok obchodnej verejnej súťaže s tým, že v sprievodnom liste upozornil na zákonnú možnosť odstúpenia od zmluvy podľa § 356 ObchZ z dôvodu podstatnej zmeny okolností, za ktorých sa uzavrela, nakoľko z obsahu doplňujúcich ustanovení Zmluvy o budúcej zmluve žalobcom v bode 12. sprievodného listu vyplýva výslovné vyhradenie si práva žalobcu na odstúpenie od Zmluvy o budúcej zmluve za presne definovaných podmienok a nie upozornenie, resp. poukázanie žalobcu na možnosť odstúpenia od Zmluvy o budúcej zmluve podľa § 356 ObchZ. Súd mal za zrejmé, že doplnený text v zmysle bodu 12. sprievodného listu k návrhu Zmluvy o budúcej zmluve nie je iba „upozornením“ žalobcu na možnosť zákonného odstúpenia od Zmluvy o budúcej zmluve podľa § 356 ObchZ, ale ide o doplnenie zmluvného dojednania do textu Zmluvy o budúcej zmluve. Súd zistil, že časť návrhu žalobcu neobsahovala overený podpis osoby oprávnenej konať za žalobcu. Nakoľko žalobcom doplnené osobitné podmienky k predloženému návrhu Zmluvy o budúcej zmluve v bode 12. sprievodného listu predstavujú súčasť návrhu tejto zmluvy, tak aj samotný list mal byť podľa názoru súdu podpísaný oprávneným zástupcom žalobcu s úradne overeným podpisom.

8. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že úverová zmluva (Zmluva o splátkovom úvere č. 670/2002“), ktorá bola predložená žalobcom, je v rozpore s podmienkami obchodnej verejnej súťaže. Podľa bodu 5.22 úverovej zmluvy bol žalobca povinný najneskôr v prvý pracovný deň predchádzajúci pracovnému dňu, v ktorom dôjde k prvému čerpaniu, vložiť na účet označený veriteľom (bankou) peňažné prostriedky vo výške uvedenej v bode 5.2 písm. a/, t. j. 30% kúpnej ceny (122 400 000,- Sk). Splnenie tejto podmienky bolo podmienkou pre čerpanie úveru.

9. Prvoinštančný súd konštatoval, že žalobca v priebehu konania žiadnym spôsobom nepreukázal vznik škody na jeho strane či už vo forme skutočnej škody, alebo vo forme ušlého zisku. Skutočná škoda mala žalobcovi vzniknúť titulom ním vynaložených nákladov v súvislosti s jeho účasťou v obchodnej verejnej súťaži. Podľa súdu prvej inštancie však právny titul, jeho existencia a výška sú nejasné a neurčité, najmä z dôvodu, že žalobca v rámci súdneho konania žiadnym preukázateľným a relevantným spôsobom nepreukázal vznik, existenciu a výšku škody. Podľa názoru súdu náklady žalobcu súvisiace s jeho účasťou v obchodnej verejnej súťaži nie je možné považovať za skutočnú škodu, nakoľko žalovaný účastníkom obchodnej verejnej súťaže právo na náhradu nimi vynaložených nákladov, spojených s ich účasťou v súťaži, nepriznal. V Pláne predaja na str. 5 sa uvádza, že všetky náklady v súvislosti s účasťou v súťaži znáša záujemca.

10. Taktiež existencia a výška ušlého zisku je podľa súdu prvej inštancie nejasná, neurčitá a nepreukázaná z dôvodu, že podnikateľský zámer žalobcu predložený v rámci ponuky do obchodnej verejnej súťaže je nepostačujúci a nie je relevantným podkladom pre výpočet ušlého zisku. Žalobca v tomto smere opieral svoj nárok o hypotetický výpočet s odkazom na Znalecký posudok č. 23/2005 vypracovaný spoločnosťou I. T., spol. s r. o., so sídlom T., ktorý hodnotí iba hypotetické údaje uvedené v podnikateľskom zámere, čo nemôže byť podkladom pre určenie výšky škody.

11. Vzhľadom na takto zistený skutkový stav dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalobca v konaní nepreukázal splnenie zodpovednostných prvkov náhrady škody a ušlého zisku podľa § 373

a nasl. ObchZ, konkrétne porušenie povinnosti, vznik škody a príčinnú súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody. Žalobný návrh preto zamietol ako nedôvodný. Súčasne vyslovil, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

12. Na odvolanie žalobcu proti rozsudku prvoinštančného súdu, podaného za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací, podľa § 470 ods. 4 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“) funkčne príslušný na dokončenie predmetného odvolacieho konania, rozsudkom č. k. 2Obo/36/2015-1024 zo dňa 14. 12. 2016, označené prvoinštančné rozhodnutie ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 C s. p. potvrdil.

13. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že najvyšší súd ako dovolací súd, uznesením č. k. 1MObdV/5/2009-336 zo dňa 31. 03. 2011 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 36Cb/61/2002-241 z 09. 01. 2006, ako aj rozsudok odvolacieho súdu č. k. 2Obo/175/2007-286 zo 06. 02. 2008 a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie s tým, že jeho úlohou bude vyhodnotiť predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu, vrátane príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody.

14. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu tiež vyplýva, že uznesením č. k. 2Obo45/2013-634 zo dňa 17. 12. 2013 odvolací súd podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. zrušil v poradí druhý rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 10Cb/1/2011-556 zo dňa 24. 05. 2012 v spojení s opravným uznesením č. k. 10Cb/1/2011-584 zo dňa 10. 07. 2012 a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Dôvodom jeho zrušenia bola arbitrárnosť rozhodnutia a konanie v rozpore s § 119 ods. 2 O. s. p. Rovnako aj ďalšie rozhodnutie súdu prvej inštancie č. k. 10Cb/1/2011-773 zo dňa 25. 09. 2014 v spojení s opravným uznesením č. k. 10Cb/1/2011-787 zo dňa 29. 09. 2014 bolo uznesením odvolacieho súdu č. k. 2Obo/54/2014-813 zo dňa 09. 04. 2015 zrušené a vec mu bola vrátená na nové konanie a rozhodnutie z dôvodu, že súd prvej inštancie rozhodol vo veci samej bez vykonaného dokazovania a postupoval v rozpore s § 118 ods. 4 O. s. p.

15. Odvolací súd poukázal na závery prvoinštančného súdu, z ktorých vyplýva, že žalovaný žiadnym spôsobom neporušil a ani nemohol porušiť právnu povinnosť tým, že nezaradil ponuku (nezahrnul návrh) žalobcu (jeho právneho predchodcu) do obchodnej verejnej súťaže na prevod vlastníckeho práva k 86,99% podielu akcií na základnom imaní spoločnosti S., a. s., nakoľko túto nebolo možné zahrnúť do obchodnej verejnej súťaže v zmysle § 284 ods. 1 ObchZ pre viacero rozporov s podmienkami obchodnej verejnej súťaže. Jednou z týchto podmienok bolo upozornenie žalovaného na str. 11 podmienok Plánu predaja. Odvolací súd poukázal na obsah bodu 4 podmienok Plánu predaja na str. 10, podľa ktorého plán musí obsahovať vyplnenú záväznú časť zmluvy, ktorej text je uvedený v Prílohe č. 5 Plánu predaja a výber príslušnej alternatívy tam, kde to návrh umožňuje, pričom návrh musí byť záujemcom, alebo osobou oprávnenou za neho konať, podpísaný a pravosť jeho podpisu musí byť úradne overená na všetkých rovnopisoch. V zmysle podmienok obchodnej verejnej súťaže na str. 11, návrh doručený po stanovenom termíne, resp. návrh, ktorý nebude spĺňať stanovené podmienky, nebude zaradený do obchodnej verejnej súťaže. Odvolací súd na základe uvedeného skonštatoval, že súd prvej inštancie správne zistil, že časť návrhu žalobcu neobsahovala overený podpis osoby oprávnenej konať za žalobcu. Na odvoláciu námietku žalobcu, že dotknutým ustanovením sprievodného listu nedošlo k zmene obsahu a účelu Zmluvy o budúcej zmluve, odvolací súd neprihliadol, nakoľko žalobcom doplnené osobitné podmienky k predloženému návrhu Zmluvy o budúcej zmluve v bode 12. sprievodného listu predstavujú súčasť návrhu tejto zmluvy. Odvolací súd zdôraznil, že z ponuky žalobcu (spoločnosti P. S., a. s.) priamo

vyplývalo, že text doplnený v zmysle bodu 12. sprievodného listu, je doplnením zmluvného dojednania do záväzného textu Zmluvy o budúcej zmluve uvedeného v podmienkach obchodnej verejnej súťaže, v dôsledku čoho ide o modifikáciu Zmluvy o budúcej zmluve. Žalobca (spoločnosť P. S., a. s.) v bode 12. sprievodného listu, jasne zadefinoval podmienky odstúpenia od Zmluvy o budúcej zmluve. Preto aj samotný sprievodný list mal byť podpísaný oprávneným zástupcom žalobcu s úradne overeným podpisom. Bez takéhoto podpisu neboli naplnené všetky podmienky obchodnej verejnej súťaže stanovené žalovaným.

16. Podmienky obchodnej verejnej súťaže neboli ďalej splnené ani tým, že Zmluva o splátkovom úvere č. 670/2002, nebola vymáhateľná a nepodmienená z dôvodu, že podľa čl. I bod 3, písm. d/ tejto zmluvy, veriteľ (banka) nie je povinný poskytnúť úver v prípade, ak dlžník nesplní alebo poruší ktorúkoľvek podmienku alebo povinnosť uvedenú v úverovej zmluve. Podľa bodu 5.2.2 predmetnej úverovej zmluvy predloženej žalobcom (spoločnosťou P. S., a.s.) bol dlžník najneskôr v prvý pracovný deň predchádzajúci pracovnému dňu, v ktorom dôjde k prvému čerpaniu úveru, vložiť na účet označený veriteľom (bankou) peňažné prostriedky vo výške 30% kúpnej ceny (4 062 935,67 eur, resp. 122 400 000,-- Sk). Bez posudzovania ďalších podmienok obsiahnutých v predmetnej úverovej zmluve je preto zrejmé, že táto nebola nepodmienenou v zmysle podmienok obchodnej verejnej súťaže. Záväznosť a vymáhateľnosť takejto zábezpeky nemožno preukazovať iba Čestným vyhlásením o preukazovaní legálneho pôvodu finančných prostriedkov spoločnosti P. S., a. s., ktoré predkladal žalobca.

17. Z vykonaného dokazovania mal odvolací súd ďalej za zrejmé, že návrh Zmluvy o budúcej zmluve predložený žalobcom (spoločnosťou P. S., a. s.) v rámci obchodnej verejnej súťaže bol v rozpore so záväzným textom Zmluvy o budúcej zmluve v zmysle podmienok obchodnej verejnej súťaže, z ktorých jasne vyplýva, že návrh, ktorý nebude spĺňať stanovené podmienky, nebude do obchodnej verejnej súťaže zaradený. Z uvedeného vyplýva, že zo strany žalovaného nedošlo k porušeniu jeho právnej povinnosti, z ktorého porušenia žalobca zakladá jeho zodpovednosť za škodu v tomto konaní. Zaradenie alebo nezaradenie ponuky žalobcu (spoločnosti P. S., a. s.) do obchodnej verejnej súťaže (bez ohľadu na hypotetickú protiprávnosť), ešte automaticky neznamená, že by sa žalobca (spoločnosť P. S., a. s.) stal víťazom obchodnej verejnej súťaže a uzatvoril by so žalovaným (resp. právnym predchodcom žalovaného – F.) Zmluvu o budúcej zmluve. Na to, aby žalobca (spoločnosť P. S., a. s.) uzatvoril s F. Zmluvu o budúcej zmluve, by bolo nevyhnutné, aby bola jeho ponuka nielen zaradená do obchodnej verejnej súťaže, ale aj vyhodnotená ako víťazná, čo nemuselo nastať tak, ako to tvrdí žalobca. Takto naformulovaný vzťah príčinnej súvislosti vyhodnotil odvolací súd za čisto hypotetický a bez preukázateľnej bezprostrednej príčinnosti.

18. Keďže žalobca v konaní nepreukázal tvrdenú podmienku, predpoklad vzniku zodpovednosti za škodu, a to protiprávny úkon žalovaného, nemohol byť v konaní úspešný a v tejto súvislosti žalobcovi nemohla vzniknúť škoda a ani nemohlo dôjsť k príčinnej súvislosti medzi protiprávnym úkonom a vznikom škody. Napriek tejto skutočnosti, odvolací súd k uplatnenej škode žalobcu pozostávajúcej zo skutočnej škody a ušlého zisku uviedol, že ani jedna z uvedených škôd nevznikla. Skutočnú škodu žalobca uplatnil v sume celkom 3 585 000,-- Sk, ktorá pozostáva z registračného poplatku 125 000,-- Sk, spracovateľského poplatku za vystavenie úverovej zmluvy 1 020 000,-- Sk, vypracovanie due diligence 1 590 000,-- Sk, odmeny finančného poradcu 650 000,-- Sk a hodnoty mediálnej kampane 200 000,-- Sk. Podľa žalobcu sa nejedná o náhradu nákladov spojených s účasťou v súťaži, ale náhrady toho, čo by bolo vynaložené ako

investícia za účelom dosiahnutia zisku. S takýmto argumentom žalobcu odvolací súd nesúhlasil, keďže ide o sumu odvodenú z jeho účasti v obchodnej verejnej súťaži. Tieto výdavky žalobcovi vznikli v súvislosti s plnením podmienok Plánu predaja, bez ohľadu na to, či by v obchodnej verejnej súťaži bol úspešný alebo nie. Odvolací súd pre zdôraznenie uviedol, že žiaden z účastníkov obchodnej verejnej súťaže, v zmysle podmienok tejto súťaže, nemal nárok na náhradu ním vynaložených nákladov, nakoľko podľa Plánu predaja na str. 5, všetky náklady spojené s účasťou v súťaži znáša záujemca. Náklady záujemcov vynaložené v súvislosti s ich účasťou v obchodnej verejnej súťaži nepredstavujú v danom prípade žiadnu škodu. Zvyšnú výšku škody si žalobca uplatnil titulom úslého zisku. K určaniu výšky úslého zisku sa vyjadrila znalecká organizácia v znaleckom posudku na základe uznesenia Krajského súdu v Bratislave č. k. 36Cb/61/02-216 zo dňa 06. 05. 2005, ktorá dospela k záveru, že údaje použité na jeho výpočet, resp. určenie úslého zisku nie sú vierohodné a na ich základe sa nedá presne určiť predpokladaný zisk. Odvolací súd sa stotožnil s konštatovaním prvoinštančného súdu spočívajúcim v tom, že žalobcom nároková výška škody vo forme úslého zisku je nejasná, neurčitá a najmä nepreukázaná.

19. Odvolací súd vo vzťahu k odôvodneniu prvoinštančného rozsudku konštatoval, že súd prvej inštalcie v ňom uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštalcie nevyplýva jednostrannosť alebo nejasnosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Odvolací súd poznamenal, že preukazovanie porušenia právnej povinnosti žalovaného s poukazom na rozhodnutia vydané v tejto veci a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1MObdV/5/2009 zo dňa 31. 03. 2011, ktorými rozhodnutiami považuje žalobca svoj nárok za jednoznačný a nespochybniteľný, nepostačuje. Nejedná sa ani o porušenie zásady právnej istoty, ak súd prvej inštalcie vyhodnotil právny a skutkový stav inak. Odvolací súd zdôraznil, že skoršie rozhodnutia súdov boli zrušené, čím po právnej stránke prestali existovať, navyše dovolací súd počas dovolacieho konania dokazovanie ani nevykonal. Takýmto postupom súdu prvej inštalcie nemohlo dôjsť k žiadnej vade v konaní. Súdom prvej inštalcie vlastné zistenie a vyhodnotenie právneho a skutkového stavu rozsiahlo, logicky a zrozumiteľne vysvetlil. Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací súd uzavrel, že skutkové a právne závery súdu prvej inštalcie nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené, arbitrárne a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a že odôvodnenie odvolaním napadnutého rozsudku spĺňa parametre zákona na odôvodnenie rozsudku. Zdôraznil, že za odňatie možnosti konať pred súdom nemožno považovať to, že súd prvej inštalcie neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv, či požiadaviek žalobcu.

20. Poukazujúc na vyššie uvedené, odvolací súd uzavrel, že žalobca v konaní nepreukázal existenciu ani jedného zo zákonných predpokladov potrebných pre vznik zodpovednosti za škodu v zmysle relevantných ustanovení Obchodného zákonníka, t. j. porušenie právnej povinnosti zo strany žalovaného, vznik škody na strane žalobcu a príčinnú súvislosť medzi porušením právnej povinnosti zo strany žalovaného a vznikom škody na strane žalobcu. Neexistencia a nepreukázanie čo i len jedného z týchto zákonných predpokladov je dôvodom na zamietnutie žaloby o náhradu škody.

21. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 C. s. p. tak, že žalovanému priznal právo na ich náhradu s tým, že o výške náhrady trov rozhodne súd prvej inštalcie.

22. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca v zákonom stanovenej lehote dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil ustanovenia § 420 písm. d/ C. s. p. a § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. Bez výslovného označenia zákonného ustanovenia žalobca namietol aj nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť rozsudku odvolacieho súdu, súčasne aj nepreskúmateľnosť rozsudku súdu prvej inštancie.

23. Vo vzťahu k namietanej procesnej vade konania podľa § 420 písm. d/ C. s. p., žalobca tvrdí, že v tej istej veci už prv začalo konanie, v ktorom najvyšší súd ako súd dovolací v uznesení sp. zn. 1MOBdoV/5/2009 zo dňa 31. 03. 2011 vyslovil iný právny názor, než aký zastal súd prvej inštancie v rozsudku č. k. 10Cb/1/2011-870 zo dňa 16. 07. 2015, pričom nerešpektovaním právneho názoru dovolacieho súdu vec nesprávne právne posúdil.

24. Žalobca tvrdí, že v prejednávanej veci je rozhodujúce a právne záväzné rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorý uznesením zo dňa 31. 03. 2011 sp. zn. 1MOBdoV/5/2009 vyhovel mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora, ustálil porušenie povinnosti F. a vyslovil právny názor, že ponuka P. S., a. s. (právny predchodca žalobcu) mala byť zaradená do súťaže s tým, že v ďalšom konaní mal byť preukazovaný spôsob vyhodnotenia ponúk predložených záujemcami v konaní. Súdom nižších inštancií žalobca vytkol, že rozhodujú v rozpore s právnym názorom dovolacieho súdu a pridriavajú sa pôvodných rozhodnutí za situácie, kedy nebol zmenený skutkový stav, preto malo byť rozhodnuté v súlade s väčšinovým názorom senátu dovolacieho súdu, ktorý rozhodol pomerom hlasov 4:1. Uviedol, že súd prvej inštancie rozhodnutím č. k. 10Cb/1/2011-773 zo dňa 25. 09. 2014 žalobe vyhovel v celom rozsahu, následne, bez zmeny skutkových a právnych okolností prejednávanej veci rozhodol spôsobom, že žalobu zamietol, hoci odvolací súd rozhodnutím č. k. 2Obo/54/2014-813 zo dňa 09. 04. 2015 prvoinštančné rozhodnutie zmenil iba z procesných dôvodov, teda nevyslovil dôvodnosť zmeny hmotnoprávných podmienok napadnutého rozhodnutia. Za nesprávne žalobca považuje tvrdenie súdu, že k záveru, že žaloba nie je dôvodná, dospel po doplnení (vykonaní) ďalšieho dokazovania, hoci z obsahu spisu je nesporné, že k zmene obsahu spisu nedošlo, ani nebolo vykonané ďalšie dokazovanie.

25. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. žalobca namietol nesprávne posúdenie dôvodov pre priznanie žalovaného nároku. Porušenie právnej povinnosti žalobca vzhliada v tom, že ponuka spoločnosti P. S., a. s. (pôvodného žalobcu), hoci spĺňala všetky zverejnené podmienky obchodnej súťaže, nebola do súťaže zahrnutá. Tvrdí, že ako právny základ uplatneného nároku bolo nevyhnutné v súdnom konaní obligatórne skúmať súlad obsahu návrhu Zmluvy o budúcej zmluve spoločnosti P. S., a. s., s podmienkami súťaže. Žalobca má za nesporné, že F. porušil právnu povinnosť zaradiť návrh spoločnosti P. S., a. s., do súťaže a vyhodnotiť ho objektívnym porovnaním s druhým predloženým súťažným návrhom. Opakovane poukázal na uznesenie NS SR sp. zn. 1MOBdoV/5/2009, v ktorom najvyšší súd ustálil porušenie povinnosti F. s konštatovaním, že ponuka spoločnosti P. S., a. s., mala byť zaradená do súťaže, nakoľko preukázateľne splnila podmienky zaradenia záujemcu do súťaže. Žalobca tvrdí, že v dôsledku nezaradenia spoločnosti P. S., a. s., do súťaže, nebola jej ponuka vyhodnotená ako najvýhodnejšia súťažná ponuka a z uvedeného dôvodu nemohla nadobudnúť akcie. V príčinnej súvislosti s nezahrnutím jej ponuky do súťaže, P. S., a. s., vynaložila celkovo sumu 119 000,20 eur (z titulu zaplata registračného poplatku 4 149,24 eur, spracovateľského poplatku za vystavenie úverovej zmluvy 33 857,80 eur, vypracovania due diligence 52 778,33 eur, poplatku za finančného poradcu 21 576,05 eur a poplatku na mediálnu kampaň 6 638,78 eur), ktorá suma predstavuje skutočnú škodu vzniknutú na majetku spoločnosti, ktorý sa zmenšil o uvedenú sumu. V prípade nadobudnutia akcií

by mala P. S., a. s., zisk, ktorý v dôsledku porušenia povinnosti F. nedosiahla. Výšku ušlého zisku žalobca vyčíslil sumou 17 565,86 eur. Vznik škody a jej výšku preukazuje znaleckým posudkom vypracovaným v priebehu konania a matematickým výpočtom, vzhľadom na základné zásady ekonomickej teórie a platného právneho poriadku. Tvrdí, že vynaložené náklady vyplývajú z obsahu spisu, opakujúc, že v prípade uplatnenia nároku na náhradu škody sa nejedná o náhradu nákladov spojených s účasťou v súťaži, ale sa jedná o náhradu toho, čo by bolo vynaložené ako investícia za účelom dosiahnutia zisku. Nejde preto o situáciu, kedy by sa žalobca (resp. jeho právny predchodca) ako neúspešný záujemca domáhal vrátenia poplatkov.

26. Žalobcovi nie je zrejmé, na základe akých dôvodov konajúci súd vyslovil názor, podľa ktorého údajne nárokovaná škoda vo forme ušlého zisku je vo vzťahu k právnemu titulu jeho existencie a výške, nejasná, neurčitá a nepreukázaná. Podľa názoru žalobcu mal súd za účelom zistenia príčinnej súvislosti skutkovo a právne hodnotiť, či by návrh P. S., a. s., za predpokladu, že by bol do súťaže zaradený, musel byť F. vyhodnotený ako najvýhodnejšia ponuka. Uviedol, že v súťaži boli dvaja záujemcovia, ktorí preukázateľne splnili podmienky účasti v súťaži. P. S., a. s., predložila vyššiu ponuku na kúpnu cenu ako druhý záujemca, spoločnosť D. S., s. r. o. Obidvaja záujemcovia sa zaviazali zaplatiť kúpnu cenu v rovnakej lehote. Ďalšie dve kritériá, a to skúsenosti v oblasti vodnej dopravy, prekladu a skladovania tovarov a vodnou cestou a podnikateľský zámer, sú špecifické, pričom P. S., a. s., nepochybne preukázala dlhoročné skúsenosti a znalosti v požadovanej oblasti. Na základe uvedeného žalobca tvrdí, že v prípade zaradenia P. S., a. s., do súťaže, by označená spoločnosť musela byť vyhodnotená ako úspešný záujemca. Medzi porušením povinnosti F. a vznikom škody P. S., a. s., preto podľa žalobcu preukázateľne existuje kauzálny nexus, ktorý vyplýva z existencie vecnej súvislosti, ako aj priameho a bezprostredného vzťahu medzi príčinou a následkom.

27. Žalobca považuje závery vo veci konajúcich súdov za absolútne neodôvodnené a v rozpore s obsahom spisov. Tvrdí že odôvodnenie prvoinštančného rozsudku nie je dostatočne presvedčivé, jeho výrok nemá oporu v obsahu odôvodnenia, ktoré je absolútne nedostatočné. Tvrdí, že prvoinštančný súd sa v rozpore s výsledkami vykonaného dokazovania stotožnil s odlišným názorom členky dovolacieho senátu NS SR k rozhodnutiu sp. zn. 1MOBdoV/5/2009 zo dňa 31. 03. 2011 a bez akéhokoľvek relevantného odôvodnenia si jednostranne osvojil argumentáciu žalovaného, ktorá bola výsledkami dokazovania v celom rozsahu vyvrátená. Žalobca má za nepochopiteľné, na základe akého právneho dôvodu súd prvej inštancie žalobe najskôr vyhovel a následne bez doplnenia dokazovania, žalobný návrh zamietol, hoci odvolací súd rozsudok, ktorým bolo žalobe vyhovené, zrušil výlučne z procesnoprávných dôvodov.

28. Rovnako odvolaciemu súdu žalobca vytkol, že len zopakoval argumentáciu súdu prvej inštancie, vyslovil, že sa s touto stotožňuje v celom rozsahu, pričom s odvolacími dôvodmi žalobcu sa vyporiadal výlučne všeobecnými konštatovaniami, bez relevantného odôvodnenia. Žalobca má preto za to, že konajúce súdy postupovali v rozpore so základnými zásadami právnej istoty, pričom tento stav dosahuje takú mieru intenzity, ktorá znamená odmietnutie spravodlivosti.

29. Zosumarizujúc, že konajúce súdy rozhodli výlučne na základe odlišného právneho názoru jedného z členov dovolacieho senátu, stotožniac sa s tvrdeniami a požiadavkami žalovaného, ktoré nemajú oporu v platnom práve, ďalej že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nesprávne a nezákonné pre nedostatok odôvodnenia, teda nepreskúmateľné a arbitrárne, jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, s nedostatočným vysporiadaním sa a neposúdením existujúceho skutkového stavu, žalobca dovolaciemu súdu navrhol, aby dovolaním

napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súčasne si uplatnil náhradu trov dovolacieho konania vo výške 100%.

30. Žalovaný sa v písomnom vyjadrení k dovolaniu stotožnil s rozhodnutiami vo veci konajúcich súdov a navrhol dovolanie ako neprípustné podľa § 447 písm. c/ C. s. p. odmietnuť, resp. ako nedôvodné podľa § 448 C. s. p. zamietnuť. Zároveň si uplatnil náhradu trov dovolacieho konania vo výške 100%.

31. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou C. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť.

32. Podľa § 470 ods. 1 C. s. p., ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti (1. júla 2016).

33. V danom prípade bolo konanie na súde prvej inštancie začaté pred 1. júlom 2016. Rozhodnutie prvoinštančného súdu o zamietnutí žaloby bolo vydané pred 1. júlom 2016 podľa O. s. p. Na odvolanie žalobcu rozhodol odvolací súd potvrdzujúcim rozsudkom po 1. júli 2016 (dňa 14. 12. 2016) už podľa C. s. p. a dovolanie žalobcu bolo podané tiež podľa C. s. p. Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania (vrátane dovolacieho konania), ktorú priniesol C. s. p. ako nový civilný procesný kódex v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou v O. s. p., je potrebné dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu.

34. V zmysle uvedeného, úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené (primárnym) záverom dovolacieho súdu, že dovolanie je procesne prípustné a až následným (sekundárnym) záverom dovolacieho súdu, že tento opravný prostriedok je aj opodstatnený; pre opačný postup nedáva Civilný sporový poriadok podklad v žiadnom z jeho ustanovení. Pokiaľ dovolací súd nedospeje k uvedenému (primárnemu) záveru, platná právna úprava mu neumožňuje postúpiť v dovolacom konaní ďalej a pristúpiť až k posúdeniu napadnutého rozhodnutia a konania, v ktorom bolo vydané. Pokiaľ by dovolací súd posudzoval správnosť rozhodnutia napadnutého procesne neprípustným dovolaním, porušil by zákon.

35. Dovolací súd sa preto v prvom rade zaoberal otázkou prípustnosti dovolania podaného žalobcom.

36. Podľa § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

37. Podľa § 420 C. s. p., dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, pokiaľ trpí niektorou z procesných väd konania vymenovaných v písm. a/ až f/ predmetného ustanovenia (zakotvujúce tzv. vady zmätočnosti).

38. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola

vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia, dovolanie v uvedených prípadoch nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

39. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (k tomu napr. III. ÚS 474/2017). Osobitne platí, že len odvolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 421 ods. 1 C. s. p. (rovnako aj I. ÚS 438/2017).

40. S poukazom na úpravu dovolania účinnú od 01. 07. 2016, odlišnú od právnej úpravy účinnej do 30. 06. 2016, ak dovolateľ v dovolaní namieta vadu zmätočnosti v zmysle § 420 C. s. p. a pokiaľ dovolanie nemá vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní jednoznačne uviesť, ktorou z vád zmätočnosti uvedenej pod písm. a/ až f/ je podľa jeho názoru rozhodnutie odvolacieho súdu, resp. konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, poznačené a zároveň je jeho povinnosťou podľa § 431 ods. 2 C. s. p. uviesť, v čom konkrétne táto vada spočíva. Iba ak sú tieto podmienky splnené, môže odvolací súd pristúpiť k preskúmaniu, či je dovolateľom tvrdený dovolací dôvod aj skutočne daný. V dôsledku viazanosti dovolacieho súdu dovolacím dôvodom neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

41. V danom prípade žalobca zmätočnosť konania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. d/ C. s. p. Hoci bez výslovného označenia, žalobca namietol aj arbitrárnosť rozhodnutí vo veci konajúcich súdov, tvrdiac, že tieto sú nepreskúmateľné.

42. Podľa § 420 písm. d/ C. s. p., dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie.

43. Žalobca danosť uvedenej procesnej vady vzhliada v existencii právne záväzného rozhodnutia NS SR ako dovolacieho súdu. Tento uznesením sp. zn. 1MOBdoV/5/2009 zo dňa 31. 03. 2011 (č. l. 336) rozhodol o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora tak, že mimoriadnemu dovolaniu vyhovel, ustálil porušenie povinnosti žalovaného a konštatoval, že ponuka právneho predchodcu žalobcu mala byť zaradená do súťaže.

44. Vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. d/ C. s. p. sa rozumie vada spočívajúca v existencii právoplatne rozhodnutej veci (prekážka *res iudicata*) a už začatého konania (prekážka *litispendencie*). Prekážka právoplatne rozhodnutej veci vylučuje možnosť vec znova prejednať a rozhodnúť, a to za predpokladu, že sa v prejednávanej veci a právoplatne rozhodnutej veci vyskytuje totožnosť strán, súčasne totožnosť vecí. Prekážka už začatého konania znamená, že už začaté konanie bráni tomu, aby o tej istej veci prebiehalo medzi tými istými stranami iné konanie na súde.

45. Dovolací súd oboznámením sa s obsahom spisu má za to, že žalobca tvrdenú vadu zmätočnosti aplikoval nesprávne, pretože mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom nezakladá ani prekážku právoplatne rozhodnutej veci, ani prekážku už začatého konania. V predmetnej veci išlo o mimoriadny opravný prostriedok, ktorý Občiansky súdny poriadok umožňoval podať generálnemu prokurátorovi za splnenia podmienok zakotvených v § 243e a nasl. Hoci uvedený opravný prostriedok smeroval proti právoplatným rozhodnutiam v konaní, tento na ne nadväzoval a bol „pokračovaním“ v tom istom konaní. Vada zakotvená v § 420 písm. d/ C. s. p. má na pamäti inú situáciu (vyššie uvedenú), než ktorou dôvodí v dovolaní žalobca, preto

dovolací súd jeho námietku spočívajúcu v tvrdení o tom, že konanie je zaťažené procesnou vadou podľa § 420 písm. d/ C. s. p., vyhodnotil za neopodstatnenú.

46. Rovnako za nedôvodnú dovolací súd vyhodnotil aj ďalšiu námietku dovolateľa spočívajúcu v tvrdení o nepreskúmateľnosti rozsudku odvolacieho súdu, aj súdu prvej inštancie pre nedostatok ich odôvodnenia (§ 420 písm. f/ C. s. p.).

47. Dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka (strany) na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia.

48. Podľa konštantnej judikatúry Ústavného súdu SR (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu.

49. Štruktúra práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia je rámcovo upravená v § 220 ods. 2 C. s. p., pričom táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 378 ods. 1 C. s. p.). Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii, obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ústavný súd SR vo svojej ustálenej judikatúre zdôraznil, že odôvodnenia rozhodnutí prvoinštančného súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (napr. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (IV. ÚS 489/2011). Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvoinštančného súdu, ako aj súdu odvolacieho, prípadne aj dovolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania.

50. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade obsah spisu nedáva podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napríklad Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009, prípadne Ryabykh proti Rusku z roku 2003).

51. Z obsahu spisu vyplýva, že pôvodný žalobca, spoločnosť P. S., a. s., žalobou uplatnil nárok na náhradu škody vo výške pôvodne 542 774 877,-- Sk s príslušenstvom pozostávajúcím z úroku z omeškania vo výške 18% p. a. od 04. 04. 2002 do zaplatenia, z titulu, že jeho ponuka bola vylúčená z účasti v obchodnej verejnej súťaži, ktorú vyhlásil pôvodný žalovaný, F., dňa 02. 01. 2002 a predmetom ktorej bol predaj majetkovej účasti predstavujúcej 86,99 % podielu akcií na základnom imaní spoločnosti S., a. s., so sídlom B. V príčinnej súvislosti s tým, že žalovaný nezahrnul spoločnosť P. S., a. s., do súťaže, mala jej byť spôsobená škoda v celkovej sume 18 016 825,24 eur, navýšená o zákonný úrok z omeškania. Žalobca na pojednávaní súdu prvej inštancie dňa 25. 10. 2004 vzal žalobu v časti o zaplatenie 10 mil. Sk späť, žalovaný so späťvzatím súhlasil a súd konanie v tejto časti podľa § 96 ods. 1 O. s. p. zastavil. Najvyšší súd SR ako súd dovolací uznesením č. k. 1MObdV/5/2009-241 zo dňa 31. 03. 2011 na mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora, podané na podnet žalobcu, zrušil v poradí prvý zamietavý rozsudok

prvoinštančného súdu č. k. 36Cb/61/02-241 zo dňa 09. 01. 2006 a potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu č. k. 2Obo/175/2007-286 zo dňa 06. 02. 2008 a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Tento po ďalších dvoch rozsudkoch zo dňa 24. 05. 2012 (č. k. 10Cb/1/2011-556) a zo dňa 25. 09. 2014 (č. k. 10Cb/1/2011-773), ktorými žalobe žalobcu vyhovel, zrušených odvolacím súdom (uzneseniami zo dňa 17. 12. 2013 na č. l. 634 a zo dňa 09. 04. 2015 na č. l. 813), rozsudkom č. k. 10Cb/1/2011-870 zo dňa 16. 07. 2015 žalobu zamietol. Na odvolanie žalobcu Najvyšší súd SR ako súd odvolací rozsudkom č. k. 2Obo/36/2015-1024 zo dňa 14. 12. 2016, rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 C. s. p. ako vecne správny potvrdil.

52. Dovolací súd po preskúmaní oboch vo veci vydaných rozhodnutí, tak prvoinštančného, ako aj odvolacieho, dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu v spojení s potvrdeným (zamietavým) rozsudkom súdu prvej inštancie vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 C. s. p. spĺňa, a preto ho možno považovať za preskúmateľné a ústavne akceptovateľné. Dovolací súd poukazuje na odôvodnenie rozsudku prvoinštančného súdu, v ktorom súd zdôvodnil zamietnutie žaloby s poukazom na nepreukázanie existencie ním žalovaných nárokov, vrátane splnenia všetkých predpokladov zodpovednosti za škodu, náhrady škody a ušlého zisku podľa § 373 a nasl. ObchZ, a to porušenie právnej povinnosti, vznik škody a príčinnú súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a škodou. Rozhodol tak po opätovnom posúdení žalobného nároku, stotožniac sa s právnym názorom formulovaným v odlišnom stanovisku pripojenom k rozhodnutiu dovolacieho súdu č. k. 1MObdV5/2009-336 zo dňa 31. 03. 2011, pričom dôvody osvojenia si právnych skutočností, odlišných od väčšinového názoru dovolacieho súdu, vysvetlil a odôvodnil (tým, že po nariadení pojednávania a vykonaní dokazovania dospel k odlišným skutkovým zisteniam, čím odôvodnil, prečo právny názor dovolacieho súdu vyslovený v označenom uznesení nebol pre neho záväzný). Odôvodnenie prvoinštančného rozsudku preto nemožno považovať za svojvoľné, arbitrárne, resp. ústavne nekonformné.

53. Rovnako za nezákonné nemožno označiť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý ako vecne správny potvrdil rozsudok prvoinštančného súdu, doplniac ho vlastnými dôvodmi potvrdzujúcimi správnosť záverov súdu prvej inštancie. V odôvodnení svojho rozsudku citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; medziiným uviedol dôvody, so zreteľom na ktoré dospel k záveru o neopodstatnenosti tvrdenia žalobcu o preukázaní porušenia právnej povinnosti pôvodného žalovaného (F.), ako predpokladu vzniku zodpovednosti za škodu, náhrady ktorej sa žalobca žalobou domáha. Odvolací súd reagoval tiež na odvolacie námietky žalobcu. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje argumentáciu, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Za porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a naplnenie procesnej vady konania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu (viď napr. I. ÚS 673/2014, II. ÚS 27/2008, III. ÚS 167/2013).

54. Dovolateľ v dovolaní dôvodí aj prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

55. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 C. s. p., rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C. s. p.). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 C. s. p., má viazanosť dovolacieho súdu

dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

56. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi vyskytla nejednotnosť navonok prejavená v prijatí odlišných názorov; inými slovami, ide o otázku, ktorú dovolací súd už riešil, v jej riešení dovolacími senátmi sa však prezentuje nejednotnosť brániaca vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. V prípade, ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom, b/ uviesť, ako ju odvolací súd riešil a c/ označením konkrétnych odlišných (aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí odvolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne (rovnako aj uznesenie najvyššieho súdu z 22. marca 2018, sp. zn. 2ObdoV/16/2017, bod 47).

57. Uvedené znamená, že povinnosťou dovolateľa kvalifikovane zastúpeného advokátom pri vymedzení dovolacieho dôvodu je v prípade dovolania prípustného podľa § 421 ods. 1 C. s. p. uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako podľa jeho názoru mal odvolací súd konkrétnu právnu otázku správne vyriešiť a zároveň, ak má byť dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p., musí dovolateľ špecifikovať rozdielnu rozhodovaciu prax odvolacieho súdu s uvedením konkrétnych rozhodnutí odvolacieho súdu, v ktorých je právna otázka rozhodujúca pre posudzovanú vec riešená rozdielne. Iba ak sú všetky uvedené kumulatívne podmienky splnené, môže dovolací súd pristúpiť k uskutočneniu meritórneho dovolacieho prieskumu.

58. Najvyšší súd už v niektorých rozhodnutiach uviedol, že „ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali.

59. Dovolací súd zároveň poukazuje na novú koncepciu dovolania podľa Civilného sporového poriadku, v zmysle ktorej je podľa aktuálnej právnej úpravy (na rozdiel od právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016) povinný pracovať s takým dovolaním, aké podala strana sporu a nie je možné vyzývať dovolateľa na odstránenie väd dovolania, čo súvisí so zvýraznením inštitútu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku tým, že odstraňovanie nedostatkov rozhodnutia a konania jemu predchádzajúceho je výlučne v dispozícii dovolateľa.

60. V prípade dovolaní podaných za účinnosti Civilného sporového poriadku tak závisí predovšetkým od samotného dovolateľa a od úrovne spísaného dovolania - v zmysle, či obsahuje všetky zákonom predpísané náležitosti, uskutočnenie, resp. neuskutočnenie dovolacieho prieskumu zo strany odvolacieho súdu, keďže absencia zákonom predpísaných náležitostí je sankcionovaná odmietnutím dovolania podľa § 447 písm. f/ C. s. p.

61. V posudzovanej veci dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu vyššie uvedené zákonné vymedzenie dovolacieho dôvodu neobsahuje. Vychádzajúc z obsahu dovolania,

ako aj z obsahu predloženého súdneho spisu, pre vec rozhodujúcou právnou otázkou je posúdenie predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu.

62. Žalobca v dovolaní tvrdí, že prípustnosť jeho dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. je daná tým, že vo veci konajúce súdy rozhodli v rozpore s právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v uznesení č. k. 1MObdV/5/2009-336 zo dňa 31. 03. 2011 o porušení právnej povinnosti F. (pôvodného žalovaného) ako predpokladu na uplatnenie nároku na náhradu škody.

63. Dovolací súd z odôvodnenia uznesenia č. k. 1MObdV/5/2009-336 zo dňa 31. 03. 2011 zistil, že Najvyšší súd SR ako súd dovolací na mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zrušil rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 26Cb/61/2002-241 zo dňa 09. 01. 2006 o zamietnutí žaloby žalobcu, potvrdený rozsudkom odvolacieho súdu č. k. 2Obo/175/2007-286 zo dňa 06. 02. 2008. Dovolací súd konštatoval, že žalovaný porušil právnú povinnosť zaradiť návrh žalobcu do obchodnej verejnej súťaže, pretože žalobcom predložená ponuka bola v súlade s uverejnenými podmienkami súťaže. Keďže konajúce súdy tento predpoklad zodpovednosti za škodu vyhodnotili nesprávne, nezaoberali sa následne skutkovým a právnym posúdením ostatných predpokladov zodpovednosti za škodu, najmä otázkou príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti žalovaného a vznikom škody. Súdom nižších inštancií uložil skutkovo a právne vyhodnotiť okolnosť, či by žalobcov návrh za predpokladu, že by bol do súťaže zaradený, musel byť žalovaným vyhodnotený ako najvýhodnejšia súťažná ponuka.

64. Je preto zrejmé, že dovolací súd sa otázkou príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti žalovaného a vznikom škody, nezaoberal, v tomto smere nevyslovil žiadny právny názor, a teda konajúce súdy sa od (nevysloveného) právneho názoru odchýliť nemohli.

65. Úlohou súdu prvej inštancie po zrušujúcom uznesení dovolacieho súdu, bolo prihliadnuť na (dovolacím súdom konštatované) porušenie povinnosti žalovaného zaradiť návrh žalobcu do obchodnej verejnej súťaže, následne sa zaoberať a posúdiť ostatné predpoklady zodpovednosti za škodu, najmä otázku príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti žalovaného a vznikom škody.

66. Súd prvej inštancie pred rozhodnutím vo veci samej na pojednávaní konanom dňa 25. 06. 2015 vykonal dokazovanie oboznámením obsahu listín súdneho spisu. Po prednesení záverečných rečí právnych zástupcov žalobcu a žalovaného ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania neboli. Následne súd vyhlásil dokazovanie za skončené a pojednávanie odročil na deň 16. 07. 2015, na ktorom vyhlásil rozsudok o zamietnutí žaloby, tento odôvodnil a podal poučenie o opravnom prostriedku.

67. Súd prvej inštancie v novom rozhodnutí opätovne vyslovil, že nezaradením ponuky žalobcu do obchodnej verejnej súťaže zo strany žalovaného nedošlo k žiadnemu protiprávnemu konaniu, súčasne však vyslovil, že ak by aj k zaradeniu ponuky žalobcu do obchodnej verejnej súťaže došlo, neznamenaloby to, že by akcie spoločnosti S., a. s., žalobca naozaj nadobudol a následne, že by ako budúci akcionár dosahoval budúci zisk. Preto nemôže existovať príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti žalovaného vo forme nezaradenia ponuky žalobcu do obchodnej verejnej súťaže a prípadným vznikom škody.

68. Na základe uvedených skutočností je dovolací súd toho názoru, že odvolací súd, ani súd prvej inštancie nekonali v rozpore s uznesením sp. zn. 1MObdV/5/2009. Hoci dovolací súd jednoznačne vyslovil, že žalovaný právnú povinnosť zaradiť návrh žalobcu do obchodnej verejnej súťaže a vyhodnotiť ho objektívnym porovnaním s druhým predloženým súťažným návrhom porušil a súd prvej inštancie v novom rozhodnutí konštatoval, že nezaradením ponuky žalobcu

do obchodnej verejnej súťaže zo strany žalovaného k protiprávnemu konaniu nedošlo (ktorý názor potvrdil aj odvolací súd), nejde o takú vadu spočívajúcu v rozdielnom rozhodovaní dovolacieho súdu, ktorú má na pamäti ust. § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. Súd sa bezpochyby zaoberali okolnosťou, že pokiaľ by žalobcov návrh bol do súťaže zaradený, či by musel byť žalovaným vyhodnotený ako najvýhodnejšia súťažná ponuka (posúdením ktorej okolnosti podmienil nové rozhodovanie vo veci konajúcich súdov dovolací súd v uznesení sp. zn. 1MObdV/5/2009-336 (str. 16 uznesenia).

69. Vo veci konajúce súdy sa tak zaoberali otázkou príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti žalovaného a vznikom škody ako jedného z predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu. Vo vzťahu k tejto otázke dovolací súd v uznesení č. k. 1MObdV/5/2009-336 zo dňa 31. 03. 2011 nevyslovil žiadny právny názor, táto ani nebola v rámci dovolacieho konania prebiehajúceho na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora riešená, a teda nie je možné konštatovať žiadny odklon od (nevysloveného) právneho názoru dovolacieho súdu, či nesúladi s ním.

70. Naviac, na označené rozhodnutie dovolacieho súdu nemožno hľadiť ako na rozhodnutie, aké má na mysli C. s. p. v ust. § 421 ods. 1 písm. c/, pretože uznesenie č. k. 1MObdV/5/2009-336 zo dňa 31. 03. 2011 bolo vydané v rámci prebiehajúceho (síce právoplatného, ale fakticky neukončeného) súdneho konania, ktoré nemožno vnímať ako rozhodnutie v rámci ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

71. Pri prejednaní dovolaní môže dovolací súd vychádzať iba z obsahu dovolania, resp. z predloženého súdneho spisu a nemôže nahrádzať pasivitu dovolateľa a vytvárať namiesto neho vlastnú právnu argumentáciu vyvodením z možnej nespokojnosti dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, ktorej správnosť alebo nesprávnosť by mala byť podrobená dovolaciemu prieskumu. Rovnako platí, že dovolací súd nie je povinný (a zároveň ani oprávnený) vyhľadávať prípadné ďalšie (t. j. dovolateľom neuvedené) rozhodnutia dovolacieho súdu týkajúce sa určitej právnej otázky, ktorá by prípadne mohla byť ním rozhodovaná rozdielne. V takom prípade by totiž dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen koncepcii právnej úpravy dovolania v Civilnom sporovom poriadku, účelu ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p., ale aj princípu rovnosti zbraní a kontradiktórnosti konania, keďže rozhodnutie dovolacieho súdu by bolo založené na iných skutočnostiach, ako boli tvrdené dovolateľom a ku ktorým mal možnosť vyjadriť sa žalovaný ako protistrana vo svojom vyjadrení k dovolaniu.

72. S poukazom na uvedené dovolací súd konštatuje, že žalobca v dovolaní ničím nepreukázal svoj názor, že otázka existencie zákonných predpokladov potrebných pre vznik zodpovednosti za škodu v danom spore, je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, a teda, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p.

73. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti, keďže z obsahu spisu nevyplýva, že by sa vo veci konajúce súdy v prejednávanej veci dopustili porušenia procesných oprávnení žalobcu, dospel dovolací súd k záveru, že v konaní pred súdmi nedošlo k namietaným vadám zmätočnosti v zmysle § 420 písm. d/ a f/ C. s. p. a dovolanie ako neprípustné podľa § 447 písm. c/ C. s. p. odmietol bez toho, aby sa zaoberal otázkou vecnej správnosti rozhodnutia.

74. Dovolací dôvod podľa § 432 ods. 1 C. s. p. – nesprávne právne posúdenie, v zmysle ktorého by malo byť dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p., nie je dovolateľom vymedzený v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p., čo zakladá ďalší dôvod na odmietnutie dovolania žalobcu podľa § 447 písm. f/ C. s. p.

38.

ROZHODNUTIE

V prípade nejednoznačného alebo nezrozumiteľného označenia žalovaného v žalobe je súd povinný vyzvať žalobcu na opravu alebo doplnenie žaloby podľa § 129 ods. 1 C. s. p. (predtým § 43 ods. 1 O. s. p.). Ak súd bez vyzvania žalobcu sám určí žalovaného, nesprávnym procesným postupom znemožní žalobcovi uskutočňovať procesné práva v takej miere, že dôjde k porušeniu práva na spravodlivý proces.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 31. januára 2019, sp. zn. 4Obdo/13/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací dovolaním napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Pezinok, č. k. 36Cb/128/2012-386 z 21. 03. 2016 a žalovanému priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania.

2. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že potvrdeným rozsudkom súdu prvej inštancie bola žaloba v celom rozsahu zamietnutá a žalovanému bola priznaná náhrada trov súdneho konania vo výške 100%. Súd prvej inštancie tak rozhodol z dôvodu, že žalobca sa žalobou domáhal vrátenia peňažnej sumy, ktorú zaplatil žalovanému omylom na základe nesprávneho výpočtu. Žalobca mal právny vzťah s obchodnou spoločnosťou M., s. r. o., ktorá patrí do skupiny spoločnosti M. V žalobe bola ako žalovaná označená obchodná spoločnosť M. B.V. prostredníctvom obchodného mena a sídla, pričom všetky údaje uvedené žalobcom vo vzájomnej súvislosti dostatočne identifikovali subjekt žalovaného. Skutočnosť, že žalobca zároveň označil v žalobe, že vec sa týka obchodnej spoločnosti M., s. r. o., posúdil súd prvej inštancie tak, že spor sa týka tejto slovenskej obchodnej spoločnosti ako organizačnej zložky žalovaného. Preto podaním žaloby vznikli procesnoprávne vzťahy, kde žalovaným subjektom je obchodná spoločnosť M. B.V. a nie obchodná spoločnosť M., s. r. o. Keďže bol žalovaný označený dostatočne určito, na vznik procesnoprávných vzťahov s M., s. r. o. ako žalovaným by bolo potrebné preukázanie právnej skutočnosti, ktorá by mala za následok vznik takýchto právnych vzťahov. Uvedenou právnou skutočnosťou však nemôže byť zmena označovania žalovaného žalobcom, ani prípadné označenie sporovej strany na predvolaní. Žalobca po námietke nedostatku pasívnej vecnej legitímácie uviedol, že upresňuje označenie žalovaného na M., s. r. o., avšak neuviedol, že navrhuje zmenu alebo zámenu subjektu na strane žalovaného, ako ani pripustenie ďalšieho subjektu do konania na strane žalovaného. Súd prvej inštancie z uvedených dôvodov konal s obchodnou spoločnosťou M. B.V. ako žalovaným a žalobu pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie zamietol. Z dôvodu hospodárnosti konania sa nezaoberal ďalšími tvrdeniami sporových strán. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 151 ods. 7 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“ alebo „Občiansky súdny poriadok“).

3. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie žalobca s odôvodnením, že nepresné, prípadne nezrozumiteľné označenie žalovaného nepredstavuje dôvod pre zamietnutie podaného návrhu a takýmto postupom súdu prvej inštancie prišlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivé súdne konanie. Konajúci súd mal postupovať v zmysle § 43 ods. 1 O. s. p. a žalobcu vyzvať na opravu zmätočného označenia žalovaného. Súd prvej inštancie navyše nemal právomoc

rozhodnúť v zmysle Nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 a rovnako súd nedoručoval žiadnu písomnosť obchodnej spoločnosti M. B.V, ale všetky písomnosti doručoval výlučne obchodnej spoločnosti M., s. r. o.

4. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia ďalej uviedol, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil skutkový stav a vec správne právne posúdil. V posudzovanej veci je pritom daná právomoc slovenských súdov na konanie v súlade s čl. 5 ods. 1 a 5 Nariadenia Rady (ES) č. 44/2001. Nebolo povinnosťou súdu prvej inštancie vyzývať žalobcu na doplnenie žaloby podľa § 43 ods. 1 O. s. p., pretože v danom prípade sa nejednalo o neúplný návrh. Rozpor v označení sporových strán nebol oprávnený konajúci súd odstraňovať, a to z dôvodu, že by išlo o zásah do rovnosti strán a zásady rovnosti zbraní. Žalovaný ako existujúci subjekt bol v žalobe riadne označený, z obsahu spisu však vyplýva, že záväzkový vzťah vznikol medzi žalobcom a obchodnou spoločnosťou M., s. r. o., ktorá disponuje procesnou subjektivitou. Odvolací súd sa preto stotožnil s argumentáciou súdu prvej inštancie o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného a napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne v zmysle § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „C. s. p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“ v príslušnom gramatickom tvare) potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. a ich náhradu priznal žalovanému ako úspešnej strane sporu.

5. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca s poukazom na dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p., keď nesprávnym procesným postupom mal súd znemožniť strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z uvedeného dôvodu dovolaciemu súdu navrhuje, aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Žalobca v dovolaní primárne tvrdí, že žalovaný bol v žalobe označený neurčito. Zo žaloby nebolo zrejmé, ktorý spoločník obchodnej spoločnosti M., s. r. o. má v konaní vystupovať ako žalovaný, a to buď M. B.V., so sídlom S. alebo M. B.V., so sídlom D. Konajúci súd mal pri subjektoch s podobným obchodným menom prihliadať na rozlišovací znak, ktorým je práve sídlo obchodnej spoločnosti. Rovnako označenie organizačnej zložky popri nepresnom označení žalovaného muselo vyvolať objektívne pochybnosti o tom, ktorý subjekt má vystupovať na strane žalovaného. Dovolateľ poukázal aj na zmätočné konanie súdu prvej inštancie, ktoré raz konalo s obchodnou spoločnosťou M., s. r. o. ako so žalovaným, inokedy konalo s M. B.V. Naviac, v prípade, ak súd prvej inštancie a rovnako aj odvolací súd považovali za žalovaného zahraničnú právnickú osobu, bolo potrebné, aby bolo v žalobe uvedené jej identifikačné číslo a pripojený výpis z obchodného registra. Keďže v žalobe nebol dostatočne určito označený subjekt na strane žalovaného, žaloba trpela vadou, ktorá bola odstrániteľná a bolo povinnosťou súdu prvej inštancie vyzvať na opravu žaloby. Žalobca je toho názoru, že aj keď zastúpenie advokátom je zárukou kvalifikovaného procesného postavenia sporovej strany, súd je povinný rovnako sporovú stranu zastúpenú advokátom vyzvať na odstránenie vady podania. Tým, že súd prvej inštancie a odvolací súd napriek nedostatku žaloby vec prejednali a rozhodli, bolo žalobcovi nesprávnym postupom súdu znemožnené, aby bola jeho vec prejednaná a rozhodnutá a aby sa príslušný súd vôbec zaoberal samotným meritom žaloby.

7. Konajúce súdy sa naviac nevysporiadali so spresnením žaloby zo dňa 24. 09. 2014, ktoré súdu prvej inštancie doručil žalobca a v ktorom došlo k oprave identifikačných údajov na strane

žalovaného. Žalobca mohol vykonať opravu identifikačných údajov žalovaného aj bez výzvy súdu a konajúci súd bol povinný na takéto podanie prihliadať a náležite sa s ním vysporiadať.

8. Žalobca poukázal ďalej v dovolaní na nesprávne právne posúdenie veci, keď súd prvej inštancie a rovnako odvolací súd založili svoju právomoc vec prejednať a rozhodnúť na čl. 5 ods. 1 a 5 Nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len nariadenie“), ktorý sa ale týka sporov vyplývajúcich zo zmluvného plnenia alebo z činnosti pobočky. Obchodná spoločnosť M., s. r. o. ale nie je pobočkou M. B.V. ani jej organizačnou zložkou, ale jej dcérskou spoločnosťou. Konajúce súdy tak mali zastaviť súdne konanie z dôvodu nedostatku právomoci. Uvedené bolo potrebné posudzovať v nadväznosti na čl. 26 ods. 1 nariadenia. Z obsahu súdneho spisu navyše vyplýva, že súd prvej inštancie ani raz nedoručoval písomnosť holandskej materskej spoločnosti, ale všetky písomnosti doručoval výlučne obchodnej spoločnosti M., s. r. o. Až do nariadenia prvého pojednávania v marci 2014 súd prvej inštancie procesne konal s M., s. r. o. a až krátko pred prvým pojednávaním sa právny zástupca účelovo preukázal plnomocenstvom vystaveným M. B.V. Ak mali teda súdy za preukázané, že žaloba smerovala výlučne voči zahraničnej právnickej osobe, nepostupovali v konaní podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a iných procesných právnych predpisov, aplikovateľných na právny vzťah s cudzím prvkom. Uvedeným nesprávnym procesným postupom prispeli súdy k zmätočnosti celého súdneho konania.

9. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhuje dovolanie žalobcu zamietnuť. Spochybnil argument dovolateľa o neurčitom označení žalovaného, s poukazom na sídlo obchodnej spoločnosti M. B.V. v čase podania žaloby, ktoré sa nachádzalo na D. a nie S., ako tvrdí v dovolaní žalobca. Žalobca preto označil sídlo žalovaného v žalobe správne. Nemohli vzniknúť pochybnosti, proti komu žaloba smeruje. Žaloba bola navyše vypracovaná za žalobcu osobou s právnickým vzdelaním. Ustanovenie § 43 O. s. p. sa vzťahovalo len na situácie, kedy označenie účastníkov konania (teraz strán sporu - pozn. dovolacieho súdu) bolo v žalobe neurčité. Ak však bol žalovaný označený úplne, presne, určito a zrozumiteľne, nie je možné považovať za vadu podania nedostatok pasívnej vecnej legitímácie. Súd prvej inštancie tak nebol povinný postupovať podľa § 43 O. s. p. a odstraňovať vady žaloby. Dovolateľom tvrdený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ C. s. p. preto nie je daný. Žalovaný nesúhlasí s právnym názorom dovolateľa, že Okresný súd Pezinok nemal právomoc na konanie v tomto spore. Podľa žalovaného je právomoc slovenských súdov založená na základe čl. 5 ods. 1 a 5 nariadenia. Z označenia sporových strán totiž vyplynulo, že obchodná spoločnosť M., s. r. o. je organizačnou zložkou žalovanej holandskej spoločnosti, a to bez ohľadu na právnu subjektivitu. V uvedenom tak súd prvej inštancie nepochybil ani pri doručovaní písomností, keď tieto mohli byť doručované aj organizačnej zložke podniku zahraničnej osoby.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

11. Žalobca vymedzil dovolací dôvod a dôvod prípustnosti dovolania poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ C. s. p., tvrdiac, že mu bolo nesprávnym procesným postupom znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že tento zásah dosiahol intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces. Prioritne dovolateľ namieta nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie a následne aj odvolacieho súdu, spočívajúci v nerešpektovaní zákonného postupu podľa § 43 ods. 1 O. s. p. Najvyšší súd považuje za potrebné zdôrazniť, že

dovolací súd je vymedzenými dovolaciami dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.), preto sa bude zaoberať len tými dovolacími námietkami, ktoré žalobca uviedol v dovolaní.

12. Podľa § 43 ods. 1 O. s. p., v znení účinnom ku dňu nápadu veci na súd prvej inštancie sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať. Ak ide o podanie, ktoré by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania, odošle súd uznesenie do 60 dní od doručenia takéhoto podania.

13. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalobca označil v žalobe subjekt na strane žalovaného ako M. B.V., so sídlom D. a zároveň označil pobočku M. s. r. o., so sídlom S., IČO: X.

14. Z takto vymedzenej špecifikácie žalovaného nie je zrejmé, či žaloba smeruje proti M. B.V. a slovenskú obchodnú spoločnosť označil žalobca len za účelom bližšieho vymedzenia predmetu sporu alebo chcel žalobu uplatniť proti obidvom subjektom (samostatne disponujúcim právnou subjektivitou) označených v žalobe, alebo za žalovaného chcel označiť M., s. r. o. (žalobca navyše nesprávne uviedol obchodné meno M., s. r. o.) a holandskú obchodnú spoločnosť uviedol len z dôvodu, že táto spoločnosť je spoločníkom v M., s. r. o. Uvedené nie je možné jednoznačne vyvodiť ani z ďalšieho obsahu žaloby.

15. Súd prvej inštancie následne doručoval predvolanie na pojednávanie na deň 11. 11. 2013 obchodnej spoločnosti M. B.V., ale ako adresu uviedol S., kde má sídlo obchodná spoločnosť M., s. r. o., ktorá je samostatným právnym subjektom s právnou subjektivitou. V súdnom spise je na č. l. 33 založené plnomocenstvo doručené súdu prvej inštancie dňa 05. 11. 2013 udelené advokátskej kancelárii a. a., s. r. o. obchodnou spoločnosťou M., s. r. o. Následne súd prvej inštancie predvolania na pojednávanie na deň 03. 02. 2014, 28. 05. 2014 a 17. 09. 2014 doručoval už na adresu sídla a. a., s. r. o. Súdu prvej inštancie bolo dňa 17. 09. 2014 doručené plnomocenstvo udelené obchodnou spoločnosťou M. B.V., rovnako advokátskej kancelárii a. a., s. r. o. (v súdnom spise na č. l. 53). Následne však súd prvej inštancie opätovne zaslal predvolanie na pojednávanie na deň 30. 03. 2015 obchodnej spoločnosti M. B.V., ale na adresu S., kde má sídlo obchodná spoločnosť M., s. r. o. Predvolanie na pojednávanie na deň 21. 03. 2016 bolo doručované a. a., s. r. o. Súd prvej inštancie po prejednaní veci vydal rozsudok, č. k. 36Cb/128/2012-386 z 21. 03. 2016, kde ako žalovaného označil M. B.V.

16. Súd prvej inštancie tak doručoval písomnosti holandskej obchodnej spoločnosti, ale na adresu slovenskej obchodnej spoločnosti, neskôr akceptoval plnomocenstvo udelené slovenskou obchodnou spoločnosťou a doručoval písomnosti splnomocnenému právnemu zástupcovi, následne však doručoval predvolanie na pojednávanie zahraničnej právnickej osobe (holandskej obchodnej spoločnosti) na adresu slovenskej obchodnej spoločnosti a po doručení plnomocenstva udeleného holandskou obchodnou spoločnosťou doručoval písomnosti takto určenému právnemu zástupcovi. Z uvedeného postupu súdu prvej inštancie nie je možné vyvodiť iný záver než ten, že súdu prvej inštancie nebolo z podanej žaloby zrejmé, koho chcel za žalovaného označiť žalobca a s kým je potrebné v spore ako so subjektom na strane žalovaného konať. Záverom uvedeného postupu je rozsudok, v ktorom aj napriek zrejmej zmätočnosti súd prvej inštancie konštatuje, že M. B.V. ako žalovaný nedisponuje pasívnou vecnou legitimáciou, preto je potrebné žalobu v celom rozsahu zamietnuť.

17. Žalobca doručil súdu prvej inštancie dňa 25. 09. 2014 podanie označené ako „Spresnenie Návrhu na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie sumy 6 562,-- eur

s príslušenstvom zo dňa 28. 03. 2012“, v ktorom uviedol, že aj napriek tomu, že nebol súdom v zmysle § 43 O. s. p. vyzvaný na opravu žaloby z dôvodu nezrozumiteľného označenia žalovaného, týmto podaním upresňuje, že mal a má v úmysle domáhať sa plnenia od obchodnej spoločnosti M. s. r. o., so sídlom S., IČO: X, ktorú je potrebné považovať za žalovaného v predmetnom spore. S uvedeným sa súd prvej inštancie nevysporiadal. Odvolací súd sa stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie a ako vecne správne ho potvrdil.

18. Pritom nielen žalobca, ale aj žalovaný musí byť v žalobe označený presne, určito a vyčerpávajúcim spôsobom, a to tak, aby bolo nepochybné, kto je stranou sporu, aby ho nebolo možné zameniť s iným subjektom a aby s ním súd mohol konať (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 4Cdo/64/2011 z 28. 10. 2011). V prípade, ak konajúcemu súdu nie je zrejmé z podanej žaloby, proti komu (a to obzvlášť v prípade označenia viacerých subjektov) žaloba smeruje z dôvodu nejasného alebo nezrozumiteľného označenia žalovaného, je povinnosťou súdu v zmysle terajšieho ust. § 129 ods. 1 C. s. p., resp. ust. § 43 ods. 1 O. s. p., účinného v čase nápadu veci na súd prvej inštancie, vyzvať žalobcu na opravu alebo doplnenie žaloby v časti označenia žalovaného. Bez jednoznačného vymedzenia subjektu na strane žalovaného totiž súd nemôže pristúpiť ani k skúmaniu procesných podmienok (medzi ktoré patrí aj skúmanie procesnej subjektivity sporových strán), na ktoré je súd povinný prihliadať kedykoľvek počas konania (§ 161 ods. 1 C. s. p. a § 103 O. s. p.). Uvedený nedostatok rovnako bráni súdu dospieť k meritórnemu rozhodnutiu, ktorého nevyhnutným predpokladom je posúdenie ako aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, tak aj pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovaného. Bez ustálenia subjektu (prípadne subjektov) vystupujúceho (vystupujúcich) na strane žalovaného je preto súdu znemožnené vec zákonne prejednať a rozhodnúť.

19. Rovnako je potrebné zdôrazniť, že ak žalobca doručil súdu prvej inštancie spresnenie žaloby v časti označenia žalovaného aj bez výzvy súdu a súd prvej inštancie sa s takýmto podaním žalobcu nezaoberal, uvedený postup súdu je aj v tejto časti nesprávny.

20. Označenie obchodnej spoločnosti M., s. r. o. v žalobe navyše nekorešpondovalo s údajmi v obchodnom registri, keď obchodné meno správne znie M., s. r. o. a táto právnická osoba je subjektom so samostatnou právnou subjektivitou a nie pobočkou zahraničnej osoby. Uvedené označenie žalovaného tak aj v tejto časti vyvolávalo pochybnosti, či úmyslom žalobcu bolo za žalovaného označiť zahraničnú právnickú osobu alebo slovenskú pobočku zahraničnej právnickej osoby. Postupom, kedy konajúci súd za takto nejasného vymedzenia nevyzval na doplnenie, resp. spresnenie označenia sporovej strany s príslušným poučením a odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 4Cdo/365/2013 z 25. 02. 2015). Súd prvej inštancie vychádzal zo záveru, že spor sa týka obchodnej spoločnosti M., s. r. o. ako organizačnej zložky C. B. V., uvedená slovenská obchodná spoločnosť je však samostatným právnym subjektom s právnou subjektivitou a nie organizačnou zložkou zahraničnej osoby bez právnej subjektivity. Aj z tejto časti odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie (na ktorého závery poukázal odvolací súd v zmysle § 387 ods. 2 C. s. p.) vyplýva, že konajúcemu súdu nebolo zrejmé, kto je žalovaným v posudzovanom spore a z akého dôvodu označil žalobca dva subjekty, pričom jeden z nich označil nesprávne za pobočku. Súd prvej inštancie tak mal jednoznačne postupovať v zmysle § 43 ods. 1 O. s. p.

21. Pre naplnenie dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch zákonných znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane sporu realizovať jej patriace

procesné práva, súčasne 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod pojmom nesprávny procesný postup súdu je potrebné rozumieť taký postup súdu v konaní, ktorý je v rozpore so zákonom. Aby bola daná prípustnosť dovolania, musí súd svojim nesprávnym procesným postupom znemožniť strane sporu realizovať jej patriace procesné práva, ktoré jej priznáva zákon.

22. V tu posudzovanej veci súd prvej inštancie nevyzval žalobcu v zmysle § 43 ods. 1 O. s. p. na doplnenie alebo opravu žaloby v časti označenia žalovaného. Bez uvedeného zákonom predpokladaného postupu si súd prvej inštancie sám vyvodil záver, že žalobca za žalovaného označil výlučne obchodnú spoločnosť M. B.V. napriek skutočnosti, že v žalobe boli označené dva samostatné právne subjekty. Následne sa súd prvej inštancie žiadnym spôsobom nevysporiadal s podaním žalobcu, ktorého účelom bolo túto neurčitosť žaloby odstrániť. Odvolací súd uvedené závery ako vecne správne potvrdil a uviedol, že súd prvej inštancie nebol povinný vyzývať žalobcu na doplnenie žaloby podľa § 43 ods. 1 O. s. p., pretože v danom prípade sa nejednalo o neúplný návrh a rozpor v označení účastníkov konania nebolo možné odstraňovať z dôvodu, že by sa narušila rovnosť sporových strán. S uvedeným záverom odvolacieho súdu však nie je možné súhlasiť. O porušenie princípu rovnosti strán by mohlo ísť jedine v tom prípade, ak by bolo označenie žalovaného jednoznačné a nevedlo v dôsledkoch súd prvej inštancie k tak zmätočnému postupu (nesprávne doručovanie písomností, akceptovanie predkladaných plnomocenstiev udelených rozdielnymi subjektmi) a napriek uvedenému by súd pristúpil k výzve adresovanej žalobcovi, ktorou by žalobcu smeroval k označeniu odlišného subjektu, ktorému by patrila pasívna vecná legitímácia v spore. V tu posudzovanej veci však o uvedený prípad ísť nemôže, keď žalobca v žalobe označil nejednoznačne dva právne subjekty a súd prvej inštancie konal len s jedným bez patričnej výzvy žalobcovi slúžiacej na upresnenie tejto nezrovnalosti. Uvedeným procesným postupom súdu tak prišlo k porušeniu práva sporovej strany na zákonom predpokladaný postup v zmysle § 43 ods. 1 O. s. p. Pokiaľ odvolací súd za tejto procesnej situácie potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, najvyšší súd konštatuje, že tým prišlo k naplneniu dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

23. Na uvedené nemôže mať vplyv ani žalovaným namietané spísanie žaloby osobou s vysokoškolským právnickým vzdelaním, keď Občiansky súdny poriadok a rovnako ani Civilný sporový poriadok nerozlišujú pri odstraňovaní väd podania, či podanie bolo spísané osobou s takýmto vzdelaním.

24. Vo vzťahu k namietanému nesprávnemu určaniu právomoci slovenských súdov vzhľadom na zahraničnú právnickú osobu najvyšší súd konštatuje, že v dovolacom konaní nepovažoval za potrebné sa touto otázkou zaoberať, keď posúdeniu uvedeného predchádza práve otázka ustálenia subjektov na strane žalovaného a jej vyriešenie závisí od ďalšieho konania na súde prvej inštancie.

25. Keďže súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, vyhodnotil najvyšší súd dovolanie žalobcu za nielen prípustné, ale aj dôvodné. Rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou vadou nemôže byť považované za správne.

26. Vzhľadom na vyslovenú dôvodnosť dovolania najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 C. s. p. zrušil a keďže nápravu nebolo možné dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, najvyšší súd podľa § 449 ods. 2 C. s. p. zrušil aj odvolacím súdom potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie

(§ 450 C. s. p.). Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd sú v ďalšom konaní viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C. s. p.)

39.

ROZHODNUTIE

V prípade neodstránenia nedostatku povinného právneho zastúpenia podľa § 90 ods. 1 C. s. p. po výzve súdu (§ 90 ods. 2 C. s. p.), súd neprihliada na úkony vykonané bez právneho zastúpenia. Ak súd neprihliada na žalobu, konanie je potrebné zastaviť. Ak však žalobca podal žalobu za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku a povinnosť právneho zastúpenia mu vznikla účinnosťou Civilného sporového poriadku, zastavenie konania je v rozpore s prechodným ustanovením § 470 ods. 2 C. s. p.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. apríla 2019, sp. zn. 4Obo/8/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Krajský súd v Bratislave ako súd prvej inštancie označeným rozhodnutím konanie o vylúčenie veci z konkurznej podstaty zastavil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi vo výške 100%.

2. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca sa žalobou doručenu súdu prvej inštancie dňa 01. 06. 2016 domáhal vylúčenia nehnuteľnosti vedenej Okresným úradom B., katastrálny odbor, katastrálne územie K. V., na LV č. X, nebytový priestor č. X, suterén o výmere 16,08 m² a podielu na spoločných častiach a zariadeniach domu v podiele 1608/591115, z konkurznej podstaty úpadcu S. b. d. V. Súd prvej inštancie vyzval výzvou zo dňa 31. 08. 2017 podľa ust. § 90 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“) žalobcu, aby si v stanovenej lehote zvolil advokáta. Výzva bola žalobcovi doručená dňa 17. 09. 2017, žalobca si však advokáta nezvolil. Keďže žalobca nebol v konaní zastúpený advokátom a nepreukázal ani splnenie podmienok podľa § 90 ods. 1 písm. b/ C. s. p., pričom v zmysle § 90 C. s. p. sa na spory vyvolané alebo súvisiace s konkurzom vzťahuje povinné právne zastúpenie, súd prvej inštancie konanie o vylúčenie veci z konkurznej podstaty z dôvodu nedostatku procesnej podmienky zastavil. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 C. s. p. a žalovanému ako úspešnej strane priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi vo výške 100%.

3. Proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie podal odvolanie žalobca a navrhol napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Súd prvej inštancie podľa žalobcu nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d/ C. s. p.) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ C. s. p.). Ustanovenie § 90 ods. 2 C. s. p. podľa žalobcu nepredpokladá v prípade nezvolenia právneho zástupcu v lehote stanovenej súdom zastavenie konania. Sankciou má byť len neprihliadanie na úkony strany, konanie však má pokračovať ďalej. Výzva adresovaná žalobcovi neobsahovala poučenie o možnosti zastaviť konanie podľa § 161 ods. 3 C. s. p. Žalobcovi bolo zastavením konania odňaté právo konať pred súdom.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 470 ods. 4 C. s. p.), na základe odvolania podaného včas (§ 362 ods. 1 C. s. p.) a oprávnenou osobou (§ 359 C. s. p.), preskúmal napadnuté uznesenie v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 380 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 C. s. p. *a contrario*) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je nielen prípustné (§ 357 písm. a/ C. s. p.), ale je aj dôvodné.

5. Podľa § 470 ods. 1 C. s. p., ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

6. Podľa § 90 ods. 2, ak si strana nezvolí advokáta ani v primeranej lehote určenej súdom, na jej úkony sa neprihliada; o tom súd stranu poučí.

7. Súd prvej inštancie zastavil konanie s poukazom na ust. § 90 ods. 2 a § 161 ods. 3 C. s. p. s odôvodnením, že žalobcovi bola doručená do elektronickej schránky výzva na zvolenie advokáta a márnym uplynutím 15-dňovej úložnej lehoty v zmysle § 32 ods. 5 písm. b/ zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov sa považovala elektronická správa dňom 17. 09. 2017 za doručenú. Žalobca si v lehote stanovenej súdom advokáta nezvolil, vzhľadom na povinnosť právneho zastúpenia v sporoch vyvolaných alebo súvisiacich s konkurzom podľa § 90 ods. 1 C. s. p., súd prvej inštancie konanie zastavil. Spornou je podľa žalobcu otázka následkov nezvolenia si advokáta po výzve súdu podľa § 90 ods. 2 C. s. p.

8. Povinné právne zastúpenie je procesnou podmienkou, ktorú je konajúci súd povinný skúmať kedykoľvek (§ 161 ods. 1 C. s. p.). Nedostatok procesnej podmienky predstavuje pre konajúci súd takú prekážku, pre ktorú nie je možné v konaní ďalej konať a rozhodnúť. Nedostatok povinného právneho zastúpenia je považovaný za odstrániteľný nedostatok procesnej podmienky, pri jeho odstránení však súd postupuje podľa právnej úpravy obsiahnutej v ust. § 90 ods. 2 C. s. p., ktorá predstavuje osobitnú úpravu odstraňovania a následkov nedostatku povinného právneho zastúpenia (ako konkrétneho nedostatku procesnej podmienky) vo vzťahu k všeobecnej úprave odstraňovania a následkov nedostatku procesnej podmienky obsiahnutej v ust. § 161 ods. 2 a 3 C. s. p.

9. Prechodné ustanovenie § 470 ods. 1 C. s. p. upravuje okamžitú aplikabilitu procesných noriem obsiahnutých v Civilnom sporovom poriadku, ktorý nadobudol účinnosť dňa 01. 07. 2016, aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Od 01. 07. 2016 sa vzťahovala na žalobcu povinnosť povinného právneho zastúpenia podľa § 90 ods. 1 C. s. p., a to vzhľadom na predmet sporu. Súd prvej inštancie preto postupoval správne, keď žalobcu vyzval na zvolenie advokáta s poučením, že inak na jeho úkony nebude súd prihliadať.

10. Žalobcovi bola výzva na zvolenie advokáta doručená dňa 17. 09. 2017, na uvedenú výzvu žalobca nereagoval a advokáta si zvolil až po rozhodnutí súdu prvej inštancie o zastavení konania. Vzhľadom na špeciálnu právnu úpravu sankcie v prípade neodstránenia nedostatku povinného právneho zastúpenia obsiahnutú v ust. § 90 ods. 2 C. s. p., v podobe neprihliadania na úkony strany vykonané bez právneho zastúpenia, je vždy úlohou súdu rozlíšiť, na ktoré úkony už súd neprihliada, pričom ak neprihliada na žalobu, je potrebné konanie zastaviť. Ak konajúci súd neprihliada len na úkony strany, ktoré nemajú za následok začatie konania, pokračuje súd v spore ďalej tak, ako keby takýto úkon nebol urobený. Preto nie je vždy nevyhnutným následkom nedostatku povinného právneho zastúpenia zastavenie konania.

11. V tu posudzovanej veci bola žaloba doručená žalobcom súdu prvej inštancie dňa 01. 06. 2016, teda ešte za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení

neskorších predpisov, ktorý povinné právne zastúpenie v prípade sporov vyvolaných alebo súvisiacich s konkurzom neupravoval. S prihliadnutím na ust. § 470 ods. 2 C. s. p., podľa ktorého právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku, zostávajú zachované, nie je možné neprihliadať na žalobu, ktorá bola podaná ešte za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy, s odôvodnením nesplnenia podmienok stanovených novou právnou úpravou. Žalobe podanej za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku je potrebné priznať právne účinky začatia konania v súlade s vtedy účinným procesným predpisom. Žalobca v čase podania žaloby nemal povinnosť byť povinne právne zastúpený, uvedená povinnosť mu vznikla až účinnosťou Civilného sporového poriadku. Súd prvej inštancie mal preto dôsledne rozlíšiť, na ktoré úkony žalobcu neprihliada, a to s poukazom na ust. § 90 ods. 2 C. s. p. a súčasne s poukazom na prechodné ustanovenie § 470 ods. 2 C. s. p.

12. Nedostatok povinného právneho zastúpenia, trvajúci od momentu začatia konania ako odstrániteľný nedostatok procesnej podmienky, má v prípade jeho neodstránenia po výzve a poučení súdu účinky neodstrániteľného nedostatku procesnej podmienky v podobe nedostatku vecnej procesnej podmienky, ktorou je existencia riadneho návrhu na začatie konania. V prípade, ak súd neprihliada na žalobu, je potrebné konanie zastaviť. Uvedený záver je však možné aplikovať len vo vzťahu ku konaniam, v ktorých bola žaloba podaná už za účinnosti Civilného sporového poriadku, teda od 01. 07. 2016. Opačný postup by bol v rozpore s prechodným ustanovením § 470 ods. 2 C. s. p., ktorý priznáva úkonom vykonaným za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku zachovanie právnych účinkov. Súd prvej inštancie mal preto neprihliadať na úkony žalobcu vykonané až po 01. 07. 2016 do momentu zvolenia advokáta.

13. Súd prvej inštancie postupoval nesprávne, keď na žalobu s poukazom na ust. § 90 ods. 2 C. s. p. neprihliadal, opomínajúc prechodné ust. § 470 ods. 2 C. s. p. a konanie zastavil. Súd prvej inštancie tak nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Z uvedených dôvodov najvyšší súd napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b/ C. s. p. zrušil a vec vrátil podľa § 391 ods. 1 C. s. p. súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

40.

ROZHODNUTIE

- I. Lehota na vyjadrenie sa spoločníka k predloženému návrhu uznesenia, prijímanému mimo valného zhromaždenia (§ 130 Obchodného zákonníka), musí byť primeraná s prihliadnutím na obsah návrhu uznesenia, jeho závažnosť a naliehavosť jeho prijatia tak, aby poskytovala spoločníkovi primeraný časový priestor na vyjadrenie sa k návrhu uznesenia prijímaného mimo valného zhromaždenia.
- II. Nevyvrátiteľná zákonná domnienka, že spoločník, ktorý sa v stanovenej lehote k predloženému návrhu uznesenia nevyjadrí, s ním nesúhlasí sa neaplikuje v prípade, ak poskytnutá lehota na vyjadrenie je neprimerane krátka na to, aby spoločníkovi umožňovala vyjadriť sa k návrhu uznesenia, a to bez ohľadu na to, akým počtom hlasov spoločník v spoločnosti disponuje.
- III. Za dodržanie zákonom vyžadovanej písomnej formy vyjadrenia spoločníka k návrhu uznesenia (§ 130 Obchodného zákonníka) sa - okrem písomného vyjadrenia - považuje aj vyjadrenie urobené telegraficky, ďalekopisom alebo elektronickými prostriedkami.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. februára 2019, sp. zn. 1Obdo/22/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 9Cb/18/2015-201 z 1. decembra 2016 rozhodol, že rozhodnutie spoločníkov žalovanej spoločnosti, prijaté mimo valného zhromaždenia spoločnosti, obsiahnuté v uznesení zo dňa 5. decembra 2014, ktorým bol odvolaný z funkcie konateľa Ing. M. H., bytom H., je neplatné a súčasne rozhodol, že žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100%.

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že v konaní bolo preukázané, že žalovaná má dvoch spoločníkov - spoločnosť M., s. r. o. s účasťou 51% a žalobcu s účasťou v spoločnosti 49%. Spoločník žalovanej - spoločnosť M., s. r. o. v liste zo dňa 27. 11. 2014, adresovanom žalobcovi, navrhol odvolanie Ing. M. H. s návrhom uznesenia o odvolaní Ing. H. z funkcie konateľa žalovanej spoločnosti (ďalej aj „návrh uznesenia“). Súd poukázal na to, že v liste bola žalobcovi určená lehota na vyjadrenie k návrhu uznesenia 7 dní od odoslania návrhu na poštovú prepravu. Z potvrdenia Slovenskej pošty, a. s. súd prvej inštancie zistil, že táto zásielka bola doručená na poštu vo V. dňa 01. 12. 2014 a žalobca si ju prevzal dňa 15. 12. 2014. Konateľ žalovanej Ing. K. listom zo dňa 05. 12. 2014 oznámil žalobcovi výsledok hlasovania spoločníkov spoločnosti A. P. K. s. r. o. o odvolaní Ing. H. z funkcie konateľa, pričom v liste uviedol, že hlasovania sa zúčastnili obaja spoločníci s počtom 200 hlasov a za návrh hlasoval spoločník M., s. r. o., ktorý má 102 hlasov. Spoločník Ing. T., ktorý má 98 hlasov, sa k návrhu uznesenia v stanovenej lehote nevyjadril, s poukazom na čo potom platí, že s návrhom nesúhlasil. Na základe uvedeného konateľ žalovanej v liste konštatoval, že spoločníci 102 hlasmi prijali uznesenie o odvolaní Ing. H. z funkcie konateľa žalovanej. Z potvrdenia Slovenskej pošty, a. s. súd prvej inštancie zistil, že toto

oznámenie nového konateľa žalovanej zo dňa 05. 12. 2014 bolo doručené na poštu vo V. dňa 10. 12. 2014 a žalobca ho prevzal dňa 16. 12. 2014. Listom zo dňa 22. 12. 2014 žalobca oznámil žalovanej, že nesúhlasí s prijatým uznesením mimo valného zhromaždenia, pretože lehota na písomné vyjadrenie k návrhu uznesenia mu uplynula skôr, ako si zásielku prevzal, čím bol ukrátený na práve hlasovať o návrhu uznesenia na odvolanie konateľa.

3. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa ustanovení § 130 a § 131 Obchodného zákonníka (ďalej aj „Obch. zák.“) konštatujúc, že ustanovenie § 131 Obch. zák. sa vzťahuje aj na rozhodnutia prijímané spoločníkmi mimo valného zhromaždenia. Žaloba bola podaná v zákonnej prekluzívnej lehote a na jej podanie sa nevyžaduje preukázanie naliehavého právneho záujmu. Ďalej uviedol, že návrh uznesenia musí byť predložený spoločníkom v písomnej forme, teda je potrebné ho poslať poštou, faxom alebo v elektronickej forme, pričom o obsahu návrhu sa musia spoločníci dozvedieť, to znamená, že sa musí dostať do ich dispozičnej sféry a musí im byť reálne doručený. Aj keď ustanovenie § 130 Obch. zák. a ani spoločenská zmluva žalovanej spoločnosti neupravuje spôsob predkladania návrhu uznesenia spoločníkom na vyjadrenie a neurčuje ani minimálnu lehotu, ktorá by mala byť spoločníkom poskytnutá na vyjadrenie, táto lehota by mala byť dostatočná napriek tomu, že spoločník - pre prípad nevyjadrenia sa k návrhu – je chránený nevyvrátiteľnou zákonnou domnienkou nesúhlasu.

4. Žalovanou určenú lehotu 7 dní od odoslania na poštovú prepravu súd prvej inštancie považoval za krátku lehotu a spôsob určenia začiatku plynutia lehoty za účelový a odporujúci dobrým mravom. Vyslovil názor, že žalovaná pri určovaní lehoty nezohľadnila možnosť uloženia zásielky na pošte, resp. možnosť vyzdvihnutia si zásielky počas úložnej doby, v dôsledku čoho lehota na vyjadrenie žalobcovi uplynula skôr, ako si zásielku na pošte prevzal. Podľa názoru súdu prvej inštancie by zodpovedalo dobrým mravom určenie začiatku plynutia lehoty až od doručenia zásielky, prípadne odo dňa vrátenia nedoručenej zásielky.

5. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že ani konanie konateľa Ing. H. v rozpore so záujmami spoločnosti nemôže ospravedlniť postup, pri ktorom bol žalobca vylúčený z možnosti vyjadriť sa k návrhu uznesenia na odvolanie konateľa. Za nedôvodnú však považoval námietku žalobcu, že odvolanie konateľa je zmenou spoločenskej zmluvy, a to s poukazom na článok VI. bod 1. spoločenskej zmluvy žalovanej, podľa ktorého je štatutárnym orgánom spoločnosti jeden alebo viac konateľov. So zreteľom na uvedené po odvolaní Ing. H. z funkcie konateľa zodpovedá počet konateľov uvedenému článku spoločenskej zmluvy žalovanej, z dôvodu ktorého nebolo nutné zmeniť znenie spoločenskej zmluvy o počte konateľov. V súvislosti s odkazom žalovanej na rozsudok Okresného súdu Košice I sp. zn. 26Cb/201/2007 súd prvej inštancie uviedol, že názor v ňom vyslovený bol prekonaný rozhodnutiami súdov vyšších stupňov. Výrok o náhrade trov odôvodnil odkazom na § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) s tým, že o výške trov bude rozhodnuté podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí.

6. Na odvolanie žalovanej rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 4Cob/39/2017-311 z 28. septembra 2017 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil a žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalovanému trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

7. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku konštatoval, že rozhodujúcou pre rozhodnutie prejednávanej veci je posúdenie otázky primeranosti lehoty na vyjadrenie sa spoločníka k návrhu uznesenia pri hlasovaní per rollam, otázka ktorá nebola doposiaľ riešená

v judikatúre Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a takéto rozhodnutie neoznačila ani žalovaná. Odvolací súd vyslovil názor, že posúdenie tejto lehoty môže byť v jednotlivých prípadoch rôzne, prihliadnuc na okolnosti, ktoré viedli k prijatiu rozhodnutia spoločníkov mimo valného zhromaždenia. Po prihliadnutí na účel hlasovania per rollam, ktorý sa využíva nielen pri hlasovaní medzi neprítomnými spoločníkmi, ale predovšetkým vtedy, ak je neodkladne potrebné prijať rozhodnutie, odvolací súd nepovažoval za správny záver súdu prvej inštancie, že lehota na vyjadrenie by mala začať plynúť od skutočného prevzatia zásielky adresátom, prípadne od vrátenia nevyzdvihnutej zásielky, pretože pri akceptovaní takéhoto názoru by účel hlasovania per rollam nebolo možné dosiahnuť. Odvolací súd však súhlasne so súdom prvej inštancie konštatoval, že návrh uznesenia musí byť doručený do dispozičnej sféry spoločníka. Na rozdiel od súdu prvej inštancie, za doručený nepovažoval iba návrh, ktorý spoločník reálne prevezme a oboznámi sa s ním. V tomto smere poukázal na judikatúru k ustanoveniu § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), ktorá doručenie zásielky do dispozičnej sféry adresáta vykladá tak, že musí existovať objektívna možnosť adresáta sa s obsahom zásielky oboznámiť. V prejednávanej veci to znamená, že ak zásielka adresovaná žalobcovi bola uložená na pošte dňa 1. decembra 2014 a žalobca nepoprel, že mu uloženie zásielky bolo oznámené, mal objektívnu možnosť si túto zásielku vyzdvihnúť na pošte v nasledujúci pracovný deň (utorok) dňa 2. decembra 2014 a oboznámiť sa s jej obsahom.

8. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobcovi nebola poskytnutá primeraná lehota na vyjadrenie sa k návrhu uznesenia spoločníkov per rollam. Konštatoval, že žalobca svoj súhlas či nesúhlas s navrhovaným uznesením mal zaslať poštou, pričom jeho stanovisko malo byť doručené do sídla žalovanej najneskôr 4. decembra 2014, na deň ktorý pripadol posledný deň stanovenej lehoty. Odvolací súd dospel k záveru (po prihliadnutí na čas doručovania zásielky od spoločníka), že na doručenie poštou by potreboval žalobca 2 dni, teda mal iba 1 deň na to, aby sa oboznámil s obsahom zásielky, návrh uznesenia zvažil a zaslal k nemu svoje stanovisko. Jednodňovú lehotu, ktorú spoločnosť M. s. r. o. (ako spoločník) reálne poskytla žalobcovi na posúdenie návrhu uznesenia považoval odvolací súd za neprimerane krátku, a to aj po prihliadnutí na okolnosti, na ktoré poukázala žalovaná, hoci bližšie nekonkretizovala, aké závažné až likvidačné účinky jej hrozili poskytnutím primeranej lehoty žalobcovi. Súd prvej inštancie prihliadol aj na to, že žalovaná poukázala na úkony Ing. H. v dňoch 9. júna, 3. septembra a 7. októbra 2014, neuviedla však, kedy sa o týchto úkonoch dozvedela, pričom ďalej upriamila pozornosť na konanie Ing. H. po 5. decembri 2014, teda až po zaslaní návrhu uznesenia z 27. novembra 2014. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd uzavrel, že nakoľko v rozpore so zákonom nebola žalobcovi poskytnutá primeraná lehota na vyjadrenie sa k návrhu na prijatie uznesenia spôsobom per rollam, došlo nepochybne k obmedzeniu jeho práva - ako spoločníka - podieľať sa na riadení spoločnosti, a to bez ohľadu na to, či by jeho včasné vyjadrenie malo vplyv na výsledok rozhodnutia spoločníkov mimo valného zhromaždenia. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 386 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a žalovanej uložil povinnosť nahradiť úspešnému žalobcovi trovy odvolacieho konania v plnej výške, o ktorej rozhodne samostatným uznesením podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie.

9. Rozsudok odvolacieho súdu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci napadla žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolaním, z obsahu ktorého vyplýva, že prípustnosť dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „NS SR“) rozsudok odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu

zamietne a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania, alternatívne rozsudky súdov nižších inštancií zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvej inštancie. Podaním zo dňa 22. júna 2018 dovolateľka navrhla odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ako aj rozsudku súdu prvej inštancie.

10. Dovolanie odôvodnila dovolateľka tým, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá ešte nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená. Za otázku, majúcu zásadný právny význam, dovolateľka považovala otázku – aká lehota je primeraná na vyjadrenie sa k návrhu uznesenia na prijatie rozhodnutia formou per rollam v zmysle § 130 Obch. zák.

11. Dovolateľka v dovolaní uviedla, že napriek správnomu posúdeniu otázky, týkajúcej sa momentu doručenia zásielky do dispozičnej sféry adresáta (žalobcu) s poukazom na § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka, odvolací súd nesprávne posúdil primeranosť dĺžky lehoty, poskytnutej na vyjadrenie sa k návrhu uznesenia spoločníkovi spôsobom per rollam. Vzhľadom na konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu, odôvodňujúce nevyhnutnú potrebu odvolať Ing. M. H. z funkcie konateľa - podľa názoru dovolateľky - žalobcovi bola poskytnutá primeraná lehota na vyjadrenie sa k návrhu na prijatie uznesenia spôsobom per rollam. Nesúhlasila preto so záverom odvolacieho súdu, že žalobcovi bol poskytnutý len 1 deň na vyjadrenie sa k návrhu uznesenia. Namietala, že pokiaľ bol žalobcovi návrh uznesenia, ako správne vyhodnotil aj odvolací súd, predložený deň po jeho uložení na pošte, t. j. dňa 2. decembra 2014 a vyjadriť sa mal do 4. decembra 2014, mal žalobca celé 3 dni na oznámenie svojho súhlasu alebo nesúhlasu s navrhovaným uznesením. Žalobcovi nič nebránilo vyjadriť sa aj prostredníctvom elektronickej pošty, keďže zákon nezakazuje takúto formu vyjadrenia sa k návrhu uznesenia, pričom na túto formu nemá vplyv ani skutočnosť, že návrh uznesenia bol zaslaný poštou ako doporučená zásielka. Dovolateľka uviedla, že aj v prípade, ak by mal žalobca na vyjadrenie sa k návrhu uznesenia len 1 deň, odvolací súd mal vychádzať z ustanovenia § 130 Obchodného zákonníka, upravujúceho ochranu pred príliš krátkou lehotou, poskytnutou na vyjadrenie. Dovolateľka konštatovala, že podľa jej názoru akákoľvek lehota, v ktorej je možné, aby sa spoločník vyjadril, je v zmysle ustanovenia § 130 Obch. zák. primeraná a jediný možný prípad, kedy by sa dalo uvažovať o neprimeranej lehote je, ak by lehota uplynula skôr, ako bol spoločníkovi návrh uznesenia per rollam daný do jeho dispozície.

12. Dovolateľka ďalej uviedla, že pri posudzovaní primeranosti lehoty odvolací súd nesprávne vyhodnotil aj konkrétne okolnosti prípadu, najmä konfliktné vzťahy medzi spoločníkmi, ďalej medzi žalobcom ako bývalým konateľom žalovanej spoločnosti a žalovanou, ako aj kroky Ing. M. H., smerujúce k zmareniu vymoženía pohľadávky žalovanej spoločnosti a vykonané výlučne v prospech žalobcu, s poukazom na čo je zrejmé, prečo bolo z hľadiska potreby ochrany záujmov žalovanej spoločnosti potrebné bezodkladne odvolať z funkcie konateľa Ing. M. H. Obsahu spisu nezodpovedá konštatovanie odvolacieho súdu, že žalovaná neuviedla, kedy sa o krokoch Ing. M. H. dozvedela, nakoľko z vyjadrenia právneho zástupcu žalovanej na pojednávaní vo veci dňa 6. októbra 2016 vyplýva, že sa o nich dozvedela dňa 27. novembra 2014, po nahliadnutí do spisu Okresného súdu Košice I, vedeného pod sp. zn. 28CbR/45/2013 v konaní o zrušenie žalovanej spoločnosti, ktoré inicioval žalobca. Za nesprávne označila aj konštatovanie odvolacieho súdu, že žalovaná spoločnosť nekonkretizovala závažné až likvidačné účinky, ktoré jej hrozili z negatívneho konania konateľa, opísaného v podaniach adresovaných súdu.

13. Dovolateľka vytýkala odvolaciemu súdu aj odklon od jeho právneho názoru, vyjadreného v rozsudku zo dňa 30. júla 2009 sp. zn. 4Cob/77/2009 v identickom spore, v ktorom sa

stotožnil so závermi Okresného súdu Košice I, vyjadrenými v rozsudku sp. zn. 26Cb/201/2007. Dôvod, pre ktorý sa odvolací súd odklonil od svojho predošlého právneho názoru však odvolací súd neuviedol v odôvodnení napadnutého rozsudku. Spoločník M. s. r. o. v zmysle spoločenskej zmluvy disponuje so 102 hlasmi pri rozhodovaní spoločníkov a žalobca disponuje s 98 hlasmi. So zreteľom aj na uvedené žalobcovi muselo byť zrejmé, že spoločník M., s. r. o. v prípade potreby môže kedykoľvek rozhodnúť na valnom zhromaždení, ako aj mimo neho o odvolaní a menovaní konateľov. Odvolací súd preto nezohľadnil tú skutočnosť, že nesúhlas žalobcu s navrhovaným uznesením by neovplyvnil výsledky hlasovania a naopak, dlhšia lehota na vyjadrenie súhlasu/nesúhlasu s návrhom uznesenia, by mala pre spoločnosť závažné negatívne dôsledky.

14. Žalobca vo vyjadrení k podanému dovolaniu navrhol dovolanie žalovanej odmietnuť ako neprípustné. Uviedol, že sporná dĺžka trvania lehoty sa nedá jednotne určiť judikatúrou, pretože posúdenie primeranosti lehoty bude vždy závisieť od okolností a súvislostí konkrétneho prípadu.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v zmysle § 35 CSP (ďalej aj „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je dôvodné.

16. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

17. Podľa § 432 ods. 1 CSP, dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

18. Podľa § 432 ods. 2 CSP, dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

19. Podľa § 122 ods. 1 Obchodného zákonníka, spoločníci vykonávajú svoje práva týkajúce sa riadenia spoločnosti a kontroly jej činnosti na valnom zhromaždení v rozsahu a spôsobom uvedeným v spoločenskej zmluve, prípadne v stanovách.

20. Podľa § 130 Obchodného zákonníka, spoločníci môžu prijímať rozhodnutia aj mimo valného zhromaždenia. Návrh uznesenia predkladá spoločníkom na vyjadrenie konateľ alebo spoločník, alebo spoločníci, ktorých vklady dosahujú 10% základného imania, alebo dozorná rada, ak je zriadená, spolu s oznámením lehoty na písomné vyjadrenie, v ktorej ho spoločníci zasielajú na adresu sídla spoločnosti. Spoločenská zmluva môže určiť, že toto právo má aj spoločník, ktorého výška vkladu je menej ako 10% základného imania. Ak sa spoločník nevyjadrí v lehote, platí, že nesúhlasí. Konatelia potom oznámia výsledky hlasovania jednotlivým spoločníkom. Väčšina sa počíta z celkového počtu hlasov prislúchajúcich všetkým spoločníkom.

21. Podľa § 131 ods. 1 Obchodného zákonníka, každý spoločník, konateľ, likvidátor, správca konkurznej podstaty, vyrovnávací správca alebo člen dozornej rady môže podať návrh na súd na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, ak je v rozpore so zákonom, spoločenskou zmluvou alebo so stanovami. Rovnaké právo má aj bývalý spoločník alebo konateľ, ak sa ho uznesenie valného zhromaždenia týka. Toto právo však zanikne, ak ho oprávnená osoba neuplatní do troch mesiacov od prijatia uznesenia valného zhromaždenia, alebo ak valné zhromaždenie nebolo riadne zvolané, odo dňa, keď sa mohla o uznesení dozvedieť.

22. Podľa § 131 ods. 2 Obchodného zákonníka, súd môže na návrh spoločníka určiť

neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia, len ak porušenie zákona, spoločenskej zmluvy alebo stanov mohlo obmedziť práva spoločníka, ktorý sa určenia neplatnosti domáha.

23. Dovolateľka prípustnosť dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska citovaného ustanovenia, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku hmotnoprávnu alebo procesnoprávnu (nie skutkovú), na vyriešení ktorej spočívalo napadnuté rozhodnutie. Právna otázka musí byť označená v dovolaní spôsobom jasným, určitým a zrozumiteľným. Podľa tvrdenia dovolateľky, nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená otázka dĺžky lehoty, ktorú je nevyhnutné poskytnúť spoločníkom na písomné vyjadrenie sa k predloženému návrhu uznesenia pri hlasovaní spôsobom per rollam (§ 130 Obchodného zákonníka).

24. Úlohou dovolacieho súdu bolo preto najskôr posúdiť, či ide o otázku, ktorú dovolací súd doposiaľ ešte neriešil. V tomto smere dovolací súd uvádza, že „ustálená rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky“ je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach NS SR, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax, vyjadrenú opakovaně vo viacerých, nepublikovaných rozhodnutiach NS SR alebo dokonca aj v jednotlivom, doposiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia NS SR názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky nie sú známe žiadne rozhodnutia alebo stanoviská NS SR ako súdu dovolacieho, ktoré by dovolateľkou vymedzenú právnu otázku v minulosti vyriešili. Z obsahu vyjadrenia žalobcu k dovolaniu vyplýva, že ani žalobca netvrdí, že by takáto rozhodovacia prax už existovala. Naopak, vyjadril názor, že dĺžku trvania tejto lehoty nemožno unifikovať, lebo posúdenie jej primeranosti bude vždy závisieť od okolností konkrétneho prípadu. V odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku (bod 19 odôvodnenia) aj odvolací súd konštatoval, že otázka stanovenia dĺžky lehoty na vyjadrenie sa spoločníka k predloženému návrhu uznesenia nebola doposiaľ judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyriešená. Dovolací súd preto konštatuje, že ohľadom žalovanou vymedzenej právnej otázky, doposiaľ nedošlo k vytvoreniu a ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a v prípade, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie, dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je procesne prípustné.

25. Rozhodujúcou otázkou v posudzovanej právnej veci je posúdenie dĺžky lehoty, ktorú je potrebné poskytnúť spoločníkovi na vyjadrenie sa k predloženému návrhu uznesenia spôsobom per rollam a ktorú Obchodný zákonník explicitne neupravuje. Dovolací súd sa stotožnil s názorom odvolacieho súdu, že dĺžku lehoty v zmysle § 130 Obch. zák. nemožno určiť vo všeobecnosti jednotne, pretože vždy bude závisieť od konkrétnych okolností jednotlivého prípadu. Je však potrebné trvať na tom, aby lehota na vyjadrenie bola primeraná, s prihliadnutím na obsah návrhu, závažnosť rozhodnutia a naliehavosť jeho prijatia tak, aby poskytovala spoločníkom primeraný časový priestor na vyjadrenie sa k návrhu uznesenia prijímaného spôsobom per rollam, teda mimo valného zhromaždenia.

26. Z gramatického a logického výkladu obsahu pojmu „predkladá“, uvedeného v § 130 Obchodného zákonníka vyplýva, že o návrhu predkladaného uznesenia sa musia spoločníci dozvedieť, inak by o ňom nemohli hlasovať. Dovolací súd sa stotožnil so záverom obidvoch súdov, že na to, aby o takomto návrhu spoločníci hlasovali, musí sa dostať do ich dispozičnej sféry.

Stotožnil sa aj so záverom odvolacieho súdu, že na splnenie povinnosti uvedenej v § 130 Obchodného zákonníka nie je nutné, aby si spoločník návrh rozhodnutia fyzicky prevzal a oboznámil sa s ním, teda že návrh mu musí byť reálne doručený. S poukazom aj na judikatúru k ustanoveniu § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka - za doručenie zásielky do dispozičnej sféry adresáta – odvolací súd správne považoval objektívnu možnosť adresáta oboznámiť sa s obsahom zásielky (porovnaj napríklad rozsudok NS SR sp. zn.1ObdoV 63/2005 z 30. apríla 2007). Právna teória aj súdna prax takouto možnosťou chápe nielen samotné prevzatie zásielky adresátom, ale aj prípad, keď doručením zásielky či telegramu obsahujúceho prejav vôle do bytu adresáta, resp. do jeho poštovej schránky, prípadne i vhozením oznámenia o uložení takejto zásielky do poštovej schránky, adresát nadobudol objektívnu možnosť oboznámiť sa s obsahom zásielky. Pritom nie je nevyhnutné, aby sa adresát skutočne aj oboznámil s obsahom zásielky, pretože postačuje, že objektívne má možnosť tak urobiť. Iný výklad by aj podľa názoru dovolacieho súdu viedol k neprijateľnému dôsledku, že spoločník spoločnosti by mohol prijatie rozhodnutia zmariť iba tým, že by si na svojej adrese nepreberal poštu. V posudzovanej právnej veci, tak ako to konštatoval aj odvolací súd, zásielka adresovaná žalobcovi bola uložená na pošte dňa 1. decembra 2014 a žalobca (ktorý nepoprel, že mu uloženie zásielky bolo oznámené) mal objektívnu možnosť si túto zásielku vyzdvihnúť na pošte v nasledujúci pracovný deň (utorok), t. j. dňa 2. decembra 2014, kedy mal možnosť oboznámiť sa s jej obsahom.

27. Za správny však dovolací súd nepovažoval názor odvolacieho súdu, že žalobcovi nebola poskytnutá primeraná lehota na vyjadrenie sa k návrhu uznesenia spôsobom per rollam. Z bodu 27 dovolaním napadnutého rozsudku vyplýva, že odvolací súd dospel k záveru, že žalobca mal iba 1 deň na oboznámenie sa s obsahom zásielky, zváženie návrhu rozhodnutia a zaslanie svojho stanoviska. Takýto záver odvolací súd odôvodnil tým, že návrh uznesenia bol žalobcovi daný do jeho dispozície deň po jeho uložení na pošte, t. j. 2. decembra 2014 a vyjadrenie malo byť doručené do sídla žalovanej najneskôr 4. decembra 2014, t. j. v posledný deň lehoty určenej na písomné vyjadrenie sa, pričom súhlas alebo nesúhlas s návrhom uznesenia mal žalobca poslať poštou a na doručenie vyjadrenia poštou potreboval 2 dni.

28. Podľa § 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka (v znení účinnom k 27. novembru 2014), ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov, je neplatný.

29. Podľa § 40 ods. 4 Občianskeho zákonníka, písomná forma je zachovaná, ak je právny úkon urobený telegraficky, d'alekopisom alebo elektronickými prostriedkami, ktoré umožňujú zachytenie obsahu právneho úkonu a určenie osoby, ktorá právny úkon urobila. Písomná forma je zachovaná vždy, ak právny úkon urobený elektronickými prostriedkami je podpísaný zaručeným elektronickým podpisom.

30. Ustanovenie § 130 Obchodného zákonníka ukladá spoločníkom povinnosť vyjadriť sa k návrhu uznesenia písomne. Vychádzajúc z ustanovenia § 40 Občianskeho zákonníka, písomná forma vyjadrenia bude zachovaná, ak bude vyjadrenie urobené telegraficky, d'alekopisom alebo elektronickými prostriedkami, ktoré umožňujú zachytenie právneho úkonu a určenie osoby, ktorá právny úkon urobila. Dovolací súd sa preto stotožnil s názorom dovolateľky, že žalobca mal možnosť vyjadriť sa napríklad aj telegraficky, d'alekopisom alebo prostredníctvom elektronickej pošty. Zo skutočnosti, že návrh uznesenia bol zaslaný poštou ako doporučená zásielka - podľa názoru dovolacieho súdu – nemožno vyvodiť záver, že len takýto spôsob doručovania vyjadrenia spoločníka k návrhu uznesenia predstavuje dodržanie zákonom vyžadovanej písomnej formy v zmysle § 130 Obch. zák. So zreteľom na uvedené bola žalobcovi reálne poskytnutá trojdňová

lehota na vyjadrenie sa k návrhu uznesenia, prijímaného spôsobom per rollam, a nie lehota jednodňová.

31. Nevyvrátiteľná zákonná domnienka v zmysle § 130 Obch. zák. sa môže uplatniť len za predpokladu, že návrh uznesenia bol spoločníkovi predložený (dostal sa do jeho dispozičnej sféry) a ten mal možnosť sa s ním oboznámiť, pričom z nejakého dôvodu sa rozhodol k návrhu uznesenia nevyjadriť. Cieľom nevyvrátiteľnej zákonnej domnienky – aj podľa názoru dovolacieho súdu – je ochrana spoločníka výlučne pre tento prípad. Nevyvrátiteľnú zákonnú domnienku však nemožno považovať za ochranu spoločníka v prípade, že poskytnutá lehota na vyjadrenie je neprimerane krátka na to, aby spoločníkovi umožňovala vyjadriť sa k návrhu uznesenia, a to bez ohľadu na to, akým počtom hlasov spoločník disponuje v spoločnosti. V tomto smere je preto argumentácia dovolateľky nesprávna.

32. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd uzaviera, že odvolací súd vo veci nesprávne rozhodol, keď potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, pretože nesprávne posúdil primeranosť dĺžky lehoty na vyjadrenie sa k návrhu uznesenia, prijímaného spôsobom per rollam, z dôvodu ktorého dovolací súd považoval dovolanie žalovanej nielen za prípustné, ale aj za dôvodné. Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 449 ods. 1 a 2 CSP zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP), v ktorom bude potrebné opätovne posúdiť, či trojdňová lehota na vyjadrenie sa k návrhu uznesenia prijímaného spôsobom per rollam je primeraná a či vzhľadom na všetky okolnosti poskytovala žalobcovi dostatočný časový priestor na vyjadrenie sa k návrhu uznesenia. Podľa § 455 CSP je súd prvej inštancie viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

41.

ROZHODNUTIE

- I. Právna úprava skončenia nájmu nebytového priestoru uzavretého na určitý čas obsiahnutá v ustanovení § 9 zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov je komplexná, v dôsledku čoho je na skončenie nájmu vylúčená aplikácia ustanovení všeobecného predpisu (Občianskeho zákonníka) o skončení nájmu.**
- II. Ustanovenie § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka o obnovení nájmu sa nepoužije na nájom nebytového priestoru, ktorý skončil uplynutím dojednaného času podľa ustanovenia § 9 ods. 1 zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov.**

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. decembra 2018, sp. zn. 3Obdo/34/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 1. apríla 2016, č. k. 27Cb/616/2005-274 žalobu zamietol a uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 3 428,99 eur.

2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že medzi stranami sporu bola uzavretá na dobu určitú od 1. novembra 2003 do 30. októbra 2004 nájomná zmluva, ktorej predmetom bol prenájom časti suterénu M. p. nachádzajúceho sa na F. n. č. X v B. za účelom prevádzkovania pohostinskej činnosti – Vinárne V. F. Po uplynutí doby nájmu nebola medzi stranami uzavretá žiadna zmluva o nájme nebytových priestorov na obdobie od 1. novembra 2004 do 28. februára 2005, za ktoré si žalobca uplatnil nárok na zaplatenie nájomného.

3. Okresný súd ustálil, že žaloba nie je dôvodná, keďže v konaní bolo nesporne preukázané, že nájomná zmluva bola uzavretá na dobu určitú do 30. októbra 2004 a nájom nebytového priestoru skončil v súlade s ustanovením § 9 ods. 1 zákona č. 118/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov (ďalej aj „zákon o nájme nebytových priestorov“) a v súlade s čl. III body 1 a 2 nájomnej zmluvy uplynutím času, na ktorý bol dojednaný. Zmluvné strany si v nájomnej zmluve výslovne vylúčili pokračovanie nájmu po uplynutí dohodnutej doby. Zároveň súd prvej inštancie skonštatoval, že ustanovenie § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa na nájom nebytových priestorov nevzťahuje, a preto nemohlo dôjsť k predĺženiu nájmu.

4. Záverom okresný súd uviedol, že nebytové priestory v správe žalobcu užívala obchodná spoločnosť I. s. r. o., keďže sa jednalo o suterénne priestory spojené so suterénnym priestorom na F. n. č. X, ktoré mala uvedená spoločnosť v nájme na základe nájomnej zmluvy uzatvorenej so žalovaným. Vzhľadom na uvedené, dospel súd prvej inštancie k skutkovému záveru, že v konaní nebolo preukázané, že žalovaný nebytový priestor v správe žalobcu skutočne užíval aj po uplynutí doby nájmu.

5. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 19. septembra 2017, č. k. 2Cob/227/2016-295 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 6 638,78 eur s príslušenstvom a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania.

6. V odôvodnení svojho rozsudku odvolací súd uviedol, že v konaní bolo nesporné, že žalovaný ako nájomca neodovzdal prenajaté priestory prenajímateľovi po skončení nájmu a naďalej

ich užíval spôsobom, že ich prenajal ďalšiemu nájomcovi, a to obchodnej spoločnosti I. s.r.o. pre účely reštauračného zariadenia spojeného s poskytovaním služieb. Krajský súd mal za to, že zmluva o nájme uzavretá medzi žalovaným a obchodnou spoločnosťou I. s. r. o. – ktorá zahrňovala aj časť nebytových priestorov prenajatých žalovanému žalobcom – jednoznačne preukazuje, že nehnuteľnosť bola užívaná a prenajatá na podnikateľské účely ďalšiemu subjektu.

7. Odvolací súd poukázal na ustanovenie § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, *ak nájomca užíva vec aj po skončení nájmu a prenajímateľ proti tomu nepodá návrh na vydanie veci alebo na vypratanie nehnuteľnosti na súde do 30 dní, obnovuje sa nájomná zmluva za tých istých podmienok, za akých bola dojednaná pôvodne. Nájom dojednaný na dobu dlhšiu ako rok sa obnovuje vždy na rok, nájom dojednaný na kratšiu dobu sa obnovuje na túto dobu.* Odvolací súd vyslovil právny názor, že citované zákonné ustanovenie je kogentným ustanovením, od ktorého sa nemožno odchyliť. Vzhľadom k tomu, že žalobca nepodal návrh na vypratanie nehnuteľnosti, sa nájom dohodnutý na dobu určitú predĺžil na ďalšie obdobie. Keďže podľa odvolacieho súdu bolo nesporne preukázané, že žalovaný užíval (dal do prenájmu) predmetnú nehnuteľnosť aj po skončení dohodnutej doby nájmu, dospel k záveru, že nájom trval aj po uplynutí dohodnutej doby a žalobcovi vznikol nárok na zaplatenie nájomného za žalované obdobie.

8. Pri obnovení nájmu podľa § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka nedochádza k obnoveniu nájomnej zmluvy vzájomnou dohodou zmluvných strán, ale ide o obnovu na základe konkludentných činov, ktoré spočívajú v určitom správaní nájomcu, t. j. v užívaní prenajatej veci aj po skončení nájmu, a v nečinnosti prenajímateľa, t. j. v nepodaní žaloby o vydanie veci, resp. o vypratanie nehnuteľnosti na súde do 30 dní od uplynutia doby nájmu. Ak sú splnené tieto predpoklady, nájomná zmluva sa obnovuje za tých istých podmienok, za akých bola dohodnutá pôvodne.

9. Krajský súd zároveň skonštatoval, že aj v prípade, ak by nedošlo k obnoveniu nájomnej zmluvy a nájomca by predmet nájmu naďalej užíval, mal by prenajímateľovi vydať bezdôvodné obohatenie, ktoré získal na jeho úkor podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o vydaní bezdôvodného obohatenia.

10. V závere svojho rozsudku odvolací súd uviedol, že o zmene rozsudku súdu prvej inštancie rozhodol bez doplnenia dokazovania, keďže skutkový stav bol súdom prvej inštancie správne zistený, avšak zo zisteného skutkového stavu a vykonaného dokazovania vyvodil súd prvej inštancie nesprávny právny záver.

11. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dňa 21. decembra 2017 dovolanie, ktorým žiadal, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu zamietne. Prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval žalovaný z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. a zároveň aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

12. Vadu zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. videl dovolateľ v tom, že odvolací súd sa v rozpore s ustanovením § 383 C. s. p. odklonil od skutkového stavu, ako bol zistený súdom prvej inštancie, a to bez toho, aby sám zopakoval alebo doplnil dokazovanie. Skutkové zistenia odvolacieho súdu odporujú obsahu súdneho spisu a skutkovým zisteniam súdu prvej inštancie.

13. Žalovaný uviedol, že pre rozhodnutie vo veci mala zásadný význam skutková otázka, či žalovaný v rozhodujúcom období (t. j. od 1. novembra 2004 do 28. februára 2005) užíval priestory pod stavbou žalobcu. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania ustálil, že „**v konaní nebolo preukázané, že žalovaný nebytový priestor fakticky užíval aj po uplynutí doby nájmu**“. Odvolací súd však v odôvodnení svojho rozsudku skonštatoval, že „**užívanie priestorov pod stavbou žalobcu žalovaným bolo nesporne preukázané**“. Takáto skutkové zistenie je podľa dovolateľa nesprávne a zároveň je v rozpore s obsahom súdneho spisu. Predmetom nájomnej zmluvy uzavretej medzi žalovaným a obchodnou spoločnosťou I., s. r. o. bola výlučne nehnuteľnosť vo vlastníctve žalovaného. Ak obchodná spoločnosť I., s. r. o. užívala aj priestory pod stavbou žalobcu, užívala ich svojvoľne, bez akéhokoľvek titulu odvodeného od žalovaného.

14. Dovolateľ je toho názoru, že ak mal krajský súd pochybnosti o skutkových zisteniach okresného súdu, mal a mohol dokazovanie doplniť alebo zopakovať, prípadne požiadať strany sporu o ďalšie skutkové tvrdenia. Ak tak odvolací súd nepostupoval, bol viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvej inštancie. Jeho odlišné skutkové zistenia za opísaných okolností podľa žalovaného predstavujú nesprávny procesný postup, ktorým mu znemožnil uplatňovať jemu patriace procesné práva, a to najmä právo uplatňovať prostriedky procesnej obrany. Ak by mal totiž vedomosť o pochybnostiach odvolacieho súdu ohľadom zisteného skutkového stavu, trval by na doplnení dokazovania pred odvolacím súdom (napr. navrhnutím obhliadky nebytových priestorov).

15. Prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. videl dovolateľ vo vyriešení právnej otázky doposiaľ dovolacím súdom neriešenej, a to otázky, či je možné aplikovať ustanovenie § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka na právne vzťahy týkajúce sa nájmu nebytových priestorov.

16. Žalovaný uviedol, že medzi stranami nebolo sporné, že v období, za ktoré si žalobca uplatnil svoj nárok, neexistovala osobitne uzavretá písomná nájomná zmluva. Odvolací súd dospel k záveru o existencii nájomného vzťahu medzi stranami výlučne na základe aplikácie ustanovenia § 676 ods. 2 prvá veta Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, „ak nájomca užíva veci aj po skončení nájmu a prenajímateľ proti tomu nepodá návrh na vydanie veci alebo na vypratanie nehnuteľnosti na súde do 30 dní, obnovuje sa nájomná zmluva za tých istých podmienok, za akých bola dojednaná pôvodne“.

17. Dovolateľ namietal, že zákon o nájme nebytových priestorov – pod režim ktorého spadajú nehnuteľnosti žalobcu – obsahuje úplnú úpravu nájmu nebytových priestorov, vrátane právnej úpravy skončenia nájmu v § 9 zákona o nájme nebytových priestorov. Predmetná právna úprava predstavuje *lex specialis* k Občianskemu zákonníku, čím vylučuje aplikáciu všeobecných ustanovení o nájme veci obsiahnutú v Občianskom zákonníku. Uvedenému záveru podľa dovolateľa nasvedčuje aj znenie ustanovenia § 9 ods. 1 zákona o nájme nebytových priestorov o skončení nájmu uplynutím dojednaného času. Ak by sa mali aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka, predmetné ustanovenie zákona o nájme nebytových priestorov by bolo nadbytočné, resp. duplicitné vo vzťahu k ustanoveniu § 676 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Dovolateľ pritom podporne poukázal aj na osobitnú úpravu v zákone o nájme nebytových priestorov o výpovedných dôvodoch, právach a povinnostiach prenajímateľa a nájomcu. Z uvedených dôvodov žalovaný namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom.

18. Žalobca sa k dovolaniu žalovaného v súdom určenej lehote písomne nevyjadril.

19. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací [podľa § 35 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“)] po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.) bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

20. Žalovaný v rozhodovanej veci vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

21. Otázka kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania bola pôvodne riešená v uznesení veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 19. apríla 2017, sp. zn. 1VCdo/2/2017, podľa ktorého **kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. je neprípustná a dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 C. s. p.**

22. V čase rozhodovania dovolacieho súdu bol citovaný záver veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu prekonaný novým rozhodnutím veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu. Vo výroku uznesenia z 21. marca 2018, sp. zn. 1VCdo/1/2018 veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu vyslovil, že **kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. je prípustná**. V odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že Civilný sporový poriadok kumuláciu dôvodov prípustnosti

dovolania v dovolaní výslovne nevylučuje (nezakazuje) a výslovne neupravuje ani sankciu postihujúcu dovolateľa v podobe veľkým senátom formulovaného pravidla v rozhodnutí sp. zn. 1VCdo/2/2017, že pri kumulácii dôvodov prípustnosti dovolania sa dovolací súd obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 C. s. p., t. j. že dovolacím dôvodom uplatneným podľa § 421 C. s. p. sa vôbec nezaobera – neprihliada naň (akoby vôbec uplatnený nebol). Zákaz kumulácie dovolacích dôvodov (správne má byť dôvodov prípustnosti dovolania – pozn. dovolacieho súdu) podľa označených ustanovení nemožno vyvodit' ani rozumným teleologickým výkladom, resp. nijakým ústavne konformným výkladom.

23. Právne závery vychádzajúce z uznesenia z 19. apríla 2017, sp. zn. 1VCdo/2/2017 o neprípustnosti kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania boli taktiež prekonané uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“ v príslušnom gramatickom tvare) z 25. apríla 2018, sp. zn. Plz. ÚS 1/2018. V zmysle uvedeného rozhodnutia, ***pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 C. s. p., ako aj § 421 C. s. p. a najvyšší súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 C. s. p., poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.***

24. Rešpektujúc právny názor vyslovený v uznesení veľkého senát občianskoprávneho kolégia z 21. marca 2018, sp. zn. 1VCdo/1/2018 v súlade s ustanovením § 48 ods. 3 prvá veta C. s. p. a vychádzajúc zo skutočnosti, že jednotlivé senáty ústavného súdu sú podľa ustanovenia § 6 zákona o ústavnom súde pri svojom rozhodovaní viazané právnym názorom vysloveným v uznesení pléna ústavného súdu z 25. apríla 2018, sp. zn. Plz. ÚS 1/2018, pristúpil vo veci konajúci senát najvyššieho súdu k skúmaniu prípustnosti dovolania tak z hľadiska dovolateľom namietanej vady zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., ako aj k skúmaniu (nesprávneho) právneho posúdenia veci odvolacím súdom z hľadiska dovolateľom vyvodzovanej prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p.

K dôvodu prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

25. Žalovaný vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania predovšetkým z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. Ním tvrdená vada zmätočnosti sa mala prejavovať v tom, že odvolací súd bez toho, aby doplnil alebo zopakoval dokazovanie, dospel na základe dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie k opačným skutkovým záverom, v dôsledku čoho nemohol vykonávať jemu patriace procesné práva.

26. Dovolací súd uvádza, že pre uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 431 C. s. p. a pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch zákonných znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane sporu realizovať jej patriace procesné práva a zároveň 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

27. Pod pojmom nesprávny procesný postup súdu je potrebné rozumieť taký postup súdu v konaní, ktorý je v rozpore so zákonom.

28. Aby bola daná prípustnosť dovolania, musí súd svojim nesprávnym procesným postupom znemožniť strane sporu realizovať jej patriace procesné práva, ktoré jej priznáva zákon. Medzi tieto procesné práva patria v zmysle judikatúry najvyššieho súdu napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom, právo nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy, právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom, právo byť predvolaný na súdne pojednávanie, právo strany konať pred súdom v materinskom jazyku, alebo v jazyku, ktorému rozumie, právo na to, aby bol rozsudok strane doručený do vlastných rúk. Naopak medzi tieto práva nepatrí právo strany sporu na to, aby súd akceptoval jej procesné návrhy, aby súd rozhodol v súlade s predstavami strany sporu, alebo aby súd odôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu.

29. Pre prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p., musí intenzita zásahu

do procesných práv strany sporu v dôsledku nesprávneho procesného súdu dosahovať mieru porušenia práva na spravodlivý proces. Základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie sú zásadne „výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v danej veci od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (rovnako vid' aj uznesenie zo 7. decembra 2017, sp. zn. 3Obdo/40/2017).

30. Dovolanie prípustné podľa § 420 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.). Ak dovolateľ (resp. jeho právny zástupca spisujúci dovolanie) uvedeným spôsobom nepostupuje, dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435, čo je dôvod pre odmietnutie podaného dovolania v zmysle ustanovenia § 447 písm. f/ C. s. p.

31. Dovolací súd konštatuje, že dovolateľ vymedzil ním uplatnený dovolací dôvod podľa § 431 ods. 1 C. s. p. (existenciu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p.) v súlade s ustanovením § 431 ods. 2 C. s. p. Vzhľadom na uvedené pristúpil dovolací súd k skúmaniu, či konanie pred odvolacím súdom bolo skutočne poznačené dovolateľom namietanou vadou zmätočnosti.

32. Pokiaľ ide o otázku viazanosti odvolacieho súdu skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvej inštancie, platí, že:

I. Odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní (§ 383 C. s. p.).

II. Ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám (§ 384 ods. 1 C. s. p.).

III. Na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 C. s. p.).

33. K otázke viazanosti odvolacieho súdu skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie existuje aj ustálená judikatúra, v zmysle ktorej:

I. Predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom (vid' napr. uznesenie najvyššieho súdu zo 7. septembra 2010, sp. zn. 5Cdo/131/2009).

II. Odvolací súd musí zopakovať dôkazy vykonané súdom prvej inštancie, ak vykonané dôkazy mali byť podľa názoru druhoinštančného súdu hodnotené odlišne, ako sa stalo v konaní pred súdom prvej inštancie (vid' napr. nález ústavného súdu z 9. septembra 2014, sp. zn. II. ÚS 506/2013).

III. Odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odlišne posúdiť skutkový stav prejednáwanej veci. Táto zásada vyplýva z princípu neúplnej apelácie. Výnimku z tejto zásady predstavuje prípad, v ktorom odvolací súd dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje. Urobí tak v prípade, ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Ak sa má vykonať pred odvolacím súdom dokazovanie, je potrebné nariadiť pojednávanie. Touto úpravou sa sleduje dôsledné rešpektovanie procesných práv strán sporu. Z hľadiska skutkového stavu možno uviesť, že pokiaľ odvolací súd vychádza z iných skutkových záverov ako súd prvej inštancie, musí jeho rozhodnutiu predchádzať pojednávanie, na ktorom sa zopakujú dôkazy alebo sa dokazovanie doplní vykonaním ďalších dôkazov (vid' aj uznesenie najvyššieho súdu z 20. júna 2018, sp. zn. 2Obdo/33/2017).

34. V rozhodovanej veci odvolací súd rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania, keď vo veci vyhlásil dňa 19. septembra 2017 verejne rozsudok, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej

inštancie. Odvolací súd tak vo veci nezopakoval ani nedoplnil dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie, preto bol krajský súd pri prejednaní odvolania viazaný skutkovým stavom, tak ako ho na základe vykonaného dokazovania ustálil súd prvej inštancie. Napriek tomu, že odvolací súd na viacerých miestach v odôvodnení svojho rozsudku (body 14 a 22 odôvodnenia rozsudku krajského súdu) skonštatoval, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav a že zo zisteného skutkového stavu vyvodil nesprávny právny záver, odvolací súd vo svojom rozsudku bez zopakovania alebo doplnenia dokazovania uviedol skutkové závery odlišné od skutkových záverov prijatých súdom prvej inštancie.

35. Dovolací súd poukazuje na to, že súd prvej inštancie vo svojom rozsudku (strana 6 odôvodnenia rozsudku okresného súdu) výslovne skonštatoval, že „v konaní nebolo preukázané, že žalovaný nebytový priestor (t. j. suterénne priestory pod M. p. na F. n. č. X – pozn. dovolacieho súdu) skutočne fakticky aj užíval po uplynutí doby nájmu (t. j. po 30. októbri 2004 – pozn. dovolacieho súdu)“. Odvolací súd naopak v odôvodnení svojho rozsudku (bod 21 odôvodnenia rozsudku krajského súdu) uviedol, že „je nesporné, že žalovaný ako nájomca prenajaté priestory prenajímateľovi neodovzdal po skončení nájmu od 31. októbra 2004 a naďalej ich užíval“.

36. Odvolací súd tak svojim procesným postupom odporujúcim zákonnej úprave (§ 383 C. s. p.) bez toho aby za účelom zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 384 ods. 1 C. s. p.) nariadil odvolacie pojednávanie (§ 385 ods. 1 C. s. p.) prehodnocoval dôkazy vykonané súdom prvej inštancie a v otázke rozhodujúcej pre rozhodnutie vo veci, t. j. v otázke (ne)užívania nebytového priestoru žalovaným po uplynutí doby nájmu prijal odlišný skutkový záver než súd prvej inštancie. Týmto nesprávnym procesným postupom – okrem iného odporujúcim zásade priamosti a ústnosti súdneho konania – odvolací súd znemožnil žalovanému realizáciu jemu patriacich procesných práv, pričom miera tohto zásahu do procesných práv žalovaného mala za následok porušenia práva na spravodlivý proces.

37. Dovolací súd preto dospel k záveru, že žalovaný dôvodne namietal, že v konaní pred odvolacím súdom došlo k vade zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p.

K dôvodu prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

38. Záver dovolacieho súdu o existencii niektorých z vád zmätočnosti (najmä vád uvedených pod písm. e/ a f/ v ustanovení § 420 C. s. p.), ktorými bolo poznačené na odvolacom súde, automaticky neznamená, že by bola vylúčená možnosť, aby dovolací súd pristúpil aj k skúmaniu namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci a s tým spojeného riešenia právnych otázok. Posudzovanie prípustnosti dovolania aj podľa § 421 ods. 1 C. s. p. je pritom efektívne a opodstatnené vzhľadom na základné zásady súdneho konania, a to zásady hospodárnosti a rýchlosti, a iba takýmto postupom dovolacieho súdu dochádza v plnej miere k naplneniu ústavného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy. Pri formulovaní tohto záveru vychádzal dovolací súd z nasledovných skutočností:

39. Priamo z výroku uznesenia ústavného súdu sp. zn. Plz. ÚS 1/2018 vyplýva, že ***pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 C. s. p., ako aj § 421 C. s. p. a najvyšší súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 C. s. p., poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.*** Tento záver je potrebné s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu aplikovať nielen na prípady, kedy dovolací súd dospel k záveru, že konanie nebolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti podľa § 420 C. s. p., a následne nepristúpil k skúmaniu dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p., ale aj vtedy, keď dovolací súd vo svojom rozhodnutí síce konštatoval existenciu vady zmätočnosti a pri zrušení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu – za predpokladu, že tomu nebráni zistená vada zmätočnosti - neposúdil správnosť alebo nesprávnosť namietaného právneho posúdenia z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p., nakoľko neposúdil podané dovolanie v celej jeho šírke a vo svojom rozhodnutí nedal

dovolateľovi odpoveď na všetky vo veci relevantné otázky. Uvedená skutočnosť vyplýva z toho, že sudy (vrátane dovolacieho súdu) sú povinné poskytovať spravodlivosť v materiálnom ponímaní a nemôžu postupovať pri rozhodovaní prísne formálne, pričom prílišný formalizmus by bol v rozpore s princípmi spravodlivosti (napr. IV. ÚS 192/08). Prílišný formalizmus pri výklade právnych noriem vedúcich k extrémne nespravodlivému záveru potom znamená porušenie základných práv. Spravodlivosť je totiž kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu ústavnú povinnosť hľadať také riešenie súdnej právnej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako nesúladné s princípom spravodlivosti a popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení (m. m. I. ÚS 26/2010), vždy je potrebné vychádzať z individuálnych, teda na konkrétnych zisteniach založených rozmerov súdom prerokovanej veci.

40. Dovolací súd je povinný pri svojom rozhodovaní rešpektovať čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku, podľa ktorého *súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb*. Túto povinnosť netreba chápať tak, aby nedochádzalo v konaní na dovolacom súde k zbytočným prietahom (t. j. aby dovolací súd rozhodol o dovolaní v primeranej lehote), ale predmetný článok Základných princípov Civilného sporového poriadku treba pri kasačných rozhodnutiach vykladať tak, že rozhodnutie dovolacieho súdu, ak to okolnosti prejednávanej veci umožňujú, musí dať odpoveď na všetky relevantné otázky pre ten-ktorý spor (t. j. nielen identifikovať vadu zmätočnosti, ale aj vyriešiť právne otázky, ktoré sú pre rozhodnutie vo veci kľúčové), lebo len tak dovolací súd prispeje k rýchlosti a hospodárnosti konania, aby bol definitívne nastolený stav právnej istoty medzi stranami sporu, keďže iba tak (na rozdiel od zrušenia rozhodnutia odvolacieho súdu pre vadu zmätočnosti) sa vďaka vyriešeniu kľúčových právnych otázok predíde podávaniu ďalších mimoriadnych opravných prostriedkov, ďalšiemu predlžovaniu konania a zvyšovaniu výdavkov strán sporu (v podobe napr. trov konania alebo súdnych poplatkov).

41. Rovnako je nutné zohľadniť to, že základnou úlohou najvyššieho súdu je riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry, čím má najvyšší súd napĺňať celospoločenský význam. Tento význam je daný tým, že najvyšší súd dbá o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vlastnou rozhodovacou činnosťou (k tomu viď ustanovenie § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

42. Vychádzajúc z vyššie uvedeného sa dovolací súd pri svojom rozhodovaní neobmedzil iba na konštatovanie o existencii vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. Existencia vyššie uvedenej vady zmätočnosti nebráni v rozhodovanej veci dovolaciemu súdu skúmať dovolací dôvod podľa § 432 C. s. p. rešpektujúc záver ústavného súdu vyslovený v rozhodnutí sp. zn. Plz. ÚS 1/2018, ako aj právo strán sporu na súdnu ochranu, a predovšetkým zohľadňujúc zásady hospodárnosti, rýchlosti a efektívnosti súdneho konania, keď súdny spor v čase rozhodovania (a v čase vydania kasačného uznesenia) dovolacieho súdu prebieha 14. rok bez toho, aby boli vyriešené zásadné právne otázky kľúčové pre rozhodnutie súdov o žalobe žalobcu. Preto dovolací súd pristúpil aj k posúdeniu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. a k posúdeniu dovolateľom vymedzenej právnej otázky, pri vyriešení ktorej sa mal odvolací súd podľa žalovaného dopustiť nesprávneho právneho posúdenia.

43. Žalovaný vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. namietajúc nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu v posúdení právnej otázky „*či je možné aplikovať ustanovenie § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka – upravujúce predĺženie nájmu za rovnakých podmienok, ak nájomca užíva veci aj po skončení nájmu a prenajímateľ proti tomu nepodá návrh na vydanie veci alebo na vypratanie nehnuteľnosti na súde do 30 dní - na právne vzťahy týkajúce sa nájmu nebytových priestorov*“.

44. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak

rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

45. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.). Právny posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

46. Dôvod prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí).

47. Dovolateľom vymedzená právna otázka nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená, pričom dovolací dôvod bol vymedzený v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p. Z tohto dôvodu dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovaného smerujúce proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu je prípustné aj podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

48. Pokiaľ ide o vzťah zákona o nájme nebytových priestorov a ustanovení Občianskeho zákonníka o nájomnej zmluve (ustanovenie § 663 a nasl. Občianskeho zákonníka), najvyšší súd už v judikáte č. R 47/1999 skonštatoval, že:

I. ustanovenia zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov v znení neskorších predpisov sú vo vzťahu k všeobecným ustanoveniam § 663 a nasl. Občianskeho zákonníka špeciálne.

II. Na vzťahy vyplývajúce zo zmluvy o nájme a podnájme nebytových priestorov možno všeobecnú úpravu použiť len v prípade, ak ich neupravuje osobitný (špeciálny) zákon.

49. Z uvedeného vyplýva, že zákon o nájme nebytových priestorov predstavuje vo vzťahu k Občianskemu zákonníku *lex specialis*. Na právne vzťahy vyplývajúce zo zmluvy o nájme (podnájme) nebytového priestoru sa tak ustanovenia Občianskeho zákonníka o nájme použijú len vtedy, ak určitá otázka nie je upravená v zákone o nájme nebytových priestorov.

50. Vo vzťahu k dovolateľom vymedzenej právnej otázke viažucej sa na skončenie nájmu nebytového priestoru dovolací súd podporne poukazuje na svoje skoršie rozhodnutie – na rozsudok z 29. apríla 2014, sp. zn. 3Obdo/25/2013 – v ktorom uviedol, že „z ustanovenia § 9 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov jednoznačne vyplýva, že nájom dohodnutý na určitý čas je možné skončiť len uplynutím času, na ktorý bol dojednaný, alebo len z dôvodov taxatívne uvedených v týchto ustanoveniach“.

51. Vzhľadom na vyššie citované závery z judikatúry dovolací súd konštatuje, že právna úprava skončenia nájmu (a podnájmu) nebytového priestoru dohodnutého na dobu určitú obsiahnutá v ustanovení § 9 zákona o nájme nebytových priestorov ako špeciálneho predpisu je komplexná, čo vylučuje aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka ako *lex generalis*. Uvedené znamená, že ak právna úprava v osobitnom predpise (t. j. v zákone o nájme nebytových priestorov) nie je úplne zhodná so všeobecnou právnou úpravou (t. j. s Občianskym zákonníkom), nemožno vzťah *lex specialis* a *lex generalis* vykladať tak, že použitie všeobecného predpisu prichádza do úvahy vždy,

ak je právna úprava obsiahnutá v osobitnom predpise užšia. Použitie všeobecného predpisu prichádza do úvahy len vtedy, ak osobitný predpis priamo odkazuje na všeobecnú právnu úpravu, alebo ak určité právne otázky nie sú osobitným predpisom vôbec upravené (čo však nie je otázka skončenia nájmu dohodnutého na určitý čas – pozn. dovolacieho súdu).

52. Taktiež je nevyhnutné vziať na zreteľ, že účelom osobitnej právnej úpravy je upraviť konkrétne právne vzťahy medzi konkrétnymi subjektmi odlišne od všeobecnej právnej úpravy vzhľadom na ich osobitosť. Táto osobitná úprava môže byť širšia alebo aj užšia v porovnaní so všeobecnou úpravou. Rozšírená aplikácia všeobecnej právnej úpravy na právne otázky komplexne (a zároveň odlišne) upravené osobitným predpisom by znamenala popretie významu a existencie osobitného predpisu (v rozhodovanej veci zákona o nájme nebytových priestorov).

53. Pri posúdení možnosti aplikácie ustanovenia § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka – ktoré upravuje konkludentné predĺženie nájmu – na predĺženie (resp. obnovenie) nájmu nebytového priestoru skončeného uplynutím času, na ktorý bol nájom dohodnutý (§ 9 ods. 1 zákona o nájme nebytových priestorov), zároveň považuje dovolací súd za potrebné poukázať na to, že predmetom nájmu podľa zákona o nájme nebytových priestorov sú priestory určené na podnikateľskú činnosť a nájomná zmluva musí byť na rozdiel od Občianskeho zákonníka (§ 663) písomná a musí obsahovať predmet a účel nájmu, výšku a splatnosť nájomného a spôsob jeho platenia, a ak nejde o nájom na neurčitý čas, čas, na ktorý sa nájom uzaviera (§ 3 ods. 3 zákona o nájme nebytových priestorov), pričom zákon absenciu niektorej z uvedených náležitostí sankcionuje absolútnou neplatnosťou nájomnej zmluvy (§ 3 ods. 4 zákona o nájme nebytových priestorov).

54. Vychádzajúc zo zákonom stanovených obligatórnych náležitostí nájomnej zmluvy, ktorej predmetom je nebytový priestor, je zrejmé, že na uzavretie nájomnej zmluvy sa vyžaduje písomná forma, a v prípade, ak je uzavretá na dobu určitú, musí byť v nej uvedený aj čas, na ktorý sa uzaviera. Táto skutočnosť [okrem už vyššie skonštatovanej komplexnosti úpravy skončenia nájmu v zákone o nájme nebytových priestorov (viď bod 51 vyššie)] má za následok, že nájom nebytového priestoru uzavretý na určitý čas sa nemôže predĺžiť (resp. obnoviť) konkludentným spôsobom podľa ustanovenia § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

55. Dovolací súd preto uzatvára, že:

I. Právna úprava skončenia nájmu nebytového priestoru uzavretého na určitý čas obsiahnutá v ustanovení § 9 zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov je komplexná, v dôsledku čoho je na skončenie nájmu vylúčená aplikácia ustanovení všeobecného predpisu (Občianskeho zákonníka) o skončení nájmu.

II. Ustanovenie § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka o obnovení nájmu sa nepoužije na nájom nebytového priestoru, ktorý skončil uplynutím dojednaného času podľa ustanovenia § 9 ods. 1 zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov.

56. Vzhľadom na právne závery vyslovené vyššie dovolací súd konštatuje, že dovolateľ opodstatnene vytýkal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci, ak krajský súd mal pri vyriešení právnej otázky podstatnej pre rozhodnutie vo veci za to, že došlo ku konkludentnému predĺženiu nájmu nebytového priestoru uzavretého na určitý čas podľa ustanovenia § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

57. Nesprávny je pritom aj záver odvolacieho súdu o kogentnej povahe ustanovenia § 676 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Zmluvné strany si môžu aplikáciu predmetného ustanovenia dohodou vylúčiť (k tomu viď napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 23. januára 2013, sp. zn. 26Cdo/2689/2012).

58. Vzhľadom na to, že konanie pred odvolacím súdom bolo poznačené existenciou vady zmätočnosti uvedenej s ustanovením § 420 písm. f/ C. s. p. a dovolateľ zároveň dôvodne namietal aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení právnej otázky, ktorá nebola doposiaľ dovolacím súdom vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), najvyšší súd žalovaným napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

59. V ďalšom konaní je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

42.

ROZHODNUTIE

- I. Nárok sprostredkovateľa na províziu podľa § 644 Obchodného zákonníka vzniká jedine vtedy, ak je príčinou sprostredkovateľa uzavretá zmluva medzi záujemcom a tretou osobou, ktorá je predmetom sprostredkovania. Ak k uzavretiu sprostredkúvanej zmluvy nedôjde, nárok na províziu podľa predmetného ustanovenia nevznikne.**
- II. Ak nárok na províziu podľa § 644 Obchodného zákonníka nevznikne v dôsledku neuzavretia zmluvy, ktorá bola predmetom sprostredkovania, nie je možné na vznik nároku sprostredkovateľa na províziu aplikovať ustanovenie § 646 prvá veta Obchodného zákonníka ani v prípadoch, kedy sprostredkovaná zmluva nebola uzatvorená z dôvodu, za ktorý zodpovedá záujemca, a to ani analogicky.**

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. februára 2019, sp. zn. 3Obdo/65/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom (v poradí druhým) z 18. septembra 2015, č. k. 31Cb/439/2004-560 v znení opravného uznesenia súdu prvej inštancie z 24. augusta 2017, č. k. 31Cb/439/2004-626 I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 22 318,66 eur s úrokom z omeškania vo výške 14,75% ročne od 28. októbra 2004 do zaplataenia, II. v prevyšujúcej časti úroku z omeškania žalobu zamietol s tým, že III. o trovách konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. V odôvodnení rozhodnutia okresný súd uviedol, že sprostredkovateľskou zmluvou si zmluvné strany dojednali, že žalobca ako sprostredkovateľ obstará žalovanému ako záujemcovi uzavretie zmluvy o predaji nehnuteľnosti a zabezpečí technicko-administratívne kroky smerujúce ku vkladu vlastníckeho práva, pričom záujemca sa zaviazal sprostredkovateľovi vyplatiť dohodnutú odmenu, ak dôjde k uzavretiu kúpnej zmluvy na špecifikované nehnuteľnosti príčinou sprostredkovateľa.

3. Na základe vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že žalobca našiel lokalitu a vhodný pozemok a predstavil žalovanému spoločnosť D. s. r. o. ako vlastníka pozemku. Žalobca ako sprostredkovateľ vynaložil snahu a úsilie, aby žalovaný ako záujemca mohol uzatvoriť kúpnu zmluvu, pričom žalovaný mal dostatočné informácie o lokalite, o predmetnom pozemku a o nákladoch na výstavbu, pričom odstúpenie žalovaného od zmluvy o budúcej zmluve uzavretej so spoločnosťou D. s. r. o. – predmetom ktorej malo byť uzavretie zmluvy o prevode nehnuteľností – pre nedostatok finančných prostriedkov v závere celého procesu vyhodnotil okresný súd ako účelové. Podľa názoru súdu prvej inštancie pritom došlo i k naplneniu ustanovenia § 646 Obchodného zákonníka a odstúpenie od zmluvy vyhodnotil ako porušenie povinnosti záujemcu, ktoré nemohol žalobca ako sprostredkovateľ už ovplyvniť.

4. O odvolaní žalovaného rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 29. marca 2017, č. k. 3Cob/164/2015-597 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti potvrdil a žalobcovi priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania.

5. V odôvodnení svojho rozsudku odvolací súd uviedol, že sa podľa ustanovenia § 387 ods. 2 C. s. p. v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie. Zároveň však krajský súd skonštatoval, že súhlasí s tvrdením žalovaného, že ustanovenie § 646 Obchodného

zákonníka na danú vec právne nedopadá, avšak podľa jeho názoru je možné predmetné zákonné ustanovenie použiť analogicky. V zhode s okresným súdom odvolací súd skonštatoval, že k nenaplneniu sprostredkovateľskej zmluvy uzavretej medzi stranami sporu došlo z dôvodov na strane žalovaného.

6. Odvolací súd poukázal na skutočnosť, že súčasťou dobrých mravov je dobrá viera v zmysle poctivosti, vernosti dobrému slovu a mravnej povinnosti splniť záväzok. Stálosť a pravdivosť v službách a dohodách bola už v rímskom práve chápaná ako základ spravodlivosti. K odstúpeniu od zmluvy žalovaným krajský súd uviedol, že nie je možné ho považovať za porušenie povinnosti, ale za splnenia podmienok predstavuje výkon práva. Aj odvolací súd – rovnako ako súd prvej inštancie – po prihliadnutí na konanie žalovaného dospel k záveru, že aj keď zmluva o predaji nehnuteľnosti (pozemku) predpokladaná v čl. I sprostredkovateľskej zmluvy nebola uzavretá, nepriznanie provízie žalobcovi by odporovalo dobrým mravom a aj zásadám poctivého obchodného styku.

7. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dňa 11. júla 2017 dovolanie, ktorým žiadal, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania videl žalovaný v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré ešte neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené.

8. Z obsahu dovolania vyplýva, že právnymi otázkami, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, sú právne otázky:

- „či v prípade, ak sprostredkovateľská zmluva viaže vznik nároku na províziu na uzatvorenie sprostredkúvanej zmluvy možno na situáciu, keď k uzatvoreniu sprostredkúvanej zmluvy nedošlo z dôvodov na strane záujemcu, analogicky použiť ustanovenie § 646 Obchodného zákonníka“ a

- „či sa prieči dojednanie sprostredkovateľskej zmluvy, podľa ktorého nárok na províziu vzniká až uzatvorením sprostredkúvanej zmluvy, dobrým mravom podľa § 39 Občianskeho zákonníka“, resp. „či je výkon práva neuhradiť províziu vyplývajúci z dojednania sprostredkovateľskej zmluvy, podľa ktorého nárok na províziu vzniká až uzatvorením sprostredkúvanej zmluvy v prípade, ak nedôjde k uzavretiu sprostredkúvanej zmluvy z dôvodov na strane záujemcu, v rozpore s dobrými mravmi alebo zásadou poctivého obchodného styku.“

9. Vo vzťahu k prvej právnej otázke dovolateľ uviedol, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď prijal záver, že ak sprostredkovateľská zmluva viaže vznik nároku na províziu na uzatvorenie sprostredkúvanej zmluvy, možno na situáciu, keď k uzatvoreniu sprostredkúvanej zmluvy nedôjde z dôvodov na strane záujemcu analogicky použiť ustanovenie § 646 Obchodného zákonníka. Súkromnoprávny základ pre použitie analógie predstavuje ustanovenie § 853 Občianskeho zákonníka. Použitie analógie v súkromnom práve je namieste, ak sa na určitú prejednávajúcu vec nevzťahuje výslovne žiadna právna norma, alebo je upravený takým právnym následkom, ktorý nie je uspokojivý, o určitej prejednávanej veci je potrebné rozhodnúť a existuje vec podobná obsahom a účelom prejednávanej veci, ktorá je upravená právnou normou.

10. Podľa žalovaného ustanovenie § 644 Obchodného zákonníka viaže vznik práva na províziu na kumulatívne splnenie dvoch podmienok, a to I. uzavretie sprostredkúvanej zmluvy a II. skutočnosť, že k uzavretiu sprostredkúvanej zmluvy dôjde pričinením (t. j. v dôsledku činnosti) sprostredkovateľa. Pri absencii ďalšej úpravy práva na províziu v sprostredkovateľskej zmluve uvedené predstavuje vyčerpávajúcu úpravu vzniku nároku na províziu. Inými slovami, právo na províziu vznikne práve a len vtedy, ak dôjde k súčasnému naplneniu uvedených podmienok, a ak čo i len k naplneniu jednej z podmienok nedôjde, nárok na províziu nevznikne. Táto úprava sprostredkovateľskej zmluvy dopadá aj na situáciu, keď k uzatvoreniu sprostredkúvanej zmluvy nedôjde z dôvodov na strane záujemcu. Úprava sprostredkovateľskej zmluvy totiž jednoznačne stanovuje právny následok pre všetky prípady, v ktorých nedôjde k uzatvoreniu sprostredkúvanej zmluvy, pričom celkom jednoznačne neprikladá žiadnu relevanciu dôvodu, pre ktorý k uzatvoreniu

sprostredkúvanej zmluvy nedošlo. Zákom predvídaným spôsobom je tak vylúčená aplikácia dispozitívneho ustanovenia § 646 Obchodného zákonníka.

11. Dovolateľ zároveň zastáva názor, že právna úprava § 646 Obchodného zákonníka sa na situáciu, keď k uzatvoreniu sprostredkúvanej zmluvy nedôjde z dôvodov na strane záujemcu analogicky nepoužije, nakoľko táto nevykazuje vyžadovanú podobnosť, pokiaľ ide o jej účel a obsah, so situáciou predvídanou v ustanovení § 646 Obchodného zákonníka. Ustanovenie § 646 Obchodného zákonníka upravuje situáciu, keď nárok na províziu vznikne nie samotným uzatvorením sprostredkúvanej zmluvy, ale až splnením záväzku tretej osoby zo sprostredkovateľskej zmluvy. Naproti tomu v predmetnej veci ide o posúdenie vzniku nároku na odmenu spojeného so samotným uzatvorením zmluvy. Použitie analógie v posudzovanom prípade neprichádza do úvahy. Predmetné zákonné ustanovenie priznáva sprostredkovateľovi ochranu najmä pre prípad, že si záujemca nesplní svoje zmluvné povinnosti vyplývajúce zo sprostredkúvanej zmluvy, nezakladá však ochranu sprostredkovateľa pre prípad, že k uzavretiu sprostredkúvanej zmluvy vôbec nedôjde.

12. Vzhľadom na uvedené žalovaný skonštatoval, že v prípade, ak sprostredkovateľská zmluva viaže vznik nároku na províziu na uzatvorenie sprostredkúvanej zmluvy, nemožno na situáciu, keď k uzavretiu sprostredkúvanej zmluvy nedošlo z dôvodov na strane záujemcu, analogicky použiť ustanovenie § 646 Obchodného zákonníka, a preto odvolací súd dotknutú otázku nesprávne právne posúdil.

13. K druhej právnej otázke nastolenej v dovolaní žalovaný uviedol, že záver krajského súdu o tom – že nepriznanie provízie by odporovalo dobrým mravom ako aj zásadám poctivého obchodného styku – nezodpovedá relevantnej právnej úprave spojennej s dobrými mravmi a s poctivým obchodným stykom, a to minimálne z dôvodu, že zo strany súdu nejde v prípade priznávania nároku o výkon práva vo význame predpokladanom príslušnými ustanoveniami (§ 3 Občianskeho zákonníka, resp. § 265 Obchodného zákonníka).

14. Ekonomická podstata dojednania, že sprostredkovateľovi vzniká nárok na províziu až uzavretím sprostredkúvanej zmluvy, je relevantná a transparentná. Ak k uzavretiu zmluvy nedôjde, znamená to, že prostriedky zmluvných strán boli vynaložené nazmar. Predmetnú skutočnosť však nemožno vnímať ako negatívnu okolnosť vytvárajúcu akékoľvek pochybnosti o súlade predmetného dojednania s akceptovaným hodnotovým poriadkom, ale ako výraz podnikateľského rizika, ktoré je imanentnou súčasťou podnikateľskej činnosti.

15. Pri posudzovaní súladu s dobrými mravmi nemožno podľa dovolateľa opomenúť ani skutočnosť, či účastník právneho vzťahu postupoval pri jeho uzatvorení s dostatočnou mierou starostlivosti a predvídavosti. V tomto smere nie je odôvodnené poskytovať ochranu prostredníctvom korektívu dobrých mravov účastníkom právnych vzťahov voči následkom, ktoré boli pri dostatočnej miere starostlivosti a predvídavosti očakávateľné, a to aj s ohľadom na zásadu právo patrí bdelym.

16. Žalovaný taktiež rozporoval záver odvolacieho súdu, pokiaľ ide o tvrdenie, že nepriznanie nároku na províziu by odporovalo zásade poctivého obchodného styku. Pri posudzovaní súladu s poctivým obchodným stykom súdy nižšej inštancie vyhodnocovali okolnosti odstúpenia od zmluvy o budúcej zmluve. Tieto však podľa dovolateľa nie sú relevantné. Záväzok na úhradu provízie sa týka práve a len sprostredkúvanej zmluvy (t. j. kúpnej zmluvy), s uzatvorením zmluvy o budúcej zmluve sprostredkovateľská zmluva nepočítala. Pokiaľ záujemca využije právo odstúpiť od zmluvy z dôvodov, ktoré - hoci subjektívne – pociťuje ako opodstatnené, je zřejmé, že účelom jeho konania nie je zneužitie vlastného práva na úkor práv iných osôb, ale preferuje tým ochranu vlastných práv a oprávnených záujmov pred záujmami iných osôb, ktoré je nepochybne legitímne a nemôže byť považované za rozporné s právom (vrátane dobrých mravov a poctivého obchodného styku).

17. Záverom dovolateľ uviedol, že pri vydaní rozhodnutia súdu sa nejedná v prípade priznávania nároku o výkon práva vo význame predpokladanom príslušnými ustanoveniami

(§ 3 Občianskeho zákonníka, resp. § 265 Obchodného zákonníka). Vydanie súdneho rozhodnutia preto nemožno považovať za konanie, resp. nekonanie v rozpore s dobrými mravmi alebo zásadou poctivého obchodného styku, a to aj s odkazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky z 13. apríla 2005, sp. zn. 21Cdo/2020/2004.

18. Žalobca vo vyjadrení z 24. novembra 2017 navrhol dovolanie žalovaného ako nedôvodné zamietnuť.

19. Podľa jej názoru išlo zo strany žalovaného skôr o špekulatívne konanie ako o obchodný vzťah a napadnutý rozsudok odvolacieho súdu považuje za správny, vydaný v súlade s platnými zákonmi, s dobrými mravmi a so zásadou spravodlivosti.

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd dovolací [podľa § 35 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.) bez nariadenia pojednávania došiel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalovaného je dôvodný.

21. Úvodom dovolací súd uvádza, že dňa 30. apríla 2018 doručil žalobca súdu prvej inštancie späťvzatie žaloby s odkazom na ustanovenie § 144 C. s. p. O predmetnom procesnom návrhu žalobcu dovolací súd nemohol rozhodnúť (a konanie zastaviť) s poukazom na výslovné znenie ustanovenia § 438 ods. 2 C. s. p., v zmysle ktorého **sa na dovolacie konanie nepoužijú ustanovenia o pristúpení subjektov, o zmene a späťvzati žaloby** a o vzájomnej žalobe.

22. Žalovaný vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. namietajúc nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu v posúdení nasledovných právnych otázok:

I. *„či v prípade, ak sprostredkovateľská zmluva viaže vznik nároku na províziu na uzatvorenie sprostredkúvanej zmluvy možno na situáciu, keď k uzatvoreniu sprostredkúvanej zmluvy nedošlo z dôvodov na strane záujemcu, analogicky použiť ustanovenie § 646 Obchodného zákonníka“* a

II. *„či sa prieči dojednanie sprostredkovateľskej zmluvy, podľa ktorého nárok na províziu vzniká až uzatvorením sprostredkúvanej zmluvy, dobrým mravom podľa § 39 Občianskeho zákonníka“, resp. „či je výkon práva neuhradiť províziu vyplývajúci z dojednania sprostredkovateľskej zmluvy, podľa ktorého nárok na províziu vzniká až uzatvorením sprostredkúvanej zmluvy v prípade, ak nedôjde k uzavretiu sprostredkúvanej zmluvy z dôvodov na strane záujemcu, v rozpore s dobrými mravmi alebo zásadou poctivého obchodného styku.“*

23. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

24. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

25. Dôvod prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva

dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí).

26. Dovolateľom vymedzené právne otázky neboli doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešené, pričom dovolací dôvod bol vymedzený v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p.. Obidve dovolateľom nastolené právne otázky boli pritom významné pre rozhodnutie vo veci, nakoľko ako to vyplýva z veľmi stručného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu (bod 7 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), vyriešenie predmetných právnych otázok odvolacím súdom bolo dôvodom pre potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie. Z tohto dôvodu dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovaného je podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. procesne prípustné.

27. Dovolací súd poukazuje na to, že zo skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie vyplýva, že medzi právnym predchodcom žalobcu (obchodnou spoločnosťou A., s. r. o.) a žalovaným bola uzavretá zmluva o sprostredkovaní podľa ustanovenia § 642 a nasl. Obchodného zákonníka, v ktorej v pozícii sprostredkovateľa vystupovala obchodná spoločnosť A., s. r. o. a v pozícii záujemcu vystupoval žalovaný.

28. Podľa ustanovenia § 642 Obchodného zákonníka sa zmluvou o sprostredkovaní zaväzuje sprostredkovateľ, že bude vyvíjať činnosť smerujúcu k tomu, aby záujemca mal príležitosť uzavrieť určitú zmluvu s treťou osobou, a záujemca sa zaväzuje zaplatiť sprostredkovateľovi odplatu (províziu).

29. Z predmetného zákonného ustanovenia – ktoré je kogentným ustanovením v zmysle ustanovenia § 263 ods. 2 Obchodného zákonníka – vyplýva, že jedným z charakteristických znakov sprostredkovateľskej zmluvy je jej odplatnosť.

30. Vznik nároku sprostredkovateľa na províziu je upravený - v závislosti od obsahu zmluvy – v dispozitívnych ustanoveniach § 644 a § 645 Obchodného zákonníka tak, že vzniká buď uzavretím sprostredkovanej zmluvy (§ 644), alebo zaobstaraním príležitosti pre záujemcu uzavrieť zmluvu s určitým obsahom s treťou osobou (§ 645) s tým, že je možné dohodou zmluvných strán dojednať vznik nároku sprostredkovateľa aj inak.

31. Podľa § 644 Obchodného zákonníka, sprostredkovateľovi vzniká nárok na províziu, ak je uzavretá zmluva, ktorá je predmetom sprostredkovania.

32. Podľa § 645 Obchodného zákonníka, ak zo zmluvy vyplýva, že sprostredkovateľ je povinný len zaobstaráť pre záujemcu príležitosť uzavrieť s treťou osobou zmluvu s určitým obsahom, vzniká sprostredkovateľovi nárok na províziu už zaobstaraním tejto príležitosti.

33. Podľa § 646 Obchodného zákonníka, ak podľa zmluvy vzniká sprostredkovateľovi nárok na províziu až splnením záväzku tretej osoby zo sprostredkúvanej zmluvy, vzniká sprostredkovateľovi tento nárok takisto v prípade, keď záväzok tretej osoby voči záujemcovi zanikol alebo splnenie záväzku tretej osoby sa oddialilo z dôvodov, za ktoré zodpovedá záujemca. Ak je základom pre určenie výšky provízie rozsah splneného záväzku tretej osoby, započítava sa do tohto základu aj plnenie neuskutočnené z dôvodov, za ktoré zodpovedá záujemca.

34. V predmetnej veci bolo ustálené, že sprostredkovateľovi mal na základe zmluvy o sprostredkovaní vzniknúť nárok na províziu uzavretím sprostredkovanej zmluvy (t. j. zmluvy o predaji špecifikovaných nehnuteľností) záujemcom s treťou osobou, ak k uzavretiu zmluvy došlo pričinením sprostredkovateľa (teda spôsobom predpokladaným v ustanovení § 644 Obchodného zákonníka – pozn. dovolacieho súdu). Rovnako nebolo sporné, že nedošlo k uzavretiu zmluvy, ktorá mala byť predmetom sprostredkovania.

35. Zo znenia ustanovenia § 644 Obchodného zákonníka vyplýva, že nárok sprostredkovateľa na províziu vzniká jedine vtedy, ak je uzavretá zmluva, ktorá je predmetom sprostredkovania. Uvedené znamená, že na základe činnosti sprostredkovateľa musí dôjsť k uzavretiu takej zmluvy medzi záujemcom a treťou osobou, ktorá je predpokladaná zmluvou

o sprostredkovaní (t. j. tvorí predmet sprostredkovania).

36. Z predmetného záveru následne vyplýva, že ak k uzavretiu sprostredkúvanej zmluvy nedôjde, sprostredkovateľovi nárok na províziu nevznikne. Pritom je právne bezvýznamné, že sprostredkovateľ uskutočnil činnosť smerujúcu k splneniu záväzku. Rovnako je bez právneho významu, či k uzavretiu sprostredkúvanej zmluvy nedošlo z dôvodov na strane sprostredkovateľa, záujemcu alebo tretej osoby.

37. Naopak ustanovenie § 646 prvá veta Obchodného zákonníka sa použije pri zmluvnom dojednaní vzniku nároku sprostredkovateľa na províziu odlišne od prípadov predpokladaných v ustanoveniach § 644 a § 645 Obchodného zákonníka. V zmysle ustanovenia § 646 prvá veta Obchodného zákonníka vzniká nárok na províziu až splnením záväzku tretej osoby zo sprostredkúvanej zmluvy. V predmetnom zákonnom ustanovení je zakotvená ochrana práv sprostredkovateľa po uzavretí zmluvy medzi záujemcom a treťou osobou – ktorá je predmetom sprostredkovania - tak, že nárok na províziu mu vzniká aj vtedy, ak záväzok tretej osoby zo sprostredkúvanej zmluvy voči záujemcovi zanikol z dôvodov, za ktoré zodpovedá záujemca, alebo ak k oddialeniu splnenia záväzku tretej osoby zo sprostredkúvanej zmluvy došlo z dôvodov, za ktoré zodpovedá záujemca.

38. Nárok sprostredkovateľa na províziu v prípadoch podľa § 646 prvá veta Obchodného zákonníka tak vzniká výlučne v prípade, ak sú splnené nasledovné kumulatívne podmienky:

I. uzavretie zmluvy, ktorá je predmetom sprostredkovania, pričinením sprostredkovateľa medzi záujemcom s treťou osobou,

II. nárok na províziu vzniká sprostredkovateľovi podľa zmluvy o sprostredkovaní až splnením záväzku tretej osoby zo sprostredkúvanej zmluvy,

III. záväzok tretej osoby zo sprostredkúvanej zmluvy zanikol, alebo tretia osoba záväzok zo sprostredkúvanej zmluvy nesplnila a zároveň

IV. k zániku alebo k nesplneniu záväzku tretej osoby došlo z dôvodov, za ktoré zodpovedá záujemca.

39. Na iné právne situácie, než sú uvedené vyššie sa ustanovenie § 646 prvá veta Obchodného zákonníka nepoužije a vzhľadom na jeho účel neprichádza do úvahy ani jeho analogické použitie na iné situácie, t. j. ak je vznik nároku sprostredkovateľa na províziu viazaný na podmienky uvedené v ustanovení § 644 Obchodného zákonníka a k uzavretiu sprostredkúvanej zmluvy nedošlo.

40. Okrem uvedeného dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že otázka použitia analógie v práve vzniká až vtedy, keď určitú situáciu právna norma priamo nepredvída a neupravuje ju, a až vtedy, keď ani prípustným extenzívnym výkladom určitého ustanovenia nemožno dospieť k tomu, že sa vzťahuje na danú situáciu. Analógia znamená primerané použitie obsahom najbližšieho ustanovenia toho istého právneho odvetvia alebo celého právneho poriadku, jeho zmyslu a základných zásad (viď napr. II. ÚS 345/08).

41. Aj z uvedeného je zřejmé, že použitie analógie je možné v prípadoch tzv. medzier v práve, ak určitá otázka nie je v právnom predpise vôbec riešená. Pre použitie analógie v rozhodovanej veci neboli splnené zákonné podmienky, pretože okrem vyššie uvedeného otázka vzniku nároku na províziu je v ustanovení § 644 Obchodného zákonníka výslovne upravená a predmetné zákonné ustanovenie sa vzťahuje aj na zmluvný vzťah medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným.

42. Skutočnosť, že podľa zákonného ustanovenia (v danej veci § 644 Obchodného zákonníka) vzťahujúceho sa na vec neboli splnené podmienky pre vznik práva – ktoré (napriek tomu) bolo uplatnené žalobou – nezakladá dôvod pre použitie analógie a aplikovanie iného zákonného ustanovenia (v danej veci § 646 Obchodného zákonníka).

43. V prípade, ak nedošlo k vzniku nároku sprostredkovateľa na províziu podľa § 644 Obchodného zákonníka v dôsledku neuzavretia sprostredkúvanej zmluvy – čo znamená, že tento nárok sprostredkovateľa z právneho hľadiska neexistuje – nemožno tento nedostatok nahradiť ani

odkazom na dobré mravy, alebo na zásadu poctivého obchodného styku, a to ani v prípadoch, kedy sprostredkovateľ uskutočnil všetky úkony potrebné na uzavretie zmluvy, ktorá je predmetom sprostredkovania, avšak k jej uzatvoreniu nedošlo z dôvodov na strane záujemcu.

44. Dovolací súd konštatuje, že sa môže subjektívne javiť ako nespravodlivé, ak sprostredkovateľ – ktorý uskutočnil činnosť k splneniu jeho záväzku a ktorému prípadne aj vznikli výdavky pri plnení jeho záväzku – nemá nárok na províziu (odplatu), pokiaľ záujemca sprostredkúvanú zmluvu nakoniec neuzavrie.

45. Je však potrebné uviesť, že v prípade, ak je v zmluve o sprostredkovaní viazaný vznik nároku na províziu na uzatvorenie zmluvy, ktorá má byť predmetom sprostredkovania (podľa § 644 Obchodného zákonníka), uzatvorenie zmluvy s takýmto dojednaním je prejavom zmluvnej voľnosti zmluvných strán. Pokiaľ zmluvné strany (teda aj sprostredkovateľ) s takouto úpravou vzniku nároku na províziu vyslovili súhlas, prebrali na seba aj zodpovednosť za to, že ak k uzavretiu sprostredkúvanej zmluvy nedôjde, nárok na províziu nevznikne a prípadné sprostredkovateľom vynaložené náklady – ktoré by inak boli pokryté províziou – znáša sprostredkovateľ sám.

46. Taktiež dovolací súd opätovne zdôrazňuje, že právna úprava zmluvy o sprostredkovaní, pokiaľ ide o otázku vzniku nároku na províziu, obsiahnutá v Obchodnom zákonníku je dispozitívna, čo znamená, že zmluvné strany si pri uzatváraní zmluvy mohli dojednať vznik nároku sprostredkovateľa aj inak (t. j. odlišne od úpravy zakotvenej v ustanoveniach § 644 alebo § 645 Obchodného zákonníka).

47. Z tohto dôvodu nie je možné konanie záujemcu, ktorý v konečnom dôsledku sprostredkúvanú zmluvu neuzavrel, považovať pri posudzovaní - či sprostredkovateľovi vznikol alebo nevznikol nárok na províziu podľa § 644 Obchodného zákonníka – za konanie, ktoré by bolo v rozpore s dobrými mravmi, alebo za konanie, ktoré by odporovalo zásade poctivého obchodného styku.

48. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd uzatvára, že:

I. Nárok sprostredkovateľa na províziu podľa § 644 Obchodného zákonníka vzniká jedine vtedy, ak je pričinením sprostredkovateľa uzavretá zmluva medzi záujemcom a treťou osobou, ktorá je predmetom sprostredkovania. Ak k uzavretiu sprostredkúvanej zmluvy nedôjde, nárok na províziu podľa predmetného ustanovenia nevznikne.

II. Ak nárok na províziu podľa § 644 Obchodného zákonníka nevznikne v dôsledku neuzavretia zmluvy, ktorá bola predmetom sprostredkovania, nie je možné na vznik nároku sprostredkovateľa na províziu aplikovať ustanovenie § 646 prvá veta Obchodného zákonníka ani v prípadoch, kedy sprostredkúvaná zmluva nebola uzatvorená z dôvodu, za ktorý zodpovedá záujemca, a to ani analogicky.

49. S poukazom na vyslovené právne závery dovolací súd konštatuje, že dovolateľ opodstatnene vytýkal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci. Krajský súd nesprávne aplikoval (použitím analógie) ustanovenie § 646 Obchodného zákonníka na prípad, keď vznik nároku sprostredkovateľa na províziu bol viazaný na uzavretie sprostredkúvanej zmluvy v zmysle ustanovenia § 644 Obchodného zákonníka, hoci k uzavretiu zmluvy nedošlo z dôvodov na strane záujemcu. Napriek tomu, že neboli dané podmienky pre vznik nároku na províziu podľa § 644 Obchodného zákonníka, v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia prijal odvolací súd nesprávny záver o splnení podmienok pre priznanie práva (v podobe provízie) žalobcovi ako sprostredkovateľovi. Rovnako je nesprávny odvolacím súdom prijatý záver o tom, že nepriznanie provízie žalobcovi by bolo v rozpore s dobrými mravmi. Okrem absencie akéhokoľvek odôvodnenia v rozsudku krajského súdu tento jeho záver nemôže obstať, a to vzhľadom na skutočnosť, že dojednanie provízie v sprostredkovateľskej zmluve spôsobom zodpovedajúcim zneniu ustanovenia § 644 Obchodného zákonníka bolo výrazom zmluvnej slobody zmluvných strán, a to so všetkými dôsledkami z tohto dojednania vyplývajúcimi, vrátane rizika, že sprostredkovateľovi nárok na províziu nevznikne, ak k uzavretiu sprostredkúvanej zmluvy nedôjde.

50. Vzhľadom na to, že dovolateľ zároveň dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie

veci odvolacím súdom vo vyriešení právnych otázok, ktoré neboli doposiaľ dovolacím súdom vyriešené (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), najvyšší súd žalovaným napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

51. Záverom ako poznámku dovolací súd uvádza, že do úvahy neprichádzalo zrušenie aj rozsudku súdu prvej inštancie, hoci bol založený na rovnakých nesprávnych právnych záveroch, rešpektujúc zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania zakotvenú v čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku v nadväznosti na ustanovenie § 390 C. s. p., ktoré v prípadoch, keď už raz bol zrušený rozsudok súdu prvej inštancie (v predmetnej veci bol v poradí prvý rozsudok súdu prvej inštancie zo 4. decembra 2006, č. k. 31Cb/439/2004-227 zrušený uznesením odvolacieho súdu zo 4. apríla 2012, č. k. 3Cob/113/2011-384) ukladá odvolaciemu súdu povinnosť vo veci meritórne rozhodnúť bez možnosti opätovne zrušiť rozhodnutie súdu prvej inštancie (k tomu v podrobnostiach vid' nálezy ústavného súdu III. ÚS 379/2017, III. ÚS 5/2018 a predovšetkým I. ÚS 227/2018).

52. V ďalšom konaní je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

43.

ROZHODNUTIE

- I. Pre záver o neprimeranosti výšky zmluvnej pokuty z hľadiska uplatnenia moderačného práva súdu podľa ustanovenia § 301 Obchodného zákonníka je rozhodujúca výška dohodnutej zmluvnej pokuty v čase porušenia povinnosti druhou zmluvnou stranou.**
- II. Ako neprimerane vysokú nemožno posúdiť zmluvnú pokutu dohodnutú vo forme určitej sadzby za určené časové obdobie, ktorej celková výška je dôsledkom dlhodobého porušovania zabezpečenej povinnosti dlžníkom a s tým spojeným navyšovaním o inak primeranú sadzbu zmluvnej pokuty za určené časové obdobie.**
- III. Celková výška zmluvnej pokuty, ktorú je dlžník povinný zaplatiť, nie je jediným kritériom, pre ktoré môže súd postupom podľa § 301 Obchodného zákonníka zmluvnú pokutu znížiť.**

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 17. júla 2019, sp. zn. 3Obdo/11/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 11. októbra 2016, č. k. 16Cb/258/2010-294 I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 9 616,52 eur s úrokom z omeškania vo výške 9% ročne zo sumy 7 891,02 eur od 16. decembra 2009 do zaplatenia a zo sumy 1 725,50 eur od 2. apríla 2010 do zaplatenia a zmluvnú pokutu vo výške 5 000,- eur, II. v prevyšujúcej časti žalobu zamietol s tým, že III. žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. V odôvodnení rozhodnutia okresný súd uviedol, že medzi stranami bola uzatvorená zmluva o dielo, predmetom ktorej bol záväzok žalobcu ako zhotoviteľa dodať a namontovať automatické dvere T. Predmetné dielo bolo odovzdané žalovanému ako objednávateľovi dňa 30. novembra 2009, pričom vady vytknuté žalovaným boli odstránené dňa 18. decembra 2009. Kompenzačnú námietku žalovaného vo výške 7 600,- eur súd nepovažoval za dôvodnú, nakoľko nepreukázal, že by žalovaný uvedenú sumu uhradil obchodnej spoločnosti S. P., s. r. o. ako cenu rekonštrukcie podhládu nad vstupným schodiskom. Okrem doplatku ceny diela vo výške 7 891,02 eur vyhodnotil okresný súd ako opodstatnený aj nárok žalobcu vo výške 1 725,50 eur predstavujúci cenu prác vykonaných žalobcom v súvislosti s demontážou pôvodných vchodových dverí a s prípravou a zváraním novej podpernej konštrukcie, ktoré neboli zahrnuté v cenovej ponuke, a ktoré v súvislosti s osadením nových automatických dverí bolo potrebné vykonať.

3. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí poukázal aj na to, že žalobca si uplatnil aj nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty, pričom uviedol, že žalobca má právo na zaplatenie dohodnutej zmluvnej pokuty, ktorú nepovažoval za neprimeranú alebo rozpornú so zásadou poctivého obchodného styku. Avšak vzhľadom na to, že ku dňu rozhodovania súdu zmluvná pokuta predstavovala sumu približne 60.000,- eur, ktorú považoval za neprimeranú, a z tohto dôvodu posudzoval, v akom rozsahu neprimerane vysokú zmluvnú pokutu zníži.

4. V rámci aplikácie moderačného práva okresný súd skonštatoval, že veriteľ má vždy právo na zmluvnú pokutu aspoň vo výške vzniknutej škody. S prihliadnutím na uvedené znížil žalobcom uplatnenú zmluvnú pokutu na sumu 5 000,- eur, ktorú považoval za primeranú, a to aj vzhľadom na skutočnosť, že žalobcovi nevznikla škoda. Neuhradením ceny diela vo výške 9 616,52 eur žalovaným riadne a včas nemohol žalobca v rámci svojho podnikania disponovať s predmetnou

sumou, pričom v prípade, ak by bol žalobca nútený situáciu riešiť uzavretím zmluvy o úvere na obdobie, počas ktorého trvá súdny spor, by úroky pri úrokovej sadzbe 5 – 5,5% ročne – ktoré by bol žalobca povinný zaplatiť – predstavovali sumu približne 3 500,- eur. Vzhľadom na uvedené okresný súd moderoval výšku zmluvnej pokuty na sumu 5 000,- eur a v prevyšujúcej časti zmluvnej pokuty žalobu žalobcu zamietol.

5. O odvolaniach žalobcu a žalovaného rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom zo 6. marca 2018, sp. zn. 6Cob/21/2017, 6Cob/22/2017 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

6. V odôvodnení svojho rozsudku odvolací súd uviedol, že ak žalovaným nebola hodnoverne preukázaná existencia vád diela v čase jeho prevzatia, nebolo možné dospieť k záveru, že by dielo nebolo riadne vykonané. Na vznik nároku žalobcu na zaplatenie ceny diela nemá vplyv ani prípadný výskyt vád diela v záručnej dobe, pričom žalovaný ako objednávateľ ani nepreukázal, že by uplatnil voči žalobcovi nároky z vád diela v súlade s ustanovením § 548 ods. 1 Obchodného zákonníka.

7. Vo vzťahu k odvolaniu žalobcu proti výroku o zamietnutí žaloby v časti zmluvnej pokuty krajský súd skonštatoval, že sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie poukazujúc na znenie ustanovenia § 301 Obchodného zákonníka, ktoré umožňuje súdu znížiť zmluvnú pokutu. Podľa názoru odvolacieho súdu je rozhodnutie okresného súdu v tejto časti dostatočné, presvedčivé a logické, pričom zohľadňuje aj ustálenú súdnu prax.

8. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dňa 7. júna 2018 dovolanie, ktorým žiadal, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v časti o potvrdení rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby na zaplatenie zmluvnej pokuty prevyšujúcej sumu 5.000,- eur zrušil a aby v rozsahu zrušenia vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval žalobca z ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p.

9. Dovolateľ uviedol, že ako to vyplýva aj z rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ustanovenie § 301 Obchodného zákonníka zakotvuje tzv. moderačné právo súdu, ktoré umožňuje, aby súd po vzniku nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty dodatočne znížil zmluvnú pokutu. Z vecného hľadiska zákon ustanovuje kritérium hodnoty a kritérium významu zabezpečenej povinnosti na posúdenie primeranosti zmluvnej pokuty.

10. Žalobca vytýkal súdom nižšej inštancie, že nevzali do úvahy všetky relevantné skutočnosti, a preto podľa jeho názoru nesprávne aplikovali moderačné právo. V prvom rade poukázal na to, že zmluvná pokuta zabezpečovala zaplatenie ceny diela vo výške 24 856,42 eur. Vychádzajúc tak z hodnoty zabezpečeného záväzku bola zmluvná pokuta dohodnutá vo výške 36% ročne alebo 0,1% denne. Z tohto pohľadu nemožno dospieť k záveru, že by výška zmluvnej pokuty bola neprimeraná. Aj keby sa vychádzalo len z výšky dlhu v sume 9 616,52 eur, denná výška zmluvnej pokuty by bola vo výške 0,25%, ktorá je úplne bežná v obchodnoprávných vzťahoch.

11. Ako podstatnú skutočnosť uviedol dovolateľ to, že zmluvná pokuta bola v čase rozhodnutí súdov vyššia, čo bolo spôsobené tým, že splatnosť faktúry nastala v roku 2009, pričom okresný súd rozhodol až v roku 2016 a odvolací súd až v roku 2018. Žalobca pritom zaslal žalovanému predžalobnú výzvu a podal žalobu v roku 2010, čím vykonal všetko preto, aby mohol spor čím skôr ukončiť. Skutočnosť, že súdne konanie trvalo 8 rokov, počas ktorých sa zvyšovala suma zmluvnej pokuty, nebola spôsobená jeho konaním, ale najmä konaním žalovaného, ktorý porušil svoje zmluvné povinnosti. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 22. novembra 2006, sp. zn. 33Odo/61/2005. Žalovaný sa pritom ani raz neobrátil na žalobcu, že by chcel dlh uhradiť, ale uvádzal nové dôvody, aby nemusel svoj dlh splniť. V rozpore so zásadou poctivého obchodného styku sa podľa dovolateľa správal žalovaný, ktorý ním zhotovené dielo prevzal, avšak cenu diela nezaplatil a sám spôsobil, že mu vznikla povinnosť zaplatiť žalobcovi zmluvnú pokutu.

12. Záverom žalobca skonštatoval, že moderačné právo predstavuje vážny zásah do zmluvnej voľnosti strán, a preto by malo byť použité len výnimočne a v odôvodnených

prípadoch, ak sa výška pokuty javí neprimerane vysoká. V rozhodovanej veci však podľa žalobcu o taký prípad nešlo a výklad uskutočnený súdmi nižšej inštancie je v rozpore so zásadou zmluvnej voľnosti, výrazným spôsobom zvýhodňuje dlžníka (najmä z dôvodu doby omeškania) a v konečnom dôsledku znamená spochybnenie funkcií, ktoré má zmluvná pokuta plniť. Pritom poukázal na viaceré rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých sa posudzovala otázka primeranosti zmluvnej pokuty (1ObdoV/93/2004, 2Cdo/172/2007 a 2Obdo/39/2010).

13. Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd dovolací [podľa § 35 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.) bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalobcu je dôvodný.

15. Z obsahu dovolania žalobcu vyplýva, že v podanom mimoriadnom opravnom prostriedku namietal nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu v posúdení právnej otázky:

„či pre záver o (ne)primeranosti výšky zmluvnej pokuty z hľadiska uplatnenia moderačného práva súdu podľa § 301 Obchodného zákonníka je rozhodujúca výška zmluvnej pokuty v čase jej dojednania, resp. v čase porušenia povinnosti druhou zmluvnou stranou, alebo je potrebné vychádzať z výšky zmluvnej pokuty – ktorá sa navýšila v dôsledku dlhodobého omeškania (dlhodobého nesplnenia zmluvnej povinnosti) druhej zmluvnej strany – v čase rozhodovania súdu.“

16. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

17. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

18. Dôvod prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí).

19. Dovolateľom nastolená právna otázka nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená, pričom dovolací dôvod bol vymedzený v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p. Táto právna otázka bola pritom významná pre rozhodnutie vo veci. Z tohto dôvodu dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobcu je podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. procesne prípustné.

20. Na predmetnom konštatovaní nemení nič ani skutočnosť, že žalobca v texte dovolania uviedol, že prípustnosť jeho mimoriadneho opravného prostriedku má byť daná podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. Záver o prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (k tomu vid' napr. I. ÚS 438/2017 a III. ÚS 474/2017) a prípadné odmietnutie dovolania iba

z dôvodu nesprávne označenie písmena uvedeného v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p. (napr. nesprávne uvedené písm. c/ miesto správneho písm. b/) by za splnenia náležitostí dovolania podľa § 428 C. s. p. a za súčasného vymedzenia nesprávneho právneho posúdenia pri vymedzení dovolacieho dôvodu podľa § 432 C. s. p. (obidve tieto podmienky boli v predmetnej veci splnené – pozn. dovolacieho súdu) predstavovalo neprípustné odmietnutie spravodlivosti.

21. Dovolací súd poukazuje na to, že zo skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie vyplýva, že medzi stranami sporu bola platne uzatvorená dohoda o zmluvnej pokute, ktorá bola dojednaná v prospech žalobcu pre prípad omeškania žalovaného ako objednávateľa s úhradou ceny diela, a to vo výške 25,- eur za každý deň omeškania po márnom uplynutí doby splatnosti príslušného daňového dokladu vystaveného žalobcom po zhotovení diela. Zmluvná pokuta v danom prípade zabezpečovala povinnosť žalovaného zaplatiť cenu diela včas, t. j. v dobe, ktorá bola dohodnutá ako lehota splatnosti.

22. Súd prvej inštancie vzal ako rozhodujúcu skutočnosť na použitie moderačného práva podľa § 301 Obchodného zákonníka výšku zmluvnej pokuty, na ktorú vznikol žalobcovi nárok v čase jeho rozhodovania, a ktorú vyhodnotil ako neprímerane vysokú. Odvolací súd sa s týmto záverom okresného súdu v plnom rozsahu stotožnil.

23. Skôr než pristúpi dovolací súd k vyriešeniu žalobcom nastolenej právnej otázky, považuje za nevyhnutné poukázať na to, že zmluvná pokuta predstavuje zabezpečovací inštitút, ktorým sa zabezpečuje splnenie zmluvnej povinnosti niektorou zmluvnou stranou. Účelom dohody o zmluvnej pokute je primárne zabezpečiť záväzok pre prípad jeho nesplnenia zo strany dlžníka riadne a včas. Okrem zabezpečovacej funkcie je nesporná aj prevenčná funkcia. Zmluvná pokuta núti dlžníka plniť riadne a včas, pretože ten si uvedomuje hroziacu sankciu, s čím je spojený aj výrazný motivačný prvok pre dlžníka a snaha vyhnúť sa sankcii materiálnej povahy. Inštitút zmluvnej pokuty plní v určitom zmysle paušalizovanú náhradu škody pri porušení zmluvnej povinnosti.

24. Podľa ustanovenia § 301 Obchodného zákonníka, neprímerane vysokú zmluvnú pokutu môže súd znížiť s prihliadnutím na hodnotu a význam zabezpečovanej povinnosti, a to až do výšky škody, ktorá vznikla do doby súdneho rozhodnutia porušením zmluvnej povinnosti, na ktorú sa vzťahuje zmluvná pokuta. Na náhradu škody, ktorá vznikla neskôr, je poškodený oprávnený do výšky zmluvnej pokuty podľa § 373 a nasl. Obchodného zákonníka.

25. Síce právna otázka, tak ako má byť predmetom posudzovania dovolacím súdom ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, primeranosť zmluvnej pokuty, resp. otázka moderačného práva súdu podľa § 301 Obchodného zákonníka už bola opakovane predmetom prieskumu najvyšším súdom.

26. V rozsudku z 24. marca 2006, sp. zn. 1ObdoV/93/2004 (publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2008 pod R 8/2008) najvyšší súd vyslovil, že *použitie moderačného práva je zásahom do zmluvnej voľnosti účastníkov obchodného záväzkového vzťahu. Možnosť takéhoto zásahu zákonná úprava predpokladá a upravuje. Zásah súdu do zmluvných vzťahov aplikáciou § 301 Obchodného zákonníka je postupom výnimočným a jeho použitie je na mieste len v odôvodnených prípadoch, ak sa výška pokuty javí ako neprímerane vysoká.*

27. *Pri posudzovaní primeranosti výšky zmluvnej pokuty súd prihliada na hodnotu a význam zabezpečovanej povinnosti. Zmluvnú pokutu vo výške jednej päťdesiatiny z hodnoty zabezpečovaného záväzku nemožno považovať za neprímeranú* (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Obo/283/1998 publikovaný v časopise Zo súdnej praxe pod č. 18/1999).

28. V uznesení z 8. decembra 2010, sp. zn. 2Obdo/39/2010 najvyšší súd uviedol, že *pri úvahách o primeranosti zmluvnej pokuty a prípadnom využití moderačného práva by sa mal súd zaoberať všetkými relevantnými okolnosťami prípadu. Súd by sa mal zamerať aj na iné skutočnosti (napr. hospodársku pozíciu zmluvných strán pri uzatváraní zmluvy, spôsob zapracovania zmluvnej pokuty do zmluvy, reciprocitu zmluvnej pokuty, druh zavinenia dlžníka, ako aj skutočnosť, či došlo*

k vzniku škody alebo nie a podobne).

29. V rozsudku z 29. marca 2007, sp. zn. 3Cdo/130/2006 (síce vo vzťahu k ustanoveniu § 544 ods. 2 Občianskeho zákonníka – pozn. dovolacieho súdu) najvyšší súd skonštatoval, že *určenie výšky zmluvnej pokuty je zásadne vecou vzájomnej dohody zmluvných strán. Neznamená to však, že v každom jednotlivom prípade môže byť dohodnutá pokuta v neobmedzenej výške. Primeranosť zmluvnej pokuty je treba posúdiť s prihliadnutím k celkovým okolnostiam právneho úkonu, jeho pohnútkam a účelu, ktorý sledoval, ako i vzájomný pomer pôvodnej a sankčnej povinnosti.*

30. V rozsudku z 30. septembra 2008, sp. zn. 2Cdo/172/2007 (vo vzťahu k ustanoveniam § 544 a 545 Občianskeho zákonníka – pozn. dovolacieho súdu) najvyšší súd dospel k záveru, že *z pohľadu primeranosti výšky zmluvnej pokuty je totiž namieste hodnotiť inak zmluvnú pokutu dojednanú vo forme pevne stanovenej čiastky a zmluvnú pokutu dojednanú formou určitej sadzby za stanovenú časovú jednotku. Pevne stanovenú zmluvnú pokutu vo výške trojnásobku zabezpečenej čiastky by bolo zrejme možné (pri súčasnom zohľadnení všetkých okolností daného prípadu) považovať za neprimeranú právom s ohľadom na pomer medzi hodnotou zabezpečenej pohľadávky a výškou zmluvnej pokuty, ktorú by v takomto prípade bol dlžník povinný zaplatiť veriteľovi len za niekoľko dní omeškania. Rovnaké kritérium však nemožno dobre použiť, ak dosiahne celková výška zmluvnej pokuty trojnásobku zabezpečenej pohľadávky v dôsledku dlhodobého omeškania dlžníka; tu výška zmluvnej pokuty plne závisí od doby po ktorú dlžník svojou zmluvnou pokutou zabezpečenú povinnosť neplní – čím dlhšia je doba omeškania, tým vyššia je zmluvná pokuta. Inak povedané neprimeranosť zmluvnej pokuty nemožno usudzovať z jej celkovej výšky ak je dôsledkom dlhodobého omeškania a s tým spojeným navyšovaním o inak primeranú „dennú sadzbu“ zmluvnej pokuty. Opačný záver je neprijateľný, lebo by vo svojich dôsledkoch zvýhodňoval dlžníka (čím by dlhšie dlžník svoje povinnosti neplnil, tým viac by bol zvýhodňovaný pri posudzovaní prípadnej neprimeranosti výšky zmluvnej pokuty), a znamenalo by to sponchybienie funkcií, ktoré má zmluvná pokuta plniť.*

31. Taktiež v predmetnom rozhodnutí najvyšší súd uviedol, že *pri skúmaní platnosti dojednaní o zmluvnej pokute z hľadiska dobrých mravov je nutné uvážiť funkcie zmluvnej pokuty (funkciu preventívnu, uhradzovaciu a sankčnú). V súvislosti s výškou zmluvnej pokuty je potrebné, aby pokuta zahrňala všetky škody, ktoré možno rozumne v danom konkrétnom vzťahu s porušením určitej povinnosti očakávať, musí byť dostatočnou nie však premrštenou výškou.*

32. V uznesení z 30. septembra 2013, sp. zn. 7MCdo/9/2012 najvyšší súd vo vzťahu k zmluvnej pokute uviedol, že *účelom zmluvnej pokuty je donútiť dlžníka pod hrozbou majetkovej sankcie k riadnemu splneniu záväzku. Zmluvná pokuta teda predovšetkým predstavuje hrozbu dlžníkovi, že pokiaľ nesplní svoju zmluvnú povinnosť, vznikne mu povinnosť poskytnúť pre tento prípad dojednané plnenie t. j. pokutu. Dojednaná zmluvná pokuta má teda predovšetkým čeliť porušeniu povinnosti (funkcia prevenčná), lebo ak bude zabezpečená povinnosť plnená, bola hlavná funkcia zmluvnej pokuty vyčerpaná. Okrem toho zmluvná pokuta má aj funkciu reparačnú (uhradzovaciu), lebo jej zmyslom je tiež reparaovať na strane veriteľa ujmu, ktorá mu vznikla v dôsledku porušenia povinnosti zo strany dlžníka. Zároveň však zmluvná pokuta môže zahrňovať aj ďalšie sumy, ktoré predstavujú trest (sankciu) pre toho, kto povinnosť porušil, pričom zmluvná pokuta je nezávislou od vzniku škody.*

33. Rovnako tak dovolací súd podporne poukazuje aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, z ktorých vyplývajú nasledovné závery:

V rozhodovanej veci konečná výška zmluvnej pokuty celkom závisela na dĺžke doby, v priebehu ktorej žalovaní nesplnili povinnosť, ktorú sami zmluvne prevzali. Výsledná výška zmluvnej pokuty je tak dôsledkom relatívne dlhej doby, ktorá uplynula odo dňa splatnosti zabezpečenej pohľadávky. Z pohľadu primeranosti zmluvnej pokuty je na mieste hodnotiť inak zmluvnú pokutu dojednanou vo forme pevne stanovenej čiastky a zmluvnú pokutu dojednanú vo forme určitej sadzby za určené časové obdobie. Neprimeranosť zmluvnej pokuty nemožno

posudzovať len z jej celkovej výšky, ak je dôsledkom dlhodobého omeškania a s tým spojeným navyšovaním o inak primeranú „dennú sadzbu“ zmluvnej pokuty. Opačný záver je neprijateľný, lebo by vo svojom dôsledku zvýhodňoval dlžníka (čím dlhšie by dlžník svoje povinnosti neplnil, tým viac by bol zvýhodnený pri posudzovaní prípadnej neprimeranosti výšky zmluvnej pokuty) a znamenal by spochybnenie funkcií, ktoré má zmluvná pokuta plniť. Žalovaní mohli zabrániť rastu celkovej výšky zmluvnej pokuty tým, že by v čo najkratšom čase splnili svoju povinnosť vrátiť dlžnú sumu, na ktorú sa zmluvne zaviazali s poukazom na dobré mravy (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 22. novembra 2006, sp. zn. 33Odo/61/2005, obdobne aj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 24. júna 2009, sp. zn. 33Odo/1779/2006).

34. Vychádzajúc z citovaných judikatórnych záverov je zrejmé, že pre správnu aplikáciu ustanovenia § 301 Obchodného zákonníka (a pre moderáciu zmluvnej pokuty) musia byť splnené viaceré predpoklady. Súd musí pritom vyhodnocovať všetky tieto predpoklady a nemôže vychádzať len z jedného, pričom zostávajúce ostanú zo strany súdu rozhodujúceho vo veci nepovšimnuté.

35. Prvotným predpokladom je, že k moderácii zmluvnej pokuty treba pristupovať podľa konkrétnych okolností prípadu v nadväznosti na zistený skutkový stav veci.

36. Zároveň však musí prihliadať aj na výšku dojednanej zmluvnej pokuty, povahu a význam zabezpečovanej povinnosti, ako aj na to, či porušením zmluvnej povinnosti vznikla druhej strane škoda a ak vznikla, aj na jej výšku. Okrem týchto predpokladov priamo upravených v ustanovení § 301 Obchodného zákonníka treba zohľadniť aj druh zavinenia dlžníka, jeho postoj k ním prevzatej zmluvnej povinnosti, ako aj skutočnosť, že zaplatenie zmluvnej pokuty má predstavovať sankciu za porušenie zmluvnej povinnosti.

37. Osobitne k predpokladom priamo upraveným v ustanovení § 301 Obchodného zákonníka dovolací súd uvádza, že pokiaľ ide o povahu a význam zabezpečovanej povinnosti, je nevyhnutné pri rozhodovaní o možnej moderácii zmluvnej pokuty zohľadniť to, či je zmluvnou pokutou zabezpečená hlavná povinnosť zmluvnej strany, ktorá tvorí podstatnú náležitosť zmluvy (napr. zaplatenie ceny diela objednávateľom), alebo ide o zabezpečenie nepodstatnej (fakultatívnej) povinnosti dohodnutej stranami v zmluve, a ktorej splnenie jednou zmluvnou stranou (dlžníkom) nie je nevyhnutné pre plnenie zmluvy druhou zmluvnou stranou (veriteľom).

38. Rovnako je potrebné posúdiť to, aká je výška zabezpečovanej povinnosti a aký význam má jej splnenie pre druhú zmluvnú stranu. Z tohto hľadiska môže byť podstatný rozdiel, ak je zmluvnou pokutou zabezpečené bagateľné plnenie, alebo ak je zabezpečené plnenie vo vyššej výške, ktorého nesplnenie môže mať pre veriteľa vážne negatívne ekonomické (prípadne až likvidačné) dôsledky.

39. Pokiaľ ide o výšku dohodnutej zmluvnej pokuty, je nevyhnutné – ako to vyplýva aj z vyššie citovanej judikatúry – dôsledne rozlišovať medzi zmluvnou pokutou určenou pevnou sumu, ktorú je dlžník povinný zaplatiť bez ohľadu na závažnosť porušenia zmluvnej povinnosť, a zmluvnou pokutou, ktorá je dohodnutá vo forme určitej sadzby za určené časové obdobie [či už v podobe percentuálneho vyjadrenia za rok/deň, alebo v podobe určitej peňažnej čiastky za každý deň nesplnenia zmluvnej povinnosti (napr. omeškania)].

40. Osobitne v prípade zmluvnej pokuty dohodnutej vo forme určitej sadzby za určené časové obdobie treba zohľadniť to, že jej výška závisí od postoja dlžníka, ktorý nesplnil povinnosť, ktorú na seba zmluvne prevzal. Dlžník môže kedykoľvek zabrániť rastu celkovej výšky zmluvnej pokuty tým, že svoju zmluvnú povinnosť dodatočne splní, čím dôjde k naplneniu účelu zmluvnej pokuty (t. j. splneniu zabezpečeného záväzku). Dlžník, ktorý (vedome) dlhodobo porušuje (ignoruje) svoje záväzky (a neplní si zmluvné povinnosti), nemôže byť následne zvýhodňovaný v súdnom konaní tým, že v dôsledku jeho nečinnosti presiahne celková výška zmluvnej pokuty výšku zabezpečovanej povinnosti, v dôsledku čoho pristúpi súd k uplatneniu moderačného práva.

41. Nemožno pritom opomínať zásadu *pacta sunt servanda* ako aj zásadu poctivého obchodného styku, v súlade s ktorou je plnenie zmluvných záväzkov a nie ich nerešpektovanie a porušovanie.

42. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd uzatvára, že:

I. Pre záver o neprimeranosti výšky zmluvnej pokuty z hľadiska uplatnenia moderačného práva súdu podľa ustanovenia § 301 Obchodného zákonníka je rozhodujúca výška dohodnutej zmluvnej pokuty v čase porušenia povinnosti druhou zmluvnou stranou.

II. Ako neprimerane vysokú nemožno posúdiť zmluvnú pokutu dohodnutú vo forme určitej sadzby za určené časové obdobie, ktorej celková výška je dôsledkom dlhodobého porušovania zabezpečenej povinnosti dlžníkom a s tým spojeným navyšovaním o inak primeranú sadzbu zmluvnej pokuty za určené časové obdobie.

III. Celková výška zmluvnej pokuty, ktorú je dlžník povinný zaplatiť, nie je jediným kritériom, pre ktoré môže súd postupom podľa § 301 Obchodného zákonníka zmluvnú pokutu znížiť.

43. S poukazom na vyslovené právne závery dovolací súd konštatuje, že dovolateľ opodstatnene vytýkal odvolaciemu súdu (a aj súdu prvej inštancie) nesprávne právne posúdenie veci, nakoľko sudy nižšej inštancie nesprávne aplikovali ustanovenie § 301 Obchodného zákonníka upravujúce moderačné právo súdu vo vzťahu k neprimerane vysokej zmluvnej pokute.

44. Konajúce sudy nesprávne vyhodnotili neprimeranosť zmluvnej pokuty *ex post* vzhľadom na celkovú výšku zmluvnej pokuty, na ktorú vznikol žalobcovi nárok ku dňu ich rozhodovania. V rozhodovanej veci bolo potrebné nahliadať na zmluvnú pokutu a jej výšku vzhľadom na stav, ktorý existoval v čase porušenia zabezpečenej povinnosti žalovaným (t. j. v čase vzniku omeškania žalovaného so zaplatením ceny diela).

45. Okresný a ani krajský súd vo svojich rozhodnutiach nezohľadnili ani tú skutočnosť, že celková výška zmluvnej pokuty, ktorú v čase svojho rozhodovania vyhodnotili ako neprimerane vysokú, bola zapríčinená jednak dĺžkou súdneho sporu, ako aj tým, že žalovaný ani po takmer 7 rokoch (v čase rozhodovania súdu prvej inštancie), resp. po viac ako 8 rokoch (v čase rozhodovania odvolacieho súdu) nespĺnil svoju zmluvnú povinnosť, ktorej splnenie bolo zabezpečené zmluvnou pokutou. Celková výška zmluvnej pokuty tak bola závislá výlučne od okolností, ktoré nemohol žalobca ovplyvniť.

46. Súd prvej inštancie pritom v odôvodnení svojho rozsudku výslovne skonštatoval, že zmluvnú pokutu dohodnutú medzi stranami nepovažuje za neprimeranú alebo za rozpornú so zásadami poctivého obchodného styku. Ak už okresný súd posúdil dohodnutú zmluvnú pokutu ako primeranú, nie je daný priestor na moderáciu takejto zmluvnej pokuty, keďže z ustanovenia § 301 Obchodného zákonníka vyplýva moderačné právo súdu len vo vzťahu k neprimerane vysokej zmluvnej pokute.

47. Pozornosti dovolacieho súdu pritom neušlo, že sudy nižšej inštancie nesprávne aplikovali ustanovenie § 301 Obchodného zákonníka aj v tom smere, že sa obmedzili výlučne na konštatovanie o neprimeranej výške zmluvnej pokuty, avšak výšku dohodnutej zmluvnej pokuty neposudzovali s prihliadnutím na povahu a význam zabezpečovanej povinnosti.

48. Taktiež dovolací súd poukazuje na to, že odvolací súd vo svojom rozsudku uviedol, že rozhodnutie okresného súdu o znížení uplatnenej zmluvnej pokuty zohľadňuje ustálenú súdnu prax, ktorú však žiadnym spôsobom nekonkretizoval. Naopak (bez ohľadu na skutočnosť, že konajúce sudy nesprávne vyriešili právnu otázku rozhodujúcu vo veci, ktorá nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, s poukazom na bod 41. vyššie) aj pri vychádzaní iba z číselného vyjadrenia zmluvnej pokuty uplatnenej žalobou sú rozhodnutia súdov nižšej inštancie v rozpore so závermi vyslovenými v jednotlivých rozhodnutiach citovaných vyššie (v bodoch 26. až 32.).

49. Za neprimerane vysokú nebola vyhodnotená zmluvná pokuta vo výške 1% z dlžnej čiastky za každý deň omeškania (2Cdo/172/2007, 2Obdo/39/2010), resp. zmluvná pokuta vo výške 0,67% z dlžnej sumy za každý deň omeškania (33Odo/61/2005) a ani zmluvná pokuta vo výške 0,23% denne (33Odo/1779/2006).

50. Záver o neprimeranosti výšky zmluvnej pokuty bola vyslovený v prípadoch, keď zmluvná pokuta bola vo výške 100 000,-- Sk k hodnote zabezpečovanej povinnosti 3 000,-- Sk

(3Cdo/130/2006), resp. zmluvná pokuta vo výške 13% denne z dlžnej sumy (1ObdoV/93/2004).

51. Aj z tohto dôvodu nemožno považovať závery vyslovené v rozhodnutiach súdov nižšej inštancie za udržateľné.

52. Vzhľadom na to, že dovolateľ zároveň dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení právnej otázky, ktorá nebola doposiaľ dovolacím súdom vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), najvyšší súd žalobcom napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby v časti zmluvnej pokuty nad sumu 5 000,- eur (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by vzhľadom na nesprávnosť (a predčasnosť) právnych záverov súdu prvej inštancie bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým žalobu v časti zmluvnej pokuty nad sumu 5 000,- eur zamietol (§ 449 ods. 2 C. s. p.).

53. Zároveň dovolací súd zrušil rozsudky súdov nižšej inštancie aj vo výroku o trovách konania, ktoré predstavujú závislý výrok vo vzťahu k zrušenému výroku vo veci samej, a zároveň aj podklad pre rozhodnutie o výške náhrady trov konania.

54. Vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 450 C. s. p.).

55. V ďalšom konaní sú súd prvej inštancie a odvolací súd viazaní právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

44.

ROZHODNUTIE

- I. V spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorá nemá zriadenú dozornú radu, neprechádzajú pri výkone práva podľa ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka na spoločníka oprávnenia, ktoré zákon zveruje dozornej rade ako kontrolnému orgánu spoločnosti podľa § 138 ods. 1 Obchodného zákonníka alebo jej jednotlivým členom podľa § 138 ods. 2 Obchodného zákonníka.**
- II. Súčasťou práva spoločníka na informácie a na nahliadanie do dokladov spoločnosti je aj jeho právo požadovať od spoločnosti, ak disponuje potrebným technickým vybavením, aby mu umožnila vyhotovenie kópií jednotlivých dokladov spoločnosti za náhradu vzniknutých nákladov.**

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. mája 2019, sp. zn. 3Obdo/21/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 5. apríla 2016, č. k. 31Cb/67/2011-881 žalobe žalobkyne vyhovel a uložil žalovanému povinnosť v dobe 14 po sebe nasledujúcich dní so začiatkom plynutia odo dňa právoplatnosti rozsudku v čase od 8:00 hod. do 16:00 hod. sprístupniť žalobkyni vo svojom sídle k nahliadnutiu a vyhotoveniu obrazových záznamov nasledovné účtovné, evidenčné a spisové doklady žalovaného:

- všetky účtovné záznamy a súhrnné účtovné záznamy žalovaného tvoriace jeho účtovnú dokumentáciu za obdobie od 1. januára 2008 do 31. decembra 2013,

- kópie všetkých pracovných zmlúv a dodatkov k nim, kópie všetkých dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru a dodatkov k nim, kópie všetkých dohôd, ktorých obsahom bola zmena pracovných podmienok zamestnancov uzatvorených medzi žalovaným a jeho zamestnancami odo dňa vzniku žalovaného do 31. decembra 2013, v ktorých žalovaný zakryje osobné údaje zamestnancov v rozsahu dátum narodenia, rodné číslo a adresa trvalého pobytu,

- kópie náplní prác zamestnancov žalovaného a ich zmien a kópie všetkých výkazov prác zamestnancov žalovaného odo dňa vzniku žalovaného do 31. decembra 2013, v ktorých žalovaný zakryje osobné údaje zamestnancov v rozsahu dátum narodenia, rodné číslo a adresa trvalého pobytu,

- kópie všetkých plnomocenstiev udelených žalovaným MUDr. M. F., bytom R. odo dňa vzniku žalovaného do 31. decembra 2013, v ktorých žalovaný zakryje osobné údaje MUDr. M. F. v rozsahu dátum narodenia, rodné číslo a adresa trvalého pobytu.

2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že spoločník v spoločnosti s ručením obmedzeným má právo, aby mal prehľad o hospodárení spoločnosti bez toho, aby bol výkon jeho práva šikanóznym. Žalobkyňa ako spoločníčka obchodnej spoločnosti žalovaného má právo na nahliadnutie do záznamov spoločnosti a na vyhotovenie obrazových materiálov v nevyhnutnom čase a v rozsahu špecifikovanom vo výroku rozsudku.

3. Podľa okresného súdu medzi žalobkyňou a druhou spoločníčkou a konateľkou E. S. prevládajú zásadné nezhody osobného i odborného charakteru spôsobujúce nedôveru o možnom nesprávnom hospodárskom vedení spoločnosti, ktoré nie je možné rozptýliť inak, ako umožnením žalobkyni nahliadnuť do dokladov spoločnosti, čo je aj v záujme samotného žalovaného, keďže nebudú pochybnosti o správnom, resp. nesprávnom hospodárskom vedení spoločnosti.

4. O odvolaní žalovaného rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 27. februára 2018, č. k. 3Cob/37/2017-982 tak, že rozsudok súdu prvej

inštancie potvrdil a priznal žalobkyni voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5. V odôvodnení svojho rozsudku odvolací súd uviedol, že podľa výpisu z obchodného registra sú žalobkyňa a E. S. spoločníkmi v obchodnej spoločnosti žalovaného s rovnakou výškou vkladu, pričom poukázal na skutočnosť, že žalobkyňa sa opakovane domáhala nahliadnutia do dokladov žalovaného. Žalobkyni bola zo strany žalovaného predkladaná rôzna čiastková dokumentácia, ktorej rozsah považovala za nedostatočný, neprehľadný a neumožňujúci zistiť súvislosti a urobiť si tak o hospodárení spoločnosti dostatočný prehľad.

6. Následne poukázal krajský súd na ustanovenie § 122 Obchodného zákonníka, v ktorom sú upravené nemajetkové práva spoločníkov, medzi ktoré patrí najmä právo spoločníka podieľať sa na riadení spoločnosti a vykonávať kontrolu spoločnosti, ktoré v sebe zahŕňajú právo požadovať od konateľov informácie o záležitostiach spoločnosti a nahliadať do dokumentov spoločnosti súvisiacich s činnosťou spoločnosti. Právo na kontrolu spoločnosti môžu vykonávať spoločníci sami, prípadne prostredníctvom splnomocneného zástupcu alebo prostredníctvom dozornej rady, ak bola zriadená. Toto právo však nemožno spoločníkom odňať a spoločník ich môže vykonávať aj naďalej nezávisle od kontroly vykonávanej dozornou radou a mimo valného zhromaždenia. Právu spoločníkov zodpovedá informačná povinnosť osôb poverených vedením spoločnosti s prihliadnutím na ustanovenie § 135 ods. 1 Obchodného zákonníka, v zmysle ktorého konateľ musí vykonávať svoju funkciu s odbornou starostlivosťou a vždy v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov.

7. Odvolací súd poznamenal, že povinnosťou žalobkyne bolo presne vymedziť, ktoré doklady jej sprístupnené neboli, a ktoré jej na vytvorenie si dostatočného prehľadu o náhradu škody stačili. Povinnosťou spoločníka je vymedziť doklady spoločnosti určitým spôsobom do tej miery, aby bolo rozhodnutie súdu vykonateľné. Neznamená to však, že by spoločník musel označiť každú jednotlivú listinu, ktorej sprístupnenia sa domáha. Pokiaľ z ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka vyplýva právo spoločníka nahliadať do dokladov spoločnosti a kontrolovať v nich obsiahnuté údaje, nemožno toto právo obmedzovať tak, že môže nahliadať len do konkrétnych dokladov, ktorých existencia mu je známa. Krajský súd prezentoval právny názor, že spoločník sa môže domáhať, aby mu spoločnosť umožnila nahliadať do všetkých dokumentov bez obmedzenia a vyhotovovať z nich kópie, pretože ak zákon zveruje spoločníkom v spoločnosti s ručením obmedzeným právo kontrolovať činnosť spoločnosti, potom účelom ustanovenia § 122 Obchodného zákonníka je zveriť im účinné prostriedky k dostatočne efektívnemu výkonu práva, obzvlášť v prípadoch, kedy kontrola spoločnosti zo strany spoločníkov predstavuje prakticky jediný zákonom upravený interný kontrolný mechanizmus.

8. V závere rozhodnutia krajský súd skonštatoval, že uloženie povinnosti žalovanému sprístupniť žalobkyni na nahliadnutie a vyhotovenie obrazových záznamov účtovné, evidenčné a spisové dokumenty postačuje k dostatočne efektívnemu výkonu práva na kontrolu činnosti spoločnosti. Podľa odvolacieho súdu je zároveň súčasťou práva na sprístupnenie dokumentov aj právo na vyhotovenie ich kópií.

9. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dňa 25. júna 2018 dovolanie, ktorým žiadal, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“) a zároveň aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

10. Vadu zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. videl dovolateľ predovšetkým v tom, že krajský súd – ktorý rozhodol o odvolaní bez nariadenia odvolacieho pojednávania - ho neupovedomil o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku a tento svoj postup ani žiadnym spôsobom nevysvetlil. Žalovaný pritom poukázal na to, že v odvolaní proti rozsudku okresného súdu požiadal podľa ustanovenia § 214 ods. 3 vtedy platného a účinného Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O. s. p.“), aby ho odvolací súd v prípade - ak bude rozhodovať o odvolaní bez nariadenia pojednávania - upovedomil o mieste a čase verejného vyhlásenia

rozsudku na adresu elektronickej pošty jeho právneho zástupcu. Predmetným postupom odvolací súd zasiahol do jeho práva na verejné vyhlásenie rozsudku, najmä do jeho atribútu verejnosti tak, že úplne stratilo svoj zmysel.

11. Žalovaný poukázal na to, že predmetný postup odvolacieho súdu nemožno ospravedlniť ani rekodifikáciou civilného práva procesného, keď došlo k nahradeniu Občianskeho súdneho poriadku Civilným sporovým poriadkom, a to najmä so zreteľom na jednoznačné znenie prechodného ustanovenia § 470 ods. 2 prvá veta C. s. p. Namietaný nesprávny procesný postup krajského súdu je podľa dovolateľa o to zarážajúcejší, že sám v odôvodnení napadnutého rozsudku zvýraznil nutnosť rešpektovania procesnoprávných pravidiel uplatňovaných v čase podania odvolania.

12. Namietanú vadu zmätočnosti videl žalovaný aj v tom, že odvolací súd sa relevantne nevysporiadal s jeho zásadnými námietkami vznesenými v odvolaní proti rozsudku okresného súdu. Konkrétne sa podľa jeho názoru krajský súd nezaoberal jeho argumentmi vo vzťahu k znaleckému dokazovaniu, k znaleckému posudku znalca Ing. J. Š., PhD. a ani vo vzťahu k splneniu hmotnoprávných podmienok uplatneného nároku, keďže žalobkyňa bola po zániku pracovného pomeru so záležitosťami spoločnosti oboznamovaná štandardným spôsobom predpokladaným v ustanovení § 122 ods. 1 Obchodného zákonníka. Podľa dovolateľa je neprípustné, ak na ním uplatnený odvolací dôvod (nesprávne skutkové zistenia súdu prvej inštancie) a k tomu zodpovedajúcim skutkovým a dôkazným argumentom krajský súd úplne rezignoval na ich konfrontáciu so zisteniami súdu prvej inštancie.

13. Prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. videl dovolateľ vo vyriešení právnych otázok doposiaľ dovolacím súdom neriešených, a to:

- či z ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka vyplýva neobmedzené (nelimitované) právo spoločníkov spoločnosti s ručením obmedzeným nahliadať do všetkých dokladov spoločnosti a

- či je súd v rámci rozhodnutia o uložení povinnosti sprístupniť spoločníkovi dokumenty spoločnosti podľa § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka oprávnený konštituovať povinnosť vyhotoviť kópie dokumentov, ktoré majú byť sprístupnené.

14. Vo vzťahu k prvej právnej otázke žalovaný uviedol, že žalobkyňa nebola úplne vylúčená z výkonu práva nahliadať do dokladov spoločnosti, naopak jej bola príležitosť na nahliadnutie opakovane vytvorená a poskytnutá. Výkon predmetného práva však nesmie byť šikanóznym a nemôže byť zneužívaný ako prostriedok nátlaku v rámci dlhodobého konfliktných vnútorných pomerov.

15. Podľa dovolateľa neobmedzené právo spoločníka nahliadať do všetkých dokladov spoločnosti s ručením obmedzeným – ako to skonštatovali súdy nižšej inštancie – je rozporný s právnou úpravou spoločnosti s ručením obmedzeným a s „rozložením síl“ jednotlivých subjektov a orgánov, ktoré na nej participujú. Preto nie je možné konštruovať práva a povinnosti jej spoločníkov rovnakými metódami, ktoré sú typické pre tzv. osobné obchodné spoločnosti.

16. Nepretržitý a neobmedzený prístup k dokladom spoločnosti patrí jej konateľom, ktorí sú zodpovední za obchodné vedenie spoločnosti a za vedenie predpísanej evidencie a účtovníctva. Konateľ je výkonným orgánom spoločnosti, do ktorého pôsobnosti patrí tak zabezpečovanie jej každodenného chodu a prevádzky, ako aj realizácia opatrení na dosahovanie jej hlavných podnikateľských cieľov. Súčasťou povinnosti konateľa konať s odbornou starostlivosťou je aj povinnosť stálej kontroly činnosti spoločnosti, vrátane kontroly všetkých jej obchodných a účtovných dokladov. Naopak individuálnym spoločníkom, na rozdiel od spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti, žiadne exekutívne funkcie neprináležia. Práva týkajúce sa riadenia spoločnosti a kontroly jej činnosti smú vykonávať len kolektívne a prostredníctvom na to určeného orgánu (valného zhromaždenia).

17. Z ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka podľa názoru žalovaného nevyplýva, že by mal spoločník pri výkone nahliadacieho oprávnenia rovnaký prístup k dokladom spoločnosti,

ako má konateľ. Podľa dovolateľa neexistuje žiadny dôvod, na základe ktorého by spoločníkovi patrilo právo oboznamovať sa s podrobnosťami transakcií bagatelnej alebo nízkej hodnoty, s drobnými nákupmi tovarov alebo služieb, ktoré plnia bezprostredné prevádzkované potreby spoločnosti. Z takýchto údajov nemôže spoločník získať žiadnu relevantnú informáciu o stave kontrolovaného subjektu, naopak vyhovieenie takejto požiadavke môže predstavovať neadekvátnu a neobhájiteľnú časovú, personálnu i administratívnu záťaž spoločnosti a zároveň by sa vytvoril aj priestor pre rôzne špekulatívne nátlakové akcie, ktoré by mohli viesť až k paralyzovaniu štandardného fungovania spoločnosti.

18. Dovolateľ poukázal aj na právnu úpravu nahliadacieho oprávnenia členov dozornej rady, ktorí sú v zmysle ustanovenia § 138 ods. 2 Obchodného zákonníka oprávnení nahliadať do všetkých obchodných a účtovných kníh a iných dokladov spoločnosti. Predmetná úprava je koncipovaná širšie v porovnaní s oprávnením spoločníka nahliadať do dokladov spoločnosti podľa § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka, pričom zdôraznil, že ak sa spoločník rozhodne pre účasť v spoločnosti s ručením obmedzeným, v ktorej nie je kreovaná dozorná rada, nemôže dodatočne suplovať jej absenciu osobovaním si jej oprávnení.

19. Žalovaný zároveň prezentoval svoj názor, že právo spoločníka na informácie podľa § 122 Obchodného zákonníka sa vzťahuje na informácie o rozsahu a základnej štruktúre majetku spoločnosti a na informácie o významnejších zmluvách týkajúcich sa nakladania s majetkom spoločnosti.

20. Pokiaľ ide o druhú dovolaciu otázku, žalovaný uviedol, že správny výklad ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka by nemal umožňovať súčasne s vyslovením povinnosti strpieť výkon nahliadacieho oprávnenia aj konštituovanie povinnosti spoločnosti na vyhotovenie kópií dokladov, do ktorých má byť nahliadané. Predmetný názor podľa žalovaného vychádza zo skutočnosti, že zákonnej povinnosti nahliadacieho oprávnenia spoločníka zodpovedá iba povinnosť spoločnosti strpieť jeho výkon a zdržať sa akéhokoľvek konania, ktoré by pôsobilo ako prekážka pre výkon predmetného práva spoločníka.

21. Z obsahu ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka však nevyplýva, že by jeho obsahom boli aj rôzne pozitívne koncipované povinnosti spoločnosti, predovšetkým však povinnosť vyhotoviť kópie dokladov spoločnosti určených na nahliadnutie, a to bez zreteľa na to, či tieto kópie by mali byť následne vydané spoločníkovi, alebo mali slúžiť inému účelu (zakrytiu osobných údajov). Podľa dovolateľa je zodpovednosťou spoločníka, aby si sám vytvoril podmienky pre špecifické spôsoby výkonu svojho oprávnenia. Predmetný záver pritom žalovaný podoprel aj odkazom na ustanovenie § 217 ods. 1 prvá veta C. s. p. a dodal, že v čase vyhlásenia rozsudku musia existovať doklady, ktoré majú byť spoločníkovi sprístupnené a nemôže teda ísť o sprístupnenie „budúcich“ dokladov.

22. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného z 13. septembra 2018 navrhla podané dovolanie ako neprípustné odmietnuť, resp. ako nedôvodné zamietnuť.

23. Podľa jej názoru konanie na odvolacom súde nebolo poznačené vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., keďže nedostatok odôvodnenia v zmysle judikatúry dovolacieho súdu nezakladá prípustnosť dovolania. Rovnako nemôže obstať tvrdenie dovolateľa o postupe odvolacieho súdu v rozpore s ustanovením § 214 ods. 3 O. s. p., keďže krajský súd rozhodoval podľa ustanovení Civilného sporového poriadku, z ktorého povinnosť obdobná povinnosti upravenej v § 214 ods. 3 O. s. p. nevyplývala. K postupu podľa § 214 ods. 3 O. s. p. pritom podľa žalobkyne odvolací súd nezaväzovalo ani ustanovenie § 470 ods. 2 C. s. p., ktoré má úplne iný právny význam a účel, ako mu pripisuje žalovaný.

24. Taktiež žalobkyňa uviedla, že nie je daný ani dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. (správne má byť dovolací dôvod podľa § 432 C. s. p. zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. – pozn. dovolacieho súdu). Žalovaný podľa jej názoru nevyvrátil závery znalca a neúplnosti účtovnej dokumentácie, na základe ktorej tak nie je možné vytvoriť si obraz o ekonomickej a finančnej situácii účtovnej jednotky. Pokiaľ ide o druhú dovolaciu otázku,

žalobkyňa uviedla, že predmetnú námietku považuje nielen za nedôvodnú, ale aj za neetickú. Bol to práve žalovaný, ktorý v odpore proti rozkazu na plnenie namietal nedostatok oprávnenia žalobkyne oboznamovať sa s osobnými údajmi zamestnancov žalovaného. Preto žalobkyňa označila postup konajúcich súdov za správny.

25. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.) bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

K dôvodu prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

26. Žalovaný vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania predovšetkým z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. Ním tvrdená vada zmätočnosti sa mala prejavovať v tom, že odvolací súd, ktorý vo veci rozhodoval bez nariadenia (odvolacieho pojednávania), mu neoznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku, a to napriek skutočnosti, že v odvolaní výslovne s poukazom na ustanovenie 214 ods. 3 O. s. p. účinného ku dňu podania odvolania požiadal, aby ho upovedomil o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku na adresu elektronickej pošty: ak@akg.sk, čím zasiahol do jeho práva na verejné vyhlásenie rozsudku, najmä do atribútu jeho verejnosti tak, že úplne stratilo svoj zmysel.

27. Pre uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 431 C. s. p. a pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch zákonných znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane sporu realizovať jej patriace procesné práva a zároveň 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

28. Aby bola daná prípustnosť dovolania podľa predmetného ustanovenia, musí súd svojim nesprávnym procesným postupom (t. j. postupom, ktorý je v rozpore so zákonom) znemožniť strane sporu realizovať jej patriace procesné práva, ktoré jej priznáva zákon.

29. Dovolanie prípustné podľa § 420 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.). Ak dovolateľ (resp. jeho právny zástupca spisujúci dovolanie) uvedeným spôsobom nepostupuje, dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435, čo je dôvod pre odmietnutie podaného dovolania v zmysle ustanovenia § 447 písm. f/ C. s. p.

30. Dovolací súd konštatuje, že dovolateľ vymedzil ním uplatnený dovolací dôvod podľa § 431 ods. 1 C. s. p. (existenciu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p.) v súlade s ustanovením § 431 ods. 2 C. s. p. Vzhľadom na uvedené pristúpil dovolací súd k skúmaniu, či konanie pred odvolacím súdom bolo skutočne poznačené dovolateľom namietanou vadou zmätočnosti.

31. Z ustálenej judikatúry najvyššieho súdu do 30. júna 2016 vzťahujúcej sa k ustanoveniu § 214 ods. 3 O. s. p. vyplýva, že „*verejné vyhlásenie rozsudku je úkon súdu, ktorý je z hľadiska vecného, časového, miestneho a personálneho neopakovateľný a nezameniteľný s iným úkonom súdu. Ak súd účastníka neupovedomil zákonu zodpovedajúcim spôsobom o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku, odňal mu možnosť pred súdom konať; táto procesná vada konania je odstrániteľná len zrušením rozhodnutia vydaného v konaní, v ktorom k nej došlo*“ (k tomu viď uznesenie najvyššieho súdu z 31. júla 2009, sp. zn. 1Cdo/120/2009 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 2/2010 pod R 14/2010).

32. V nadväznosti na uvedené rozhodnutie najvyšší súd v ďalšom rozhodnutí judikoval, že „*k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.) dochádza tiež vtedy, keď odvolací súd v rozpore s ustanovením § 214 ods. 3 O. s. p. o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku neupovedomil elektronickejšími prostriedkami účastníka, ktorý podľa § 45 ods. 4 O. s. p.*

požiadal o také doručovanie písomností“ (k tomu vid' rozhodnutie najvyššieho súdu zo 7. októbra 2015, sp. zn. 3Cdo/714/2015 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2016 pod R 9/2016).

33. Vo veciach, v ktorých bolo odvolanie podané za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (a v odvolaní požiadala strana sporu o upovedomenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami) a odvolací súd rozhodoval už za účinnosti Civilného sporového poriadku, je potrebné vychádzať nielen z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. zakotvujúceho okamžitú aplikabilitu nového civilného procesného kódexu, ale je nutné zohľadniť predovšetkým prechodné ustanovenie § 470 ods. 2 C. s. p., v zmysle ktorého právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku zostávajú zachované.

34. V prechodnom ustanovení § 470 ods. 2 C. s. p. tak nachádza vyjadrenie predovšetkým princíp právnej istoty vrátane princípu naplnenia legitímnych očakávaní strán sporu, ktorý znamená, že ak strana za účinnosti skoršej právnej úpravy adresuje súdu procesný úkon, s ktorým zákon (t. j. skoršia právna úprava) spája určité právne následky, vrátane tomu zodpovedajúcej povinnosti súdu, môže táto strana sporu legitímne očakávať, že tieto právne následky budú zachované aj v prípade, ak bude súd postupovať už za účinnosti novej právnej úpravy, a to aj vtedy, ak nová právna úprava už takýto postup nepredpokladá.

35. V nadväznosti na odvolacie konanie aplikácia prechodného ustanovenia § 470 ods. 2 C. s. p. na odvolania podané do 30. júna 2016 (t. j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku) znamená, že pojem „úkon“ nie je možné stotožňovať iba so samotným odvolaním, ale aj s čiastkovými úkonmi odvolateľa obsiahnutými v odvolaní (vrátane žiadosti podľa ustanovenia § 214 ods. 3 O. s. p.). Uvedené znamená, že odvolací súd je povinný nielen posudzovať prípustnosť odvolania a v ňom obsiahnuté odvolacie dôvody podľa právnej úpravy, za ktorej bolo odvolanie podané (samozrejme rešpektujúc jednotlivé ustanovenia Civilného sporového poriadku, ako napr. ustanovenie § 390 C. s. p. – pozn. dovolacieho súdu), ale jeho povinnosťou je - v prípade, ak strana sporu požiadala v odvolaní o upovedomenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami podľa § 214 ods. 3 O. s. p. za predpokladu, že zároveň uviedla adresu elektronickej pošty, na ktorú jej má byť predmetné upovedomenie zaslané – upovedomiť ju elektronickými prostriedkami o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku.

36. Ak odvolací súd rozhodujúci za účinnosti Civilného sporového poriadku bez nariadenia odvolacieho pojednávania meritórne rozhodne o odvolaní a napriek úplnej žiadosti strany sporu podľa § 214 ods. 3 O. s. p. obsiahnutej v odvolaní (prípadne v inom podaní odvolateľa) ju neupovedomí elektronickými prostriedkami na ňou uvedenú adresu elektronickej pošty o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku, dopustí sa tým nesprávneho procesného postupu, ktorým strane znemožní realizáciu jej patriacich procesných práv (právo byť prítomný pri verejnom vyhlásení rozsudku), pričom v zmysle judikatúry najvyššieho súdu tento nesprávny procesný postup predstavuje zásah do práva na spravodlivý proces (k tomu vid' R 14/2010 a R 9/2016, ale aj rozhodnutia uvedené v bode 40. nižšie).

37. Dovolací súd zároveň uvádza, že rovnaká povinnosť, akú mal odvolací súd za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy (vid' ustanovenie § 214 ods. 3 O. s. p. účinného do 30. júna 2016), vyplýva pre odvolací súd aj z jednotlivých ustanovení Civilného sporového poriadku.

38. Podľa ustanovenia § 219 ods. 3 C. s. p. (upravujúceho konanie na súde prvej inštancie – pozn. dovolacieho súdu), vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej 5 dní pred jeho vyhlásením. Ak o to strana požiadala, súd jej oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami.

39. V ustanovení § 378 ods. 1 C. s. p., ktoré upravuje odvolacie konanie, je zakotvené primerané použitie ustanovení o konaní pred súdom prvej inštancie na odvolacie konanie. Primerané použitie jednotlivých ustanovení upravujúcich konanie na súde prvej inštancie v odvolacom konaní

znamená, že tieto ustanovenia sa použijú v odvolacom konaní okrem prípadov, kde existuje osobitná právna úprava pre odvolacie konanie (viď napr. úpravu pojednávania v odvolacom konaní), kde ich použitie v odvolacom konaní je priamo vylúčené (k tomu viď napr. § 378 ods. 2 C. s. p.), alebo kde ich použitie v odvolacom konaní nie je možné pre samotnú povahu odvolacieho konania.

40. Na ustanovenie § 219 ods. 3 C. s. p. sa nevzťahuje žiadna z vyššie uvedených výnimiek, ktoré by vylúčili jeho použitie v odvolacom konaní. Preto v prípadoch, v ktorých strana sporu v odvolacom konaní požiada o upovedomenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami (a uvedie elektronickú adresu, na ktorú sa má upovedomenie o verejnom vyhlásení rozsudku doručiť), je povinnosťou odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 219 ods. 3 v spojení s § 378 ods. 1 C. s. p. tejto žiadosti strany sporu vyhovieť a doručiť jej na ňou uvedenú elektronickú adresu upovedomenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku. V prípade, ak napriek výslovnej žiadosti strany sporu odvolací súd – ktorý rozhoduje o odvolaní bez nariadenia pojednávania – neupovedomí túto stranu o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami, zaťaží konanie vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. (k tomu viď aj 5Cdo/14/2018 a 3Cdo/254/2018).

41. V posudzovanej veci odvolanie žalovaného proti rozsudku okresného súdu obsahovalo okrem iného úplnú žiadosť o upovedomenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami na ním uvedenú elektronickú adresu podľa ustanovenia § 214 ods. 3 O. s. p. Obsah predloženého súdneho spisu nenasvedčuje tomu, že by odvolací súd - ktorý rozhodoval bez nariadenia pojednávania - napriek výslovnej žiadosti žalovaného ho upovedomil elektronickými prostriedkami o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku. V dôsledku tohto nesprávneho procesného postupu krajský súd znemožnil žalovanému realizáciu jemu patriacich procesných práv, pričom miera tohto zásahu do procesných práv žalovaného mala za následok porušenie práva na spravodlivý proces.

42. Dovolací súd preto dospel k záveru, že žalovaný dôvodne namietal, že v konaní pred odvolacím súdom došlo k vade zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p.

K dôvodu prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

43. Záver dovolacieho súdu o existencii niektorých z vád zmätočnosti (najmä vád uvedených pod písm. e/ a f/ v ustanovení § 420 C. s. p.), ktorými bolo poznačené na odvolacom súde, automaticky neznamená, že by bola vylúčená možnosť, aby dovolací súd pristúpil aj k skúmaniu namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci a s tým spojeného riešenia právnych otázok.

44. Už v uznesení z 11. decembra 2018, sp. zn. 3Obdo/34/2018 vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu vyslovil záver, že „posudzovanie prípustnosti dovolania aj podľa § 421 ods. 1 C. s. p. je efektívne a opodstatnené vzhľadom na základné zásady súdneho konania, a to zásady hospodárnosti a rýchlosti, a iba takýmto postupom dovolacieho súdu dochádza v plnej miere k naplneniu ústavného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy.

Z výroku uznesenia ústavného súdu sp. zn. Plz. ÚS 1/2018 vyplýva, že ***pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 C. s. p., ako aj § 421 C. s. p. a najvyšší súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 C. s. p., poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Tento záver je potrebné s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu aplikovať nielen na prípady, kedy dovolací súd dospel k záveru, že konanie nebolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti podľa § 420 C. s. p., a následne nepristúpil k skúmaniu dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p., ale aj vtedy, keď dovolací súd vo svojom rozhodnutí síce konštatoval existenciu vady zmätočnosti a pri zrušení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu – za predpokladu, že tomu nebráni zistená vada zmätočnosti - neposúdil správnosť alebo nesprávnosť namietaného právneho posúdenia z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p., nakoľko neposúdil podané dovolanie v celej jeho šírke a vo svojom rozhodnutí nedal***

dovolateľovi odpoveď na všetky vo veci relevantné otázky.

Uvedená skutočnosť vyplýva z toho, že súdy (vrátane dovolacieho súdu) sú povinné poskytovať spravodlivosť v materiálnom ponímaní a nemôžu postupovať pri rozhodovaní prísne formálne, pričom prílišný formalizmus by bol v rozpore s princípmi spravodlivosti (napr. IV. ÚS 192/08). Prílišný formalizmus pri výklade právnych noriem vedúcich k extrémne nespravodlivému záveru potom znamená porušenie základných práv. Spravodlivosť je totiž kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu ústavnú povinnosť hľadať také riešenie súdnej právnej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako nesúladne s princípom spravodlivosti a popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení (m. m. I. ÚS 26/2010), vždy je potrebné vychádzať z individuálnych, teda na konkrétnych zisteniach založených rozmerov súdom prerokovanej veci.

Dovolací súd je povinný pri svojom rozhodovaní rešpektovať čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Predmetný článok treba pri kasačných rozhodnutiach vykladať tak, že rozhodnutie dovolacieho súdu, ak to okolnosti prejednávanej veci umožňujú, musí dať odpoveď na všetky relevantné otázky pre ten-ktorý spor (t. j. nielen identifikovať vadu zmätočnosti, ale aj vyriešiť právne otázky, ktoré sú pre rozhodnutie vo veci kľúčové), lebo len tak dovolací súd prispeje k rýchlosti a hospodárnosti konania, aby bol definitívne nastolený stav právnej istoty medzi stranami sporu, keďže iba tak (na rozdiel od zrušenia rozhodnutia odvolacieho súdu pre vadu zmätočnosti) sa vďaka vyriešeniu kľúčových právnych otázok predíde podávaniu ďalších mimoriadnych opravných prostriedkov, ďalšiemu predlžovaniu konania a zvyšovaniu výdavkov strán sporu).

Rovnako je nutné zohľadniť to, že základnou úlohou najvyššieho súdu je riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry, čím má najvyšší súd napĺňať celospoločenský význam. Tento význam je daný tým, že najvyšší súd dbá o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vlastnou rozhodovacou činnosťou (k tomu viď ustanovenie § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov). “ Rovnaký záver o efektívnosti skúmania prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p. (a riešení právnych otázok) napriek záveru o existencii vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. vyslovil najvyšší súd aj v uznesení z 28. februára 2019, sp. zn. 4Obdo/7/2018.

45. Vyššie citované závery sú plne aplikovateľné aj v rozhodovanej veci, a preto sa dovolací súd pri svojom rozhodovaní neobmedzil iba na konštatovanie o existencii vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. Existencia vyššie uvedenej vady zmätočnosti nebráni v rozhodovanej veci dovolaciemu súdu skúmať dovolací dôvod podľa § 432 C. s. p. rešpektujúc právo strán sporu na súdnu ochranu, a predovšetkým zohľadňujúc zásady hospodárnosti, rýchlosti a efektívnosti súdneho konania. Preto dovolací súd pristúpil aj k posúdeniu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. a k posúdeniu dovolateľom vymedzených právnych otázok, pri vyriešení ktorých sa mal odvolací súd podľa žalovaného dopustiť nesprávneho právneho posúdenia.

46. Žalovaný vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. namietajúc nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu v posúdení právnych otázok „či z ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka vyplýva neobmedzené (nelimitované) právo spoločníkov spoločnosti s ručením obmedzeným nahliadať do všetkých dokladov spoločnosti; a či je súd v rámci rozhodnutia o uložení povinnosti sprístupniť spoločníkovi dokumenty spoločnosti podľa § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka oprávnený konštituovať povinnosť vyhotoviť kópie dokumentov, ktoré majú byť sprístupnené.“

47. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak

rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola.

48. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

49. Dôvod prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí).

50. Dovolateľom vymedzené právne otázky neboli doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešené, pričom dovolací dôvod bol vymedzený v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p. Z tohto dôvodu dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovaného smerujúce proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu je prípustné aj podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

51. Podľa ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka, spoločníci majú najmä právo požadovať od konateľov informácie o záležitostiach spoločnosti a nahliadať do dokladov spoločnosti.

52. Spoločníci vykonávajú svoje práva týkajúce sa riadenia spoločnosti a kontroly jej činnosti na valnom zhromaždení v rozsahu a spôsobom uvedeným v spoločenskej zmluve, prípadne v stanovách (§ 122 ods. 1 Obchodného zákonníka).

53. Každý spoločník je oprávnený v mene spoločnosti uplatniť nároky na náhradu škody alebo iné nároky, ktoré má spoločnosť voči konateľovi, alebo uplatniť nároky na splatenie vkladu proti spoločníkovi, ktorý je v omeškaní so splatením vkladu, prípadne nároky na vrátenie plnenia vyplateného spoločníkovi v rozpore so zákonom. To neplatí, ak spoločnosť už tieto nároky uplatňuje. Iná osoba ako spoločník, ktorý žalobu podal, alebo ním splnomocnená osoba nemôže v súdnom konaní robiť úkony v mene spoločnosti (ods. 3).

54. Z ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka (ktorého aplikácia a interpretácia bola rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej) priamo nevyplýva, že právo spoločníka nahliadať do dokladov spoločnosti je neobmedzené, a teda či je spoločník oprávnený nahliadať do všetkých dokladov spoločnosti, alebo či predmetné oprávnenie spoločníka podlieha určitým obmedzeniam. Vyriešenie predmetnej právnej otázky – ktorá je predmetom meritórneho dovolacieho prieskumu – bolo rozhodujúce pre vydanie rozhodnutia krajského súdu, ktorý vyslovil, že spoločník sa môže domáhať, aby mu spoločnosť umožnila nahliadať do všetkých dokumentov bez obmedzenia. Dovolateľ naopak zastáva názor, že právo spoločníka je obmedzené len na tie dokumenty spoločnosti, ktoré obsahujú informácie o rozsahu a základnej štruktúre majetku spoločnosti a o významnejších zmluvách, ktoré sa týkajú nakladania s týmto majetkom spoločnosti.

55. Po zohľadnení systematiky ustanovenia § 122 Obchodného zákonníka je zrejmé, že odsek 2 uvedeného zákonného ustanovenia nie je možné pri posudzovaní rozsahu práva spoločníka na informácie a na nahliadanie do dokladov spoločnosti vykladať samostatne, ale výlučne v spojení s oprávneniami spoločníka vyplývajúcimi mu z § 122 ods. 1, resp. ods. 3 Obchodného zákonníka.

56. Základným právom spoločníka je právo podieľať sa na riadení spoločnosti a kontroly jej

činnosti na valnom zhromaždení v rozsahu a spôsobom uvedeným v spoločenskej zmluve, prípadne v stanovách (§ 122 ods. 1 Obchodného zákonníka). Valné zhromaždenie sa považuje za najvyšší orgán spoločnosti. Je to práve valné zhromaždenie rozhoduje o najzávažnejších otázkach spoločnosti (k tomu vid' v podrobnostiach ustanovenie § 125 Obchodného zákonníka), a ktoré môže udeľovať pokyny konateľom, prípadne obmedziť ich konateľské oprávnenie.

57. Za účelom realizácie predmetného oprávnenia zákon v ustanovení § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka zakotvil právo spoločníka na informácie o záležitostiach spoločnosti a právo spoločníka na nahliadanie do dokladov spoločnosti. Právo spoločníka na informácie o záležitostiach spoločnosti a právo spoločníka na nahliadanie do dokladov spoločnosti tak predovšetkým sleduje, aby mal spoločník pri využívaní oprávnenia podľa § 122 ods. 1 Obchodného zákonníka k dispozícii relevantné informácie o záležitostiach spoločnosti (jej majetku a záväzkoch, ich predpokladanom vývoji, prípadne o budúcom podnikateľskom zámere spoločnosti, na ktorej podnikaní sa ako spoločník zúčastňuje svojim vkladom) a aby tieto informácie mohol využiť predovšetkým pri hlasovaní na valnom zhromaždení, resp. pri hlasovaní mimo valného zhromaždenia podľa § 130 Obchodného zákonníka.

58. Právo spoločníka na informácie o záležitostiach spoločnosti je späté aj s jeho oprávnením uplatňovať v mene spoločnosti nároky (spoločnosti) voči konateľom na náhradu škody (prípadne iné nároky), resp. s jeho oprávnením uplatňovať v mene spoločnosti nároky na splatenie vkladu proti spoločníkovi, ktorý je v omeškaní s jeho splatením, prípadne nároky na vrátenie plnenia vyplateného spoločníkovi v rozpore so zákonom.

59. Aby mohol spoločník uplatniť v mene spoločnosti nároky uvedené v ustanovení § 122 ods. 3 Obchodného zákonníka, je nevyhnutné, aby mal preukázané, či zo strany konateľa (konateľov) spoločnosti došlo k porušeniu povinnosti podľa § 135a Obchodného zákonníka. Na to je nevyhnutné, aby sa spoločník oboznámil s účtovnými dokladmi spoločnosti, prípadne s inými dokumentmi spoločnosti, z ktorých je zrejmé, akým spôsobom konateľ nakladal s podstatným majetkom spoločnosti, napr. či nedošlo k zjavne nevýhodnému predaju majetku spoločnosti, či spoločnosť nenadobudla majetok za neprímerane vysokú sumu, či nedošlo k neprímeranému zaťaženiu majetku spoločnosti, alebo či spoločnosť neprebrala na seba neprímerané majetkové riziká. Pokiaľ ide o právo spoločníka uplatňovať v mene spoločnosti nároky spoločnosti voči spoločníkom, taktiež platí, že na realizáciu predmetného práva je nevyhnutné, aby mu bolo umožnené nahliadnuť do účtovných dokladov spoločnosti na overenie, či spoločník si splnil svoju povinnosť riadne a včas splatiť vklad, na ktorý sa zaviazal, prípadne či niektorému zo spoločníkov spoločnosť nevyplatila plnenie v rozpore so zákonom, ktoré by bola povinná späťne od tohto spoločníka vymáhať.

60. Právo spoločníka na informácie o záležitostiach spoločnosti a právo spoločníka nahliadať do dokladov spoločnosti je tak späté s takými informáciami a dokladmi spoločnosti, ktoré sa týkajú najvýznamnejších úkonov a záležitostí spoločnosti, a ktoré môžu mať napr. vplyv na likviditu spoločnosti a v konečnom dôsledku aj na hodnotu obchodného podielu spoločníka, resp. na výšku podielu spoločníka na zisku spoločnosti.

61. Z ustanovenia § 122 Obchodného zákonníka však nemožno vyvodiť právo spoločníka nahliadať do všetkých dokladov spoločností. Toto právo zákon zveruje členom na to povolaného orgánu spoločnosti s ručením obmedzeným – t. j. členom dozornej rady – ktorí sú oprávnení žiadať od konateľov informácie a vysvetlenia o všetkých záležitostiach spoločnosti a nahliadať do všetkých obchodných a účtovných kníh a iných dokladov spoločnosti (k tomu vid' aj ustanovenie § 138 ods. 2 Obchodného zákonníka). Na predmetnom konštatovaní nemení nič ani skutočnosť, že dozorná rada je v rámci spoločnosti s ručením obmedzeným konštruovaná ako fakultatívny orgán, keď jej zriadenie závisí výlučne od vôle spoločníkov vyjadrenej v spoločenskej zmluve.

62. Podľa dovolacieho súdu nemožno dospieť k záveru, že oprávnenie spoločníka nahliadať do dokladov spoločnosti podľa § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka je koncipované rovnako široko, ako je to v prípade oprávnenia členov dozornej rady. Tento záver platí aj vtedy, ak spoločnosť nemá

dozornú radu zriadenú. Na spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorá nemá zriadenú dozornú radu, neprechádzajú oprávnenia, ktoré zákon zveruje dozornej rade ako kontrolnému orgánu spoločnosti (§ 138 ods. 1 Obchodného zákonníka), resp. jej jednotlivým členom (§ 138 ods. 2 Obchodného zákonníka).

63. Dovolací súd zároveň poukazuje na českú judikatúru k ustanoveniu § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka, ktorá je aplikovateľná na rozhodovanú vec, a v zmysle ktorej platí, že:

I. „Právo spoločníka na poskytovanie informácií a sprístupnenie dokladov spoločnosti nie je celkom neobmedzené, ale zahŕňa iba tie doklady a informácie, ktoré sú potrebné k tomu, aby spoločník získal rozumný prehľad o záležitostiach spoločnosti. Medzi takéto informácie patria informácie o rozsahu a základnej štruktúre majetku spoločnosti a o významnejších zmluvách týkajúcich sa nakladania s týmto majetkom. Pritom právo na sprístupnenie dokladov spoločnosti nesmie spoločník – rovnako ako ktorékoľvek iné právo – vykonávať šikanóznym spôsobom, t. j. takým spôsobom, ktorý by spoločnosť obmedzoval v činnosti, prípadne jej spôsoboval neprimerané náklady. Na druhú stranu ani spoločnosť nesmie postupovať šikanóznym spôsobom pri odopretí tohto práva“ (viď predovšetkým uznesenia Najvyššieho súdu Českej republiky z 22. februára 2011, sp. zn. 29Cdo/3704/2009 a z 27. novembra 2014, sp. zn. 29Cdo/2779/2014).

II. V uznesení z 22. februára 2011, sp. zn. 29Cdo/3704/2009 zároveň Najvyšší súd Českej republiky skonštatoval, že „ak má spoločnosť k dispozícii vhodný technický prostriedok na vyhotovovanie kópií, súčasťou práva spoločníka na sprístupnenie dokladov spoločnosti je aj právo na vyhotovenie ich kópií za náhradu nákladov s tým spojených, iba vtedy, ak ho spoločnosť nemá, alebo ho nemôže z objektívnych dôvodov v požadovanom čase poskytnúť, musí si ho spoločník zaistiť sám.“

III. „Práva spoločníka obchodnej spoločnosti uvedené v ustanovení § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka nemožno absolutizovať do tej miery, že by obchodná spoločnosť bola povinná kedykoľvek a v spoločníkom stanovenom rozsahu jeho požiadavkám bezvýhradne vyhovieť. To znamená, že i výkon týchto oprávnení zo strany spoločníkov podlieha posúdeniu ich primeranosti, lebo aj neprimeraný výkon týchto práv, alebo dokonca ich zneužitie sa môže negatívne prejaviť na činnosti spoločnosti, prípadne môže mať iné škodlivé účinky v závislosti na povahe a spôsobe realizácie predmetných oprávnení“ [viď uznesenie Ústavného súdu Českej republiky z 21. júna 2016, sp. zn. IV. ÚS 719/2015 (predmetným rozhodnutím bolo preskúmané vyššie uvedené uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 27. novembra 2014, sp. zn. 29Cdo/2779/2014 – pozn. dovolacieho súdu)].

64. Ako už z vyššie uvedeného vyplýva, právo spoločníka na informácie a na nahliadanie do dokladov spoločnosti v zmysle ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka podlieha určitým limitom.

65. V prvom rade sa jedná o rozsah informácií, ktoré môže spoločník žiadať, a dokladov, do ktorých je oprávnený nahliadať. Tento rozsah je daný najvýznamnejšími úkonmi a záležitosťami spoločnosti týkajúcimi sa hospodárenia a významnejšieho majetku spoločnosti, a ktoré môžu mať napr. vplyv na likviditu spoločnosti a v konečnom dôsledku aj na hodnotu obchodného podielu spoločníka, resp. na výšku podielu spoločníka na zisku spoločnosti.

66. Uvedené znamená, že do obsahu práv spoločníka vymedzených v ustanovení § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka nepatrí právo dožadovať informácií (alebo sprístupnenia dokladov), ktoré sa týkajú bežného chodu spoločnosti. Pod bežným chodom spoločnosti treba rozumieť tak nielen obstarávanie bežného spotrebného materiálu, resp. bežné, každodenné úkony, ku ktorým dochádza v rámci činnosti spoločnosti, ale aj personálne zabezpečenie spoločnosti, aby mohla vôbec vykonávať činnosť (t. j. uzatváranie pracovných zmlúv so zamestnancami spoločnosti, prípadne udeľovanie splnomocnení splnomocnencom, na podklade ktorých sú oprávnení konať v mene spoločnosti).

67. Ďalším obmedzením pre výkon práv spoločníka upravených v ustanovení § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka je, že ich uplatňovanie nesmie byť uskutočňované šikanóznym spôsobom.

Z uvedeného vyplýva, že spoločník nesmie uplatňovať svoje práva predovšetkým spôsobom, ktorý by obmedzoval spoločnosť pri výkone svojej činnosti, alebo ktorý by ukladal spoločnosti neprimerané povinnosti.

68. Zároveň však platí, že v rozsahu, v akom je spoločník oprávnený nahliadať do dokladov spoločnosti, je spoločnosť povinná umožniť nahliadnuť mu do nich, prípadne mu umožniť, aby si z nich vyhotovil výpisy, odpisy prípadne ich kópie. Pokiaľ ide o vyhotovovanie kópií spoločníkom z jednotlivých dokladov spoločnosti, aj s poukazom na vyššie citovanú judikatúru možno uviesť, že spoločnosť je povinná spoločníkovi umožniť – ak má na to zodpovedajúce technické vybavenie – aby si na technickom zariadení spoločnosti za náhradu vzniknutých nákladov vyhotovil kópie z požadovaných dokladov spoločnosti.

69. Z povinnosti spoločnosti umožniť spoločníkovi vyhotoviť si za náhradu vzniknutých nákladov kópie dokladov spoločnosti (ak má na to technické vybavenie) však nie je možné vyvodiť právo spoločníka, aby požadoval od spoločnosti, nech mu samotná spoločnosť vyhotoví bezplatne kópie jednotlivých dokladov spoločnosti. V prípade, ak spoločník v žalobe – ktorou si uplatňuje proti spoločnosti svoje právo podľa ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka – požaduje, aby bola spoločnosť povinná vyhotoviť mu kópie jednotlivých dokladov spoločnosti, jedná sa zo strany spoločníka o šikanózný výkon práva a v tomto rozsahu je povinnosťou súdu žalobcovi nevyhovieť. Je pritom právne irelevantné, či by tejto povinnosti spoločnosti zodpovedala vzájomná povinnosť spoločníka nahradiť spoločnosti vzniknuté náklady, alebo či by spoločnosť mala predmetnú povinnosť splniť na vlastné náklady. Rovnako je bez právneho významu, z akého dôvodu spoločník žiada uloženie takejto povinnosti [napr. z dôvodu neposkytnutia (resp. zakrytia) údajov, ktoré je spoločnosť povinná chrániť podľa osobitných predpisov]. Táto skutočnosť vyplýva z toho, že aj spoločník má určité povinnosti vo vzťahu k spoločnosti. Predovšetkým aj spoločník (a nielen konateľ) je povinný zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo spôsobiť spoločnosti škodu, alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy tretích. Zachovávanie mlčanlivosti o veciach spoločnosti v tomto smere je v záujme spoločníka. Uvedená povinnosť vyplýva spoločníkovi z jeho účasti v spoločnosti - aj keď až na výnimky (napr. § 17 alebo § 65 Obchodného zákonníka) nie je explicitne normatívne vyjadrená – ktorá sa označuje aj ako povinnosť lojality.

70. Dovolací súd preto uzatvára, že:

I. Právo spoločníka na informácie a právo spoločníka nahliadať do dokladov spoločnosti podľa ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka nie je neobmedzené, ale vzťahuje sa na tie informácie a doklady spoločnosti, ktoré sa týkajú hospodárenia spoločnosti a nakladania s jej významnejším majetkom, ktoré môžu mať vplyv na likviditu spoločnosti a v konečnom dôsledku aj na hodnotu obchodného podielu spoločníka, resp. na výšku jeho podielu na zisku spoločnosti.

II. V spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorá nemá zriadenú dozornú radu, neprechádzajú pri výkone práva podľa ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka na spoločníka oprávnenia, ktoré zákon zveruje dozornej rade ako kontrolnému orgánu spoločnosti podľa § 138 ods. 1 Obchodného zákonníka alebo jej jednotlivým členom podľa § 138 ods. 2 Obchodného zákonníka.

III. Súčasťou práva spoločníka na informácie a na nahliadanie do dokladov spoločnosti je aj jeho právo požadovať od spoločnosti, ak disponuje potrebným technickým vybavením, aby mu umožnila vyhotovenie kópií jednotlivých dokladov spoločnosti za náhradu vzniknutých nákladov. Spoločník však nie je oprávnený požadovať, aby mu spoločnosť sama vyhotovila kópie ním určených dokladov spoločnosti, a to ani vtedy, ak by sa zaviazal zaplatiť spoločnosti náhradu vzniknutých nákladov.

71. Vzhľadom na právne závery vyslovené vyššie dovolací súd konštatuje, že dovolateľ opodstatnene vytýkal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci, ak krajský súd mal za to, že právo spoločníka nahliadať do dokladov spoločnosti podľa ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka nie je ničím limitované, a že spoločník je oprávnený domáhať sa, aby mu spoločnosť umožnila nahliadať do všetkých dokumentov bez obmedzenia. Nakoľko právo spoločníka

na informácie a jeho právo nahliadať do dokladov spoločnosti podlieha obmedzeniam, je úlohou súdu posúdiť, či v konkrétnej veci, v ktorej sa spoločník žalobou domáha sprístupnenia dokladov spoločnosti, sa jedná o doklady, ktoré má spoločník právo požadovať, alebo sa jedná o doklady, ktoré sa týkajú bežného chodu spoločnosti, a do ktorých majú právo nahliadať len členovia dozornej rady. V predmetnej veci však konajúce sudy predmetným spôsobom nepostupovali, pričom z rozhodnutí súdov nižšej inštancie vyplýva, že žalovanému uložili povinnosť sprístupniť žalobkyni aj tie doklady spoločnosti, ktoré sa týkajú bežného chodu spoločnosti.

72. Rovnako krajský súd dospel k nesprávnemu právnemu záveru, že právu spoločníka nahliadať do dokladov spoločnosti podľa ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka zodpovedá povinnosť spoločnosti vyhotoviť spoločníkovi kópie spoločníkom označených dokladov spoločnosti. Z predmetného ustanovenia vyplýva pre spoločnosť iba povinnosť umožniť spoločníkovi vyhotoviť si kópie jednotlivých dokladov spoločnosti (ak má na to určené technické vybavenie) za náhradu vzniknutých nákladov. Preto odvolací súd (a aj súd prvej inštancie) nesprávne uložili žalovanému povinnosť vyhotoviť žalobkyni kópie jednotlivých ňou určených dokladov spoločnosti.

73. Pozornosti dovolacieho súdu pritom neušlo, že konajúce sudy do svojich rozsudkov prevzali závery Ing. J. Š. z ním vypracovaného znaleckého posudku č. 4/2015 z 28. júla 2015, v ktorom v otázke č. 3 zaujal stanovisko k výkladu ustanovenia § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka. Táto otázka predstavuje právnu otázku, ktorú znalec nie je oprávnený riešiť, a jej vyriešenie patrí do výlučnej právomoci súdu.

74. Vzhľadom na to, že konanie pred odvolacím súdom bolo poznačené existenciou vady zmätočnosti uvedenej s ustanovením § 420 písm. f/ C. s. p. a dovolateľ zároveň dôvodne namietal aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení právnej otázky, ktorá nebola doposiaľ dovolacím súdom vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), najvyšší súd žalovaným napadnutý rozsudok dovolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

45.

ROZHODNUTIE

Pri neoprávnenom odbere plynu s meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, škoda vzniká samotným odberom plynu. Údaje z takéhoto meradla nie sú objektívnym a spoľahlivým podkladom pre vyčíslenie skutočne vzniknutej škody, preto treba pri jej vyčíslení použiť spôsob ustanovený všeobecne záväzným právnym predpisom.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. novembra 2018, sp. zn. 5Obdo/32/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Topoľčany (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 8Cb/15/2014–155 z 9. júna 2016 žalobu zamietol. Právne vec posúdil podľa § 54 ods. 1, 2 a 8, § 54 ods. 8, § 59 ods. 1 písm. d/, § 59 ods. 2 zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike, v znení platnom do 31. augusta 2012 (ďalej len ZoE) a dospel k záveru, že z vykonaného dokazovania nebolo možné dovodiť záver o dôvodnosti podaného návrhu. Za nesporné považoval súd prvej inštancie, že žalovaný odoberal plyn na danom odbernom mieste od svojho zmluvného dodávateľa S., a. s. a dňa 3. júla 2012 pri kontrole meradla pracovníkmi žalobcu vzniklo podozrenie na pozmenenie overovacej a zabezpečovacej značky meradla. Meradlo bolo demontované a predložené znalcovi, ktorý vo svojom znaleckom posudku vyslovil predpoklad, že pôvodné zabezpečenie meradla bolo porušené - odstránené a nahradené inou plombou, a vzhľadom na zistené skutočnosti môže predpokladať, že bol robený zásah do plomby meradla. Na základe záverov uvedeného znaleckého posudku žalobca vyčíslil škodu, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku neoprávneného odberu plynu. Ďalej súd konštatoval, že manipuláciu s meradlom je možné hodnotiť ako neoprávnený odber plynu v zmysle § 59 ods. 1, písm. d/ ZoE, kde je upravená objektívna zodpovednosť odberateľa plynu za prípadnú škodu.

2. Súd prvej inštancie však následne dospel k záveru, že samotná skutočnosť, že došlo k neoprávnenému odberu plynu, nepostačuje k tomu, aby súd mohol zaviazat' odberateľa na náhradu škody bez preukázania toho, či žalobcovi škoda skutočne vznikla. Žalobca nepreukázal, že nastúpila objektívna zodpovednosť. Nepredložil vizuálnu evidenciu ciach u meračov, ktoré merače sú spravidla až po nejakom časovom odstupe od ciachovania montované, teda nevie jednoznačne preukázat', s akými konkrétnymi overovacími značkami bolo predmetné meradlo skutočne na dané odberné miesto namontované. Bolo povinnosťou žalobcu preukázat', že v dôsledku neoprávneného odberu plynu zo strany žalovaného mu vznikla škoda, čo však nie je splnené tvrdením žalobcu, že škoda mu vznikne, ak odberateľ odoberal plyn meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii. Súd odkázal na znenie zákona, podľa ktorého odberateľ, ktorý neoprávnene odoberal plyn, je povinný uhradiť skutočnú škodu dodávateľovi, ak táto vznikla. Žalobca neuniesol dôkazné bremeno na preukázanie tvrdenia, že mu vznikla škoda v dôsledku neoprávneného odberu plynu a v tomto smere nepredložil žiaden dôkaz, z ktorého by súd mohol zistiť, či škoda skutočne vznikla a v akom rozsahu. Zo samotného znaleckého posudku je možné

zistiť iba to, že existuje predpoklad odstránenia zabezpečenia na meradle a jeho nahradenie iným zabezpečením, ale z tohto posudku nie je možné jednoznačným spôsobom vyvodiť záver, že v dôsledku porušenia zabezpečenia na meradle došlo na strane žalobcu ku vzniku škody.

3. Podľa súdu prvej inštancie zákon nezbavuje žalobcu povinnosti preukázať, že mu škoda v dôsledku porušenia plomby meracieho zariadenia vznikla, či bolo uvedené meradlo určitom čase nefunkčné t. j. nemeralo spotrebu vôbec alebo meralo nesprávne, keďže ani predložený znalecký posudok nepreukazuje, že by došlo k takému zásahu do meradla, výsledkom ktorého by bola jeho nefunkčnosť či už úplná alebo obmedzená. Vznik škody nemôže sám o sebe preukazovať prípadný pokles spotreby zemného plynu v rozhodnom období, nakoľko tento môže byť spôsobený viacerými faktormi.

4. Povinnosť nahradiť škodu podľa názoru súdu nemôže byť zamieňaná s povinnosťou zaplatiť sankciu za porušenie plomby na meradle spotreby plynu. Ustanovenie § 59 ods. 2 ZoE predpokladá, že nie každý neoprávnený odber plynu, za ktorý sa považuje aj odber s meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, má za následok vznik škody a nadväzujúci odsek 3 tohto zákonného ustanovenia na úpravu výpočtu škody všeobecne záväzným právnym predpisom odkazuje pre prípad nemožnosti vyčíslenia skutočne vzniknutej škody, nie pre prípad nemožnosti zistenia, či škoda skutočne vznikla. V prejednávanom prípade bolo zistené, že originálna plomba bola zamenená za inú plombu, avšak nebolo preukázané, že bol týmto vykonaný zásah do meradla, ktorý by spôsobil vznik škody. Iba pre prípad nemožnosti vyčíslenia skutočne vzniknutej škody, nie pre prípad nemožnosti zistenia, či škoda skutočne vznikla, odkazuje zákon na úpravu výpočtu škody všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným príslušným ministerstvom. Podľa názoru súdu prvej inštancie vznik škody nemožno vyvodzovať z každého poškodenia plomby meradla, ale iba zo zásahu do meradla, následkom ktorého by meradlo nezaznamenávalo alebo nesprávne zaznamenávalo množstvo odobratého plynu. Nakoľko návrh bol zamietnutý z dôvodu, že navrhovateľ nepreukázal samotný vznik škody, súd sa už ďalej podrobnejšie nezaoberal vyčíslením jej výšky, nakoľko tento rozbor by bol opodstatnený iba v prípade preukázania, že škoda aj skutočne vznikla.

5. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom zo dňa 19. októbra 2017 č. k. 26Cob/79/2016-188 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 2 C. s. p.). Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku skonštatoval, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na rozhodnutia Krajského súdu Trenčín, z ktorých vyplýva, že odberateľ, ktorý neoprávnene odoberal plyn, je povinný uhradiť dodávateľovi plynu, prevádzkovateľovi prepravnej siete a prevádzkovateľovi distribučnej siete, prevádzkovateľovi zásobníka skutočne vzniknutú škodu, ak vznikla. Žalobca tak musí preukázať vznik skutočnej škody. Až pre prípad, že nemožno vyčísliť skutočne vzniknutú škodu na základe objektívnych a spoľahlivých podkladov, použije sa spôsob výpočtu škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu, ktorý ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo. Žalobca súdu nepredložil dôkazy, z ktorých by bolo zrejmé, aká škoda mu vznikla porušením plomby meracieho zariadenia žalovaného, či takéto meracie zariadenie bolo v určitom období nefunkčné alebo jeho funkčnosť bola obmedzená. Nepreukázal, že práve v jeho majetkovej sfére došlo ku vzniku škody v dôsledku neoprávneného odberu plynu žalovaným na základe skutkovej podstaty definovanej § 82 ods. 1 písm. d/ ZoE. Odvolací súd poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/30/2009 zo dňa 28. októbra 2009, v ktorom sa

Najvyšší súd SR dospel k záveru, že iba ak sú v súdnom konaní skutočne preukázané všetky znaky zodpovednosti za škodu, t. j. existencia protiprávneho úkonu (neoprávneného odber), škoda a príčinná súvislosť medzi existenciou protiprávneho úkonu a škodou, nie je žiaden dôvod pre neuloženie povinnosti škodu nahradiť. Odvolací súd uzavrel, že žalobca vznik ujmy vo svojej majetkovej sfére vo väzbe na neoprávnený odber plynu zo strany žalovaného nepreukázal.

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca včas dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., v spojení s ustanovením § 432 ods. 1 C. s. p. Podľa dovolateľa odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď konštatoval že nebol preukázaný jeden zo základných predpokladov zodpovednosti, pričom konštatuje že súdu nemali byť predložené žiadne dôkazy, z ktorých by bolo zrejmé, aká škoda vznikla porušením plomby meracieho zariadenia žalovaného, či predmetné zariadenie bolo v určitom období nefunkčné alebo jeho funkčnosť bola obmedzená a že práve v majetkovej sfére žalobcu došlo k vzniku škody na základe skutkovej podstaty definovanej v § 82 ods. 1 písm. d/ ZoE. Odvolací súd zároveň vec právne posúdil tak, že nebol preukázaný vznik ujmy v majetkovej sfére žalobcu vo väzbe na neoprávnený odber plynu zo strany žalovaného, t. j. de facto nemala byť preukázaná existencia príčinnej súvislosti medzi neoprávneným odberom plynu a vznikom škody. Takéto právne posúdenie podľa dovolateľa nie je správne.

7. Zároveň však neexistuje rozhodovacia prax odvolacieho súdu komplexne sa zaoberajúca predpokladmi zodpovednosti za škodu spôsobenú neoprávnenými odbermi zemného plynu, týkajúca sa predpokladov zodpovednosti za škodu - protiprávneho úkonu, vzniku škody a kauzálneho nexu. S poukazom na verejný záujem na riadnom a spoľahlivom fungovaní distribučnej siete, ktorej spoľahlivú a bezpečnú prevádzku môžu neoprávnené odbery plynu ohroziť, je nevyhnutné dovolacím súdom stanoviť jednoznačný právny názor na jednotlivé predpoklady zodpovednosti za škodu spôsobenú neoprávneným odberom plynu, tak, ako tieto vyplývajú z ustanovení príslušného právneho predpisu, v tomto prípade ustanovenia § 59 zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov (ďalej ako „ZoE“) v znení platnom a účinnom v rozhodnom období (od 19. 01. 2012 do 03. 07. 2012).

8. Podľa dovolateľa je potrebné úpravu zodpovednosti za škodu spôsobenú neoprávneným odberom plynu tak, ako je upravená v ustanoveniach ZoE, označiť ako „lex specialis“ o vzťahu k všeobecnej právnej úprave vyplývajúcej z ustanovení Občianskeho zákonníka. Protiprávnym úkonom vo veci prejedávanej je skutková podstata neoprávneného odberu plynu definovaná v ustanovení § 59 ods. 1 písm. d/ ZoE, t. j. protiprávnym úkonom bol odber plynu meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii. Protiprávnosť takéhoto odberu vyplýva už z jeho označenia, kedy ZoE takýto odber kvalifikuje ako neoprávnený. Len preukázanie skutočnosti, že zanikla zmluva o dodávke zemného plynu alebo je porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii samo o sebe ešte automaticky neznamená preukázanie protiprávneho úkonu podľa § 59 ods. 1, pokiaľ nie je preukázané, že došlo aj k odberu plynu na dotknutom odbernom mieste. Protiprávny úkon (odber plynu meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii) bol v prejednávanej veci jednoznačne preukázaný, keď je nesporné, že žalovaný v rozhodnom období plyn odoberal a odoberal ho meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii.

9. Pokiaľ k poškodeniu zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii (plomby) pristúpila v zmysle vyššie uvedeného aj ďalšia skutočnosť, a to odber plynu prostredníctvom takéhoto meradla, došlo tým k odberu, ktorý ZoE označuje ako neoprávnený a takýmto odberom

vznikla žalobcovi, ako prevádzkovateľovi distribučnej siete, ktorého zemný plyn odberateľ odobral, škoda. Táto spočíva nielen v nákladoch na opravu poškodenej plomby, ale primárne v hodnote neoprávnene odobratého množstva zemného plynu a prípadne v nákladoch, ktoré poškodený musel v súvislosti s neoprávneným odberom plynu vynaložiť a ktoré by poškodenému, ak by k neoprávnenému odberu plynu nedošlo, nevznikli. Žalovaný, ako odberateľ zemného plynu, mohol v rozhodnom období odobrať zo siete iba zemný plyn, ktorý patril žalobcovi, ako prevádzkovateľovi distribučnej siete, ku ktorej je odberné plynové zariadenie žalovaného pripojené, alebo plyn patriaci jeho dodávateľovi zemného plynu (spoločnosti S., a. s.). Žalovaný zemný plyn v rozhodnom období preukázateľne odoberal, ale nešlo o plyn, ktorý patril jeho dodávateľovi zemného plynu. Tento žalovanému v rozhodnom období nedodal žiaden plyn.

10. V prípade vzniku škody sa v zmysle *lex generalis* nahrádza skutočná škoda a ušlý zisk. Z obdobného princípu vychádza aj úprava v ZoE ako *lex specialis*, v ktorej úprave však, vzhľadom na špecifickú upravovanú oblasť, počítá právna úprava s alternatívou, že skutočnú škodu nie je možné určiť. Pre takýto prípad zákon splnomocnil príslušné ministerstvo, aby všeobecne záväzným predpisom zadefinovalo náhradný spôsob určenia výšky škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu. Na to, aby bolo možné určiť v prípade neoprávnených odberov plynu skutočne spôsobenú škodu, musel by mať poškodený (prevádzkovateľ distribučnej siete, z ktorej bol plyn neoprávnene odobratý), k dispozícii údaj o presnom, neoprávnene odobratom množstve zemného plynu. Takýto údaj by mu mohol poskytnúť výlučne plynomer s platným overením v zmysle pravidiel definovaných v ustanoveniach zákona č. 142/2000 Z. z. o metrológii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (účinný v čase neoprávneného odberu). Podľa ustanovení tohto zákona však na určenie množstva odobratého plynu nie je možné použiť údaj z meradla, na ktorom bola porušená plomba (overovacia/zabezpečovacia značka). Objektívnym a spoľahlivým údajom, na základe ktorého by bolo možno zistiť presné, odberateľom spotrebované množstvo plynu počas rozhodného obdobia (a teda výšku skutočnej škody), nie je údaj o spotrebách na odbernom mieste za obdobie predchádzajúce obdobiu neoprávneného odberu, či údaj o výške tzv. zálohových platieb uhrádzaných dodávateľovi zemného plynu.

11. Žalobca v takýchto prípadoch nemá k dispozícii údaj o presnom množstve odobratého plynu za rozhodné obdobie, nevie určiť skutočne odobraté množstvo plynu v rozhodnom období, a teda o výške skutočne spôsobenej škody. V prípade odberu plynu meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, je preto potrebné určiť množstvo odobratého plynu pomocou metodiky stanovenej vo vykonávacom predpise. Dovolateľ poukázal aj na skutočnosť, že pri výpočte množstva odobratého plynu sa zohľadňuje existencia konkrétnych spotrebičov nachádzajúcich sa v nehnuteľnosti, v ktorej k odberu plynu dochádzalo, a ich skutočná spotreba.

12. Žalobca preukázal, že mu bol spôsobom označeným v ZoE ako neoprávnený odber z jeho distribučnej siete odobratý jemu patriaci zemný plyn, čím došlo k zmenšeniu majetkovej sféry žalobcu. Na určenie rozsahu zmenšenia majetkovej sféry žalobcu musel tento použiť metodiku stanovenú vo všeobecne záväznom právnom predpise (pozn. vyhláške Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 155/2005 Z. z.), keďže nemal k dispozícii údaj o presnom množstve žalovaným odobratého plynu v rozhodnom období, na základe ktorého by bolo možné určiť skutočnú výšku škody.

13. Dovolateľ navrhol dovolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že zaviazá žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 9 492,39 eur spolu s 8,75 % úrokom z omeškania

ročne zo sumy 9 492,39 eur od 31. júla 2012 až do zaplatenia, a zároveň prizná žalobcovi nárok na náhradu trov konania, resp. aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

14. K dovolaniu sa vyjadril žalovaný, ktorý toto navrhol odmietnuť ako neprípustné. Podľa žalovaného žalobca nepreukázal neoprávnený odber plynu zo strany žalovaného, keďže nepredložil dôkazy, z ktorých by bolo možné jednoznačne skonštatovať porušenie zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii na plynomeri nachádzajúcom sa na voľne prístupnom mieste, teda mu nevznikol základ na vymáhanie nároku na náhradu škody pre neunesenie dôkazného bremena.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd dovolací [podľa § 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

16. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

17. V zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 C. s. p. je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna.

18. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., že doposiaľ nebola vyriešená otázka, či je možné v prípade, že k odberu plynu došlo prostredníctvom meradla s porušenou plombou, zistiť výšku skutočnej škody odpočtom z takéhoto meradla. Podľa dovolateľa údaj o skutočnej spotrebe môže poskytnúť výlučne plynomer s platným overením v zmysle pravidiel definovaných v ustanoveniach zákona č. 142/2000 Z. z. o metrologii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pričom podľa ustanovení tohto zákona na určenie množstva odobratého plynu nie je možné použiť údaj z meradla, na ktorom bola porušená plomba (overovacia/zabezpečovacia značka).

19. Základnými úvahami, vedúcimi konajúce súdy k záveru o nepreukázaní nároku na náhradu škody uplatnenej v konaní, bol záver, že samotný zásah do meradla ako taký nespôsobil vznik škody a pre jej ustálenie bolo potrebné vychádzať z iných, technicky dostupných možností, najmä odpočtom z meradla, na ktorom bola plomba porušená, a nie uplatnením metodiky

obsiahnutej vo vykonávacom predpise.

20. *V konaní tak nezostalo sporným, či je naplnený predpoklad vzniku zodpovednosti žalovaného za škodu porušením zabezpečenia na technickom zariadení, ale sporným zostal spôsob vyčíslenia takejto škody pre prípad, kedy by bolo zrejme možné získať určité hodnoty týkajúce sa množstva odobratého plynu priamo z takéhoto meradla.*

21. Súd prvej inštancie výslovne vo svojom rozhodnutí konštatuje, že bolo zistené, že originálna plomba bola zamenená za inú plombu, napriek citovanej judikatúre však dochádza k záveru, že nebolo preukázané, že bol týmto vykonaný zásah do meradla, ktorý by spôsobil vznik škody.

22. Takéto konštatovanie si však vnútorne odporuje, keďže ide o zodpovednosť objektívnu a napriek tomu, že meradlo je na verejne dostupnom mieste, ex lege za akúkoľvek neoprávnenú manipuláciu s ním zodpovedá odberateľ.

23. Súd prvej inštancie ďalej uzavrel, že bolo povinnosťou žalobcu preukázať, že v dôsledku neoprávneného odberu plynu zo strany odporcu mu vznikla škoda, čo však nie je podľa súdu prvej inštancie splnené tvrdením žalobcu, že škoda mu vznikne ak odberateľ odoberal plyn meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii. Ďalej dochádza k záveru, že nemožno použiť odkaz na podzákonnú normu, upravujúcu výpočet náhrady škody, z dôvodu, že takýto postup je použiteľný len v prípade, že nemožno vyčísliť skutočne vzniknutú škodu, takže vznik škody nemožno vyvodzovať z každého poškodenia plomby meradla, ale iba zo zásahu do meradla, následkom ktorého by meradlo nezaznamenávalo alebo nesprávne zaznamenávalo množstvo odobratého plynu.

24. Súd prvej inštancie teda právne posúdil vec tak, že nemožno nárok zo zodpovednosti žalobcovi priznať, ak nepreukáže vznik skutočnej škody tak, že zároveň preukáže, že manipulované meradlo nebolo objektívne schopné určité veličiny merať, a teda prostredníctvom takéhoto prístroja bolo možné zistiť „skutočnú škodu“. Tieto úvahy zároveň potvrdil svojím rozhodnutím súd odvolací.

25. Dovolací súd, riešiac tak otázku dôvodnosti dovolania vo vzťahu k položenej dovolacej otázke, musel najskôr predbežne vyriešiť, či už nebola najvyšším súdom zodpovedaná.

26. Podľa ustanovenia § 82 ods. 1 písm. d/ zákona o energetike neoprávneným odberom plynu je odber meraný určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, alebo určeným meradlom, ktoré nebolo namontované prevádzkovateľom siete. Odberateľ, ktorý neoprávnene odoberal plyn, je povinný uhradiť dodávateľovi plynu, prevádzkovateľovi prepravnej siete a prevádzkovateľovi distribučnej siete, prevádzkovateľovi zásobníka skutočne vzniknutú škodu, ak vznikla. Odberateľ, ktorý neoprávnene odoberal plyn, je povinný uhradiť spolu so škodou aj ušlý zisk dodávateľovi plynu, prevádzkovateľovi prepravnej siete a prevádzkovateľovi distribučnej siete (ods. 2).

27. V uznesení z 27. októbra 2009, sp. zn. 1Cdo/107/2008 najvyšší súd skonštatoval, že pri neoprávnenom odbere plynu meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, je daná objektívna zodpovednosť odberateľa plynu. V takom prípade odberateľ plynu zodpovedá už len za to, že odoberal plyn meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti manipulácii, pričom porušenie tohto zabezpečenia mohol spôsobiť ktokoľvek, teda porušenie zabezpečenia meradla proti neoprávnenej manipulácii nie je viazané len na odberateľa samotného, prípadne na iné osoby, ktoré, či už na podnet odberateľa plynu, alebo s jeho vedomím toto zabezpečenie meradla porušili. Rovnaký záver vyslovil najvyšší súd aj v

rozsudku z 29. novembra 2011, sp. zn. 4Cdo/102/2010.

28. V uznesení z 28. októbra 2009, sp. zn. 4Cdo/30/2009 najvyšší súd uzavrel, že ustanovenie § 59 ods. 1 písm. d/ zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike (znenie uvedené ustanovenia je totožné s ustanovením § 82 ods. 1 písm. d/ zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike aplikovaného na rozhodovanú vec - pozn. dovolacieho súdu) obsahuje definíciu neoprávneného odberu plynu a ods. 2 právne dôsledky v súvislosti s neoprávneným odberom, t. j. **povinnosť takéhoto odberateľa uhradiť dodávateľovi plynu škodu, ak vznikla**. Zároveň najvyšší súd uviedol, že ak sú v súdnom konaní skutočne preukázané všetky znaky zodpovednosti za škodu, t. j. existencia protiprávneho úkonu (neoprávnený odber), škoda a príčinná súvislosť medzi existenciou protiprávneho úkonu a škodou, nie je žiaden dôvod pre neuloženie povinnosti škodu nahradiť. Totožný záver o charaktere zodpovednosti odberateľa plynu s meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii ako objektívnej zodpovednosti (bez ohľadu na zavinenie) vyslovil dovolací súd aj v uznesení z 12. marca 2015, sp. zn. 3Cdo/99/2012.

29. V prípade žaloby o náhradu škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu je povinnosťou súdov dôsledne vychádzať z toho, podľa akej skutkovej podstaty uvedenej v ustanovení § 82 ods. 1 zákona o energetike si žalobca uplatnil nárok na náhradu škody. V rozhodovanej veci si žalobca uplatnil nárok na náhradu škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu podľa § 82 ods. 1 písm. d/ zákona o energetike. Vychádzajúc z vyššie citovanej ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu dovolací súd konštatuje, že podľa uvedeného zákonného ustanovenia je odberateľ plynu zodpovedný za neoprávnený odber plynu, ktorý bol meraný určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii bez ohľadu na zavinenie samotného odberateľa plynu. Zodpovednosť odberateľa plynu za neoprávnený odber plynu je objektívna a je daná vtedy, ak v rozhodnom období odoberal plyn, ktorý bol meraný meradlom s porušeným zabezpečením proti neoprávnenej manipulácii. Ak je v konaní preukázané, že odberateľ v rozhodnom období odoberal plyn meradlom s porušeným zabezpečením proti neoprávnenej manipulácii (t. j. dopustil sa neoprávneného odberu plynu), vznikla mu v súlade s § 82 ods. 2 zákona o energetike povinnosť nahradiť dodávateľovi plynu vzniknutú škodu, vrátane ušlého zisku. **Za splnenia týchto predpokladov nemožno skonštatovať, že žalobca v konaní nepreukázal splnenie žiadneho z predpokladov zodpovednosti za škodu.**

30. Uvedené znamená, že za protiprávny úkon ako jeden z predpokladov zodpovednosti za škodu považuje zákon neoprávnený odber plynu, ktorý bol meraný určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii. V takom prípade je v zmysle § 82 ods. 1 písm. d/ zákona o energetike rozhodujúce samotné porušenie zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii plynu na meradle. Pritom je irelevantné, či bolo meradlo funkčné alebo nefunkčné, prípadne, či zaznamenávalo skutočný alebo nižší odber plynu, ktoré sú spolu so zavineným konaním odberateľa plynu podstatné pre naplnenie skutkovej podstaty neoprávneného odberu plynu podľa § 82 ods. 1 písm. c/ zákona o energetike, podľa ktorej si však žalobca v rozhodovanej veci neuplatnil svoj nárok. Dovolací súd zároveň v tejto súvislosti poukazuje na to, že druhým predpokladom zodpovednosti za škodu (vznikom škody), ktorý pristupuje k neoprávnenému odberu plynu ako k protiprávnemu úkonu, je skutočnosť, že odberateľ plynu v rozhodnom období odoberal plyn prostredníctvom meradla s porušeným zabezpečením proti neoprávnenej manipulácii. Tretím predpokladom vzniku zodpovednosti za škodu je potom príčinná súvislosť medzi neoprávneným odberom plynu definovaným zákonom o energetike a vznikom škody.

31. Závery uvedené v bodoch č. 29 a 30 boli vyslovené v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR z 22. marca 2018 sp. zn. 3Obdo/51/2017 ako súdu dovolacieho, od ktorých nemá dovolací súd dôvod odkloniť sa a ktoré je tak potrebné považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa v úvahe o potrebe naplnenia základného predpokladu pre dôvodnosť uplatneného nároku žalobcom konajúce súdy odklonili (tu s poukazom na závery vyslovené v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/198/2017 k retrospektívnemu pôsobeniu zmeny judikatúry, hoci v tomto prípade nejde o zmenu, ale o interpretáciu normy vyslovenú najvyšším súdom v čase po prijatí rozhodnutia vo veci prejednávanej s tým, že súd právo netvorí, len ho nachádza a vyslovený právny názor najvyšší súd aplikuje na všetky už prebiehajúce konania).

32. Vo veci prejednávanej je z vykonaného dokazovania a ustáleného skutkového stavu zjavné, že bol urobený zásah do plomby číselníka meradla, na základe čoho možno s veľkou pravdepodobnosťou predpokladať, že pôvodné zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii bolo porušené - odstránené a nahradené inou plombou. ***Neobstojí tak právne posúdenie veci uskutočnené súdmi nižšej inštancie, že žalobca neunesol dôkazné bremeno spočívajúce v preukázaní existencie protiprávneho úkonu (neoprávneného odberu), vzniku škody a príčinnej súvislosti medzi nimi,*** keďže nebolo preukázané, či v dôsledku porušenia plomby bolo meracie zariadenie nefunkčné a či žalovaný vykonal neoprávnený zásah do meradla neoprávnenou manipuláciou s ním, v dôsledku ktorého by následne nezaznamenávalo skutočný odber plynu.

33. Žalobca v dovolaní opodstatnene namietal, že nastolená otázka doposiaľ nebola riešená dovolacím súdom, a zároveň dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie uskutočnené súdmi nižšej inštancie.

34. K zodpovedaniu časti otázky položenej dovolateľom došlo v čase po podaní dovolania (paradoxne v deň podania dovolania dovolací súd rozhodol vo veci sp. zn. 3Obdo/51/2017, o čom však dovolateľ objektívne nemohol mať žiadnu vedomosť), je tak v súčasnosti zodpovedaná jeho otázka čo do naplnenia predpokladov náhrady škody ako nároku, ktorý je v konaní dôvodne uplatnený. Citované rozhodnutie však nedáva odpoveď na otázku, ktorú vo svojom dovolaní vzniesol dovolateľ čo do spôsobu určenia výšky škody, ktorá žalobcovi vznikla, a ktorá bola pre posúdenie veci odvolacím súdom podstatná.

35. Z rozhodnutí oboch súdov nižšej inštancie je zjavné, že za ***nespornú*** skutočnosť v konaní preukázanú považujú zistenie, že originálna plomba bola zamenená za inú plombu. Nesporné je i to, že k odberu po poškodení plomby dochádzalo. Zároveň však konajúce súdy konštatujú, že nebolo preukázané, že bol týmto vykonaný zásah do meradla, ktorý by spôsobil vznik škody. Takéto konštatovanie je v príkrom rozpore s logikou objektívnej zodpovednosti formulovanej rozhodujúcim predpisom aplikovaným v prejednávanej veci, zákonom o energetike. Ako bolo uvedené vyššie, rozhodujúce pre konštatovanie nástupu tohto druhu zodpovednosti je samotné porušenie zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii plynu na meradle. Pritom je irelevantné, či bolo meradlo funkčné alebo nefunkčné, prípadne, či zaznamenávalo skutočný alebo nižší odber plynu, ako aj to, či takýto zásah učinil samotný žalovaný.

36. V napadnutom rozhodnutí odvolací súd, v nadväznosti na závery vyslovené súdom prvej inštancie, uvádza, že ***iba pre prípad nemožnosti vyčíslenia skutočne vzniknutej škody, nie pre prípad nemožnosti zistenia, či škoda skutočne vznikla, odkazuje zákon na úpravu výpočtu škody všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným príslušným ministerstvom.*** Podľa názoru súdu prvej inštancie vznik škody nemožno vyvodzovať z každého poškodenia plomby meradla, ale iba zo zásahu do meradla, následkom ktorého by meradlo nezaznamenávalo alebo nesprávne

zaznamenávalo množstvo odobratého plynu. Nakoľko návrh bol zamietnutý z dôvodu, že žalobca podľa súdu nepreukázal samotný **vznik** škody, súd prvej inštancie sa už nezaoberal vyčíslením jej výšky.

37. Dovolací súd v súvislosti s úvahou vedúcou k správnej interpretácii ust. § 59 ods. 1 písm. d/ ZoE akcentuje, že bolo potrebné zohľadniť ako charakter objektívnej zodpovednosti, upravenej týmto zákonným predpisom, ktorý je lex specialis pre úpravu osobitného druhu zodpovednosti, tak následne účel ustanovenia odseku 3 ustanovenia § 59 ZoE, vo vzťahu k použitiu podzákonnej normy, a to vyhlášky č. 155/2005 Z. z. ktorou sa ustanovuje spôsob výpočtu škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu.

38. Podstatným pre vyhodnotenie situácie, ktorá v prejednáwanej veci skutočne zakladá potrebu poskytnúť právne posúdenie dovolacieho súdu, keď doposiaľ výklad uvedenej právnej normy v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu absentuje, boli nasledovné základné skutkové predpoklady pre aplikáciu následne poskytnutého výkladu:

- a. v konaní bolo jednoznačne preukázané, že došlo k manipulácii so zabezpečovacím zariadením plynomerom,
- b. vec prejednávaná je prípadom takého protiprávneho úkonu, ktorý spĺňa predpoklady neoprávneného odberu plynu definovaného v ustanovení § 59 ods. 1 písm. d/ ZoE, t. j. protiprávnym úkonom bol odber plynu meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, t. j. je nesporné, že po porušení plomby bol plyn odoberaný.

39. Z charakteru spôsobu poskytovania prístupu k tejto komodite (zemnému plynu) v zmysle jeho distribúcie je jednoznačné, že zákon automaticky pri porušení zabezpečenia stavia konštrukciu vzniku škody na strane žalobcu, ak bol plyn zo siete odoberaný, keďže týmto momentom zaniká možnosť odberateľa odoberať plyn od svojho zmluvného dodávateľa, a to práve z dôvodu, že tento mu plyn môže dodávať a účtovať výlučne prostredníctvom zariadenia bez poškodeného zabezpečenia (t. j. spĺňajúceho kritériá oprávneného odberu).

40. Podľa ustanovenia § 59 ods. 1 ZoE neoprávneným odberom plynu je odber

- a) bez uzavretej zmluvy alebo v rozpore s uzavretou zmluvou,
- b) nemeraného plynu,
- c) bez určeného meradla alebo s meradlom, ktoré v dôsledku neoprávneného zásahu odberateľa nesprávne zaznamenáva odber plynu,
- d) bez určeného meradla alebo s meradlom, ktoré nebolo namontované prevádzkovateľom siete, alebo na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii,
- e) ak odberateľ neumožnil prerušenie dodávky plynu; takýto odber sa za neoprávnený odber považuje odo dňa, keď odberateľ neumožnil prerušenie dodávky plynu,
- f) ak odberateľ nedodržiaval obmedzenia určené dodávateľom plynu, prevádzkovateľom prepravnej siete, prevádzkovateľom zásobníka alebo prevádzkovateľom distribučnej siete,
- g) ak odberateľ nedodržiaval zmluvne dohodnuté platobné podmienky,

41. Podľa odseku 2 odberateľ, ktorý neoprávnene odoberal plyn, je povinný uhradiť dodávateľovi plynu, prevádzkovateľovi prepravnej siete a prevádzkovateľovi distribučnej siete, prevádzkovateľovi zásobníka skutočne vzniknutú škodu, ak vznikla. Odberateľ, ktorý neoprávnene odoberal plyn, je povinný uhradiť spolu so škodou aj ušlý zisk dodávateľovi plynu, prevádzkovateľovi prepravnej siete a prevádzkovateľovi distribučnej siete.

42. Podľa odseku 3, ak nemožno vyčísliť skutočne vzniknutú škodu na základe objektívnych

a spoľahlivých podkladov, použije sa spôsob výpočtu škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu, ktorý ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

43. Škodou, ktorú je prevádzkovateľ distribučnej siete oprávnený vymáhať, je škoda skutočná, t. j. spočívajúca v odstránení protizákonného stavu (oprava poškodenej plomby a súvisiace náklady), hodnota neoprávnene odobratého množstva zemného plynu, ako aj v nákladoch, ktoré žalobca musí v súvislosti s neoprávneným odberom plynu vynaložiť a ktoré by mu nevznikli, ak by k neoprávnenému odberu plynu nedošlo. Nejde teda výlučne o hodnotu odobratého plynu, ako nesprávne uzavreli sudy nižšej inštancie, navyše, hodnota takto odobratého plynu nemôže zodpovedať pôvodnej zmluvnej cene s poskytovateľom prístupu k distribučnej sieti, ktorý však v relevantnom období nemohol plyn podľa zmluvy žalovanému dodávať.

44. V prípade odberu plynu meradlom, na ktorom je porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, vzniká žalobcovi ako prevádzkovateľovi distribučnej siete škoda, keďže dochádza k zmenšeniu jeho majetku o hodnotu odobratého množstva zemného plynu žalovaným. Za skutočnú škodu je potrebné považovať aj náklady, ktoré žalobca musel v súvislosti s neoprávneným odberom plynu vynaložiť a ktoré by mu inak nevznikli.

45. Pre prípad, kedy skutočnú škodu nie je možné určiť inými relevantnými prostriedkami, zákon splnomocnil príslušné ministerstvo, aby všeobecne záväzným predpisom určilo náhradný spôsob výpočtu výšky škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu, a to vydalo vyhlášku Ministerstva hospodárstva SR č. 155/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje spôsob výpočtu škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu.

46. Pre určenie skutočne spôsobenej škody v zmysle množstva odobratého plynu v prípade neoprávnených odberov plynu by prevádzkovateľ distribučnej siete, z ktorej bol plyn neoprávnene odobratý, musel poznať **presné množstvo** takto odobratého zemného plynu. V zmysle ustanovenia § 19 zákona č. 142/2000 Z. z. o metrologii a o zmene a doplnení niektorých zákonov je možné určené meradlá používať na daný účel, len ak majú platné overenie, ak sa toto vyžaduje, teda záväzný (jednoznačný) údaj o spotrebe môže poskytnúť výlučne plynomer s platným overením. Podľa tohto ustanovenia na určenie množstva odobratého plynu nie je možné použiť údaj z meradla, na ktorom bola porušená plomba (overovacia/zabezpečovacia značka).

47. Objektívnym a spoľahlivým podkladom, ktorý zákon v odseku 3 ustanovenia § 59 ZoE predpokladá, t. j. podkladom na základe ktorého by bolo možno presne zistiť odberateľom spotrebované množstvo plynu počas rozhodného obdobia (t. j. výšku skutočnej škody), nemôže byť ani údaj o spotrebe na odbernom mieste za predchádzajúce obdobie, keďže toto neznamena automaticky rovnaký odber za obdobie zisťované.

48. Pokiaľ teda nie je možné určiť skutočne odobraté množstvo plynu v rozhodnom období spôsobom, ktorý neodporuje zákonu, a teda nemožno spoľahlivo určiť výšku skutočne spôsobenej škody v prípade odberu plynu meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, je potrebné túto výšku určiť spôsobom ustanoveným zákonom, a to za použitia na to vypracovaného podzákonného predpisu, ktorý zároveň zohľadňuje existenciu konkrétnych spotrebičov nachádzajúcich sa v nehnuteľnosti, v ktorej k odberu plynu dochádzalo, a ich skutočnú spotrebu.

49. V prípade, ktorý je predmetom tohto konania, žalobca preukázal, že bol z jeho distribučnej siete odobratý jemu patriaci plyn, a to spôsobom označeným v zákone ako neoprávnený odber plynu. Týmto spôsobom došlo k zmenšeniu jeho majetku a za účelom vyčíslenia vzniknutej škody bolo potrebné použiť metodiku upravenú vo všeobecne záväznom právnom predpise, vyhláške

Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 155/2005 Z. z.

50. Nakoľko žalobca opodstatnene vytýkal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci, dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by vzhľadom na nesprávnosť právnych záverov súdu prvej inštancie bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.), keďže vyslovený právny názor dovolacieho súdu bude viesť k potrebe ustálenia výšky škody uplatnenej v konaní, čo doposiaľ nebolo predmetom súdneho prieskumu.

51. Dovolací súd dospel k záveru, že v rozhodovanej veci bolo nevyhnutné zrušiť okrem dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu (a rozsudku súdu prvej inštancie) aj uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým rozhodol o nároku na náhradu trov odvolacieho konania (uznesenie Okresného súdu Topoľčany č. k. 8Cb/15/2014-202). Na odôvodnenie tohto záveru dovolací súd uvádza, že v danom prípade nebol viazaný rozsahom podaného mimoriadneho opravného prostriedku s poukazom na ustanovenie § 439 písm. a/ C. s. p. V prípade závislosti výrokov môže dovolací súd prejednať aj závislý výrok bez toho, aby bol dovolateľom napadnutý a účinky dovolania sa vzťahujú aj na tento nenapadnutý, ale závislý výrok. Závislosť výrokov od seba závisí od konkrétneho právneho vzťahu. O závislosti možno hovoriť vtedy, ak medzi výrokmi existuje istý vzťah prejudiciality. Judikatúra najvyššieho súdu (R 73/2004) ustálila, že závislým výrokom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci. Vydanie uznesenia o nároku na náhradu trov konania je jednostranne závislé od existencie rozhodnutia vo veci samej. Zrušením rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvej inštancie uznesenie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutia vo veci samej by zostalo uznesenie o nároku na náhradu trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel a odporovalo by to princípu právnej istoty (obdobne vid' napr. I. ÚS 549/2015, ako aj 2Cdo/173/2008, 2Cdo/267/2008, 1MCdo/14/2010, 1Cdo/36/2011, 6Cdo/201/2012, 4Cdo/52/2014 a 2MObdoV/4/2012).

46.

ROZHODNUTIE

Pokiaľ v písomnej dohode o vyplňovacom práve k blankozmenke nie je určená suma, ktorá má byť do zmenky doplnená, ale je v nej upravené právo vyplniť zmenku podľa určitého kauzálneho záväzku, nespôsobuje to neplatnosť dohody o vyplňovanom práve.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. mája 2019, sp. zn. 2Obdo/37/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Košice I rozsudkom zo dňa 14. mája 2012, č. k. 31Zm/3/2010-371, určil, že:

Dohoda o vyplňovacom zmenkovom práve č. X zo dňa 10. 11. 2009 je z dôvodu jej neurčitosti neplatná.

Určuje sa, že žalovaný 2/ nemá právo doplniť neúplnú zmenku č. X datovanú dňa 10. 11. 2009 v údají zmenkovej sumy a v údají splatnosti.

Určuje sa, že zmenka č. X datovaná dňa 10. 11. 2009 vydaná ako neúplná zmenka v údají splatnosti a v údají zmenkovej sumy je neplatná.

Určuje sa, že ručiteľské vyhlásenie žalobcu 2/, ktorým sa žalobca 2/zaručil za zaplatenie časti zmenkovej sumy zo zmenky č. X datovanej dňa 10. 11. 2009 je neplatné.

Určuje sa, že Dohoda o vyplňovacom zmenkovom práve č. X zo dňa 10. 11. 2009 je z dôvodu jej neurčitosti neplatná.

Určuje sa, že žalovaný 2/ nemá právo doplniť neúplnú zmenku č. X datovanú dňa 10. 11. 2009 v údají zmenkovej sumy a v údají splatnosti.

Určuje sa, že zmenka č. X datovaná dňa 10. 11. 2009, vydaná ako neúplná zmenka v údají splatnosti a údají zmenkovej sumy je neplatná.

Určuje sa, že ručiteľské vyhlásenie žalobcu 2/, ktorým sa žalobca 2/zaručil za zaplatenie časti zmenkovej sumy zo zmenky č. X datovanej dňa 10. 11. 2009 je neplatné.

Určuje sa, že Dohoda o vyplňovacom zmenkovom práve č. X zo dňa 10. 11. 2009 je z dôvodu jej neurčitosti neplatná.

Určuje sa, že žalovaný 2/ nemá právo doplniť neúplnú zmenku č. X datovanú dňa 10. 11. 2009 v údají zmenkovej sumy a v údají splatnosti.

Určuje sa, že zmenka č. X datovaná dňa 10. 11. 2009, vydaná ako neúplná zmenka v údají splatnosti a údají zmenkovej sumy je neplatná.

Určuje sa, že ručiteľské vyhlásenie žalobcu 2/, ktorým sa žalobca 2/ zaručil za zaplatenie časti zmenkovej sumy zo zmenky č. X datovanej dňa 10. 11. 2009 je neplatné.

Určuje sa, že Dohoda o vyplňovacom práve č. X zo dňa 09. 09. 2008 je neplatná.

Určuje sa, že žalovaný 2/ nemá právo doplniť neúplnú zmenku č. X datovanú dňa 18. 07. 2007 v údají zmenkovej sumy a v údají splatnosti a je povinný ju vydať žalobcovi 1/.

Určuje sa, že ručiteľské vyhlásenie žalobcu 2/, ktorým sa žalobca 2/ zaručil za zaplatenie časti zmenkovej sumy zo zmenky č. X datovanej dňa 18. 07. 2007 je neplatné.

Určuje sa, že Dohoda o vyplňovacom práve č. X zo dňa 09. 09. 2008 je neplatná.

Určuje sa, že žalovaný 2/ nemá právo doplniť neúplnú zmenku č. X datovanú dňa 30. 10. 2007 v údají zmenkovej sumy a v údají splatnosti a je povinný ju vydať žalobcovi 1/.

Určuje sa, že ručiteľské vyhlásenie žalobcu 2/, ktorým sa žalobca 2/ zaručil za zaplatenie časti zmenkovej sumy zo zmenky č. X datovanej dňa 30.10.2007 je neplatné.

Žalobu voči žalovanej 1/ zamietá.

Žalobcovia sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť žalovanej 1/ trovy konania na účet právneho zástupcu žalovanej 1/ pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške vo výške 198,96 Eur, do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku a iných trov konania vo výške 0,- Eur, do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalobcov zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhému žalobcovi.

Žalovaný 2/ je povinný nahradiť spoločne a nerozdielne žalobcovi 1/ a žalobcovi 2/ trovy konania vo výške 1 791,-- Eur, do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jednému zo žalobcov zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhému žalobcovi.

Žalovaný 2/ je povinný nahradiť žalobcovi 1/ trovy konania vo výške 132,64 Eur, na účet právneho zástupcu žalobcu 1/ pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 132,64 Eur, do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalovaný 2/ je povinný nahradiť žalobcovi 2/ trovy konania vo výške 1 587,25 Eur, na účet právneho zástupcu žalobcu 2/ rade pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 1 422,25 Eur a iných trov vo výške 165,-- Eur, do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

2. Súd prvej inštancie odôvodnil svoje rozhodnutie s poukazom na ust. § 35 ods. 2 a 3, ust. § 37 ods. 1 až 3, ust. § 570 ods. 1 a 2, ust. § 571 Občianskeho zákonníka, ust. § 1 ods. 1 a 2, ust. § 66 ods. 1 a 2, ust. § 266 ods. 1 až 4, ust. § 269 ods. 2 a ust. § 497 Obchodného zákonníka, ust. § 10, ust. § 30 ods. 1 a 2, ust. § 31 ods. 1 až 4, ust. § 32 ods. 1 a 2, ust. § 47 ods. 1, ust. § 75, ust. § 76 ods. 1 až 4, ust. § 77 ods. 2 a 3 zákona č. 191/1950 Sb. Zákon zmenkový a šekový.

3. S poukazom na ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka mal súd prvej inštancie za to, že článok II bod 2 písm. a/ Dohody o vyplňovacom práve č. X uzavretej dňa 10. 11. 2009 (ďalej len „Dohoda č. 1“) k blankozmenke č. X (ďalej len „Blankozmenka 1“) je neplatný z dôvodu neurčitosti jeho obsahu, a to konkrétne z dôvodu použitia spojky a/alebo, nakoľko nie je jednoznačne určená hodnota čiastky, ktorá sa má ako zmenková sumy dopísať do blankozmenky č. X. Uvedená neplatnosť pôsobí ex tunc, čo znamená, že Dohoda č. 1 je od začiatku neplatná a žalovanému 2/ preto nevzniklo a nemôže vzniknúť právo doplniť do blankozmenky č. X zmenkovú sumu, pretože nie je možné jednoznačne určiť hodnotu čiastky, ktorá sa má do blankozmenky č. X doplniť. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie dospel k záveru, že Dohoda č. 1, je z dôvodu jej neurčitosti neplatná. Rovnako to je aj v prípade Dohody o vyplňovacom práve č. X uzavretej dňa 10. 11. 2009 (ďalej len „Dohoda č. 2“) k blankozmenke č. X (ďalej len „Blankozmenka 2“), Dohody o vyplňovacom práve č. X uzavretej dňa 10. 11. 2009 (ďalej len „Dohoda č. 3“) k blankozmenke č. X (ďalej len „Blankozmenka 3“). Za preukázané mal súd prvej inštancie aj to, že žalobca 2/ v konaní osvedčil naliehavý právny záujem v tom, že pomocou určovacej žaloby je možné eliminovať stav ohrozenia práva, či neistoty v právnom vzťahu alebo sa pomocou nej dá dosiahnuť taká úprava, čo vytvorí určitý právny rámec, ktorým sa predídne prípadným ďalším súdnym sporom.

4. Zo znenia Rámcovej zmluvy č. X uzavretej medzi žalovaným 2/ a žalobcom 1/ dňa 30. 10. 2007, ako aj znenia jednotlivých dodatkov, mal súd prvej inštancie ďalej za preukázané, že každý jednotlivý dodatok bol dohodou zmluvných strán o skončení platnosti a účinnosti dodatkom dotknutej časti a zároveň dohodou o nahradení tejto časti úplne novou dohodou. Týmito dodatkami

sa zmluvné strany dohodli na tom, že splatenie záväzkov z ich zmluvného vzťahu prestane byť zabezpečené tak, ako bolo pôvodne dohodnuté, ale bude zabezpečené inak, priamym následkom čoho je vznik dohody o zániku starého zabezpečenia a vzniku nového zabezpečenia.

5. Ďalej sa súd prvej inštancie zaoberal skúmaním Zmluvy o poskytnutí úverov č. X uzavretej žalobcom 1/ a žalovaným 2/ dňa 18. 07. 2007 a jej dodatkov, Zmluvy o poskytnutí bankovej záruky č. X uzavretej žalobcom 1/ a žalovaným 2/ dňa 10. 11. 2009, Zmluvy o zriadení záložného práva k pohľadávkam č. X uzavretej medzi žalobcom 1/ a žalovaným 2/ 18. 07. 2007 a jej dodatkom, Zmluvy o zriadení záložného práva k pohľadávkam č. X uzavretej medzi žalobcom 1/ a žalovaným 2/ 10. 11. 2009, Dohody o pristúpení k záväzku č. X uzavretej medzi žalovaným 2/ a spoločnosťou M., s. r. o., so sídlom K., IČO: X (ďalej len „spoločnosť M.“), dňa 31. 08. 2009, Dohody o pristúpení k záväzku č. X uzavretej medzi žalovaným 2/ a spoločnosťou M. dňa 10. 11. 2009, Dohody o pristúpení k záväzku č. X uzavretej medzi žalovaným 2/ a spoločnosťou S. M., s. r. o., so sídlom K., IČO: X (ďalej len „spoločnosť S. M.“), dňa 31. 08. 2009, Dohody o pristúpení k záväzku č. X uzavretej medzi žalovaným 2/ a spoločnosťou S. M. dňa 10. 11. 2009.

6. Na základe vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie rovnako za preukázané, že žalovaná 1/ nie je v tomto spore pasívne legitimovanou, nakoľko pasívne legitimovaným je v danom prípade výlučne žalovaný 2/, a to vzhľadom na charakter postavenia strán sporu, ako zmluvných strán ich vzájomných zmluvných vzťahov, ako aj z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu žalobcov voči žalovanej 1/. Z uvedených dôvodov, súd prvej inštancie žalobu voči žalovanej 1/ zamietol, ako nedôvodnú.

7. Na odvolanie žalovaného 2/ Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo dňa 31. októbra 2017, č. k. 2CoZm/18/2017 - 807, rozhodol vo veci tak, že potvrdil rozsudok sudu prvej inštancie vo výroku, ktorým žalobe vyhovel, okrem výrokov o povinnosti žalovaného 2/ vydať zmenku č. X a zmenku č. X žalobcovi 1/ a v tejto časti konanie zastavil. Ďalej konanie vo veci žalobcu 1/ rade voči žalovaným zastavil a rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch o náhrade trov konania zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd potvrdil výrok, ktorý súd prvej inštancie žalobu voči žalovanej 1/ zamietol a priznal žalobcovi 2/ nárok na náhradu trov konania voči žalovanému 2/.

8. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie a skonštatoval správnosť dôvodov uvedených v predmetnom rozsudku podľa ustanovenia § 387 ods. 2 C. s. p. Výroky v rozsudku súdu prvej inštancie, ktorými súd návrhu vyhovel, okrem povinnosti žalovaného 2/ vydať žalobcovi 1/ zmenky a výrok, ktorým súd žalobu voči žalovanej 1/ zamietol, sú podľa odvolacieho súdu vecne správne, a preto odvolaniu žalovaného 2/ nebolo možné vyhovieť.

9. Na doplnenie odvolací súd uviedol, že k namietanému odňatiu možnosti konať pred súdom žalovaným 2/ spočívajúcim v tom, že sudca neoboznámil sporové strany podľa § 118 ods. 2 O. s. p., nedošlo a poukázal pri tom na zápisnicu z pojednávania konaného dňa 14. 05. 2012. K záveru žalovaného, že súd prvej inštancie nerozhodol v súlade so zákonom, keď jednotlivé Dohody o vyplňovacom zmenkovom práve sú neplatné z dôvodu neurčitosti ich obsahu, odvolací súd uviedol, že dohodnuté vyplňovacie pravidlo nemôže umožniť druhej strane, aby vyplnenie blankozmenky záležalo výlučne na majiteľovi zmenky. Nemôže byť platná dohoda, že majiteľ zmenky doplní zmenku bez toho, aby bola známa jej maximálna výška. Podľa odvolacieho súdu

neobstojí ako určitosť dohody o tom, že veriteľ určí splatnosť blankozmenky podľa svojej úvahy, pretože v takomto prípade dlžník ani nemôže predpokladať, kedy bude plniť.

10. Odvolací súd zdôraznil, že dohoda o vyplnení zmenky musí poskytnúť dlžníkovi jednoznačnú informáciu o tom, ako môže byť vyplnená, akým spôsobom a musí spĺňať základne gramatické, lexikálne a štylistické hľadisko, pričom v tomto smere odvolací súd nezistil žiadne pochybenia zo strany súdu prvej inštancie. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na znenie Dohody o vyplňovacom zmenkovom práve: „Na účely zabezpečenia všetkých nárokov Banky zo záväzkového vzťahu vzniknutého medzi Bankou a Vystaviteľom na základe Rámcovej zmluvy č. X uzavretej medzi Bankou a Vystaviteľom dňa 30. 10. 2007 (ďalej len „Zmluva“) a/alebo všetkých nárokov Banky vzniknutých v priamej súvislosti so Zmluvou (ďalej len „pohľadávka Banky“).“ a skonštatoval, že z takéhoto znenia nie je zrejmé, o aké všetky nároky Banky vzniknuté v priamej súvislosti so zmluvou zabezpečuje Blankozmenka.

11. Odvolací súd zdôraznil, že Dohoda o vyplňovacom práve je právnym úkonom, ktorý vyžaduje striktnú a presnú formu aj obsah a súd nemôže vytvárať tento obsah z neúplných úkonov, domnienok a výkladov strán sporu, ale z toho, čo bolo v konaní preukázané. Uvedené platí predovšetkým pri právnych úkonoch vyžadujúcich písomnú formu.

12. Ďalej odvolací súd poukázal na akcesorický charakter zmenkového ručenia s tým, že záväzok zmenkového ručiteľa je nezávislý na záväzku dlžníka. Záver súdu prvej inštancie o tom, že ručiteľské vyhlásenie žalobcu 2/ je neplatné pre vadu formy záväzku (zmenky ako cenného papiera), za ktorý sa zaručil, odvolací súd vyhodnotil ako správny.

13. Vzhľadom na to, že súd prvej inštancie vykonal potrebné dokazovanie a z odvolania žalovaného 2/ nevyplynuli iné alebo nové dôkazy, ktoré by súdom vykonané dôkazy spochybňovali, odvolací súd považoval túto obranu žalovaného 2/ v odvolaní za právne nedôvodnú. Odvolací súd skonštatoval, že súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav na základe dokazovania, ktoré vo veci vykonal. Svoje rozhodnutie založil na skutkových zisteniach vyplývajúcich z vykonaného dokazovania. Prihliadol na všetky skutočnosti, ktoré za konania vyšli najavo a vykonané dokazovanie aj správne vyhodnotil podľa § 132 O. s. p. Každý dôkaz hodnotil jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliadol na všetko, čo vyšlo za konania najavo, spolu s tým, čo uviedli strany sporu. Odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie podľa odvolacieho súdu dáva odpovede na všetky argumenty uvádzané žalovaným 2/ v odvolaní. Žalovaný 2/ v odvolaní zopakoval skutočnosti uvádzané už v konaní pred súdom prvej inštancie, a to hodnotenie dokazovania ako aj právne posúdenie veci, s ktorými sa súd prvej inštancie náležite a správne vysporiadal pri rozhodovaní vo veci. Odvolacie námietky žalovaného 2/, preto odvolací súd posúdil ako nespôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku. Žalovanému 2/ uložil odvolací súd povinnosť nahradiť vzniknuté trovy konania žalobcovi 2/ podľa ust. § 255 C. s. p.

14. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 2/ prostredníctvom svojho právneho zástupcu (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, ktoré odôvodnil ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Podľa dovolateľa napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolateľ formuloval právnu otázku, ktorá ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená nasledovne: „Ak z písomnej dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke vyplýva neurčitá dohoda o rozsahu vyplnenia zmenkovej sumy, avšak z tejto písomnej dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke zároveň vyplýva zámer

vystaviteľa blankozmenky a majiteľa blankozmenky doplniť do blankozmenky chýbajúci údaj zmenkovej sumy, pričom blankozmenka bola vydaná na podklade kauzálneho vzťahu existujúceho medzi vystaviteľom blankozmenky a majiteľom blankozmenky, spôsobuje neurčitost' dohody o rozsahu vyplnenia zmenkovej sumy v blankozmenke absolútnu neplatnosť celej písomnej dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke a tým aj neexistenciu práva majiteľa blankozmenky vystavenej na základe takejto dohody o vyplňovacom práve? Inak povedané, v prípade, ak rozsah vyplňovacieho práva vo vzťahu k zmenkovej sume nie je v písomnej dohode o vyplňovacom práve k blankozmenke stanovený dostatočne určito, avšak blankozmenka a k nej prislúchajúca dohoda o vyplňovacom práve k blankozmenke boli vystavené na podklade kauzálneho zmluvného vzťahu medzi vystaviteľom blankozmenky a majiteľom blankozmenky, spôsobuje neurčitost' dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke čo do rozsahu vyplnenia zmenkovej sumy absolútnu neplatnosť celej dohody a neexistenciu vyplňovacieho práva k blankozmenke, alebo sa v takom prípade spravuje spôsob plnenia prázdneho miesta na blankozmenke čo do zmenkovej sumy obsahom kauzálneho vzťahu, na podklade ktorého bola blankozmenka vystavená?“

15. Dovolateľ nesprávne právne posúdenie zo strany súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu vidí v závere, že neurčitost' dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke vo vzťahu k spôsobu vyplnenia zmenkovej sumy spôsobuje absolútnu neplatnosť celej dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke, a preto majiteľ blankozmenky nemá právo ju vyplniť. Z uvedeného záveru potom súdy dospeli zároveň aj k nesprávnemu právnomu posúdeniu týkajúcemu sa neplatnosti ručiteľských vyhlásení. Zo strany konajúcich súdov vôbec nedošlo k prihliadnutiu na existenciu kauzálneho vzťahu medzi vystaviteľom blankozmenky a majiteľom blankozmenky.

16. V tejto súvislosti dovolateľ poukázal na právnu teóriu, podľa ktorej vyplňovacie právo k blankozmenke je subjektívne právo sui generis, ktoré nemá v právnom poriadku obdobu. Vyplňovacie právo k blankozmenke je definované ako samostatne neodvolateľné, dediteľné a prevoditeľné právo majetkovej povahy dohotoviť blankozmenku na zmenku úplnú, pričom jeho samostatnosť sa prejavuje v osobitnej regulácii vyplňovacieho práva všeobecnými civilnoprávnymi predpismi, pretože nemá zmenkový charakter. Podľa dovolateľa podmienkou vzniku vyplňovacieho práva je existencia dohody medzi vystaviteľom blankozmenky a osobou, ktorej bola blankozmenka vydaná, z ktorej vyplýva úmysel účastníkov vyplňovacieho vzťahu vyplniť prázdne miesta na blankozmenke. Druhou podmienkou vzniku vyplňovacieho práva je vystavenie blankozmenky.

17. Pokiaľ ide o obsah vyplňovacieho práva, ten vychádza z právneho pomeru, na podklade ktorého bola blankozmenka vydaná. Z toho vyplýva, že majiteľ blankozmenky nemôže do blankozmenky doplniť akúkoľvek zmenkovú sumu, ktorá by neodôvodnene a mimoriadne zhoršila právne postavenie podpisovateľa. V prípade, ak by tak majiteľ blankozmenky urobil, zmenkový dlžník by mohol úspešne uplatniť voči majiteľovi zmenky námietky spočívajúce v tom, že blankozmenka bola vyplnená na škodu dlžníka (v zlej viere).

18. Nakoľko civilnoprávne predpisy nestanovujú žiadne podstatné náležitosti dohody o vyplňovacom práve a ani zmenkové právo sa na dohodu o vyplňovacom práve sa nevzťahuje, dovolateľ zastáva názor, že z absencie platného dojednania o rozsahu vyplnenia zmenkovej sumy nemožno bez ďalšieho usudzovať, že celá dohoda o vyplňovacom práve je neplatná en bloc. V tejto súvislosti dovolateľ poukázal na znenie ust. § 41 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého: „Ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy

právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu.“

19. Vzhľadom na vyššie uvedené je dovolateľ toho názoru, že jednotlivé Dohody o vyplňovacom práve (Dohoda č. 1, Dohoda č. 2 a Dohoda č. 3) okrem neurčitého dojednania ohľadom rozsahu vyplnenia zmenkovej sumy obsahovali aj dojednanie o práve majiteľa vyplniť blankozmenku v rozsahu chýbajúcich údajov, ako aj dojednanie o spôsobe vyplnenia dátumu splatnosti, a preto mali svoje opodstatnenie.

20. Základnú argumentáciu dovolateľ postavil na tom, že v prípade absencie dohody o konkrétnom spôsobe vyplnenia blankozmenky má majiteľ blankozmenky právo doplniť túto v rozsahu svojho oprávnenia vyplývajúceho z právneho pomeru, na základe ktorého bola blankozmenka vydaná. Z toho potom dovolateľ vyvodil záver, že právnu relevanciu pre vznik vyplňovacieho práva k blankozmenke na základe dohody o vyplňovacom práve má predovšetkým tá časť dohody, z ktorej vyplýva vôľa strán, aby majiteľ blankozmenky túto vyplnil v rozsahu chýbajúcich údajov. Ak z dohody nevyplýva inak, rozsah vyplňovacieho oprávnenia je limitovaný kauzálnym vzťahom, na podklade ktorého bola blankozmenka vystavená, pričom majiteľ blankozmenky nemôže do blankozmenky doplniť zmenkovú sumu, ktorá by neodôvodnene a mimoriadne zhoršila právne postavenie podpisovateľa.

21. Na základe uvedeného dovolateľ dospel k záveru, že v konaní medzi stranami nebolo sporné, že jednotlivé blankozmenky vystavené na základe Dohôd o vyplňovacom práve s jednoznačným prejavom vôle vystaviteľa, aby príjemca chýbajúce údaje do blankozmeniek doplnil na podklade kauzálnych vzťahov medzi vystaviteľom blankozmeniek a ich príjemcom. Inými slovami právo žalovaného na vyplnenie chýbajúcich údajov do blankozmeniek na základe jednotlivých Dohôd o vyplňovacom práve sa odvíja od ustanovení Rámcovej zmluvy, Zmluvy o úvere a Zmluvy o bankovej záruke a je limitovaný obsahom týchto kauzálnych vzťahov tak, že nesmie vyplniť blankozmenky o zmenkovú sumu, ktorá by neodôvodnene a mimoriadne zhoršila postavenie zmenkových dlžníkov.

22. V rámci odôvodnenia prípustnosti dovolacieho dôvodu podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., podľa ktorého právna otázka nastolená v dovolaní, od vyriešenia ktorej závisel rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie, nebola doposiaľ v praxi dovolacieho súdu vyriešená, dovolateľ poukázal na uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 6. októbra 2017, sp. zn. II. ÚS 590/2017, uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 23. 06. 2016, sp. zn. 5Obdo/1/2016, uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 12. 05. 2010, sp. zn. 5MOBdo/9/2009, uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 19. januára 2012, sp. zn. IV. ÚS 35/2012, ktoré sa čiastočne týkajú vyplňania blankozmenky, avšak dovolateľ ich nepovažoval za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, ako bola definovaná v uznesení Najvyššieho súdu SR zo dňa 06. 03. 2017, sp. zn. 3Cdo/6/2017. Na doplnenie dovolateľ poukázal aj na rozsudky odvolacieho súdu, ktorým bol Najvyšší súd SR, sp. zn. 4Obo/184/2007, sp. zn. 4Obo/82/2007 a sp. zn. 4Obo/58/2008, ako aj na rozhodnutie českého Najvyššieho súdu zo dňa 30.06.2015, sp. zn. 29Cdo/860/2012.

23. V závere dovolateľ skonštatoval, že odvolací súd v spojení s okresným súdom nesprávne právne posúdili otázku, ktorá bola pre daný spor rozhodujúca, keďže vyvodili zo skutkového zistenia o neurčitosti dohody o rozsahu vyplnenia zmenkovej sumy nesprávny právny záver o absolútnej neplatnosti Dohody č. 1, Dohody č. 2 a Dohody č. 3, z čoho následne vyvodili nesprávny záver aj o neexistencii práva Žalovaného 2/ na vyplnenie Blankozmenky 1, Blankozmenky 2 a Blankozmenky 3 o údaj zmenkovej sumy a údaj splatnosti, ďalej záver

o neplatnosti Blankozmenky 1, Blankozmenky 2 a Blankozmenky 3 ako zmienek a záver o neplatnosti ručiteľského vyhlásenia na Blankozmenke 1, Blankozmenke 2 a Blankozmenke 3.

24. Dovolateľ poukázal na to, že v dôsledku vyhlásenia neplatnosti Dohody č. 1 a Dohody č. 2 na podklade nesprávneho právneho posúdenia sa súd prvej inštancie a odvolací súd zaoberali aj platnosťou Dohody 4 a Dohody 5, ktoré vychádzali z dodatkami nezmenenej Rámcovej zmluvy a Zmluvy o úvere, pričom súdy zhodne uzavreli, že v dôsledku prijatia dodatkov k Rámcovej zmluve a Zmluve o úvere došlo k zrušeniu Dohody č. 4 a Dohody č. 5 na základe privatívnej novácie. Na základe vyhlásenia Dohody č. 4 a Dohody č. 5 za neplatné kvôli ich zrušeniu na podklade dodatkov k Rámcovej zmluve a k Zmluve o úvere súdy rozhodli aj o neexistencii práva Žalovaného vyplniť Blankozmenku 4 a Blankozmenku 5 a tiež o neplatnosti ručiteľských vyhlásení na týchto blankozmenkách.

25. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolateľ navrhol, aby dovolací súd zmenil napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch, ktorými súd prvej inštancie žalobe vyhovel, tak že žalobu žalobcu 2/ voči žalovanému 2/ zamietne a výrok rozsudku odvolacieho súdu o náhrade trov konania zmení tak, že zaviazá žalobcu 2/ na náhradu trov konania žalovaného 2/.

26. K dovolaniu žalovaného 2/ sa vyjadril žalobca 2/, ktorý rozdelil výroky súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu na dve skupiny, a to 1) skupina výrokov, ktorou súd prvej inštancie vyslovil a odvolací súd potvrdil v dôsledku skutkového zistenia, že v Dohode č. 1, Dohode č. 2 a Dohode č. 3 bolo stranami dohodnuté, že do blankozmenky sa doplní konkrétna čiastka, ktorú však nie je možné určiť a 2) skupina výrokov, ktorou konajúce súdy vyslovili v dôsledku skutkového zistenia, že vyplňovacie právo obsiahnuté v Dohode o vyplňovacom práve č. X uzavretej dňa 09. 09. 2008 (ďalej len „Dohoda č. 4“) k blankozmenke č. X (ďalej len „Blankozmenka 4“) a v Dohode o vyplňovacom práve č. X uzavretej dňa 09. 09. 2008 (ďalej len „Dohoda č. 5“) k blankozmenke č. X (ďalej len „Blankozmenka 4“) zaniklo v celom rozsahu na základe neskôr uzavretých dohôd. Vo vyjadrení žaloba 2/ uviedol, že žalovaný 2/ v žiadnej časti dovolania nespochybnil správnosť právneho posúdenia odvolacieho súdu ani súdu prvej inštancie týkajúcu sa 2) skupiny výrokov. Žalobca 2/ argumentoval neprípustnosťou dovolania v tejto 2) časti výrokov, nakoľko nebolo odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi. Závery žalovaného 2/ v dovolaní žalobca 2/ považoval za svojvoľné bez opory v napadnutom rozsudku odvolacieho súdu. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu podľa žalobcu 2/ jednoznačne vyplýva, že neplatnosť Dohody č. 4 a Dohody č. 5 nie je vyslovená v dôsledku vyslovenia neplatnosti Dohody č. 1 a Dohody č. 2. Zároveň z neho jasne vyplýva, že platnosť Dohody č. 4 a Dohody č. 5 nebola predmetom súdneho prieskumu v dôsledku vyslovenia neplatnosti Dohody č. 1 a Dohody č. 2., ale v dôsledku žaloby podanej žalobcom 2/, kde žalobca 2/ žiadal okrem iného vyslovenie neplatnosti Dohody č. 4 a Dohody č. 5. S prihliadnutím na uvedené žalobca 2/ skonštatoval, že závery súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu týkajúce sa právnych otázok špecifikovaných žalovaným 2/ nemali žiadny vplyv na vyslovenie 2) skupiny výrokov, a preto žalobca navrhol dovolanie žalovaného podľa ust. § 447 písm. f/ C. s. p. odmietnuť.

27. Podľa žalobcu 2/ žalovaný 2/ vo svojom dovolaní nesprávne formuloval právnu otázku, ktorá mala správne znieť nasledovne: „Ak z písomnej dohody o vyplňovacom práve, pri ktorej by nedodržanie písomnej formy spôsobilo jej relatívnu neplatnosť, vyplýva neurčité dojednanie o výške čiastky, ktorá sa má ako zmenková suma doplniť do blankozmenky, pričom blankozmenka bola vydaná na podklade kauzálneho vzťahu, spôsobuje neurčitosť dojednania o výšky čiastky, ktorá sa

má ako zmenková suma doplniť do blankozmenky neplatnosť celej dohody o vyplňovacom práve a tým aj neexistenciu práva majiteľa blankozmenky vystavenej na základe takejto dohody doplniť ju?' Žalobca 2/ zdôraznil, že v prípade, ak nedôjde k platnej dohode o všetkých esenciálnych zložkách vyplňovacieho oprávnenia, teda nebude platne dohodnuté kto, kedy a ako blankozmenku vyplní aspoň konkludentne, nebude platne udelené vyplňovacie oprávnenie a daná listina nie je blankozmenkou. Žalobca 2/ vyslovil názor, že na dohodu o vyplňovacom práve sa vzťahuje ustanovenie § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka, pričom z jej neformálnosti nemožno automaticky vyvodzovať, že ak z dohody o vyplňovacom práve nevyplýva niečo iné, majiteľ má právo vždy vyplniť blankozmenku vychádzajúc z právneho vzťahu, na podklade ktorého bola blankozmenka vystavená. Podstatnú argumentáciu žalobca 2/ postavil na tvrdení, že nie je možné a prípustné, aby na jednej strane zmenkové právo bolo prísne formálne a na druhej strane vyplňovacie právo, ktoré zmenkové právo tvorí, spočívalo iba z dohody, z ktorej vyplýva vôľa strán, aby majiteľ blankozmenky vyplnil prázdne miesta na nej, a to bez toho, aby musel byť aspoň konkludentne dohodnutý spôsob vyplnenia prázdnych miest. Vzhľadom na uvedené žalobca 2/ skonštatoval, že odvolací súd a rovnako aj súd prvej inštancie rozhodli pri určení neplatnosti celých Dohôd o vyplňovacom práve (Dohody č. 1, Dohody č. 2 a Dohody č. 3) a v 1) skupine výrokov správne.

28. Nakoľko boli jednotlivé Dohody o vyplňovacom práve uzavreté v písomnej forme, bolo v konaní jednoznačne a nespochybniteľne preukázané, že všetci účastníci Dohôd (najmä žalovaný 2/) nepochybne a jednoznačne prejavili vôľu, aby ku deleniu práva doplniť blankozmenku v prázdnych miestach dohodnutým spôsobom, došlo iba na základe písomnej dohody medzi nimi. V dôsledku čoho žalobca vyjadril svoj súhlas so závermi odvolacieho súdu v tom, že v prípade právneho úkonu v písomnej forme vyžadovanej zákonom, tento zakotvuje aj podstatné náležitosti tohto úkonu. Uvedené má potom za následok, že súd nemôže vytvárať obsah takého právneho úkonu z neúplných domniek a výkladov účastníkov, ale z toho, čo účastníci preukázali, hlavne pri právnych úkonoch vyžadujúcich právnu formu.

29. Písomnú formu Dohôd o vyplňovacom práve si účastníci zmluvné strany dohodli v záujme zachovania právnej istoty, kde by bolo dohodnuté kto, kedy a ako môže blankozmenky v chýbajúcich miestach doplniť, a to iba vtedy, ak by táto písomná zmluva splňala všetky predpoklady, ktoré na jej platnosť vyžaduje zákon. Žalobca 2/ zdôraznil, že ak nie je požiadavka určitosti dodržaná, postihuje písomný právny úkon (hoci táto forma nebola stanovená zákonom, ale bola dohodnutá) sankcia absolútnej neplatnosti podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pričom ak zmluva má byť podľa dohody strán písomná, nemožno jej časť uzavrieť písomne a časť konkludentne.

30. S poukazom žalovaného 2/ na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4Obo/184/2007, sp. zn. 4Obo/82/2007 a sp. zn. 4Obo/58/2008, sa žalobca 2/ nestotožnil a uviedol, že názor v rozhodnutiach obsiahnutý nemá teoretickú oporu v platnej právnej úprave. Názor Najvyššieho súdu SR v týchto rozhodnutiach považuje žalobca 2/ za už prekonaný s tým, že hľadanie odpovedí súdov na sporné otázky v judikatúre a odbornej literatúre pred vojnového obdobia, kedy nie vždy dôsledne zohľadnili historický vývoj, ktorým právna úprava od vtedy prešla, v súčasnej dobe neobstojí.

31. Odkaz žalovaného 2/ na knižnú publikáciu Zmenkové právo Komentár, autor K. Kizlink, J. Spišiak, kde sa prijíma zvyk, ako prameň zmenkového práva, čo je podľa názoru žalobcu 2/ neudržateľné a v súčasnosti neakceptovateľné. Oporu v platnom práve môže mať iba taký záver, že k dohode o obsahu môže dôjsť konkludentným prejavom, ale nikdy nie automaticky

zvykom. Žalobca 2/ zdôraznil, že opačný prístup by bol v rozpore s princípom autonómie vôle zmluvných strán.

32. Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 29Cdo/860/2012, žalobca 2/ považoval za rovnako neaplikovateľné na predmetnú situáciu ako rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4Obo/184/2007, sp. zn. 4Obo/82/2007 a sp. zn. 4Obo/58/2008, a to z dôvodu, že tieto vychádzali z bezformálnosti vzniku vyplňovacieho práva, pričom v danom prípade sa jedná o dohodu zmluvných strán pod sankciou neplatnosti o písomnej forme dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke. V závere žalobca 2/ skonštatoval, že pre písomné právne úkony platí, že právne významná je iba vôľa účastníkov vyjadrená v písomnom texte, pričom vykladať písomný právny úkon inak, by bolo v rozpore s vôľou účastníkov zabezpečujúcou princíp právnej istoty. V závere žalobca 2/ navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu dovolanie žalovaného 2/ podľa ustanovenia § 447 písm. f/ C. s. p. odmietol.

33. K vyjadreniu žalobcu 2/ sa vyjadril žalovaný 2/ s tým, že žalobca 2/ nenapadol prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. a nevyvrátil absenciu rozhodovacej praxe v položenej právnej otázke. Žalobca napadol výlučne znenie právnej otázky, ktorú položil žalovaný 2/ v dovolaní a tiež právne posúdenie, ktoré žalovaný 2/ v dovolaní prezentoval. Žalovaný 2/ sa s vyjadrením žalobcu 2/ nestotožnil a opätovne poukázal na právnu teóriu spolu s rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR uvedenými v dovolaní.

34. Pozornosť žalovaný 2/ upriamil na podstatu právneho úkonu dohody o vyplnení zabezpečovacej blankozmenky, ktorou je podľa neho vyjadrenie vôle strán vyplniť chýbajúce údaje, t. j. prejav vôle, ktorý potvrdzuje, že prázdne miesta listín (blankozmeniek) majú byť vyplnené ako zmenky v chýbajúcich údajoch. Spôsob vyplnenia chýbajúcich miest v zabezpečovacej blankozmenke je limitovaný obsahom kauzálneho vzťahu, z ktorého pochádza záväzok dlžníka, ktorý je blankozmenkou zabezpečený, pričom vyplnenie blankozmenky nesmie spôsobiť zhoršenie právneho postavenia dlžníka.

35. Nakoľko sa v danom prípade jedná podľa povahy o zabezpečovaciu zmenu, žalovaný 2/ uviedol, že platí princíp tzv. nepravej akcesority, ktorý spočíva v tom, že pokiaľ by v dohode o vyplňovacom práve bola určená vyššia zmenková suma, ktorá sa má do blankozmenky dovyplniť, ako vyplýva z kauzálneho vzťahu, zmenkový dlžník by mohol úspešne namietať tzv. nadvyplnenie zmenky, resp. vyplnenie zmenky vo výške, ktorá by nezodpovedala skutočnému dlhu zabezpečenému blankozmenkou. Na základe uvedeného žalovaný 2/ dospel k záveru, že podstatou dohody o vyplňovacom práve k zabezpečovacej blankozmenke nie je uvedenie presnej sumy, ktorá sa má do blankozmenky doplniť ako zmenková suma, ale dohoda o vyplnení, resp. prejav vôle vyplniť chýbajúcich údajov.

36. Žalovaný 2/ zastáva názor, že napadnuté potvrdzujúce výroky rozsudku odvolacieho súdu, ktoré boli založené na určení neplatnosti celej Dohody č. 1, Dohody č. 2 a Dohody č. 3 pre neurčitosť dojednania o výške zmenkovej sumy, ktorá sa má doplniť do Blankozmenky 1, Blankozmenky 2 a Blankozmenky 3, sú nesprávne. K časti dohody o vyplňovacom práve o výške zmenkovej sumy treba podľa žalovaného 2/ pristupovať ako k takej časti dohody, ktorá nie je podstatná pre existenciu práva vyplniť blankozmenku (podľa kauzálneho vzťahu, ktorý blankozmenka zabezpečuje) a je možné túto časť oddeliť od ostatného obsahu dohody, a preto podľa § 41 Občianskeho zákonníka neurčitosť dohody v tejto časti nespôsobuje neplatnosť celej dohody.

37. Na podporu svojej argumentácie žalovaný 2/ poukázal na nález Ústavného súdu SR zo dňa 1. apríla 2015, sp. zn. I. ÚS 640/2014, podľa ktorého „Prehnané formalistické požiadavky

všeobecného súdu na formuláciu predmetu zmluvy sú ústavne neakceptovateľné. Úloha všeobecného súdu pri hľadaní riešenia súdnej právnej veci a interpretácii relevantných právnych úkonov totiž nespočíva vo „vyhľadávaní“ dôvodov neurčitosti predmetu zmluvy (prípadne iných dôvodov jeho neplatnosti), ale v poskytnutí súdnej ochrany účastníkom občianskeho súdneho konania. Táto má byť založená okrem iného aj na zohľadnení a plnej aplikácii všetkých zákonných kritérií platných pre výklad právnych úkonov a súčasnej preferencii výkladu v prospech platnosti, a nie neplatnosti právneho úkonu."

38. Opätovne žalovaný 2/ zdôraznil, že pokiaľ je určitá časť právneho úkonu postihnutá vadou, ale je oddeliteľná od ostatnej časti právneho úkonu, tak aj v prípade písomnej formy právneho úkonu nepredstavuje absencia určitého dojednania o nepodstatnej časti neplatnosť celého úkonu. Majiteľ blankozmenky je oprávnený vyplniť chýbajúce údaje na základe obchodnej (zmenkovej) zvyklosti podľa kauzálneho vzťahu tak, aby nedošlo k nedôvodnému zhoršeniu postavenia dlžníka (vystaviteľa), pričom uvedené platí aj keď písomná dohoda o vyplňovacom právne neobsahuje určité (platné) dojednanie, napr. o rozsahu vyplnenia zmenkovej sumy. Vzhľadom na uvedené žalovaný 2/ považuje ním položenú právnu otázku za správnu, a to bez ohľadu na písomnú formu dohody o vyplňovacom práce.

39. S poukazom na ust. § 439 písm. a/ C. s. p. žalovaný odôvodnil svoj návrh v dovolaní na zamietnutie žaloby aj vo vzťahu k určeniu neplatnosti Dohody 4 a Dohody 5, s nimi súvisiacich blankozmeniek a ručiteľských vyhlásení, nakoľko sa jedná o tzv. závislé výroky súvisiace s otázkou platnosti Dohody č. 1 a Dohody č. 2. Podľa žalovaného 2/ by naliehavý právny záujem na určení neplatnosti Dohody č. 4 a Dohody č. 5 nebol daný, pokiaľ by došlo zo strany súdu ku konštatovaniu platnosti Dohody č. 1 a Dohody č. 2.

40. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [ust. § 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podal včas dovolateľ zastúpený v súlade s ust. § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (ust. § 443 C. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 2/ je dôvodné.

41. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je nepochybne tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

42. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

43. Prípustnosť dovolania sa v novej právnej úprave v porovnaní s úpravou účinnou do 30. júna 2016 zásadným spôsobom zmenila. Právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016 nanovo a v porovnaní s predchádzajúcou úpravou odlišne (prísnejšie) formuluje náležitosti dovolania. Zmyslom tejto právnej úpravy je vytvoriť v civilnom sporovom konaní procesný filter na zjavne neopodstatnené, neprípustné, protirečivé alebo rozporuplné dovolania a zabezpečiť, aby podané dovolanie malo všetky potrebné náležitosti.

44. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (k tomu vid' napr. III. ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 421 ods. 1 C. s. p. (rovnako aj I. ÚS 438/2017).

45. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 C. s. p., rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C. s. p.). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 C. s. p., má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

46. Súčasná judikatúra najvyššieho súdu sa ustálila na tom, že ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ C. s. p.; neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil; neoznačí rozhodnutia dovolacieho súdu rozhodované rozdielne; nevymedzí právnu otázku, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá bola rozhodovaná dovolacím súdom rozdielne, prípadne tú-ktorú právnu otázku v rozhodovacej praxi dovolací súd ešte neriešil; dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. Na druhej strane bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu; rozdielneho rozhodovania dovolacieho súdu; ako aj absencie vymedzenia právnej otázky, nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa), z vlastnej iniciatívy vyhľadávať všetky rozhodnutia dovolacieho súdu týkajúce sa danej problematiky a následne posudzovať, či sa odvolací súd odklonil od názorov v nich vyjadrených; posudzovať či dovolací súd rozhodoval rozdielne. V opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný, bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v C. s. p., ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p.

47. Zároveň bol prijatý záver, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju odvolací súd riešil, b) vysvetliť, v čom je riešenie právnej otázky odvolacím súdom nesprávne, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

48. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C. s. p. v spojení s § 431 ods. 1 C. s. p. a § 432 ods. 1 C. s. p.).

49. V dôsledku viazanosti dovolacieho súdu dovolacím dôvodom, neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil

v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom (viď uznesenie najvyššieho súdu zo dňa 13. júla 2017, sp. zn. 3Cdo/235/2016).

50. V uznesení zo dňa 8. júna 2017, č. k. 3Cdo/52/2017, zároveň dovolací súd skonštatoval, že v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. a/ až c/ § 421 ods. 1 C. s. p.). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 C. s. p. zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania (rovnako aj uznesenie najvyššieho súdu z 26. septembra 2017, č. k. 1Cdo/206/2016, bod 16).

51. Žalovaný 2/ v podanom dovolaní vyvodzoval jeho prípustnosť podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. namietajúc nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu v posúdení nasledovnej právnej otázky: *„Ak z písomnej dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke vyplýva neurčitá dohoda o rozsahu vyplnenia zmenkovej sumy, avšak z tejto písomnej dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke zároveň vyplýva zámer vystaviteľa blankozmenky a majiteľa blankozmenky doplniť do blankozmenky chýbajúci údaj zmenkovej sumy, pričom blankozmenka bola vydaná na podklade kauzálneho vzťahu existujúceho medzi vystaviteľom blankozmenky a majiteľom blankozmenky, spôsobuje neurčitosť dohody o rozsahu vyplnenia zmenkovej sumy v blankozmenke absolútnu neplatnosť celej písomnej dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke a tým aj neexistenciu práva majiteľa blankozmenky vystavenej na základe takejto dohody o vyplňovacom práve? Inak povedané, v prípade, ak rozsah vyplňovacieho práva vo vzťahu k zmenkovej sume nie je v písomnej dohode o vyplňovacom práve k blankozmenke stanovený dostatočne určito, avšak blankozmenka a k nej prislúchajúca dohoda o vyplňovacom práve k blankozmenke boli vystavené na podklade kauzálneho zmluvného vzťahu medzi vystaviteľom blankozmenky a majiteľom blankozmenky, spôsobuje neurčitosť dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke čo do rozsahu vyplnenia zmenkovej sumy absolútnu neplatnosť celej dohody a neexistenciu vyplňovacieho práva k blankozmenke, alebo sa v takom prípade spravuje spôsob plnenia prázdneho miesta na blankozmenke čo do zmenkovej sumy obsahom kauzálneho vzťahu, na podklade ktorého bola blankozmenka vystavená?“*

52. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Zároveň platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca (kľúčová) pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani akademické otázky, ktoré nemajú vôbec súvis s rozhodovaným sporom.

53. Dovolateľom vymedzená právna otázka nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená, pričom dovolací dôvod bol vymedzený v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p. Dovolateľom formulovaná právna otázka bola pritom významná pre rozhodnutie vo veci, nakoľko ako to vyplýva z veľmi stručného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, vyriešenie predmetnej právnej otázky odvolacím súdom bolo dôvodom pre potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie. Z tohto dôvodu dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovaného 2/ je podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. procesne prípustné.

54. Dovolací súd poukazuje na to, že zo skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie vyplýva, že boli uzavreté Dohody o vyplňovacom práve k blankozmenkám (ďalej len „Dohody“) a žalobcom 1/ boli vystavené Blankozmenky v prospech žalovaného 2/, pričom žalobca 2/ a žalovaná 1/ boli avalistami. V zmysle týchto Dohôd, konkrétne Článku II bod 1 bolo žalobcom 1/ (vystaviteľom) a avalistami udelené žalovanému 2/ právo doplniť Blankozmenky v chýbajúcich údajoch v prípade, ak nastane niektorá z vymedzených skutočností. Podľa Článku II bod 2 Dohôd bolo žalovanému 2/ udelené právo na doplnenie Blankozmeniek v údajoch zmenkovej sumy a v údajoch splatnosti. V Článku I bode 1 Dohôd bolo zakotvené, z čoho mala pozostávať zmenková suma, ktorá sa mala do Blankozmeniek doplniť, s nasledovným znením: „Na účely zabezpečenia všetkých nárokov Banky zo záväzkového vzťahu vzniknutého medzi Bankou a Vystaviteľom na základe Rámcovej zmluvy č. X uzavretej medzi Bankou a Vystaviteľom dňa 30. 10. 2007 (resp. Zmluvy o poskytovaní úverov č. X uzavretej medzi Bankou a Vystaviteľom dňa 18. 07. 2007 a Zmluvy poskytnutí bankovej záruky č. X uzavretej medzi Bankou a Vystaviteľom dňa 10. 11. 2009) (ďalej len „Zmluva“) **a/alebo** všetkých nárokov Banky vzniknutých v priamej súvislosti so Zmluvou (ďalej len „pohľadávka Banky“).“ Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, na základe ktorého tento konštatoval neplatnosť jednotlivých Dohôd z dôvodu ich neurčitosti, čoho dôsledkom bola neexistencia vyplňovacieho práva k jednotlivými Blankozmenkám, ako aj všetkých nasledujúcich úkonov s tým súvisiacich.

55. Podľa ustanovenia § 10 zmenkového zákona, ak nebola zmenka, ktorá bola pri vydaní neúplná, vyplnená tak, ako bolo dojednané, nemožno namietat' majiteľovi zmenky, že tieto dojednania neboli dodržané, okrem ak majiteľ nadobudol zmenku zlomyseľne alebo sa pri nadobúdaní zmenky previnil hrubou nedbanlivosťou.

56. Dovolací súd konštatuje, že sa v danom prípade ide o blankozmenky vystavené na podklade Dohôd o vyplňovacom práve. Blankozmenka predstavuje úmyselne emitovanú listinu, ktorá nemá určité zákonom požadované náležitosti, ale vyplýva z nej, že v budúcnosti sa má stať plnohodnotnou zmenkou. Na to, aby došlo k naplneniu účelu blankozmenky, tzn. vytvoriť z nej úplnú zmenku, prináleží majiteľovi blankozmenky vyplňovacie právo. Vyplňovacie právo k blankozmenke predstavuje pre majiteľa blankozmenky majetkové právo, ktoré má špecifickú povahu sui generis. Okrem vystavenia blankozmenky vystaviteľom a jej odovzdaním majiteľovi je pre vznik vyplňovacieho práva k blankozmenke podstatná dohoda o vyplňovacom práve, ktorá v sebe zakotvuje obsah vyplňovacieho práva.

57. Dovolací súd zdôrazňuje, že právna úprava týkajúca sa dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke, resp. vyplňovacieho práva, absentuje. Dohodu o vyplňovacom práve je možné zaradiť do kategórie inominátnych zmlúv, kde patria zmluvy, ktoré nie sú upravené ako osobitný zmluvný typ v zákone. Z vykonaných dôkazov má dovolací súd za preukázané, že z Dohôd o vyplňovacom práve jednoznačne vyplýva, že tieto boli uzavreté podľa ustanovení zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v platnom znení a zákona č. 191/1950 Zb.

58. Podľa ustanovenia § 51 Občianskeho zákonníka môžu účastníci uzavrieť i takú zmluvu, ktorá nie je osobitne upravená; zmluva však nesmie odporovať obsahu alebo účelu tohto zákona.

59. Nakoľko dohoda o vyplňovacom práve patrí medzi inominátne zmluvy, z Občianskeho zákonníka ani z iného právneho predpisu nevyplýva pre zmluvné strany povinnosť pod sankciou neplatnosti, aby mala dohoda o vyplňovacom práve konkrétne podstatné náležitosti a nejakú predpísanú formu. Je preto len na vôli a dohode zmluvných strán, akú bude mať formu. Z toho potom vyplýva, že dohoda o vyplňovacom práve môže byť uzavretá písomne, ústne, ale aj konkludentne. Uzavretie dohody o vyplňovacom práve ústne alebo konkludentne nie je zákonom vylúčené, resp. je v súlade so zákonom. Nemožno pritom vylúčiť ani uzatvorenie viacerých dohôd o vyplňovacom práve vzťahujúcich sa k jednej blankozmenke, pričom forma jednej dohody neurčuje formu inej dohody. Inými slovami, zákon nevyklučuje uzavretie viac dohôd o vyplňovacom práve v rôznych formách (písomne, ústne, konkludentne).

60. V predmetnom spore sa bez akýchkoľvek pochybností jedná o zabezpečovacie Blankozmenky, ktoré mali byť „dovyplnené“ podľa k nim prislúchajúcich Dohôd o vyplňovacom zmenkovom práve. Vystavenie predmetných Blankozmieniek bolo uskutočnené na základe Rámcovej zmluvy č. X uzavretej dňa 30. 10. 2007, Zmluvy o poskytovaní úverov č. X uzavretej dňa 18. 07. 2007 a Zmluvy poskytnutí bankovej záruky č. X uzavretej dňa 10. 11. 2009 (ďalej spoločne aj ako „Zmluvy“). Podstata zabezpečovacej funkcie zmenky, resp. blankozmenky, spočíva v tom, aby veriteľ v prípade, ak si dlžník riadne neplní svoje povinnosti zo záväzkového kauzálneho vzťahu, mal k dispozícii zdroj náhradného plnenia. Zabezpečovací charakter zmenky, resp. blankozmenky, deklaruje, že jej existencia a podstata sa viaže k právam a povinnostiam prameniaticim z kauzálneho (nezmenkového) vzťahu, ktoré má zabezpečovať. Z toho vyplýva, že zabezpečovacia zmenka, resp. blankozmenka, je určitým spôsobom spätá s iným záväzkovým kauzálnym vzťahom.

61. Ako už bolo uvedené vyššie, dohoda o vyplňovacom práve v sebe okrem samotného udelenia vyplňovacieho práva spravidla zakotvuje aj kto, kedy a akým spôsobom môže obsah blankozmenky doplniť. Pokiaľ však v dohode nie je obsah vyplňovacieho práva uvedený, nespôsobuje to neplatnosť dohody. V takom prípade musí byť vyplňovacie právo k blankozmenke realizované v súlade s obvyklým obsahom. Preto, ak sa jedná o vystavenie zabezpečovacej blankozmenky, je potrebné obvyklosť obsahu zmenky (t. j. vyplnenej blankozmenky) hľadať v zabezpečovanom vzťahu, čiže blankozmenka by mala byť vyplnená tak, aby jej obsah zodpovedal zabezpečovanej pohľadávke. Za týmto účelom sú v rámci obrany dlžníka proti zmenkovému platobnému rozkazu prípustné tzv. kauzálne námietky, ktoré vyplývajú z vzájomných vzťahov s majiteľom zmenky.

62. S prihliadnutím na uvedené dovolací súd konštatuje, že ak dohoda o vyplňovacom práve k blankozmenke neobsahuje dojednanie o spôsobe a podmienkach doplnenia niektorého chýbajúceho údajá, tak uvedené nie je rozhodujúce, nakoľko to nevyklučuje existenciu inej dohody (napr. konkludentnej alebo ústnej) o tom, že tento chýbajúci údaj má byť doplnený v súlade s obvyklým obsahom, tzn. v zmysle kauzálneho vzťahu.

63. Nakoľko dovolateľ v rámci položenej právnej otázky skonštatoval neurčitosť dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke v rozsahu vyplnenia zmenkovej sumy, ktorá podľa jeho názoru nespôsobuje absolútnu neplatnosť celej písomnej dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke, dovolací súd v tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 21. 08. 2013, sp. zn. 5MCdo/4/2011, podľa ktorého právny úkon môže byť

neplatný celý alebo sčasti tam, kde sa dôvod neplatnosti vzťahuje na celý právny úkon (dôvod neplatnosti sa týka jeho podstatnej zložky), je právny úkon neplatný v celom rozsahu. Tam však, kde sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, pričom ide o vadu právneho úkonu, ktorú je možno oddeliť od jeho ostatného obsahu, bude neplatná ex tunc len táto časť právneho úkonu (tomuto prístupu, ktorý inak zachováva ostatné časti zmluvy, je potrebné dávať podľa zásady favor negotii prednosť). Ak však vadu časti právneho úkonu nie je možno od jeho ostatného obsahu oddeliť, čo je potrebné vždy vyvodit' výkladom z prejavu vôle účastníkov právneho úkonu, z povahy právneho úkonu, príp. z okolností, za ktorých k nemu prišlo, ako i z účelu, ktorý konajúci právnym úkonom sledoval, bude neplatný celý právny úkon. Neoddeliteľnosť neplatnej časti právnej úkonu, (ktorá je chápaná v zmysle obsahovej a nie reálnej neoddeliteľnosti) preukazuje vždy ten, kto sa dovoľáva neplatnosti právneho úkonu v celom rozsahu. Čiastočnú neplatnosť zmluvy je nutné posudzovať v zmysle § 41 Občianskeho zákonníka rovnako, ako čiastočnú neplatnosť ktoréhokoľvek iného právneho úkonu.

64. Podľa ustanovenia § 41 Občianskeho zákonníka, ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu. Čiastočná neplatnosť právneho úkonu je možná len za podmienok, ktoré ustanovuje § 41 Obč. zák. Čiastočná neplatnosť sa však vylúči, ak sa dôvod neplatnosti týka podstatnej náležitosti (essentialia), v takomto prípade bude neplatným vždy právny úkon ako celok. Je nesporným, že zmluva o zabezpečení záväzku prevodom práva je zabezpečovacím záväzkom, čo vyplýva z jej akcesorickej povahy. (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. 04. 2011, sp. zn. 5Obdo/47/2010)

65. Dovolací súd považuje za potrebné poukázať aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 1. apríla 2015, sp. zn. I. ÚS 640/2014, z ktorého vyplýva, že prílišný právny formalizmus a prehnané nároky na formuláciu zmluvy nemožno z ústavnoprávneho hľadiska akceptovať, lebo evidentne zasahujú do zmluvnej slobody vyplývajúcej z princípu zmluvnej voľnosti (autonómie vôle) podľa čl. 2 ods. 3 ústavy. Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že jedným zo základných princípov výkladu zmlúv je prioritá výkladu, ktorý nevedie k neplatnosti zmluvy, pred takým výkladom, ktorý vedie k neplatnosti, ak do úvahy prichádzajú obidva výklady. Je tak vyjadrený a podporovaný princíp autonómie zmluvných strán, povaha súkromného práva a s ním spojená spoločenská a hospodárska funkcia zmluvy. Neplatnosť zmluvy má byť teda výnimkou, a nie zásadou. Taká prax, keď všeobecné súdy preferujú celkom opačnú tézu uprednostňujúcu výklad vedúci k neplatnosti zmluvy pred výkladom nezakladajúcim jej neplatnosť, preto nie je ústavne konformná a je v rozpore s princípmi právneho štátu vyplývajúcimi z čl. 1 ústavy (k tomu pozri I. ÚS 242/07, I. ÚS 243/07, IV. ÚS 340/2012). Ako ústavne nesúladne (porušujúce základné práva) ústavný súd hodnotí aj rozhodnutia všeobecných súdov, ktorými boli zákony a podzákonné úpravy (vrátane noriem týkajúcich sa výkladu alebo platnosti právneho úkonu) interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, napr. v dôsledku prílišného formalizmu (IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 1735/07, I. ÚS 26/2010).

66. S poukazom na vyslovené právne závery, dovolací súd konštatuje, že dovolateľ opodstatnene vytýkal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci, pretože rozhodnutie odvolacieho súdu, záviselo od vyriešenia právnej otázky, či neurčitost' dohody o rozsahu vyplnenia zmenkovej sumy v blankozmenke, vydannej na podklade kauzálneho vzťahu, spôsobuje absolútnu neplatnosť celej písomnej dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke, a tým aj neexistenciu

vyplňovacieho práva majiteľa blankozmenky vystavenej na základe takejto dohody o vyplňovacom práve. Týmto, dovolací súd vzhľadom na dovolanie dovolateľa odôvodnené podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., za dôvodné.

67. Dovolací súd s prihliadnutím na všetky špecifické okolnosti daného prípadu uvádza, že pokiaľ v písomnej dohode o vyplňovacom práve k blankozmenke nie je jednoznačne určený rozsah vyplnenia zmenkovej sumy, ale je v nej bez akýchkoľvek pochybností zakotvené udelenie vyplňovacieho práva majiteľovi blankozmenky, nespôsobuje to absolútnu neplatnosť celej dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke, a teda ani neexistenciu vyplňovacieho práva majiteľa blankozmenky vystavenej na základe takejto dohody o vyplňovacom práve. Neurčitosť písomnej dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke v rozsahu vyplnenia zmenkovej sumy zároveň nespôsobuje neexistenciu iných dohôd o vyplňovacom práve k tej istej blankozmenke uzavretých v inej forme (ústnej, konkludentnej), pričom vyplňovacie právo k blankozmenke musí byť realizované v súlade s obvyklým obsahom, a to s ohľadom na kauzálny záväzkový vzťah, na ktorého podklade bola blankozmenka (a to každá, v tomto konaní napadnutá blankozmenka) vystavená.

68. Najvyšší súd Slovenskej republiky, vzhľadom na dôvodnosť dovolania, napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil podľa ust. § 449 ods. 1 C. s. p. Pretože dôvody, pre ktoré bolo zrušené rozhodnutie odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozhodnutie súdu prvej inštancie a nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením odvolacieho súdu, najvyšší súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (ust. § 449 ods. 2 C. s. p.) a vec vrátil Okresnému súdu Košice I, ako súdu prvej inštancie, na ďalšie konanie (ust. § 450 C. s. p.).

69. Súd prvej inštancie a odvolací súd, sú právnym názorom dovolacieho súdu viazaní (§ 455 C. s. p.).

47.

ROZHODNUTIE

Požiadavke určítosti zmenkovej sumy ako podstatnej náležitosti cudzej zmenky podľa čl. I § 1 bod 2 zákona č. 191/1950 Sb. zákon zmenkový a šekový vystavenej do 31. decembra 2008 pôvodne ako blankozmenka nebráni, ak je zmenková suma vyjadrená v totožnej výške číselne aj slovne v mene euro, a to ani v prípade, ak je iba pri číselnom vyjadrení zmenkovej sumy na formulári zmenky používanom v čase jej vystavenia predtlačená mena „SKK“. V takom prípade nie je zmenka neplatná, keďže zmenková suma je vyjadrená určitým spôsobom v mene euro.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. mája 2019, sp. zn. 3Obdo/65/2017)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 7. júna 2016, č. k. 10CbZm/30/2014-174 žalobu žalobcu zamietol a uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ trovy konania vo výške 6 551,93 eur.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalovaní 1/ a 2/ podpísali žalobcom predloženú zmenku z 2. júla 2008 ako blankozmenku v postavení avalistov zmenkového dlžníka – obchodnej spoločnosti C. C., s. r. o. Na blankozmenke bola vyznačená mena „SKK“. Žalobca realizoval svoje právo na vyplnenie zmenky v čase, keď v Slovenskej republike už platila mena euro. Žalobca zmenku vyplnil tak, že v číselnej, i slovnej časti je zhodne uvedená suma 99 150,13, pričom v číselnej časti je zapísaný údaj o mene „EUR“, ale za týmto textom je ponechaný aj pôvodný údaj „SKK“. Okresný súd skonštatoval, že na zmenke bola predtlačená mena „SKK“ bez akýchkoľvek zásahov, pričom v kolónke pre vyjadrenie zmenkovej sumy slovom je uvedený zmenkový údaj s menou euro. Požiadavka určítosti zmenkovej sumy sa vzťahuje nielen na číselné alebo slovné vyjadrenie peňažnej sumy uvedenej na zmenke, ale rovnako aj na menu, v ktorej má byť zmenka zaplatená. V čase vystavenia zmenky bola jedinou platnou menou na území Slovenskej republiky mena „SKK“. Podľa čl. III § 9a ods. 2 zákona č. 191/1950 Sb. zákona zmenkového a šekového (ďalej len „zmenkový zákon“ alebo „ZZŠ“) možno odo dňa zavedenia eura v Slovenskej republike na zmenky a šeky, ktoré znejú na slovenskú menu, vyznačiť zmenu slovenskej meny na euro.

3. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že spôsob doplnenia chýbajúceho údaju zmenkovej sumy do blankozmenky mal za následok uvedenie dvoch mien pri zmenkovej sume vyjadrenej číslom, kedy pri rukou písanej sume je uvedená mena „EUR“ pri súčasnom zachovaní predtlačenej meny v podobe „SKK“. Na údaj predtlačенý na zmenke nemožno hľadieť ako na nenapísaný, pričom nemožno aplikovať ustanovenie čl. I § 6 ods. 1 ZZŠ, nakoľko zákonná fikcia sa viaže na rozdielne údaje zmenkovej sumy a nie je možné ju rozširovať na rozporný údaj o mene. Podstatou formálno-právnej abstraktnosti zmenkového záväzku je formálna nezávislosť zmenkového záväzku na všetkých všeobecnoprávných skutočnostiach a z obsahu zmenky musí pre akúkoľvek osobu byť zrejmé, kedy, komu, akú zmenkovú sumu a v akej mene má zmenkový dlžník plniť zmenkovému veriteľovi.

4. Ďalej okresný súd uviedol, že na základe uvedenia duplicitného údaju o mene na zmenke nie je možné ustáliť, na akú menu zmenková suma znie a kedy bola zmenková suma s údajom o mene do zmenky doplnená. Obidva údaje o mene sú na zmenke rovnako hodnotné a žiadnemu z nich nemožno dať prednosť a ani ho nemožno považovať za nenapísaný. Napriek tomu, že ustanovenie čl. III § 9a ods. 2 ZZŠ umožňovalo vyznačiť na zmenke zmenu slovenskej meny

na eurá, žalobca túto zmenu nevyznačil tak, aby zo zmenky jednoznačným spôsobom vyplývalo, ktorý text zmenky bol vystaviteľom zmenky podpísaný, prípadne následne doplnený. Zo zmenkového zákona nevyplýva pravidlo, podľa ktorého, ak nie je mena určená, jedná sa automaticky o menu miesta vystavenia alebo menu platobného miesta zmenky. Preto aj v prípade, ak by zmenka údaj o mene neobsahovala, jednalo by sa o neurčitý príkaz a zmenka by bola neplatná. Mena je tak esenciálnou súčasťou zmenky a pluralita meny požiadavke určitosti peňažnej sumy odporuje. Z predloženej zmenky vyplýva dátum jej vystavenia a dátum splatnosti zmenkovej sumy bez toho, aby z jej textu vyplývalo, kedy a akým spôsobom boli údaje doplnené. Zmenka tak obsahuje predtlačенú menu SKK a rukou uvedenú menu euro bez ďalších zrejmych súvislostí o tom, kedy boli údaje do zmenky zapísané, aby z obsahu zmenky bolo zjavné a určité, aká suma, v akej mene, prípadne akým kurzom bola do zmenkovej listiny uvedená.

5. Súd prvej inštancie skonštatoval, že ak žalobca nevyznačil na zmenke v súlade s ustanovením čl. III § 9a ods. 2 ZZŠ zmenu slovenskej koruny na eurá, sú na zmenke uvedené dve meny. Tento záver platí aj vtedy, ak mena SKK už nie je aktuálne platnou menou. Bolo totiž potrebné v súlade s platnou právnou úpravou vyznačiť zmenu meny spôsobom, ktorý nevzbudzuje pochybnosti o tom, ktorá mena má v čase doplnenia zmenkovej sumy platiť, napr. prečiarknutím meny SKK a uvedením doplnenej zmenkovej sumy v eurách. Z princípu prísnej formálnosti zmenky vyplýva aj prísny postup súdov pri posudzovaní platnosti zmenkovej listiny tak, aby obsah zmenky bol určitý, nevyvolávajúci akúkoľvek pochybnosť o právach a povinnostiach spojených s touto listinou. Opačný prístup by viedol k popretiu významu a podstaty zmenky ako cenného papiera. Pre výklad zmenkovej listiny je rozhodujúca samotná zmenková listina a iné okolnosti, na ktoré žalobca poukazoval, je možné zohľadniť len vtedy, pokiaľ by museli byť objektívne známe každej tretej osobe. Z dôvodu pluralitne uvedenej meny zmenkovej sumy posúdil súd prvej inštancie žalobcom predloženú zmenku ako neplatnú a žalobu ako nedôvodnú zamietol.

6. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 29. marca 2017, č. k. 13CoZm/24/2016-232 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania vo výške 753,20 eur.

7. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že jednou z obligatórnych náležitostí cudzej zmenky je v zmysle čl. I § 1 ZZŠ bezpodmienečný príkaz zaplatiť určitú peňažnú sumu. Druhou zložkou tejto obligatórnej náležitosti cudzej zmenky je vyjadrenie určitej peňažnej sumy, ktorá má byť na základe zmenky platená. Zmenkový peniaz musí byť vyjadrený vždy vo forme peňažného platobného záväzku, a to určením jeho sumy a meny, v ktorej sa má plnenie poskytnúť. V prípade určenia meny zákon neurčuje, na akú menu má zmenkový peniaz znietť, zmenka môže byť vystavená na akúkoľvek menu, musí však ísť o menu existujúcu. Ak vymedzenie zmenkového peniazu nie je zo zmenky jednoznačne zrejmé alebo ak sa jedná o údaj neurčitý, nedostatok tejto obligatórnej náležitosti spôsobuje neplatnosť zmenky ako takej. Z predloženej zmenky je zrejmé, že po doplnení o sumu peňažného záväzku vyjadrenú v mene euro zostal na zmenkovej listine nedotknutý pôvodne uvedený údaj „SKK“.

8. Krajský súd skonštatoval, že pri posudzovaní otázky vplyvu uvedenia dvoch mien peňažného záväzku na platnosť zmenky ako takej je potrebné vychádzať z charakteru samotnej zmenky ako abstraktného, voľne prevoditeľného cenného papiera. Pri hodnotení naplnenia náležitostí zmenky vyžadovaných zákonom je možné vychádzať výlučne z textu zmenkovej listiny. Preto dospel v zhode so súdom prvej inštancie k záveru, že na zmenke predloženej žalobcom absentuje údaj určitého vymedzenia peňažnej sumy, ktorá má byť na základe tejto zmenky platená. Na zmenke je síce uvedená suma peňažného záväzku tak číslom, ako aj slovom, avšak mena peňažného záväzku je uvedená rozporne s uvedením meny euro a zároveň ponechaním predtlačенého označenia meny „SKK“.

9. Zároveň krajský súd skonštatoval, že žalobca ako osoba oprávnená na doplnenie vystavenej blankozmenky jednoznačne nevyjadril menu peňažného záväzku v zmysle ustanovenia

čl. III § 9a ods. 2 ZZŠ tak, že by pôvodne predtlačená mena SKK bola z textu zmenkovej listiny vyškrtnutá. Postup, kedy žalobca do predtlačeneho formulára zmenky znejúceho na menu SKK doplnil sumu peňažného záväzku uvedenú v mene euro, nie je možné považovať za vyznačenie zmeny slovenskej meny na euro, ak určenie peňažného záväzku v SKK zostalo po doplnení zmenky žalobcom zachované. Preto nie je možné aplikovať ani poslednú vetu ustanovenia čl. III § 9a ods. 2 ZZŠ, podľa ktorej sa vyznačená zmena považuje za súčasť pôvodného textu zmenky, keďže zo strany žalobcu nedošlo k vyznačeniu slovenskej meny na eurá, ale na zmenke zostala uvedená aj pôvodná mena SKK. Žalobcovi nič nebránilo, aby v súlade s ustanovením čl. III § 9a ods. 2 ZZŠ na predloženej zmenke vyznačil zmenu slovenskej meny na eurá. Odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí stotožnil aj so záverom okresného súdu o nemožnosti aplikácie ustanovenia čl. I § 6 ods. 1 ZZŠ na rozporný údaj o mene, keďže zákonná fikcia podľa uvedeného ustanovenia sa viaže výlučne na rozpor medzi zmenkovou sumou uvedenou číselne a zmenkovou sumou vyjadrenou slovami.

10. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote dňa 5. júna 2017 žalobca dovolanie. Prípustnosť dovolania videl v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Dovolateľ žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

11. Žalobca namietal, že zmenka bola vystavená v období pred zavedením meny euro na území Slovenskej republiky s tým, že obsahovala predtlačенý údaj o mene nachádzajúci sa v časti určenej na dopísanie číselného vyjadrenia zmenkovej sumy, a to konkrétne údaj „SKK“, ktorá bola v čase vystavenia blankozmenky zákonným platidlom na území Slovenskej republiky. V čase, kedy bola blankozmenka doplnená na úplnú zmenku, žalobca musel zmenkovú sumu vyplniť na existujúci menu, t. j. na menu euro. Vyznačenie zmeny meny v súvislosti s prechodom na menu euro v Slovenskej republike nie je koncipované ako povinnosť, ale ako možnosť. Podľa dovolateľa zákon dáva bez ďalšieho možnosť vyznačiť na zmenke menu euro, čím sa táto zmena ako zákonom predpokladaný zásah do zmenky považuje za právne perfektnú. Táto zmena predstavuje súčasť pôvodného textu zmenky, pričom nemá žiadny vplyv na právne vzťahy súvisiace so zmenkou, a to ani na platnosť zmenky alebo na vznik, zmenu alebo zánik zodpovednosti za zaplatenie zmenkovej sumy po prepočte zo slovenskej meny na eurá. Pre vyznačenie zmeny meny na zmenke je postačujúce uvedenie zmenkovej sumy spoločne s menou EUR v číselnom a aj slovnom vyjadrení bez povinnosti iných zásahov do zmenky. Z tohto dôvodu nemôže obstať záver konajúcich súdov o rovnocennosti oboch mien. Priam v rozpore s právnou úpravou je záver, že žiadnemu z údajov meny nemožno dať prednosť, žiadny z nich nemožno opomenúť, alebo nemožno ho považovať za nenapísaný. Uvedené podľa dovolateľa vylučuje aj skutočnosť, že mena SKK už neexistuje a v prípade graficky rozdielneho uvedenia sumy s menou EUR oproti predtlačenej mene SKK pôjde o plnenie v mene EUR. Navyše ani samotný zákon nešpecifikuje spôsob, ako sa má zmena vyznačenia meny na zmenke vykonať.

12. Dovolateľ poukázal aj na znenie § 14 ods. 2 zákona č. 659/2007 Z. z. o zavedení meny euro v Slovenskej republike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zavedení meny euro“), podľa ktorého v prípade listinných cenných papierov neevidovaných v žiadnej evidencii a ani v registri cenných papierov stanovuje, že premena ich menovitej hodnoty zo slovenskej meny na eurá je účinná dňom vyznačenia menovitej hodnoty v eurách na príslušné listinné cenné papiere. Okamihom dopísania zmenkovej sumy v mene euro do blankozmenky tak došlo k vyznačeniu menovitej hodnoty v eurách a uvedeným okamihom došlo k završeniu vyznačenia premeny menovitej hodnoty z pôvodne predtlačenej slovenskej meny na eurá. Vyznačenie menovitej hodnoty v eurách, ku ktorému došlo dopísaním zmenkovej sumy na eurá, nemá žiadny vplyv na platnosť zmenky ako cenného papiera a ani na práva a povinnosti, ktoré sú s ním spojené. Žalobca svoju dovoláciu argumentáciu oprel aj o záver z rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 6. decembra 2012, sp. zn. 2CoZm/3/2012, v zmysle ktorého ak bola

na zmenke vyznačená suma v euromene, nebráni účinnosti zmenky ani to, že v číselnej časti sa naďalej zachoval údaj o slovenskej korune, pričom zmenka je dostatočne určitá.

13. Žalobca zároveň uviedol, že predtlačенý údaj o mene „SKK“ je uvedený iba pri číselnom vyjadrení zmenkovej sumy a pri slovnom vyjadrení je uvedená len mena euro a preto podľa žalobcu prichádzala do úvahy aj analogická aplikácia ustanovenia čl. I § 6 ods. 1 ZZŠ. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti je dovolateľ toho názoru, že doplnená zmenka nemohla vyvolať rozumné pochybnosti o výške a mene zmenkovej sumy, a to nielen z pohľadu osôb, ktoré majú vedomosť o okolnostiach, za ktorých bola zmenka vystavená, ale tiež vo všeobecnosti, teda z pohľadu kohokoľvek. Opačný záver konajúcich súdov je tak podľa žalobcu nesprávny a neprijateľný.

14. Dňa 6. júla 2017 podal žalobca elektronicky a zároveň aj písomne podaním na pošte doplnenie dovolania.

15. Podľa dovolateľa rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky spočívajúcej v posúdení platnosti zmenky pôvodne vystavenej ako blankozmenka bez uvedenia zmenkovej sumy a dátumu splatnosti zmenky, ktorá bola následne po zavedení meny euro v Slovenskej republike o tieto údaje doplnená, pričom pri číselnom vyjadrení zmenkovej sumy bol okrem dopísaného údaja o mene „EUR“ ponechaný aj pôvodne predtlačенý údaj o mene „SKK“. Predmetná právna otázka nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená, a to aj s poukazom na potrebu aplikácie čl. III § 9a ods. 2 ZZŠ a s poukazom na ustanovenie § 14 ods. 2 zákona o zavedení meny euro.

16. Zároveň uviedol, že zmenka je abstraktný cenný papier, ktorý v sebe zahŕňa právo samé osebe. Pokiaľ má zmenka všetky náležitosti, je platná. Bezpodmienečný príkaz zaplatiť určitú sumu je obligatórnou náležitosťou cudzej zmenky. V prípade jej absencie je zmenka neplatná. Z predloženej zmenky je zrejmé, že táto obsahuje konkrétnu zmenkovú sumu vyjadrenú totožne slovom aj číslom. Keďže k vyplneniu zmenkovej sumy znejúcej na euro došlo až po zavedení meny euro, žalobca postupoval v súlade s čl. III § 9a ods. 2 ZZŠ a z vyjadrenia zmenkovej sumy jednoznačne vyplýva, že zmenková suma mala byť vyjadrená v eurách. V čase vyplnenia zmenky bol žalobca povinný vyplniť blankozmenku v platnej mene a nie už v neexistujúcej mene. Dovolateľ zároveň dodal, že za číselným údajom sumy je mena v eurách uvedená na prvom mieste, ktorá bola celá dopísaná rukou, pričom údaj „SKK“ je na zmenke zjavne predtlačенý a v danom prípade naň treba hľadieť ako na nenapísaný.

17. Žalobca opätovne zvýraznil, že žiadny predpis neurčuje, ako sa má zmena meny na zmenke vyznačiť. Zo zmenky je zrejmé, že ručne doplnená zmenková suma tak pri slovnom, ako aj pri číselnom vyjadrení znie na menu euro, pričom pri číselnom vyjadrení je mena „EUR“ uvedená hneď za sumou 99 150,13 takým spôsobom, že nie je možné dospieť k záveru, že na zmenke je uvedený duplicitný údaj o mene uvedený v EUR a SKK pri číselnom vyjadrení zmenkovej sumy. Zo spôsobu vypísania zmenky je naopak zrejmé, že táto bola vyplnená v mene euro. Za správny preto nemožno označiť záver súdov o tom, že obidva údaje o mene pri číselnom vyjadrení zmenkovej sumy sú na zmenke rovnako hodnotné a žiadnemu z nich nemožno dať prednosť a ani ho nemožno považovať za nenapísaný.

18. Žalovaní 1/ a 2/ vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu z 15. augusta 2017 navrhli, aby dovolací súd dovolanie odmietol, alternatívne zamietol.

19. Vo svojom vyjadrení uviedli, že doplnenie dovolania žalobcu bolo doručené súdu prvej inštancie až po uplynutí lehoty na podanie dovolania, a preto na doplnenie právneho posúdenia veci, ktoré sa pokladá za nesprávne a uvedenie toho, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, sa nemá prihliadať a dovolanie by sa malo hodnotiť ako podané bez splnenia podmienok uvedených v ustanovení § 432 ods. 2 C. s. p.

20. Zároveň mali žalovaní 1/ a 2/ za to, že o právnej otázke uvedenej žalobcom v dovolaní rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) uznesením z 15. decembra 2015, sp. zn. 2MOBdo/2/2014 tak, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora odmietol. Žalovaní sú toho názoru, že pokiaľ by išlo o dôležité právne posúdenie veci, o ktorom by mal

dovolací súd opačný právny názor, tak by vo svojom uznesení vyjadril svoj nesúhlas s právnym posúdením súdu nižšej inštancie. Preto podľa ich názoru nie je splnená podmienka prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

21. Zmenka je abstraktný, prísne formálny a prevoditeľný cenný papier. Jednou z náležitostí zmenky je bezpodmienečný prísľub zaplatiť peňažnú sumu. Okrem vyjadrenia peňažnej sumy je potrebné vyjadriť i menu, v ktorej má byť zmenková suma zaplatená. Zmenková suma musí byť uvedená v platnej a existujúcej mene v čase jej vystavenia, pričom nemôže obsahovať rozporné údaje meny. Na zmenke bol zachovaný pôvodne predtlačенý údaj o mene „SKK“ a žalobca nedokázal hodnoverne preukázať, kedy bol údaj o mene euro do blankozmenky doplnený. Na zmenke sú zapísané dve rovnocenné meny, z ktorých ani jednej nemožno dať prednosť. Označenie meny je uvedené vždy slovami a číslami je vyjadrená len samotná suma. Žalobca úmyselne zamieňa pojem „suma“ a pojem „mena“, aby zdôvodnil svoj nesprávny výklad ustanovení zmenkového zákona. Pokiaľ zákonodarca v ustanovení čl. III § 9a ods. 2 ZZŠ uviedol slovo zmena, tak mal jednoznačne na mysli, že doterajšia hodnota uvedená v mene „SKK“ bude nahradená novou sumou v mene euro, pričom zmena sa uskutočňuje takým spôsobom, že doterajšie znenie bude zneplatnené.

22. Pluralita meny na zmenke podľa žalovaných odporuje požiadavke určitosti peňažnej sumy. Rovnako sa žalovaní nestotožnili s tvrdením žalobcu, že pokiaľ je rukou dopísaná iná mena, ako je mena predtlačенá vo formulári, tak je nepochybne platná mena dopísaná. Pokiaľ by žalobca konal s bežnou obozretnosťou, tak by hrubo vytlačенú skratku „SKK“ prečiarkol alebo iným spôsobom zneplatnil. Peňažná suma totiž vyžaduje, aby bola určitá a nepripúšťa, aby údaj meny bol vyjadrený pluralitne, teda súčasne v eurách a aj v slovenských korunách. Preto, aj keď je pri slovnom údají zmenkovej sumy uvedená len mena euro, dostala sa zmenka do vnútorného rozporu. Samotným dopísaním novej meny do zmenky ešte nedochádza k vyznačeniu zmeny meny. Na zmenke sa teda nachádzajú dva vzájomne si konkurujúce údaje o mene pri číselnom vyjadrení zmenkovej sumy. Ani jeden z týchto údajov nie je významnejší ako druhý, žiadny z nich nie je možné opomenúť, alebo ho považovať za nenapísaný a žiadny z nich nemá prednosť. Tieto dva údaje uvedené súčasne majú za následok vnútorný rozpor zmenky a spôsobujú jej neplatnosť.

23. Najvyšší súd ako súd dovolací [podľa § 35 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“)] po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.) bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

24. Dovolací súd vzhľadom na námietku žalovaných 1/ a /2 o oneskorenosti podania doplnenia dovolania uvádza, že rozsudok odvolacieho súdu bol žalobcovi doručený dňa 5. mája 2017. Dovolanie podal žalobca dňa 5. júna 2017 a doplnenie dovolania dňa 6. júla 2017. Lehota na podanie dovolania je podľa ustanovenia § 427 ods. 1 C. s. p. dvojmesačná, ktorá plynie od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu (t. j. dovolateľovi). Lehoty určené podľa mesiacov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojim označením zhoduje s dňom, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty (§ 121 ods. 3 C. s. p.). Zároveň platí, že ak koniec lehoty pripadne na sobotu alebo deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň (§ 121 ods. 4 C. s. p.). Posledný deň lehoty na podanie dovolania žalobcom pripadol na 5. júla 2017, ktorý je však dňom pracovného pokoja, preto v súlade s ustanovením § 121 ods. 4 C. s. p. bol posledný deň lehoty na podanie dovolania 6. júl 2017. Preto dovolací súd konštatuje, že žalobca podal doplnenie dovolania v lehote na podanie dovolania a predmetom dovolacieho prieskumu je tak nielen samotné dovolanie žalobcu, ale aj jeho doplnenie.

25. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná

rozdielne (písm. c/).

26. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

27. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

28. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., keďže rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

29. Uvedený dôvod prípustnosti dovolania predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je potrebné, aby ju ako najvyššia súdna autorita vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí).

30. V rozhodovanej veci je právnou otázkou, „či je platná zmenka, ktorá bola vystavená ako blankozmenka bez uvedenia zmenkovej sumy a dátumu splatnosti zmenky, a ktorá bola následne po zavedení meny euro v Slovenskej republike o tieto údaje doplnená, pričom v číselnom vyjadrení zmenkovej sumy bol okrem dopísaného údaja o mene ‚EUR‘ ponechaný aj pôvodne predtlačенý údaj o mene ‚SKK‘, a to aj s poukazom na potrebu aplikácie čl. III § 9a ods. 2 ZZŠ a s poukazom na ustanovenie § 14 ods. 2 zákona o zavedení meny euro“.

31. K námietke žalovaných 1/ a 2/ o neprípustnosti dovolania žalobcu z dôvodu, že predmetná právna otázka mala byť predmetom dovolacieho prieskumu najvyšším súdom v uznesení z 15. decembra 2015, sp. zn. 2MOBdo/2/2014, dovolací súd uvádza, že v predmetnej veci najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako procesne neprípustné, nakoľko žalobca, ktorý podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania, opomenul účinne hájiť svoje práva, ktoré mu zákon poskytol v podobe podania tzv. zmätočného dovolania, opomenutie ktorého nemohlo byť nahradené mimoriadnym dovolaním. Z uvedeného je zrejmé, že v stranami uvádzanej veci najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora výlučne z procesných dôvodov, v dôsledku čoho neposudzoval správnosť alebo nesprávnosť právnych záverov vyslovených v napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu.

32. Právna otázka nastolená dovolateľom v rozhodovanej veci tak nebola doposiaľ predmetom dovolacieho prieskumu, čím je splnená zákonná podmienka prípustnosti podaného dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

33. Pokiaľ ide o právnu otázku nastolenú dovolateľom, dovolací súd poukazuje na základný interpretačný princíp uplatňujúci sa pri výklade náležitostí zmenky, a to tzv. „*rigor cambialis*“ (zmenková prísnosť). Uvedený princíp sa prejavuje v tom, že súd má pri výklade textu zmenku postupovať formálne, nie však formalisticky.

34. Zároveň je nutné pri posudzovaní dovolateľom nastolenej právnej otázky prihliadať aj na ďalší z princípov zmenkového práva, a to „*quod non est in cambio non est in mundo*“, v zmysle ktorého pri výklade obsahu zmenkového záväzku možno vychádzať len zo zmenkovej listiny a nie je možné vziať do úvahy okolnosti, ktoré sa nedotýkajú priamo zmenky.

35. Jednou z obligatórnych náležitostí cudzej zmenky podľa čl. I § 1 bod 2 zmenkového zákona je bezpodmienečný príkaz zaplatiť určitú peňažnú sumu.

36. Nedostatok listiny v podobe absencie niektorej z obligatórnych náležitostí podľa čl. I § 1 ZZŠ sankcionuje zmenkový zákon v čl. 2 ods. 1 – okrem prípadov uvedených v odsekoch 2 až

4 predmetného ustanovenia – neplatnosťou cudzej zmenky.

37. Zároveň samotný zmenkový zákon v ustanovení čl. I § 6 upravuje dve výkladové pravidlá na zistenie obsahu zmenkovej listiny v časti zmenkovej sumy, v zmysle ktorých:

(I.) v prípade rozporu medzi číselným a slovným údajom je rozhodujúci slovný údaj a

(II.) v prípade uvedenia viacerých odlišných číselných údajov alebo viacerých odlišných slovných údajov je rozhodujúca najmenšia suma.

38. Pri riešení dovolateľom nastolenej otázky zároveň dovolací súd musí prihliadať na to, aby bol spor rozhodnutý spravodlivo, t. j. aby rozhodnutím súdu došlo k spravodlivému usporiadaniu vzťahov medzi stranami sporu (k tomu vid' aj čl. 2 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku).

39. Pokiaľ ide o doplnenie chýbajúcich údajov do zmenky v súlade s dohodou o vyplňovacom práve k zmenke platí, že zmenka sa doplnením chýbajúcich údajov stáva úplnou zmenkou s účinkami *ex tunc* ku dňu vystavenia zmenky (rovnako aj 5Obo/3/2008).

40. V prípadoch, kedy bola vystavená zmenka pôvodne ako blankozmenka do 31. decembra 2008 – kedy bola menou na území Slovenskej republiky Slovenská koruna – a na ktorých bola vo formulári zmenky predtlačaná mena ‚SKK‘ pri číselnom vyjadrení zmenkovej sumy, a ktoré boli doplnené až o zmenkovú sumu až po 1. januári 2009, však nemožno opomínať, že menou na území Slovenskej republiky bola mena euro.

41. Mena euro bola pritom platnou menou aspoň v jednom štáte aj pred 1. januárom 2009, preto môže zmenková suma na zmenke vystavenej na území Slovenskej republiky do 31. decembra 2008 znieť aj na menu euro.

42. Rovnako je pri posudzovaní obsahu zmenkovej listiny potrebné vychádzať z toho, akým spôsobom je zmenková suma uvedená na zmenke.

43. Pokiaľ je zmenková suma uvedená v rovnakej výške v mene euro tak v číselnom vyjadrení, ako aj v slovnom vyjadrení, a oddelene od tohto vyjadrenia zmenkovej sumy je pri jej číselnom vyjadrení ponechaný aj údaj o mene ‚SKK‘, nemožno automaticky dospieť k záveru, že by zmenková suma nebola vyjadrená určitým spôsobom.

44. Pre posúdenie obsahu zmenkovej listiny je nevyhnutné prihliadať aj na vnútornú štruktúru jej textu, pričom ak je v texte zmenkovej listiny uvedená totožná suma v mene euro, tak slovne, ako aj číselne, je nepochybné, že zmenková suma znie na menu euro, a že zmenková suma je vyjadrená určitým spôsobom. Na tomto závere nemení nič ani skutočnosť, že na zmenkovom formulári je pri číselnom vyjadrení zmenkovej sumy predtlačaná mena ‚SKK‘, ktorá bola v čase vystavenia zmenky zákonnou menou na území Slovenskej republiky.

45. Dovolací súd pri svojom rozhodovaní neopomína ani prechodné ustanovenie čl. III § 9a ods. 2 ZZŠ, v zmysle ktorého zmenky a šeky, ktoré znejú na slovenskú menu, sa odo dňa zavedenia eura v Slovenskej republike považujú za zmenky a šeky, ktoré znejú na eurá a sú splatné v eurách, a to v prepočte a so zaokrúhlením zmenkovej sumy alebo šekovej sumy zo slovenskej meny na eurá podľa konverzného kurzu a so zaokrúhlením na dve desatinné miesta na najbližší eurocent v súlade s pravidlami pre prechod zo slovenskej meny na euro, ktoré ustanovujú osobitné predpisy. Odo dňa zavedenia eura v Slovenskej republike možno na zmenky a šeky, ktoré znejú na slovenskú menu, vyznačiť zmenu slovenskej meny na eurá; ak je na zmenkách alebo šekoch uvedená zmenková suma alebo šeková suma, možno odo dňa zavedenia eura v Slovenskej republike vyznačiť na zmenky a šeky aj zmenu zmenkovej sumy a šekovej sumy zo slovenskej meny na eurá, a to v prepočte a so zaokrúhlením zmenkovej sumy alebo šekovej sumy podľa konverzného kurzu a so zaokrúhlením na dve desatinné miesta na najbližší eurocent v súlade s pravidlami pre prechod zo slovenskej meny na eurá, ktoré ustanovujú osobitné predpisy. Ak sa na zmenky a šeky, ktoré znejú na slovenskú menu, vyznačí zmena slovenskej meny na eurá alebo zmena zmenkovej sumy alebo šekovej sumy zo slovenskej meny na eurá v súlade s ustanovenými pravidlami pre prechod zo slovenskej meny na eurá, takto vyznačená zmena sa považuje za súčasť pôvodného textu zmenky alebo šeku, pričom to nemá nijaký vplyv na právne vzťahy súvisiace s príslušnou zmenkou alebo

šekom, a to ani na platnosť zmenky alebo šeku a na vznik, zmenu alebo zánik zodpovednosti za zaplatenie zmenkovej sumy alebo šekovej sumy po prepočte zo slovenskej meny na eurá.

46. V zmysle citovaného zákonného ustanovenia sa zmenky znejúce na slovenskú menu od 1. januára 2009 považujú za zmenky, ktoré znejú na eurá a sú splatné v eurách, a to v prepočte a so zaokrúhlením zmenkovej sumy zo slovenskej meny na eurá podľa konverzného kurzu so zaokrúhlením na dve desatinné miesta na najbližší eurocent. Citované ustanovenie zároveň umožnilo na zmenky, ktoré znejú na slovenskú menu, vyznačiť zmenu slovenskej meny (t. j. slovenskej koruny) na eurá, prípadne aj zmenu zmenkovej sumy zo slovenskej koruny na eurá. Uvedené zápisy na zmenke, t. j. vyznačenie zmeny meny zo slovenskej koruny na eurá a vyznačenie zmeny zmenkovej sumy zo slovenskej koruny na eurá sa považujú za súčasť pôvodného textu zmenky a nemajú vplyv na právne vzťahy medzi účastníkmi zmenkovo-právneho vzťahu, ich práva a povinnosti a ani na platnosť zmenky.

47. Predmetné prechodné ustanovenie však nebránilo tomu, aby v prípade, ak bola zmenka vystavená ako blankozmenka do 31. decembra 2008, bola po 1. januári 2009 doplnená o zmenkovú sumu priamo v mene euro bez ohľadu na skutočnosť, že zmenková listina mala podobu zmenkového formulára s predtlačenou menou ‚SKK‘ pri číselnom vyjadrení zmenkovej sumy.

48. Vychádzajúc z vyššie uvedeného a so zreteľom na dovolateľom vymedzenú právnu otázku dovolací súd konštatuje, že:

Požiadavke určitosti zmenkovej sumy ako podstatnej náležitosti cudzej zmenky podľa čl. I § 1 bod 2 ZZŠ vystavenej do 31. decembra 2008 pôvodne ako blankozmenka nebráni, ak je zmenková suma vyjadrená v totožnej výške číselne aj slovne v mene euro, a to ani v prípade, ak je iba pri číselnom vyjadrení zmenkovej sumy na formulári zmenky používanom v čase jej vystavenia predtlačená mena ‚SKK‘. V takom prípade nie je zmenka neplatná, keďže zmenková suma je vyjadrená určitým spôsobom v mene euro.

49. Vzhľadom na právne závery vyslovené vyššie dovolací súd konštatuje, že dovolateľ opodstatnene vytýkal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci. Krajský súd dospel k nesprávnemu právnomu záveru, že žalobcom predložená zmenka vystavená dňa 2. júla 2008 je neplatná z dôvodu, že sa pri číselnom vyjadrení zmenkovej sumy nachádzala predtlačená mena ‚SKK‘, hoci zmenková suma bola číselne a aj slovne vyjadrená v mene euro v rovnakej výške (99 150,13 EUR – v číselnom vyjadrení a deväťdesiatdeväťtisíc stopäťdesiat Euro a 13/100). Dovolací súd má za to, že predmetná skutočnosť nezakladá neplatnosť zmenky.

50. Záverom dovolací súd uvádza, že jeho pozornosti neušiel odkaz odvolacieho súdu pri formulovaní záveru o neplatnosti zmenky na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky (29Cdo/2352/2008, 29Cdo/427/2009 a 29Cdo/713/2011). Tieto rozhodnutia však na rozhodovanú vec neboli aplikovateľné pre odlišnosť právnych otázok, ktoré boli predmetom dovolacieho prieskumu, ako aj pre odlišnosti v skutkovom stave v predmetných konaniach v porovnaní so skutkovým stavom v rozhodovanej veci. Pre úplnosť dovolací súd uvádza nasledovné:

51. V rozhodnutí sp. zn. 29Cdo/2352/2008 bola predmetom posudzovania Najvyššieho súdu Českej republiky otázka, či sa jedná o rozporný údaj, ak je pri číselnom vyjadrení zmenkovej sumy uvedený údaj o mene ‚Kč‘ a pri slovnom vyjadrení je údaj o mene ‚korún‘, a dospel k záveru, že sa nejedná o rozporné údaje.

52. V rozhodnutí sp. zn. 29Cdo/427/2009 vyslovil Najvyšší súd Českej republiky právny záver, že *zmenka napísaná v českom jazyku obsahujúca pri údají o zmenkovej sumy označenie meny ‚swiss francs‘, je neplatná.*

53. V poslednom z uvedených rozhodnutí (t. j. v rozhodnutí vydanom v konaní vedenom pod sp. zn. 29Cdo/713/2011) bola predmetom konania otázka platnosti zmenky (so záverom o jej neplatnosti – pozn. dovolacieho súdu) v situácii, keď v číselnom vyjadrení zmenkovej sumy bola uvedená mena ‚Kčs‘ a v slovnom vyjadrení mena ‚Kč‘. Išlo teda o situáciu, kedy bola rozdielna mena uvedená v číselnom vyjadrení zmenkovej sumy v porovnaní s menou uvedenou v slovnom

vyjadrení zmenkovej sumy. Zároveň v predmetnej veci boli všetky zmenky – ktoré boli predmetom konania - vystavené po 7. februári 1993 (20. septembra 1993), teda v čase, keď mena ‚Kčs‘ nebola platnou menou v žiadnom štáte.

54. Vzhľadom na to, že dovolateľ zároveň dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení právnej otázky dovolacím súdom doposiaľ nevyriešenej (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), najvyšší súd žalobcom napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by vzhľadom na nesprávnosť (a predčasnosť) právneho záveru súdu prvej inštancie o neplatnosti žalobcom predloženej zmenky bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

55. V ďalšom konaní je súd prvej inštancie a odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

48.

ROZHODNUTIE

Požiadavke formálnej platnosti zmenky podľa čl. I § 75 bod 5 zák. č. 191/1950 Sb. zákona zmenkového a šekového vyhovuje aj taká vlastná zmenka, v ktorej je ako remitent uvedená len organizačná zložka existujúcej právnickej osoby alebo podnik zahraničnej osoby, prípadne organizačná zložka podniku zahraničnej osoby.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. júna 2019, sp. zn. 3Obdo/4/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom 5. septembra 2017, č. k. 38CbZm/1/2017-57 zamietol žalobu žalobcu o zaplatenie zmenkovej sumy 9 381,07 eur s príslušenstvom a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania vo výške 100%.

2. V odôvodnení rozhodnutia okresný súd uviedol, že žalobca predložil vlastnú zmenku vystavenú obchodnou spoločnosťou B. L., s. r. o., so sídlom N. M. n. V., IČO: X dňa 30. marca 2015 v N. M. n. V. Za predmetnú zmenku sa zaviazal vystaviteľ zaplatiť dňa 15. júna 2016 prvému majiteľovi zmenky U., a. s., pobočka zahraničnej banky, so sídlom B., sumu 10 023,69 eur. V ľavej časti zmenky je ako ručiteľ uvedený žalovaný spolu s jeho nečitateľným podpisom.

3. Súd prvej inštancie skonštatoval, že v zmenke označený jej prvý majiteľ má právnu formu podniku zahraničnej osoby (organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby), ktorý nemá samostatnú právnu subjektivitu. Organizačná zložka podniku zahraničnej osoby nemá postavenie právnickej osoby, a toto postavenie nezískava ani zápisom do Obchodného registra. Okresný súd poukázal na to, že zákon č. 191/1950 Sb. zákon zmenkový a šekový (ďalej len „zmenkový zákon“ alebo „ZZŠ“) nerieši aktívnu zmenkovú spôsobilosť, t. j. spôsobilosť nadobúdať práva zo zmenky. V ustanovení čl. III § 1 ZZŠ je výslovne upravená len pasívna zmenková spôsobilosť (spôsobilosť sa zmenkovo zaväzovať). Pre posúdenie aktívnej zmenkovej spôsobilosti sa použije právna úprava obsiahnutá v ustanovení § 7 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak ide o fyzické osoby, resp. v ustanovení § 18 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak ide o právnické osoby. Predpokladom nadobudnutia práv zo zmenky je právna subjektivita majiteľa zmenky, t. j. jeho spôsobilosť mať práva a povinnosti. Za platnú zmenku preto nemôže byť považovaná listina obsahujúca také označenie remitenta, z ktorého jednoznačne vyplýva, že osoba, ktorá je v tejto listine uvedená ako remitent, remitentom byť nemôže (napr. z dôvodu, že remitent nemá právnu subjektivitu).

4. Nakoľko osoba uvedená v žalobcom predloženej zmenke ako remitent, je subjektom bez právnej subjektivity, dospel okresný súd k záveru, že žalobca si uplatnil nárok z neplatnej zmenky. Z tohto dôvodu vyhlásenie avalistu na neplatnej zmenke – aj za predpokladu, že by bolo samo o sebe bezvadné – nemôže vyvolávať žiadne právne dôsledky. Na rozhodovanú vec nebolo možné podľa súdu prvej inštancie aplikovať ustanovenie § 32 ods. 2 ZZŠ, ktoré rieši otázku vplyvu neexistencie záväzku osoby, za ktorú sa aval zaručil, na vznik záväzku avalistu. Nedopadá však na situáciu, kedy subjekt označený na zmenke ako remitent je subjektom bez právnej subjektivity, ktorý nemôže nadobudnúť práva zo zmenky.

5. Záverom súd prvej inštancie skonštatoval, že žalobcovi práva zo zmenky vôbec nesvedčia, nakoľko na predloženej zmenke nie je označený ako jej prvý majiteľ a ani ako nadobúdateľ práv zo zmenky.

6. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 20. júna 2018, č. k. 13CoZm/1/2018-97 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

7. Odvolací súd uviedol, že sa v celom rozsahu stotožnil so závermi vyslovenými v preskúmanom rozsudku súdu prvej inštancie a v podrobnostiach naň odkázal. Vo vzťahu k odvolacím námietkam skonštatoval, že na zmenke označeným remitentom je subjekt U., a. s., pobočka zahraničnej banky, so sídlom B., pričom sa nestotožnil s argumentáciou odvolateľa, že označenie organizačnej zložky s údajmi výslovne viažucimi sa k organizačnej zložke ako remitenta uvedeného na zmenke nespôsobuje neplatnosť zmenky. Ak je remitentom zmenky organizačná zložka, ktorá nemá právnu subjektivitu, nemôže ísť o platnú zmenku. Organizačná zložka podniku zahraničnej osoby nemá postavenie právnickej osoby, t. j. nemá právnu subjektivitu, pričom odvolací súd poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax súdov a výslovne odkázal na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo 7. apríla 2011, sp. zn. 21Cdo/1027/2010 a na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ v príslušnom gramatickom tvare) z 31. augusta 2010, sp. zn. 4Obo/50/2010.

8. Podľa názoru odvolacieho súdu, pokiaľ je v zmenke označený remitent bez právnej subjektivity, nemôžu byť potom z takejto zmenky ani priznané práva takto označenému remitentovi bez právnej subjektivity, keďže nejde o spôsobilý subjekt, ktorý by mohol byť nositeľom práv zo zmenky. Remitent uvedený na zmenke nemá samostatnú právnu subjektivitu a práva uplatnené žalobcom zo zmenky nie sú právami, ktoré by zo zmenky ako majiteľovi zmenky patrili žalobcovi.

9. Pokiaľ ide o rozhodnutia Vrchního soudu v Prahe sp. zn. 5Cmo/40/1996 a 5Cmo/466/1995, na ktoré poukazoval žalobca, krajský súd skonštatoval, že tieto rozhodnutia nie je možné aplikovať na rozhodovanú vec, nakoľko v nich bola riešená otázka týkajúca sa neúplného označenia remitenta, ale remitenta, ktorý má právnu subjektivitu. Závery a zistenia plynúce z týchto rozhodnutí však nie sú totožné s rozhodovanou vecou, v ktorej je ako remitent uvedený subjekt, ktorý nemá právnu subjektivitu.

10. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dňa 11. septembra 2018 dovolanie, ktorým žiadal, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval dovolateľ z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“), nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré ešte neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené.

11. Podľa žalobcu v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ neboli riešené právne otázky, a to:

- „či je možné považovať zmenku, ktorá obsahuje nesprávny údaj o remitentovi, resp. ktorá obsahuje údaj o neexistujúcom remitentovi, prípadne remitentovi, ktorý nemá právnu subjektivitu, za neplatnú“ a

- „či je banka aktívne vecne legitimovaná v spore zo zmenky, ak je na zmenke ako remitent uvedená jej organizačná zložka (pobočka podniku zahraničnej osoby – zahraničnej banky).“

12. Vo vzťahu k prvej právnej otázke dovolateľ uviedol, že nespochybňuje tvrdenie, že organizačná zložka (pobočka zahraničnej banky) nemá právnu subjektivitu, avšak zastáva názor, že na základe označenia na zmenke je jej remitent zrejмый a súdy nižšej inštancie sa dopustili nesprávneho právneho posúdenia veci, ak dospeli k záveru o neplatnosti zmenky, na ktorej je ako remitent označená organizačná zložka právnickej osoby.

13. Podľa žalobcu nie je možné zmenku obsahujúcu nesprávny údaj o remitentovi, údaj o neexistujúcom remitentovi, prípadne remitentovi, ktorý nemá právnu subjektivitu, považovať za neplatnú. Označenie remitenta na zmenke slúži na označenie osoby, ktorá je oprávnená vykonávať práva zo zmenky, a ak by aj bolo označenie remitenta nesprávne, nespôsobuje to neplatnosť zmenky. Nesprávne, prípadne neúplné označenie remitenta môže mať vplyv len na posúdenie zmenkovej legitimácie, teda preukázania toho, či ten, kto vykonáva práva zo zmenky je totožnou osobou, ako osoba, ktorá je označená ako remitent na zmenke. Na podporu svojho tvrdenia poukázal dovolateľ na rozsudok najvyššieho súdu z 24. novembra 2011, sp. zn. 5Obo/45/2011, ako aj na rozhodnutia Vrchního soudu v Prahe sp. zn. 5Cmo/40/1996

a 5Cmo/466/1995.

14. K druhej právnej otázke nastolenej v dovolaní žalobca uviedol, že za remitenta je potrebné považovať žalobcu ako zahraničnú banku a nie pobočku zahraničnej banky na území Slovenskej republiky. Poukázal pritom na viaceré ustanovenia zákona o bankách. Zo skutočnosti, že zmenka je v držbe zahraničnej banky, ktorá má právnu subjektivitu, vyplýva aj jej nesporná aktívna vecná legitímácia v spore. Označenie organizačnej zložky na zmenke podľa dovolateľa preukazuje len skutočnosť, že zmenkový vzťah sa týka tejto organizačnej zložky.

15. Skutočnosť, že oprávneným zo zmenky je žalobca ako zahraničná banka, vyplýva aj z listinných dôkazov pripojených k žalobe, predovšetkým z dohody o vydaní a vyplnení blankozmenky, v ktorej je výslovne uvedené, že blankozmenka je vystavená v prospech veriteľa. Preto nemožno mať pochybnosti, že remitentom označeným na zmenke je žalobca ako zahraničná banka, pričom dodatok o pobočke zahraničnej banky len vyjadruje skutočnosť, že blankozmenka bola vystavená v súvislosti s činnosťou tejto pobočky.

16. Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

17. Najvyšší súd ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.) bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalobcu je dôvodný.

18. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

19. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

20. Právnou otázkou, ktorá je rozhodujúca pre splnenie zákonnej podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p., sa pritom rozumie tak otázka hmotnoprávna - ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine - ako aj otázka procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení (k tomu viď aj 3Cdo/158/2017).

21. Dovolací súd konštatuje, že pre jeho rozhodnutie vo veci je relevantné posúdenie len prvej dovolateľom označenej otázky týkajúcej sa (ne)platnosti zmenky, otázka posúdenia vecnej legitímácie by bola vzhľadom na záver súdov nižšej inštancie o neplatnosti zmenky predčasná, a to aj napriek tomu, že konajúce súdy sa po vyslovení záveru o neplatnosti zmenky vyjadrovali aj k otázke vecnej legitímácie žalobcu v spore. Zároveň dovolací súd uvádza, že argumentácia dovolateľa vo vzťahu k nim nastolenej druhej otázke celkom nezodpovedá tomu, ako sa má dovolací dôvod podľa § 432 C. s. p. vymedziť, a taktiež nezodpovedá ani skutkovému stavu ustálenému súdmi nižšej inštancie, ktorým je dovolací súd viazaný (k tomu viď ustanovenie § 442 C. s. p.).

22. Záver o splnení procesných podmienok, za ktorých je možné dovolacie konanie uskutočniť, vrátane posúdenia prípustnosti dovolania, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu. Prípustnosť dovolania je pritom nutné posudzovať ku dňu podania tohto mimoriadneho opravného prostriedku (a nie až ku dňu rozhodovania odvolacieho súdu o ňom).

23. Pokiaľ ide o prvú dovolateľom nastolenú otázku, jedná sa o právnu otázku, ako to predpokladá judikatúra najvyššieho súdu, ktorá sa týka výkladu a aplikácie ustanovenia čl. I § 75 zmenkového zákona, vyriešenie predmetnej právnej otázky bolo rozhodujúce pre rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň dovolací dôvod bol vymedzený v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p. Prípustnosť dovolania je v tejto časti daná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., nakoľko ku dňu podania dovolania žalobcu nebola ním nastolená otázka v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu riešená. Rozhodnutie najvyššieho súdu, na ktoré vo svojom dovolaní žalobca poukazoval (5Obo/45/2011), nie je rozhodnutím vydaným v dovolacom konaní, ale jedná sa o rozhodnutie odvolacieho súdu (t. j. o rozhodnutie vydané vo veci, kedy súdom prvej inštancie bol krajský súd a najvyšší súd bol súdom odvolacím), odklon od ktorého pri riešení právnej otázky nie je relevantný z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., avšak odklon od takéhoto rozhodnutia nevylučuje prípustnosť dovolania podľa písm. b/ predmetného zákonného ustanovenia.

24. Podľa čl. I § 75 zmenkového zákona, vlastná zmenka obsahuje

- označenie, že ide o zmenku, pojaté do vlastného textu listiny a vyjadrené v jazyku, v ktorom je táto listina spísaná,
- bezpodmienečný sľub zaplatiť peňažnú sumu,
- údaj sročnosti,
- údaj miesta, kde sa má platiť,
- meno toho, komu alebo na rad koho sa má platiť,
- dátum a miesto vystavenia zmenky a
- podpis vystaviteľa.

25. Zároveň však dovolací súd konštatuje, že otázka platnosti zmenky v nadväznosti na nesprávne alebo neúplné označenie remitenta na zmenke bola v čase po podaní dovolania žalobcu v predmetnej veci predmetom meritórneho dovolacieho prieskumu v rozsudku najvyššieho súdu z 18. septembra 2018, sp. zn. 3Obo/4/2018 (publikovanom aj v časopise Zo súdnej praxe 1/2019 pod č. 5/2019). V predmetnom rozsudku dovolací súd v relevantnej časti odôvodnenia uviedol, že:

Pokiaľ ide o samotnú právnu otázku je potrebné poukázať na základný interpretačný princíp uplatňujúci sa pri výklade náležitosti zmenky, a to tzv. rigor combialis (zmenková prísnosť), pričom pre samotnú zmenku platí, že nie pri všetkých obligatórnych náležitostiach zmenky nie je rovnaká a teda pri niektorých náležitostiach sa uplatňuje menej striktné a naopak pri iných náležitostiach zmenky sa posudzuje prísnejšie.

Jednou z obligatórnych náležitostí podľa čl. I § 1 bod 6 zmenkového zákona v prípade cudzej zmenky, resp. podľa čl. I § 75 bod 5 zmenkového zákona v prípade vlastnej zmenky je označenie prvého majiteľa (t. j. remitenta). Označenie remitenta na zmenke je jednou z tých náležitostí, ktorá sa pri princípe zmenkovej prísnosti posudzuje menej striktné z hľadiska formálnej platnosti zmenky.

Označenie remitenta na zmenke je zásadou legitimácie jej prvého majiteľa pre výkon práv zo zmenky. Majiteľom sa remitent stane až v okamihu, kedy zmenku riadne získa do svojej držby. Remitent, ako osoba vyznačená vystaviteľom na zmenke, nemusí byť určený celkom presne svojím občianskym, obchodným alebo iným menom, mal by však byť označený tak, ako sa stane majiteľom zmenky a toto označenie ho skutočne legitimovalo. Z tohto pohľadu nemusí remitent byť osobou reálne existujúcou, avšak neexistujúci remitent sa nemôže stať majiteľom zmenky a ani znej vykonávať práva (k tomu aj Kovařík Z., Zákon směnečný a šekový, 4. vydanie, C.H.BECK Praha 2005, s. 16).

Označenie remitenta nemusí byť celkom presné, avšak z údajov na zmenke musí byť zřejmé, komu alebo na koho rad má byť platené (rozsudok Vrchního soudu v Prahe zo dňa 17. septembra 1996, sp. zn. 5Cmo/63/1995).

K platnosti zmenky z hľadiska čl. I § 75 bod 5 zmenkového zákona postačuje, ak je nejaký, hoci neexistujúci remitent na vlastnej zmenke označený. Čo najpresnejšie označenie remitenta na zmenke je významné nie z hľadiska platnosti zmenky, ale preto, aby bola daná legitimácia toho,

kto práva zo zmenky uplatňuje (uznesenie Vrchného soudu v Prahe zo dňa 27. mája 1997, sp. zn. 5Cmo/40/1996).

S poukazom na uvedené dovolací konštatuje, že pre platnosť zmenky sa vyžaduje, aby bol v nej uvedený remitent (čl. I § 1 bod 6 zmenkového zákona pri cudzej zmenke, resp. čl. I § 75 bod 5 zmenkového zákona pri vlastnej zmenke).

Ak je na zmenke uvedený remitent je zmenka platná bez ohľadu na to, či je označenie remitenta nesprávne, nepresné alebo neúplné.

Nepresné označenie remitenta (napr. uvedením obchodného mena remitenta, ktoré v čase vystavenia zmenky nebolo jeho obchodným menom zapísaným v obchodnom registri) na zmenke nevytvára vnútornú neurčitost' zmenky majúcu za následok neplatnosť zmenky, pre ktorú by nebolo možné plnenie zo zmenky v súdnom konaní priznať.

Nesprávny, nepresný alebo neurčitý údaj na zmenke v označení remitenta môže mať za následok nedostatok jeho legitimácie pri výkone práv zo zmenky, ale nemá vplyv na platnosť zmenky.

26. Citované závery sú plne aplikovateľné aj v posudzovanej veci na rozhodnutie o dovolaní žalobcu.

27. Z predmetných judikatórnych záverov totiž jednoznačne vyplýva, že na to, aby bola určitá listina považovaná za platnú zmenku, musí obsahovať označenie jej remitenta (akéhokoľvek). Za platnú zmenku sa pritom považuje aj taká zmenka, na ktorej je označenie remitenta nepresné, neúplné, prípadne ak je ako remitent uvedený neexistujúci subjekt. V zmysle uvedených kritérií je potrebné za platnú zmenku považovať aj zmenku, na ktorej je ako remitent uvedená organizačná zložka určitej právnickej osoby.

28. Osobitne k skutočnosti, že v predmetnej veci bolo „sporným“ uvedenie organizačnej zložky (podniku zahraničnej osoby) ako remitenta na vlastnej zmenke, možno podporne poukázať na judikát č. R 13/2002 (ktorý doposiaľ nebol prekonaný neskorším publikovaným rozhodnutím – pozn. dovolacieho súdu), ktorého prvá právna veta znie nasledovne: „zo skutočnosti, že v zmluve je ako účastník zmluvy označená organizačná zložka existujúcej právnickej osoby (obchodnej spoločnosti), nemožno dospieť k záveru, že ju uzavrela organizačná zložka vo svojom mene a nie v mene právnickej osoby, ktorej je zložkou.“

29. Zohľadňujúc uvedené tak nemožno automaticky skonštatovať, že majiteľom zmenky je v nej uvedená organizačná zložka právnickej osoby a nie právnická osoba, ktorej organizačná zložka je uvedená v texte zmenky. Táto skutočnosť sa však týka vecnej legitimácie osoby, ktorá v súdnom konaní uplatňuje práva zo zmenky, a nie platnosti zmenky. Je tak na osobe, ktorá práva zo zmenky uplatňuje, aby hodnoverným spôsobom preukázala, že je skutočným nositeľom práva inkorporovaného v zmenke.

30. S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že:

I. Obligatórnou náležitostí vlastnej zmenky je podľa čl. I § 75 bod 5 zmenkového zákona uvedenie jej remitenta (prvého majiteľa zmenky).

II. Požiadavke formálnej platnosti zmenky podľa označeného zákonného ustanovenia vyhovuje aj taká vlastná zmenka, v ktorej je ako remitent uvedená len organizačná zložka existujúcej právnickej osoby (alebo podnik zahraničnej osoby, prípadne organizačná zložka podniku zahraničnej osoby).

III. Uvedenie organizačnej zložky právnickej osoby ako remitenta na zmenke môže mať za následok nedostatok legitimácie právnickej osoby, ktorá je zriaďovateľom organizačnej zložky, pri výkone práv zo zmenky. Osoba, ktorá uplatňuje v súdnom konaní právo z takejto zmenky, musí hodnoverne preukázať, že je skutočným nositeľom uplatneného práva.

31. Dovolací súd vzhľadom na právne závery vyslovené vyššie konštatuje, že odvolací súd (a aj súd prvej inštancie) vec nesprávne právne posúdil, ak dospel k záveru o neplatnosti žalobcom predloženej zmenky z dôvodu, že remitentom zmenky bola len organizačná zložka žalobcu. Zmenka musí z hľadiska náležitostí podľa čl. I § 1 bod 6 zmenkového zákona v prípade cudzej zmenky, resp.

podľa čl. I § 75 bod 5 zmenkového zákona v prípade vlastnej zmenky obsahovať označenie remitenta. Pre posúdenie platnosti zmenky je potom irelevantné, či takéto označenie je presné, správne alebo úplné, alebo či takto označený remitent je existujúcim, prípadne neexistujúcim subjektom (a to vrátane uvedenia organizačnej zložky právnickej osoby). Zmenka, na ktorej je ako remitent uvedená organizačná zložka právnickej osoby, je platnou zmenkou, nakoľko z formálneho hľadiska obsahuje zákonom vyžadovanú náležitosť podľa čl. I § 1 bod 6 zmenkového zákona v prípade cudzej zmenky, resp. podľa čl. I § 75 bod 5 zmenkového zákona v prípade vlastnej zmenky, ktorou je uvedenie jej prvého majiteľa.

32. Záverom však považuje dovolací súd za potrebné poukázať na skutočnosť, že nie rozhodnutia, na ktoré odkazoval v súdnom spore žalobca, ale rozhodnutia, na ktoré odkázal odvolací súd vo svojom rozsudku, neboli aplikovateľné na rozhodovanú vec.

33. V rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky zo 7. apríla 2011, sp. zn. 21Cdo/1027/2010 bola riešená procesná spôsobilosť organizačnej zložky zahraničnej právnickej osoby, a teda či takéto organizačná zložka môže vystupovať samostatne ako strana v súdnom spore. V uvedenom rozhodnutí však nebola riešená jej spôsobilosť v hmotnom práve, resp. koho sa jej hmotnoprávne úkony týkajú, alebo aké to vyvoláva právne následky.

34. Uznesením najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho z 31. augusta 2010, sp. zn. 4Obo/50/2010 bolo potvrdené uznesenie o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie, nie však otázka „zmenkovej spôsobilosti organizačnej zložky právnickej osoby“, ako mylne uviedol krajský súd v dovolaní napadnutom rozsudku. Tá bola v uvedenej veci posudzovaná v rozsudku najvyššieho súdu z 30. júla 2009, sp. zn. 1Obo/48/2008, z ktorého vyplýva že v zmenke bol označený remitent spôsobom, že tam bolo uvedené obchodné meno právnickej osoby (žalobcu), s dodatkom označujúcim názov jej odštepného závodu (t. j. jej organizačnú zložku), pričom vyslovil záver, že zmenka nie je neplatná, resp. že by nebola daná aktívna legitímácia žalobcu na vymáhanie zmenkovej sumy. Čiže vo veci, na ktorú odkázal vo svojom rozhodnutí krajský súd (síce v inom ako ním uvedenom rozhodnutí), vyslovil najvyšší súd opačný právny názor, ako zaujali v rozhodovanej veci súd prvej inštancie a odvolací súd.

35. Vzhľadom na to, že dovolateľ zároveň dôvodne namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení právnej otázky dovolacím súdom ku dňu podania dovolania nevyriešenej (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), najvyšší súd žalobcom napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by vzhľadom na nesprávnosť (a predčasnosť) právneho záveru súdu prvej inštancie o neplatnosti žalobcom predloženej zmenky bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

36. V ďalšom konaní sú súd prvej inštancie a odvolací súd viazaní právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

49.

ROZHODNUTIE

- I. **Žaloba na zaplatenie zmluvnej pokuty v zmysle § 11 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov nemôže byť predmetom prejednávania a rozhodnutia akéhokoľvek súdu prvej inštancie. Ustanovenie § 74a zákona č. 7/2005 Z. z. ako zákona lex specialis upravuje expressis verbis nielen spôsob uplatnenia zmluvnej pokuty, ale aj príslušnosť súdu, ktorý má o takejto žalobe rozhodnúť. Týmto súdom je v zmysle § 24 ods. 1 Civilného sporového poriadku v spojení s § 74a zákona č. 7/2005 Z. z. súd, ktorý vyhlásil konkurz na majetok úpadcu a rozhoduje v predmetnej konkurznej veci.**
- II. **Súdom príslušným na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu o zmluvnej pokute (§ 11 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z.), vydanému v konaní podľa § 24 ods. 1 Civilného sporového poriadku, je krajský súd v zmysle § 24 ods. 2 písm. a/ alebo písm. b/ alebo písm. c/ citovaného ustanovenia.**

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. mája 2019, sp. zn. 1Ndob/5/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Krajský súd v Banskej Bystrici podľa ust. § 43 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) postúpil spor Krajskému súdu v Žiline ako súdu príslušnému na konanie a rozhodovanie o odvolaní, podanom proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 9NcKR/1/2018-94 z 27. novembra 2018. V odôvodnení uviedol, že Okresný súd Žilina predložil spor na rozhodnutie o podanom odvolaní Krajskému súdu v Banskej Bystrici, ktorý zistil, že v danom prípade nejde o konkurzné alebo reštrukturalizačné konanie, teda nie je daná funkčná príslušnosť Krajského súdu v Banskej Bystrici podľa ustanovenia § 24 ods. 2 CSP. Ide o spor vyvolaný konkurzom, kedy na konanie je funkčne príslušný súd, v obvode ktorého rozhodoval súd prvej inštancie, teda funkčne príslušným súdom je Krajský súd v Žiline.

2. Krajský súd v Žiline s postúpením sporu nesúhlasil a súdny spis podľa ust. § 43 ods. 2 CSP predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o funkčnej príslušnosti. Uviedol, že predmetom sporu pred Okresným súdom Žilina je žaloba správcu konkurznej podstaty v postavení žalobcu proti likvidátorovi úpadcu v postavení žalovaného, na zaplatenie pokuty v zmysle ust. § 11 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ZKR“) za porušenie povinnosti likvidátora podať včas návrh na vyhlásenie konkurzu. Predmetom žaloby je rozhodovanie o právach a povinnostiach vyplývajúcich zo ZKR, a nie spor v zmysle ust. § 20 písm. d/ CSP vyvolaný osobitnou povahou konkurzného konania a ani spor s týmto konkurzným konaním súvisiaci. Uvedenému nepriamo nasvedčuje aj Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské sudy, v zmysle ktorej sa žaloby v sporoch vyvolaných konkurzom a reštrukturalizáciou, ako aj v sporoch súvisiacich s konkurzom a reštrukturalizáciou, zapisujú o súdneho registra „Cbi“, pričom na rozdiel od týchto sporov, sa spor o žalobe, týkajúcej sa

uplatnenia zodpovednosti za oneskorené podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu, zapisuje do osobitného registra „NcKR“, do ktorého (okrem návrhu na vyhlásenie konkurzu a na povolenie reštrukturalizácie) sa zapisujú aj ďalšie podania, ktoré sa vzťahujú na konania podľa ZKR. Na rozhodnutie o odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Žilina je preto funkčne príslušným Krajský súd v Banskej Bystrici v zmysle ust. § 24 ods. 2 CSP, pretože sa nejedná o spor vyvolaný konkurzom, resp. s ním súvisiaci.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „nadriadený súd“ alebo „NS SR“) ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Žiline a Krajskému súdu v Banskej Bystrici, podľa ustanovenia § 43 ods. 2 CSP prejednal spor o príslušnosť a dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Žiline s postúpením mu sporu Krajským súdom v Banskej Bystrici je dôvodný.

4. Podľa ustanovenia § 20 písm. d) CSP (upravujúceho výlučnú miestnu príslušnosť súdu) namiesto všeobecného súdu žalovaného je na konanie príslušný výlučne súd, na ktorom prebieha konkurzné konanie alebo reštrukturalizačné konanie, ak ide o spor vyvolaný osobitnou povahou týchto konaní, okrem sporov o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

5. Podľa ustanovenia § 24 ods. 1 CSP (upravujúceho kauzálnu príslušnosť na konkurzné a reštrukturalizačné konanie), na konkurzné konanie a reštrukturalizačné konanie sú príslušné a) Okresný súd Bratislava I pre obvod Krajského súdu v Bratislave, b) Okresný súd Trnava pre obvod Krajského súdu v Trnave, c) Okresný súd Trenčín pre obvod Krajského súdu v Trenčíne, d) Okresný súd Nitra pre obvod Krajského súdu v Nitre, e) **Okresný súd Žilina pre obvod Krajského súdu v Žiline**, f) Okresný súd Banská Bystrica pre obvod Krajského súdu v Banskej Bystrici, g) Okresný súd Prešov pre obvod Krajského súdu v Prešove, h) Okresný súd Košice I pre obvod Krajského súdu v Košiciach.

6. Podľa odseku 2 vyššie citovaného ustanovenia, na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa odseku 1 **je príslušný a) Krajský súd v Bratislave pre obvody súdov uvedených v odseku 1 písm. a) až d); b) Krajský súd v Banskej Bystrici pre obvody súdov uvedených v odseku 1 písm. e) a f); c) Krajský súd v Košiciach pre obvody súdov uvedených v odseku 1 písm. g/ a h/.**

7. Podľa ustanovenia § 40 CSP, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania.

8. Podľa ustanovenia § 43 ods. 1 CSP, ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená.

9. Podľa odseku 2 vyššie citovaného ustanovenia, ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

10. Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 ZKR v znení účinnom od 1. januára 2016, dlžník v predĺžení je povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu do 30 dní, odkedy sa dozvedel, alebo sa pri zachovaní odbornej starostlivosti mohol dozvedieť o svojom predĺžení. Túto povinnosť v mene dlžníka má rovnako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu dlžníka, **likvidátor dlžníka** a zákonný zástupca dlžníka. Platí, že pre prípad porušenia povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu včas, sa medzi spoločnosťou s ručením obmedzením, jednoduchou spoločnosťou na akcie alebo akciovou spoločnosťou a osobou povinnou podať návrh na vyhlásenie konkurzu v jej mene, dojednala zmluvná pokuta vo výške rovnakej ako je polovica najnižšej

hodnoty základného imania pre akciovú spoločnosť. Vzniku tohto nároku nebráni, ak je dlžník právnym nástupcom spoločnosti, ktorá bola zrušená bez likvidácie. Dohoda medzi spoločnosťou s ručením obmedzeným, jednoduchou spoločnosťou na akcie alebo akciovou spoločnosťou a osobou povinnou podať návrh na vyhlásenie konkurzu v jej mene, ktorá vylučuje alebo obmedzuje vznik nároku na zmluvnú pokutu, je zakázaná; spoločenská zmluva ani stanovy nemôžu obmedziť, alebo vylúčiť vznik nároku na jej zaplatenie. Spoločnosť sa nemôže nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty vzdať alebo uzatvoriť ohľadom tohto nároku dohodu o urovnaní; nepripúšťa sa započítanie, ani iný spôsob vyrovnania. Vznik nároku na zmluvnú pokutu sa nedotýka oprávnenia požadovať náhradu škody presahujúcu zmluvnú pokutu.

11. Podľa ustanovenia § 74a ods. 1 ZKR, správca vyzve osoby pri ktorých má za to, že im vznikla povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu podľa § 11 ods. 2, vrátane osôb určených veriteľským výborom, aby túto povinnosť v prospech všeobecnej podstaty splnili alebo preukázali, že im nevznikla alebo osvedčili, že sa jej zbavili.

12. Podľa odseku 2 vyššie citovaného ustanovenia, ak vyzvaná osoba v určenej lehote, nie kratšej ako 15 dní, povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu v prospech všeobecnej podstaty nesplní alebo nepreukáže, že jej táto povinnosť nevznikla alebo neosvedčí, že sa jej zbavila, správca uplatní nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty **žalobou na súde, ktorý vyhlásil konkurz. Vo veci koná a rozhoduje samosudca, ktorý koná a rozhoduje v konkurznej veci úpadcu;** vo veci samej rozhodne rozsudkom.

13. Novelou zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov, účinnou od 1. januára 2016, bol (okrem iného) zavedený nový právny inštitút – zodpovednosť povinných osôb za nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu včas. ZKR ako lex specialis v ustanovení § 11 ods. 2 upravuje zákonnú domnienku dojednania zmluvnej pokuty medzi spoločnosťou a osobou povinnou podať návrh na vyhlásenie konkurzu v jej mene, pričom uplatnenie uvedenej sankcie je upravené v ust. § 74a ods. 1 a 2 ZKR takým spôsobom, že správca konkurznej podstaty najskôr vyzve osoby, pri ktorých má za to, že im vznikla povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu podľa ust. § 11 ods. 2 ZKR, aby túto povinnosť v prospech všeobecnej podstaty splnili alebo preukázali, že im nevznikla alebo osvedčili, že sa jej zbavili. Následne v prípade, ak povinná osoba si v určenej lehote (nie kratšej ako 15 dní) povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu v prospech všeobecnej podstaty nesplní alebo nepreukáže, že jej táto povinnosť nevznikla alebo neosvedčí, že sa jej zbavila, správca je povinný uplatniť nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty v zmysle ust. 11 ods. 2 ZKR na súde, ktorý vyhlásil konkurz. V spore o takejto žalobe koná a rozhoduje rozsudkom samosudca, ktorý koná a rozhoduje v konkurznej veci úpadcu (ust. § 74a ods. 2 ZKR v znení účinnom od 1. januára 2016).

14. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že kauzálne príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie sporu o zaplatenie zmluvnej pokuty v zmysle ust. § 11 ods. 2 v spojení s ust. § 74a ods. 2 ZKR pre obvod Krajského súdu v Žiline je Okresný súd Žilina (sídлом úpadcu sú Krasňany, nachádzajúce sa v obvode Krajského súdu Žilina), ktorý ako kauzálne príslušný súd na konkurzné konanie v zmysle ust. § 24 ods. 1 písm. e/ CSP v predmetnom spore aj rozhodol rozsudkom č. k. 9NcKR/1/2018-94 z 27. novembra 2018. Zaplatenie zmluvnej pokuty v zmysle ust. § 11 ods. 2 ZKR je osobitným právnym inštitútom, ktorý je upravený v lex specialis č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, ktorý expressis verbis v ust. § 74a upravuje spôsob uplatnenia zmluvnej pokuty, ako aj príslušnosť súdu, ktorý má o žalobe na zaplatenie zmluvnej pokuty rozhodnúť (súd, ktorý vyhlásil konkurz na majetok úpadcu) a preto spor na zaplatenie zmluvnej

pokuty podľa ust. § 11 ods. 2 ZKR má svoj pôvod v konkurznom konaní, bez ktorého by vôbec nemohol existovať. Nejedná sa o spor, ktorý by mohol existovať nezávisle od konkurzného konania. Rovnako ani žaloba o zaplatenie zmluvnej pokuty v zmysle ust. § 11 ods. 2 ZKR nemôže byť predmetom prejednávania a rozhodnutia akéhokoľvek súdu prvej inštancie, ale len konkurzného súdu, ktorý koná a rozhoduje v konkrétnej konkurznej veci úpadcu a ktorým v posudzovanom prípade v zmysle ust. § 74a ods. 2 ZKR a ust. § 24 ods. 1 písm. e/ CSP je Okresný súd Žilina, ktorý uznesením č. k. 3K/6/2017-130 zo 6. októbra 2017, uverejnenom v Obchodnom vestníku č. 195/2017 dňa 12. októbra 2017, vyhlásil konkurz na majetok úpadcu M., s. r. o. v likvidácii, so sídlom K., IČO: X. V predmetnej konkurznej veci koná a rozhoduje konkurzný sudca JUDr. Jaroslav Macek, ktorý o žalobe na zaplatenie zmluvnej pokuty aj rozhodol rozsudkom č. k. 9NcKR/1/2018-94 z 27. novembra 2018.

15. V posudzovanom prípade sa spor týka určenia funkčnej príslušnosti, ktorú je súd povinný ex offio skúmať počas celého konania. Keďže ide o **spor** o zaplatenie zmluvnej pokuty v zmysle ust. § 11 ods. 2 ZKR v spojení s ust. § 74a ZKR, **ktorý vyplýva z konkurzného konania**, ktoré je vedené Okresným súdom Žilina (ako súdom konkurzným) na majetok úpadcu M., s. r. o. v likvidácii, so sídlom v K., na prejednanie ktorého je v prvej inštancii kauzálny príslušný Okresný súd Žilina, ktorý je súdom príslušným na konkurzné a reštrukturalizačné konanie pre obvod Krajského súdu v Žiline v zmysle ust. § 24 ods. 1 písm. e) CSP, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd spoločne nadriadený pre Krajský súd v Žiline a Krajský súd v Banskej Bystrici, po preskúmaní sporu dospel k záveru, že funkčne príslušným súdom na prejednanie odvolania podaného proti rozsudku Okresného súdu Žilina z 27. novembra 2018 je v zmysle ustanovenia § 24 ods. 2 písm. b/ CSP Krajský súd v Banskej Bystrici, pretože z citovaného ustanovenia vyplýva, že na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa odseku 1 je príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici pre obvody súdov uvedených v odseku 1 písm. e/, f/ (t. j. Okresného súdu Žilina pre obvod Krajského súdu v Žiline a Okresného súdu Banská Bystrica pre obvod Krajského súdu v Banskej Bystrici).

16. Na základe vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky uzaviera, že nesúhlas Krajského súdu v Žiline s postúpením mu sporu Krajským súdom Banskej Bystrici je dôvodný, pretože v posudzovanom prípade je funkčne príslušným súdom na rozhodnutie o odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Žilina v zmysle ustanovenia § 24 ods. 2 písm. b/ CSP Krajský súd v Banskej Bystrici.

50.

ROZHODNUTIE

- I. Daňové záložné právo, zriadené v daňovom konaní ako výsledok činnosti správcu dane pri zabezpečení daňového nedoplatku (§ 71 ods. 1 zákona č. 511/1992 Z. z. v znení do 31. augusta 2007) v dôsledku vyhlásenia konkurzu nezaniká a je zabezpečovacím právom podľa § 8 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov.**
- II. Správca dane s takýmto daňovým záložným právom ako veriteľ má právo na oddelené uspokojenie v konkurze a má sa na neho prihliadať ako na zabezpečeného veriteľa.**

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. januára 2019, sp. zn. 1Obdo/34/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 2Cbi/2/2013-162 z 27. októbra 2016 uložil žalovanému povinnosť vylúčiť z oddelenej podstaty zabezpečeného veriteľa S. k., a. s. nehnuteľnosti špecifikované vo výroku rozsudku ako parcelu C-KN X – zastavané plochy a nádvoría o výmere 384 m² a stavbu – rodinný dom na S. ulici, orientačné č. X, súp. č. X, zapísaný na C-KN parcele č. X, v obidvoch prípadoch v podiele zapísanom pod B2 V. D. vo výške ½. Súčasne priznal žalobkyni náhradu konania vo výške 100%.

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie, riadiac sa právnym názorom vysloveným Krajským súdom v Prešove ako súdom odvolacím, v zrušujúcom uznesení č. k. 3CoKR/2/2015-125 zo 7. júla 2016, ktorým je súd prvej inštancie podľa § 391 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) viazaný, posúdil zánik záložného práva zriadeného v daňovom konaní podľa zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov analogicky podľa ustanovení o zániku exekučného záložného práva. Vyslovil názor, že keďže podľa § 8 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ZKR“) exekučné záložné právo nemá pre účely ZKR charakter zabezpečovacieho práva, nakoľko podľa § 48 ZKR sa exekúcia vyhlásením konkurzu zo zákona zastavuje, nemožno ani záložné právo zriadené podľa zákona č. 511/1992 Zb. považovať za zabezpečovacie právo v zmysle ZKR. So zreteľom na uvedené ďalej konštatoval, že zastavenie exekúcie má zo zákona bezprostredné dôsledky aj na v exekučnom konaní zriadené exekučné právo (obdobne aj v daňovom konaní), ktoré stráca po zastavení exekučného konania svoje zákonné opodstatnenie a v ďalšom konaní sa nevykonáva. keďže vyhlásením konkurzu došlo k zastaveniu exekučného konania, na základe ktorého bolo zriadené exekučné záložné právo v prospech žalobcu, súčasne došlo aj k zániku exekučného záložného práva. Vzhľadom na to, v čase podania prihlášok veriteľov do konkurzu, pohľadávka veriteľa S., a. s. (pôvodne pohľadávka S. – D.) už nemohla byť zabezpečená týmto záložným právom. Ustanovenie § 8 ZKR obsahuje výpočet zabezpečovacích práv, ktoré majú základ v hmotnom práve a preto sa veriteľ – S. k., a. s. po vyhlásení konkurzu nestal zabezpečeným veriteľom na základe záložného práva zriadeného podľa zákona č. 511/1992 Zb., teda podľa procesného predpisu.

V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie ďalej uviedol, že po uplynutí troch rokov od zrušenia bezpodielového spoluvlastníctva manželov, teda od vyhlásenia konkurzu, došlo k zákonnému vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov, v zmysle ktorého prešlo vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam na žalobkyňu v pomere $\frac{1}{2}$ a vyhlásením konkurzu na majetok úpadcu Ing. A. D. zaniklo záložné právo na nehnuteľnosti zriadené na základe rozhodnutia č. X zo dňa 5. decembra 2006. Vychádzajúc z uvedeného súd prvej inštancie uzavrel, že sú splnené zákonné podmienky na vylúčenie predmetných nehnuteľností z oddelenej podstaty zabezpečeného veriteľa S., a. s. S poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1 CSP súd priznal v konaní úspešnej žalobkyňi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% s tým, že o výške trov bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej podľa § 262 ods. 2 CSP.

3. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 3CoKR/1/2017-198 z 25. októbra 2017 rozsudok Okresného súdu v Prešove č. k. 2Cbi/2/2013-162 z 27. októbra 2016 ako vecne správny potvrdil a s poukazom na ustanovenie § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP v konaní úspešnej žalobkyňi priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% s tým, že o výške trov rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

4. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku poukázal na to, že súd prvej inštancie sa riadil právnym názorom odvolacieho súdu, vysloveným v zrušujúcom uznesení č. k. 3CoKR/2/2015-125 zo 7. júla 2016. Vyslovil názor, že § 50 ZKR upravuje zabezpečovacie inštitúty, ktoré dávajú pohľadávkam charakter pohľadávok s právom na oddelené uspokojenie. Zdôraznil však, že ide o konkrétne vecno-právne zabezpečovacie prostriedky, presne definované a upravené v hmotnoprávnom predpise. Opätovne poukázal na názor vyslovený Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej aj „NS SR“) v rozhodnutí sp. zn. 1Obo/61/2010, podľa ktorého je zriadenie exekučného záložného práva k nehnuteľnostiam vo vlastníctve povinného inštitút realizovaný v rámci exekučného konania, ide teda o procesný zabezpečovací inštitút. Tento inštitút nie je možné používať mimo exekučného konania. Ďalej poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Obdo/22/2012, v ktorom súd dospel k záveru, že zastavením exekúcie v dôsledku vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu dochádza k zániku záložného práva. O správnosti tohto záveru svedčí aj ustanovenie § 167 ods. 3 Exekučného poriadku, ukladajúce súdnemu exekútorovi povinnosť oznámiť do 7 dní od zastavenia exekúcie príslušnému okresnému úradu zrušenie exekučného záložného práva. Odvolací súd poukázal na úmysel zákonodarcu, ktorý sledoval pri výpočte zabezpečovacích práv v ustanovení § 8 ZKR, ktorý smeroval len k hmotnoprávnym zabezpečovacím prostriedkom s konštatovaním, že z oprávneného sa po vyhlásení konkurzu cez exekučné záložné právo nestáva zabezpečený veriteľ. Zotrval na názore vyslovenom už v zrušujúcom uznesení č. k. 3CoKR/2/2015-125 zo 7. júla 2016, že uvedené dôsledky platia aj v prípade rozhodnutia o zriadení záložného práva daňovým úradom podľa zákona č. 511/1992 Zb., a to napriek tomu, že daňové záložné právo je osobitným inštitútom, ktorý má svoje miesto počas vykonávania daňovej kontroly a ide o inštitút odlišný od exekučného daňového práva alebo akéhokoľvek exekučného záložného práva a vyhlásenie konkurzu má aj v prípade daňového záložného práva rovnaké účinky ako v prípade exekučného záložného práva. Odvolací súd porovnal obidve záložné práva a dospel k záveru, že záložné daňové právo je svojou podstatou slabšie právo, nakoľko bolo nariadené počas daňovej kontroly a má zabezpečovať len možnú pohľadávku štátu voči daňovníkovi na daniach, pričom v čase jeho nariadenia ani nie je bezpečne preukázané, že takáto pohľadávka vznikne. V súvislosti s poukazom žalovaného na rozsudok Krajského súdu v Prešove

sp. zn. 3S/72/2013 z 3. júla 2014, ktorý podľa žalovaného nasvedčuje správnosti jeho tvrdení, odvolací súd uviedol, že pre rozhodnutie v prejednávanej veci nie je uvedené rozhodnutie podstatné, nakoľko ide o rozhodnutie staršieho dáta a nie je vylúčený vývoj právnych názorov a rozhodovacej činnosti tohto súdu. Odvolací súd sa nestotožnil ani s námietkou žalovaného o potrebe prihliadať pri posudzovaní daňového záložného práva aj na nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 s odôvodnením, že nariadenie a ani rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-195/15 zo dňa 26. októbra 2016, na ktorý sa tiež žalovaný odvolával, sa nevzťahujú na prejednanú vec, nakoľko predmetný spor nemá cezhraničné dôsledky, a preto je ho potrebné posudzovať výslovne podľa vnútroštátneho práva.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) v zákonnej lehote dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Dovolanie odôvodnil tým, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Za majúcu zásadný právny význam považoval otázku, či daňové záložné právo, zriadené v procese základného daňového konania na zabezpečenie pohľadávky správcu dane, v čase pred vyhlásením konkurzu má vecno-právny alebo procesno-právny charakter, či v dôsledku účinkov začatia konkurzného konania zostáva pohľadávka správcu dane týmto záložným právom zabezpečená a v dôsledku tohto zabezpečenia poskytuje správcovi dane právo na oddelené uspokojenie a ďalej či je rozdiel v charaktere záložného práva (vecno-právnom alebo procesno-právnom), pokiaľ dôjde k zriadeniu daňového záložného práva v procese daňovej kontroly resp. daňového konania (§ 1a písm. d/ zák. č. 511/1992 Zb., štvrtá časť zákona č. 563/2009 Z. z.) alebo až v procese daňového exekučného konania (siedma časť zákona č. 511/1992 Zb.; štvrtá hlava štvrtej časti zákona č. 563/2009 Z. z.). Dovolateľ uviedol, že mu nie sú známe rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré by sa venovali účinkom daňového záložného práva v insolvenčnom konaní. Za nesprávny označil právny záver obidvoch súdov, že záložné právo správcu dane zriadené v procese základného daňového konania, ktoré má podľa názoru dovolateľa charakter vecno-právny, je totožné so záložným právom, ktoré je zriadené v procese exekučného konania, ktoré má nepochybne charakter procesno-právny. Vecno-právny charakter záložného práva správcu dane podľa názoru dovolateľa vyplýva z ustanovení § 151a, § 151b, § 151e zákona č. 40/64 Zb. Občiansky zákonník, § 1a, § 71, § 75 zákona č. 511/1992 Zb. a § 8 a § 47 ZKR a správnosť tohto názoru potvrdzujú aj závery vyjadrené v rozhodnutiach senátov totožného odvolacieho súdu, ako aj rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-195/15, pričom takýto záver možno vyvodit' aj z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 109/2015 zo dňa 4. marca 2015.

6. K dovolaniu žalovaného zaslala písomné vyjadrenie žalobkyňa navrhujúc, aby dovolací súd dovolanie žalovaného ako neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol, prípadne ho ako nedôvodné podľa § 448 CSP zamietol. Žalobkyňa uviedla, že nie je pravdivé tvrdenie žalovaného, že právna otázka, od ktorej záviselo rozhodnutie súdu, nebola ešte v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Odvolací súd v zrušujúcom uznesení presne poukázal na rozhodovacia prax, vzťahujúcu sa presne na túto vec, a na základe rozhodnutia citovaného v odôvodnení uznesenia vec zrušil a vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Pokiaľ dovolateľ poukazoval na ďalšie rozhodnutia zdôraznila, že ide o rozhodnutia správnych senátov.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací podľa ustanovenia § 35 CSP (ďalej

aj „dovolačím súdom“ alebo „najvyšším súdom“), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok je prípustný a aj dôvodný.

8. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

9. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

10. Podľa § 432 ods. 1 CSP, dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

11. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

12. Dovolateľ prípustnosť dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku hmotnoprávnu alebo procesnoprávnu (nie skutkovú), na vyriešení ktorej spočívalo napadnuté rozhodnutie. Právna otázka musí byť označená v dovolaní spôsobom jasným, určitým a zrozumiteľným. Podľa tvrdenia dovolateľa, nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená otázka, či daňové záložné právo zriadené v procese základného daňového konania na zabezpečenie pohľadávky správcu dane v čase pred vyhlásením konkurzu (obdobne insolvenčného konania), má vecno-právny charakter alebo procesno-právny charakter a či v dôsledku účinkov začatia konkurzného (insolvenčného) konania zostáva pohľadávka správcu dane týmto záložným právom zabezpečená a v dôsledku tohto zabezpečenia poskytuje správcovi dane právo na oddelené uspokojenie. Dovolateľ za potrebné ďalej považoval zodpovedať aj otázku, či je rozdiel v charaktere záložného práva (vecno-právnom alebo procesno-právnom), pokiaľ dôjde k zriadeniu daňového záložného práva v procese daňovej kontroly resp. daňového konania (§ 1a písm. d/ zák. č. 511/1992 Zb.; štvrtá časť zákona č. 563/2009 Z. z.) alebo aj v procese daňového exekučného konania (siedma časť zákona č. 511/1992 Zb.; štvrtá hlava štvrtá časť zákona č. 563/2009 Z. z.). Žalovaný takto náležite konkretizoval právnu otázku – podľa jeho názoru - neriešenú dovolacím súdom. Úlohou odvolacieho súdu bolo preto potrebné posúdiť, či ide o otázku, ktorú dovolací súd doposiaľ ešte neriešil. Dovolací súd v tomto smere uvádza, že „ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu“ je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax, vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, doposiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine

Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (vid'. rozhodnutie č. 71, publikované v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 8/2018. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky nie sú známe žiadne rozhodnutia alebo stanoviská NS SR ako súdu dovolacieho, ktoré by dovolateľom vymedzenú právnu otázku v minulosti vyriešili. Dovolací súd preto konštatuje, že ohľadom žalovaným namietanej právnej otázky, resp. právnych otázok nedošlo k vytvoreniu a ustáleniu jeho rozhodovacej praxe. Námietku žalobkyne, že právna otázka, od ktorej záviselo rozhodnutie súdu, bola už v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, dovolací súd nepovažoval za dôvodnú, nakoľko rozhodnutia, na ktoré žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu poukazovala, neboli jednak všetky vydané NS SR ako súdom dovolacím a jednak sa netýkali daňového záložného práva. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a v situácii, na ktorú sa vzťahuje toto ustanovenie, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného je v danom prípade procesne prípustné.

13. Následne preto dovolací súd skúmal, či je podané dovolanie dôvodné, t. j. či je ním skutočne napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením sa pritom rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav, ku ktorej dochádza vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Z obsahu dovolaním napadnutého rozsudku vyplýva, že odvolací súd potvrdil rozsudok, ktorým súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť vylúčiť z oddelenej podstaty zabezpečeného veriteľa S. k., a. s. nehnuteľnosti špecifikované vo výroku rozsudku s odôvodnením, že vyhlásenie konkurzu má aj v prípade daňového záložného práva rovnaké účinky, ako v prípade exekučného záložného práva. Odvolací súd poukázal na závery už skôr vyslovené NS SR v rozhodnutiach sp. zn. 1Obo/61/2010 a sp. zn. 5Obdo/22/2012, podľa ktorých zriadenie exekučného záložného práva k nehnuteľnosti je inštitút exekučného práva, nie je možné ho použiť mimo exekučného konania a ide o procesný zabezpečovací inštitút. Veriteľ potom, ako jeho pohľadávka nebola uspokojená v rámci exekučného konania, nestáva sa oddeleným veriteľom v konkurznom konaní len na základe zriadenia exekučného záložného práva k nehnuteľnosti, lebo ide o procesný zabezpečovací inštitút, ktorý bol viazaný na exekúciu a jej zastavením zanikol.

14. Podľa § 1a (Základné pojmy) zákona č. 511/1992 Zb., sa na účely tohto zákona rozumie podľa písmena c/ správou daní evidencia a registrácia daňových subjektov a ich vyhľadávanie, overovanie podkladov potrebných na správne a úplné zistenie dane, daňové konanie, daňová kontrola, evidovanie daní a preddavkov vrátane vysporiadania daňových preplatkov a daňových nedoplatkov, daňové exekučné konanie a ďalšie činnosti správcu dane a iných orgánov^{1a)} podľa tohto zákona alebo osobitných zákonov,¹⁾ podľa písmena d/ daňovým konaním konanie, v ktorom sa rozhoduje o právach a povinnostiach daňových subjektov, a podľa písmena h/ daňovým exekučným konaním konanie, v ktorom správca dane z úradnej moci vymáha daňový nedoplatok, peňažné plnenie uložené rozhodnutím, exekučné náklady a hotové výdavky (§ 90).

15. Podľa § 71 ods. 1 zákona č. 511/1992 Z. z. v znení účinnom do 31. augusta 2007, správca dane môže rozhodnúť o zabezpečení daňového nedoplatku zriadením záložného práva k predmetu záložného práva vo vlastníctve daňového dlžníka. Záložné právo nemožno zriadiť k ortopedickým

pomôckam a kompenzačným pomôckam vrátane osobného automobilu ťažko zdravotne postihnutej osoby. Záložné právo k pohľadávke je účinné voči poddlžníkovi, ak je poddlžník o tom písomne vyzoomený. Rozhodnutie o zabezpečení daňového nedoplatku zriadením záložného práva k zálohu daňového dlžníka alebo poddlžníka sa doručí daňovému dlžníkovi alebo poddlžníkovi, ktorý sa proti tomuto rozhodnutiu môže v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia odvolať. Odvolanie nemá odkladný účinok. Na vznik záložného práva sa vyžaduje zápis alebo registrácia rozhodnutia o zabezpečení daňového nedoplatku zriadením záložného práva k zálohu daňového dlžníka alebo poddlžníka s vyznačením jeho vykonateľnosti podľa osobitného predpisu. ^{13h})

16. Podľa § 71 ods. 4 vyššie citovaného zákona, záložné právo podľa odseku 1 možno zriadiť aj na zabezpečenie istej daňovej pohľadávky, ktorá vznikne v budúcnosti, ak je odôvodnená obava, že nesplaatná alebo nevyrubená daň nebude uhradená.

17. Podľa § 71 ods. 10 vyššie citovaného zákona, ustanovenia osobitného predpisu o záložnom práve 13b) sa použijú, ak tento zákon neustanovuje inak.

18. Podľa § 75 ods. 1 vyššie citovaného zákona, daňové exekučné konanie začína správca dane na podklade exekučného titulu vydaním rozhodnutia o začatí daňového exekučného konania. Dňom vydania rozhodnutia o začatí daňového exekučného konania správcom dane je toto rozhodnutie právoplatné a nemožno proti nemu podať opravné prostriedky.

19. Podľa § 75 ods. 4 vyššie citovaného zákona, v prípade, že na majetok daňového dlžníka vzniklo zákonné záložné právo správcu dane (§ 71) pred vydaním rozhodnutia o začatí daňového exekučného konania, nedoručuje sa rozhodnutie o začatí daňového exekučného konania osobe evidujúcej takýto majetok daňového dlžníka; tejto osobe správca dane oznámí, ktorý deň sa začalo daňové exekučné konanie. Rovnako správca dane postupuje aj pri oznamovaní o začatí daňového exekučného konania záložným veriteľom, ktorí sú pred ním v poradí rozhodujúcom na uspokojenie záložných práv. Rozhodnutie o začatí daňového exekučného konania sa nedoručuje osobe, u ktorej má daňový dlžník nárok na mzdu alebo plat, alebo niektorý z príjmov uvedených v § 82h ods. 1. V týchto prípadoch rozhodnutie o začatí daňového exekučného konania neobsahuje údaje uvedené v odseku 2 písm. f) a g).

20. Osobitným predpisom na ktorý odkazuje § 71 zákona č. 511/1992 Zb. (poznámka ^{13h}) sa rozumie Občiansky zákonník - druhá časť – Vecné práva, tretia hlava – Práva k cudzím veciam – Záložné právo.

21. Podľa § 151e ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), záložné právo k nehnuteľnostiam, k bytovým a nebytovým priestorom vzniká zápisom v katastri nehnuteľností, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

22. Podľa § 151e ods. 4 záložné právo, ktoré sa zapisuje do katastra nehnuteľností podľa odseku 2 alebo ktoré vzniká registráciou v osobitnom registri podľa odseku 3 (ďalej len „registrácia v osobitnom registri“), nepodlieha registrácii v registri záložných práv podľa tohto zákona.

23. Podľa § 8 ZKR, zabezpečovacím právom sa na účely tohto zákona rozumie záložné právo, zádržné právo, zabezpečovací prevod práva a zabezpečovací prevod pohľadávky vrátane iných práv, ktoré majú podobný obsah a účinky. Pohľadávka zabezpečená zabezpečovacím právom sa na účely tohto zákona považuje do výšky jej zabezpečenia za zabezpečenú pohľadávku.

24. Podľa § 47 ods. 2 ZKR v znení do 31. decembra 2011, vyhlásením konkurzu sa neprerušuje daňové konanie, colné konanie, konanie o výživnom pre maloleté deti, ani trestné konanie, pričom v trestnom konaní nemožno rozhodnúť o náhrade škody; tým nie sú dotknuté ustanovenia § 48.

25. Medzi účastníkmi nebola sporná žiadna z rozhodných skutkových okolností. Sporné je to, či prihlásená pohľadávka je zabezpečená zabezpečovacím právom v zmysle § 8 ZKR. Je nepochybné, že žalovaný mal ku dňu vyhlásenia konkurzu svoje pohľadávky zabezpečené daňovým záložným právom v zmysle § 71 ods. 1 zákona č. 511/1992 Zb. v znení účinnom do 31. augusta 2007. Rozhodujúcou otázkou v preskúmvanej právnej veci je posúdenie právnej povahy daňového záložného práva, a to či daňové záložné právo je spôsobilé založiť oprávnenému postavenie zabezpečeného veriteľa v konkurze a reštrukturalizácii. V zmysle § 71 ods. 10 zákona č. 511/1992 Zb. sa na záložné právo správcu dane podporne použijú aj ustanovenia Občianskeho zákonníka. Na vznik záložného práva podľa zákona č. 511/1992 Zb. sa nevyžaduje začatie daňového exekučného konania a zriadenie záložného práva nie je súčasťou daňového exekučného konania. Svedčí o tom systémové zaradenie záložného práva do šiestej časti tohto zákona - Platenie daní, pričom daňové exekučné konanie je zaradené do siedmej časti zákona – Daňové exekučné konanie. Daňové záložné právo a exekučné záložné právo nie sú účinkami podobné. Exekučné záložné právo je súčasťou exekučného konania, ktoré začína dňom doručenia návrhu na vykonanie exekúcie exekútorovi, pričom musí ísť o vykonateľnú pohľadávku. Daňové záložné právo podľa § 71 ods. 4 a ods. 10 zákona č. 511/1992 Zb. môže zabezpečovať existujúcu daňovú pohľadávku a istú daňovú pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti, zabezpečuje teda aj nevykonateľné pohľadávky mimo exekučného konania. Stret konkurzného a exekučného konania je v § 48 ZKR riešený tak, že exekučné konanie sa zastavuje. Exekučné záložné právo, zriadené podľa § 167 zák. č. 233/1995 Z. z. (Exekučný poriadok) na základe exekučného príkazu, je výlučne procesným zabezpečovacím inštitútom pre potreby exekučného konania. Po zastavení exekučného konania podľa § 167 ods. 3 Exekučného poriadku je exekútor poverený vykonaním exekúcie povinný do 7 dní od zastavenia exekúcie oznámiť príslušnému okresnému úradu (katastrálnemu odboru) zrušenie exekučného záložného práva. Následne zrušené exekučné záložné právo nemôže mať vplyv na poradie záložných práv v konkurze a nie je zabezpečovacím právom v zmysle § 8 ZKR. Daňové záložné právo správcu dane vyhlásením konkurzu nezaniká, nie je úkonom daňového exekučného konania, zriaďuje sa nezávisle od daňového exekučného konania a preto vyhlásením konkurzu nie sú dotknuté jeho účinky a nedochádza k jeho zániku zo zákona, teda aplikácia ustanovenia § 48 ZKR nie je možná. V konaní nebolo preukázané, že by začalo exekučné daňové konanie. O nezávislosti záložného práva správcu dane podľa názoru dovolacieho súdu svedčí aj tá skutočnosť že aj po zrušení zákona č. 511/1992 Zb. zákonom č. 563/2009 Z. z. (Daňový poriadok) o správe daní a o zmene a doplnení niektorých zákonov bolo daňové záložné právo systematicky zaradené do tretej hlavy štvrtej časti Daňového poriadku s názvom Daňové preplatky a daňové nedoplatky, zatiaľ čo daňové exekučné konanie je upravené v štvrtej hlave štvrtej časti Daňového poriadku s názvom Daňové exekučné konanie. Dovolací súd zdôrazňuje, že síce Daňový poriadok má povahu procesného predpisu, no daňové záložné právo má bezpochyby svoj základ v hmotnom práve, teda v Občianskom zákonníku, pričom súd poukazuje najmä na ustanovenie § 71 zákona č. 511/1992 Zb., ktoré upravuje komplexne záložné právo na účely zabezpečenia daňového nedoplatku a v jeho odseku 10 odkazuje na aplikáciu hmotnoprávných noriem Občianskeho zákonníka, a to § 151a až § 151md OZ a tiež osobitných predpisov upravujúcich záložné právo. So zreteľom na uvedené je dovolací súd toho názoru, že v danom prípade záložné právo, ktoré vzniklo na základe rozhodnutia podľa § 71 ods. 1 zákona č. 511/1992 Zb. v znení účinnom do 31. augusta 2007, je zabezpečovacím právom podľa § 8 zákona č. 7/2005 Z. z. Pokiaľ odvolací súd v odôvodnení rozsudku upriamuje pozornosť na rozhodnutia NS SR sp. zn. 5Obdo/22/2012 zo dňa 24. októbra 2013 a sp. zn.

1Obo 61/2010 zo dňa 6. októbra 2010, dovolací súd konštatuje, že uvedené rozhodnutia sa týkajú exekučného záložného práva. Podľa § 71a zákona č. 511/1992 Zb. (§ 81 ods. 8 zákona č. 563/2009 Z. z. Daňového poriadku) ak sú pohľadávky zabezpečené záložným právom uspokojované v konkurznom konaní alebo v reštrukturalizačnom konaní, na toto konanie sa vzťahuje osobitný predpis, a to zákon č. 7/2005 Z. z. Správca dane ako veriteľ má právo na oddelené uspokojenie v konkurze a má sa na neho prihladať ako na zabezpečeného veriteľa. So zreteľom na uvedené sa dovolací súd stotožnil s názorom dovolateľa, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď daňové záložné právo, zriadené v základnom daňovom konaní ako výsledok činnosti správcu dane pri zabezpečení daňového nedoplatku v rámci výkonu daňovej kontroly, stotožnil s exekučným záložným právom.

26. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd uzaviera, že odvolací súd posúdiac nesprávne povahu daňového záložného práva v dovolaní napadnutom rozsudku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, rozhodol nesprávne, z dôvodu ktorého považoval dovolací súd dovolanie žalovaného nielen za prípustné, ale tiež za dôvodné. Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 449 ods. 1 a ods. 2 CSP zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP), v ktorom bude potrebné vec opätovne právne posúdiť, pričom súd prvej inštancie je podľa § 455 CSP viazaný právnym názorom dovolacieho súdu.

51.

ROZHODNUTIE

- I.** Účinky zverejnenia reštrukturalizačného plánu v Obchodnom vestníku podľa ustanovenia § 155 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov v podobe zániku práva vymáhať pohľadávky voči reštrukturalizačnému dlžníkovi a v podobe zániku riadne a včas neprihlásených zabezpečovacích práv viazucich na majetku reštrukturalizačného dlžníka sa vzťahujú len na tie pohľadávky a zabezpečovacie práva, ktoré je možné prihláškou prihlásiť v reštrukturalizácii.
- II.** Zverejnením uznesenia o potvrdení reštrukturalizačného plánu v Obchodnom vestníku nedochádza k zániku zabezpečovacích práv zriadených na majetku reštrukturalizačného dlžníka, ak je zabezpečovacím právom zabezpečená pohľadávka tretej osoby odlišnej od reštrukturalizačného dlžníka.
- III.** Zabezpečovacie práva zriadené na majetku reštrukturalizačného dlžníka, ktoré zabezpečujú pohľadávku zabezpečeného veriteľa voči tretej osobe, zostávajú účinnosťou reštrukturalizačného plánu nedotknuté za predpokladu, že zabezpečený veriteľ, t. j. obliganý veriteľ tretej osoby, nevyslovil súhlas, aby sa jeho právne postavenie riešilo v reštrukturalizačnom pláne.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. januára 2019, sp. zn. 3Obdo/38/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 5. septembra 2016, č. k. 23Cbi/3/2016-142 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal vylúčenia nehnuteľností zapísaných v katastri nehnuteľností na LV č. X vedenom Okresným úradom T., katastrálny odbor, okres: T., obec: S. N. V., k. ú. S. N. V. špecifikovaných ako:

- Sociálna budova bez súpisného čísla s vonkajšími úpravami (prípojky vody, prípojka kanalizácie, žumpa, prípojka NN), postavená na parcele č. X, druh pozemku: zastavané plochy a nádvoria o výmere 60 m² a na parcele č. X, druh pozemku: zastavané plochy a nádvoria o výmere 395 m²,

- pozemky, parc. č. X o výmere 1710 m², druh pozemku: vinice, veľkosť spoluvlastníckeho podielu: 1/1,

- pozemky, parc. č. X o výmere 60 m², druh pozemku: zastavané plochy a nádvoria, veľkosť spoluvlastníckeho podielu: 1/1,

- pozemky, parc. č. X o výmere 922 m², druh pozemku: zastavané plochy a nádvoria, veľkosť spoluvlastníckeho podielu: 1/1,

- pozemky, parc. č. X o výmere 5501 m², druh pozemku: zastavané plochy a nádvoria, veľkosť spoluvlastníckeho podielu: 1/1,

- pozemky, parc. č. X o výmere 2646 m², druh pozemku: zastavané plochy a nádvoria, veľkosť spoluvlastníckeho podielu: 1/1,

- pozemky, parc. č. X o výmere 1618 m², druh pozemku: zastavané plochy a nádvoría, veľkosť spoluvlastníckeho podielu: 1/1,
- pozemky, parc. č. X o výmere 1164 m², druh pozemku: zastavané plochy a nádvoría, veľkosť spoluvlastníckeho podielu: 1/1,
- pozemky, parc. č. X o výmere 2764 m², druh pozemku: zastavané plochy a nádvoría, veľkosť spoluvlastníckeho podielu: 1/1,
- pozemky, parc. č. X o výmere 18 m², druh pozemku: zastavané plochy a nádvoría, veľkosť spoluvlastníckeho podielu: 1/1,
- pozemky, parc. č. X o výmere 167 m², druh pozemku: zastavané plochy a nádvoría, veľkosť spoluvlastníckeho podielu: 1/1,
- pozemky, parc. č. X o výmere 395 m², druh pozemku: zastavané plochy a nádvoría, veľkosť spoluvlastníckeho podielu: 1/1 a
- pozemky, parc. č. X o výmere 26 m², druh pozemku: zastavané plochy a nádvoría, veľkosť spoluvlastníckeho podielu: 1/1,

zo súpisu konkurznej podstaty vo veci vyhláseného konkurzu na majetok úpadcu E. S. spol. s r. o., IČO: X. Žalovanému priznal náhradu trov konania a intervenientovi náhradu trov konania nepriznal.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že E. S. spol. s r. o., (ďalej len „úpadca“) ako dlžník a E. f. (ďalej len „intervenient“) ako veriteľ uzatvorili dňa 19. marca 2009 úverovú zmluvu za účelom realizácie zariadenia na recykláciu plastov. Toho istého dňa bola uzavretá záložná zmluva medzi intervenientom ako záložným veriteľom, žalobcom ako záložcom 1/ a úpadcom ako záložcom 2/, predmetom ktorej bolo zriadenie záložného práva na hnutelné a nehnuteľné veci vo vlastníctve žalobcu v prospech záložného veriteľa na zabezpečenie istiny úveru 663 879,-- eur a jej príslušenstva. Žalobca zároveň pristúpil k záväzku úpadcu a zaviazal sa uhradiť záväzok intervenientovi najneskôr do 30. septembra 2014. Úpadca dlžnú pohľadávku nezaplatil ani na základe výzvy intervenienta a záväzok neuhradil ani žalobca.

3. Intervenient si v konkurze vyhlásenom na majetok úpadcu prihlásil pohľadávky vyplývajúce zo zmluvy úvere zabezpečené nehnuteľnosťami vo vlastníctve žalobcu. Žalovaný správca zapísal založené nehnuteľnosti (špecifikované v bode 1. – pozn. dovolacieho súdu) do súpisu oddelenej podstaty úpadcu, nakoľko žalobca na základe výzvy zo 6. mája 2015 neuhradil žalovanému do konkurznej podstaty sumu vo výške 571 729,99 eur.

4. Okresný súd skonštatoval, že žalovaný postupoval pri vyhotovovaní súpisu oddelenej podstaty v súlade so zákonom. V konaní nebolo sporné, že medzi intervenientom a úpadcom bola platne uzatvorená zmluva o úvere, ktorá bola zabezpečená záložným právom zriadeným na majetok žalobcu. Záložné právo bolo zriadené i pre prípad odstúpenia zmluvy o úvere. Intervenient si v konkurze prihlásil pohľadávky zo zmluvy o úvere zabezpečené záložným právom na majetok žalobcu. Žalobca ako záložca napriek výzve žalovaného podľa § 79 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej aj „zákon o konkurze“ alebo „ZKR“) neuhradil prihlásenú pohľadávku záložného veriteľa v sume 571 729,99 eur, preto žalovaný dôvodne zapísal nehnuteľný majetok vo vlastníctve tretej osoby do súpisu oddelenej podstaty úpadcu. Uvedený postup bol podľa súdu prvej inštancie v súlade s ustanovením § 67 ods. 1 ZKR, keď konkurzu podlieha aj majetok zabezpečujúci úpadcove záväzky. Preto dospel okresný súd k záveru, že žaloba žalobcu je nedôvodná.

5. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský

súd“) rozsudkom z 12. decembra 2017, č. k. 15CoKR/7/2017-178 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. potvrdil, vo výroku II. rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% a intervenientovi na strane žalovaného náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

6. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že sa v celom rozsahu s rozhodnutím okresného súdu stotožnil. Na zdôraznenie správnosti krajský súd poznamenal, že na základe dohody o pristúpení k záväzku uzatvorenej podľa § 534 Občianskeho zákonníka žalobca pristúpil k záväzku úpadcu voči intervenientovi vyplývajúceho zo zmluvy o úvere a zaviazal sa za neho tento záväzok veriteľovi uhradiť. V zmysle tejto dohody však veriteľovi žiadne priame právo na uspokojenie jeho záväzku voči žalobcovi ako pristupujúcemu dlžníkovi nevzniklo, čo znamená, že ak intervenient ako veriteľ nemal peňažnú pohľadávku voči žalobcovi zo zmluvy o úvere, nemohol si ju prihlásiť do reštrukturalizačného konania vedeného proti žalobcovi a nemohli tak nastať ani účinky zániku práva vymáhať takúto (neexistujúcu) pohľadávku, ako aj včas neprihlásené zabezpečovacie právo vzťahujúce sa na majetok žalobcu podľa § 155 ods. 2 ZKR.

7. V zhode s okresným súdom aj odvolací súd poukázal na to, že intervenient si v konkurze vedenom na majetok úpadcu prihlásil pohľadávky zo zmluvy o úvere zabezpečené záložným právom zriadeným na majetok žalobcu. Žalovaný v súlade s ustanovením § 79 ods. 1 zákona o konkurze výzvou zo 6. mája 2015 vyzval žalobcu na zaplatenie prihlásenej pohľadávky zabezpečeného veriteľa vo výške 571 729,99 eur v lehote 30 dní s upozornením, že v opačnom prípade zapíše nehnuteľnosti do súpisu oddelenej podstaty veriteľa za účelom ich speňazenia. Keďže žalobca na predmetnú výzvu žalovaného nereagoval, žalovaný postupoval správne, ak nehnuteľný majetok zabezpečujúci úpadcove záväzky do oddeleného súpisu zabezpečeného veriteľa zapísal.

8. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote dňa 29. marca 2018 žalobca dovolanie. Prípustnosť dovolania videl žalobca v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá ešte nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená. Dovolateľ žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

9. Z obsahu dovolania vyplýva, že právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, je otázka, „či *schválením reštrukturalizačného plánu dochádza k zániku záložného práva zriadeného na majetok záložcu, voči ktorému bola povolená reštrukturalizácia, ak je záložným právom zabezpečená pohľadávka osoby odlišnej od osoby záložcu*“.

10. Podľa dovolateľa rozhodnutie odvolacieho súdu - a ním vyslovený záver o tom, že ak intervenient nemohol prihlásiť pohľadávku do reštrukturalizačného konania vedeného proti žalobcovi, nemohlo zaniknúť právo vymáhať takúto (neexistujúcu) pohľadávku a ani zabezpečovacie právo vzťahujúce a na majetok žalobcu podľa § 155 ods. 2 zákona o konkurze – spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Žalobca namietal, že bolo nepochybné, že pristúpením žalobcu k záväzku a jeho následným nesplnením z jeho strany sa stal dlžníkom vo vzťahu k intervenientovi ako veriteľovi a intervenient si mal takto vzniknutú pohľadávku spolu so zabezpečovacím právom riadne prihlásiť v reštrukturalizačnom konaní, čo neurobil, a preto zverejnením uznesenia Okresného súdu Trnava o potvrdení reštrukturalizačného plánu žalobcu zaniklo právo veriteľa vymáhať túto pohľadávku. Na podporu svojho tvrdenia poukázal žalobca aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“ v príslušnom

gramatickom tvare) zo 4. júna 2008, č. k. I. ÚS 193/08-20.

11. Dovolaťel namietal, že v predmetnom spore konajúce súdy vstupovali do ukončeného reštrukturalizačného konania, keďže podľa § 155 ods. 2 ZKR zverejnením uznesenia o potvrdení reštrukturalizačného plánu v Obchodnom vestníku zaniká právo veriteľov, ktorí riadne a včas neprihlásili svoje pohľadávky, vymáhať tieto pohľadávky voči dlžníkovi, ako aj riadne a včas neprihlásené zabezpečovacie práva vzťahujúce sa na majetok dlžníka. Zároveň poukázal na to, že zákon o konkurze definuje reštrukturalizačný plán ako listinu upravujúcu vznik, zmenu alebo zánik práv a záväzkov osôb v ňom uvedených, ako aj rozsah a spôsob uspokojenia účastníkov plánu, ktorí sú veriteľmi prihlásených pohľadávok.

12. Žalobca uviedol, že pristúpením k záväzku úpadcu sa zaviazal uhradiť veriteľovi záväzok, z čoho nepochybne vyplýva, že pristúpením k záväzku zo strany žalobcu vzniklo veriteľovi právo na priame peňažné plnenie aj voči žalobcovi. Z tohto dôvodu nemožno súhlasiť so záverom odvolacieho súdu, že intervenient nemal v reštrukturalizačnom konaní postavenie obligačného veriteľa. Keďže sa žalobca pristúpením k záväzku a jeho následným nesplnením stal dlžníkom vo vzťahu k veriteľovi a veriteľ si napriek možnosti prihlásiť vzniknutú pohľadávku spolu so zabezpečovacím právom v reštrukturalizačnom konaní neprihlásil, zverejnením uznesenia Okresného súdu Trnava o potvrdení reštrukturalizačného plánu, zaniklo právo veriteľa vymáhať túto pohľadávku.

13. Žalovaný vo vyjadrení zo 16. mája 2018 navrhol dovolanie žalobcu odmietnuť, resp. ako nedôvodné zamietnuť.

14. Vo svojom vyjadrení uviedol, že podľa jeho názoru žalobca nevymedzil ním uplatnený dovolací dôvod v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p.

15. K samotnému predmetu sporu žalovaný uviedol, že úpadca ako obligačný dlžník a žalobca ako pristupujúci dlžník uzatvorili dohodu o pristúpení k záväzku podľa ustanovenia § 534 Občianskeho zákonníka, na základe ktorej sa žalobca zaviazal úpadcovi, že za neho záväzok voči intervenientovi aj uhradí. Veriteľovi však v súlade s uvedeným zákonným ustanovením priame právo voči žalobcovi nevzniklo. Len úpadca mal voči intervenientovi postavenie obligačného dlžníka a naopak intervenient mal len voči úpadcovi postavenie obligačného veriteľa. Medzi žalobcom a intervenientom neexistuje a ani nikdy neexistoval vzťah medzi veriteľom a dlžníkom, a preto intervenient nedisponoval peňažnou pohľadávkou voči žalobcovi zo zmluvy o úvere, ktorú by si mohol prihlásiť v reštrukturalizačnom konaní.

16. Podľa ustanovenia § 122 ods. 1 ZKR je možné v rámci procesu reštrukturalizácie aplikovať len tie ustanovenia o konkurze, na ktoré zákonodarca *expressis verbis* odkázal. V uvedenom zákonnom ustanovení absentuje odkaz na ustanovenie § 28 ods. 7 ZKR, podľa ktorého môže v konkurze uplatniť svoju pohľadávku prihláškou aj veriteľ, ktorý má pohľadávku voči inej osobe ako úpadcovi, ak je zabezpečená zabezpečovacím právom vzťahujúcim sa k majetku úpadcu.

17. Na základe uvedeného sa podľa žalovaného môže prihlásiť záložný veriteľ do insolvenčného procesu záložcu, voči ktorému nemá peňažnú pohľadávku, výlučne v prípade konkurzu a iba záložné právo nie je možné do reštrukturalizácie prihlásiť. Preto nemohol v prípade intervenienta ako záložného veriteľa nastať zákonný dôsledok predpokladaný v ustanovení § 155 ods. 2 ZKR. Účinky zverejnenia reštrukturalizačného plánu podľa § 155 ods. 2 ZKR je možné viazať výlučne na tie zabezpečené pohľadávky, ktoré bolo možné podľa zákona o konkurze riadne a včas v reštrukturalizačnom konaní prihlásiť.

18. Intervenient vo vyjadrení z 28. mája 2018 navrhol dovolanie žalobcu ako nedôvodné

zamietnuť.

19. Vo svojom vyjadrení uviedol, že voči žalobcovi nemal žiadne právo na priame peňažné plnenie voči žalobcovi. Na základe dohody o pristúpení k záväzku uzavretej medzi žalobcom a úpadcom podľa § 534 Občianskeho zákonníka sa pôvodný záväzkový vzťah nemení a na strane intervenienta nemohlo dôjsť k nadobudnutiu postavenia obligačného veriteľa voči žalobcovi. Z tohto dôvodu nebol oprávnený prihlasať si v reštrukturalizačnom konaní pohľadávku, ktorú mal voči úpadcovi. Vo vzťahu k žalobcovi vystupuje intervenient výhradne v postavení záložného veriteľa.

20. Podľa intervenienta ustanovenia § 120 ods. 1 a § 155 ods. 2 ZKR síce upravujú zánik práva vymáhať nárok v prípade potvrdenia reštrukturalizačného plánu, resp. zánik práva vymáhať neprihlásené zabezpečovacie práva, avšak iba v prípade, ak ide o nároky voči obligačnému dlžníkovi. Žalobca však nebol vo vzťahu k intervenientovi v postavení obligačného dlžníka, ale bol len v postavení záložcu. Aj z ustanovenia § 119 ZKR vyplýva, že účastníkom reštrukturalizačného konania nie je záložný veriteľ.

21. Intervenient poukázal aj na odlišnosť úpravy prihlasovania pohľadávok v konkurznom a v reštrukturalizačnom konaní. Zákon o konkurze v ustanovení § 28 ods. 7 umožňuje záložnému veriteľovi prihlásiť v konkurznom konaní (na rozdiel od reštrukturalizačného konania) záložné právo viaznuce na majetku úpadcu, čím sa malo posilniť postavenie iba vecno-právneho zabezpečeného veriteľa v konkurze. Pokiaľ by mal zákonodarca úmysel zahrnúť do reštrukturalizačného konania možnosť prihlasovať si pohľadávky aj pre subjekty, ktoré nie sú voči dlžníkovi v postavení obligačného veriteľa, upravil by túto možnosť nielen vo vzťahu ku konkurznému konaniu, ale aj vo vzťahu k reštrukturalizačnému konaniu. Z tohto dôvodu je zrejmé, že v rámci reštrukturalizačného konania majú možnosť prihlasovať si svoje pohľadávky len subjekty, ktoré sú vo vzťahu k reštrukturalizačnému dlžníkovi v postavení obligačného veriteľa.

22. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd dovolací [podľa § 35 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bol napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), a že ide o rozsudok, proti ktorému je dovolanie procesne prípustné, dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

23. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

24. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

25. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

26. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., keďže rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

27. Uvedený dôvod prípustnosti dovolania predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je potrebné, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí).

28. Pokiaľ žalovaný namietal, že dovolateľ nevymedzil ním tvrdený dovolací dôvod v súlade so zákonom (§ 432 ods. 2 C. s. p.), dovolací súd uvádza, že žalobca vo svojom dovolaní vymedzil právne posúdenie uskutočnené odvolacím súdom, ktoré považoval za nesprávne, uviedol, ako mal podľa jeho názoru odvolací súd správne vec právne posúdiť (t. j. ako mal podľa jeho názoru aplikovať, resp. interpretovať ustanovenie § 155 ods. 2 zákona o konkurze) a zároveň z obsahu dovolania (k tomu vid' ustanovenie § 124 ods. 1 v spojení s ustanovením § 438 ods. 1 C. s. p.) jednoznačne vyplýva právna otázka, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu najvyšším súdom. K tomu dovolací súd uvádza, že náležitosti dovolania nemôže posudzovať striktné formalisticky, ako to vo svojom vyjadrení prezentoval žalovaný, nakoľko takýmto prístupom by došlo zo strany najvyššieho súdu k odňatiu práva žalobcu na prístup k súdu a k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu.

29. Právna otázka – „*či schválením reštrukturalizačného plánu dochádza k zániku záložného práva zriadeného na majetok záložcu, voči ktorému bola povolená reštrukturalizácia, ak je záložným právom zabezpečená pohľadávka osoby odlišnej od osoby záložcu*“ - nastolená dovolateľom v rozhodovanej veci doposiaľ nebola predmetom dovolacieho prieskumu, čím je splnená zákonná podmienka prípustnosti podaného dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

30. Predmetom dovolacieho konania je tak v kontexte dovolateľom nastolenej právnej otázky v zásade otázka výkladu a aplikácie ustanovenia § 155 ods. 2 zákona o konkurze.

31. Podľa § 155 ods. 2 ZKR, zverejnením uznesenia o potvrdení reštrukturalizačného plánu v Obchodnom vestníku zaniká právo veriteľov, ktorí riadne a včas podľa tohto zákona neprihlásili svoje pohľadávky, vymáhať tieto pohľadávky voči dlžníkovi, ako aj riadne a včas neprihlásené zabezpečovacie práva vzťahujúce sa na majetok dlžníka; to platí rovnako aj pre podmienené pohľadávky, ktoré mali byť uplatnené prihláškou.

32. Pokiaľ ide o výklad citovaného zákonného ustanovenia, dovolateľ zastáva názor, že zverejnením uznesenia o potvrdení reštrukturalizačného plánu v Obchodnom vestníku zanikajú všetky zabezpečovacie práva vzťahujúce sa na majetok dlžníka, ak neboli riadne a včas prihlásené v reštrukturalizačnom konaní.

33. Naopak žalovaný a intervenient zastávajú právny názor, že účinky zverejnenia uznesenia o potvrdení reštrukturalizačného plánu v Obchodnom vestníku sa týkajú zániku len tých zabezpečovacích práv vzťahujúcich sa na majetok reštrukturalizačného dlžníka, ak zabezpečujú pohľadávku obligačného veriteľa voči reštrukturalizačnému dlžníkovi. Naopak predmetné účinky zverejnenia uznesenia o potvrdení reštrukturalizačného plánu sa podľa nich nevzťahujú na zabezpečovacie právo (konkrétne záložné právo) zriadené na majetku reštrukturalizačného

dlžníka vystupujúceho v postavení záložcu, ktoré zabezpečuje pohľadávku tretej osoby voči záložnému veriteľovi.

34. Ohľadne predmetnej právnej otázky možno poukázať aj na názor prezentovaný v odbornej literatúre, podľa ktorého *„pokiaľ ide o prípadné zabezpečovacie práva, ktoré síce viaznu na dlžníkovom majetku, no zabezpečujú pohľadávku voči inej osobe ako reštrukturalizovanému dlžníkovi, tak takéto zabezpečovacie práva sú účinnosťou plánu nedotknuté. Takýto zabezpečený veriteľ ani nemá pohľadávku voči dlžníkovi, ktorú by mohol uplatniť v reštrukturalizácii, keďže jeho obligačným dlžníkom je iný subjekt ako reštrukturalizácii podrobený dlžník“* (k tomu vid' aj: Pospíšil, B. a kol., Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár, 2. vydanie. Wolters Kluwer: Bratislava, 2016, s. 811).

35. K uzneseniu ústavného súdu zo 4. júna 2008, č. k. I. ÚS 193/08-20 – na ktoré v dovolaní poukazoval žalobca – dovolací súd uvádza, že ústavný súd v ňom iba všeobecne skonštatoval, že *„realizáciou svojich oprávnení vyplývajúcich z druhého akcesorického vzťahu – záložnej zmluvy – mohol sťažovateľ prihlásiť svoju pohľadávku v rámci konania o reštrukturalizácii ako zabezpečení, a naopak nerealizácia týchto oprávnení, t. j. neprihlásenie tejto pohľadávky v konaní o reštrukturalizácii, má za následok ich zánik“*. Zároveň je však nutné uviesť, že ústavný súd v predmetnom uznesení o odmietnutí ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej (ktoré však nemá všeobecnú záväznosť – pozn. dovolacieho súdu) rozhodoval o otázke, ktorá nie je skutkovo a právne totožná so situáciou v rozhodovanom spore. V predmetnom uznesení následne ústavný súd uviedol, že *„súbežné zachovanie nárokov sťažovateľa voči reštrukturalizovanému dlžníkovi z oboch zabezpečovacích pohľadávok zabezpečujúcich splnenie tej istej hlavnej pohľadávky by znamenalo popretie účelu samotnej reštrukturalizácie“*.

36. Dovolací súd zároveň poukazuje aj na odlišné stanovisko sudcu Milana Ľalíka k nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11. júna 2014, sp. zn. I. ÚS 426/2013, v ktorom uviedol, že *„reštrukturalizačný plán môže upraviť vznik, zmenu alebo zánik iba tých pohľadávok, ktoré sa v reštrukturalizácii uplatňujú prihláškou“*.

37. Vychádzajúc z vyššie uvedeného je zrejmé, že ani v samotnej rozhodovacej praxi ústavného súdu neexistuje jednoznačný záver, pokiaľ ide o posudzovanie účinkov zverejnenia uznesenia o potvrdení reštrukturalizačného plánu v Obchodnom vestníku podľa § 155 ods. 2 ZKR.

38. Z obsahu dovolacej argumentácie je zrejmé, že žalobca v spore vychádzal z doslovného znenia ustanovenia § 155 ods. 2 ZKR.

39. Jazykový výklad však predstavuje len prvotné priblíženie sa k obsahu interpretovanej právnej normy, na overenie správnosti či nesprávnosti výkladu alebo na jeho doplnenie či spresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu (k tomu vid' napr. aj I. ÚS 351/2010). Súd tak nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca musí sa od neho odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). Samozrejme, že v takýchto prípadoch sa súd zároveň musí vyvarovať svojvôle a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (obdobne aj III. ÚS 341/2007).

40. Z predmetných záverov je potrebné vychádzať aj v rozhodovanej veci. Na správne zodpovedanie dovolateľom nastolenej právnej otázky nie je možné izolovane posudzovať ustanovenie § 155 ods. 2 ZKR, ale je nutné zohľadniť predovšetkým systematickú súvislosť, pokiaľ ide o právnu úpravu reštrukturalizačného konania.

41. Vo vzťahu k zabezpečovacím právam dovolací súd poukazuje predovšetkým na účinky začatia reštrukturalizačného konania podľa ustanovenia § 114 ods. 1 písm. c/ ZKR, podľa ktorého *pre zabezpečenú pohľadávku, ktorá sa v reštrukturalizácii uplatňuje prihláškou, nemožno začať ani pokračovať vo výkone zabezpečovacieho práva na majetok patriaci dlžníkovi*. Uvedené zákonné obmedzenie sa vzťahuje len tie zabezpečovacie práva, ktoré zabezpečujú pohľadávky, ktoré sa v reštrukturalizácii uplatňujú prihláškou podľa § 120 ods. 1 ZKR. V reštrukturalizácii si prihláškou uplatňujú pohľadávky veriteľa reštrukturalizačného dlžníka, ktoré vznikli do zverejnenia uznesenia súdu o začatí reštrukturalizačného konania v Obchodnom vestníku. Ak si veriteľ svoju pohľadávku voči reštrukturalizačnému dlžníkovi neprihlási prihláškou, zanikne v prípade potvrdenia reštrukturalizačného plánu jeho právo takúto pohľadávku voči dlžníkovi vymáhať.

42. Naopak právna úprava (ustanovenie § 114 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 118 ZKR) nezabraňuje výkonu zabezpečovacieho práva na majetok dlžníka, ak je týmto majetkom zabezpečený záväzok iného dlžníka (veriteľ zabezpečenej pohľadávky nie je osobným veriteľom dlžníka, ktorému bola povolená reštrukturalizácia). Ustanovenie § 114 ods. 1 písm. c/ zákona o konkurze zabraňuje výkonu zabezpečovacieho práva len vtedy, ak je ním zabezpečená pohľadávka, ktorá sa uplatňuje prihláškou, pričom je právne irelevantné, či si veriteľ pohľadávku prihlási. Ak by si veriteľ pohľadávku neprihlásil, táto sa stane v prípade zverejnenia uznesenia o potvrdení plánu v Obchodnom vestníku nevymáhateľnou. Ak však dlžník, ktorému bola povolená reštrukturalizácia, zabezpečuje svojim majetkom záväzok tretej osoby (napr. zriadi záložné právo na svoje nehnuteľnosti na zabezpečenie záväzku tretej osoby), môže veriteľ tretej osoby realizovať svoje zabezpečovacie právo napr. výkonom záložného práva (k tomu vid' aj: Ďurica, M., Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár, 2. vydanie. C. H. BECK: Praha, 2015).

43. Povolením reštrukturalizácie podľa ustanovenia § 118 ods. 1 ZKR ostávajú zachované účinky, ktoré nastali začatím reštrukturalizačného konania a tieto sa iba dopĺňajú (vid' § 118 ods. 3 a ods. 4 ZKR).

44. Z uvedeného je zrejmé, že začatie reštrukturalizačného konania a ani povolenie reštrukturalizácie nebráni veriteľovi tretej osoby vo výkone zabezpečovacieho práva zaťažujúceho majetok reštrukturalizačného dlžníka.

45. Rovnako dovolací súd pri svojom rozhodovaní zohľadnil odlišnosť v právnej úprave konkurzného a reštrukturalizačného konania, konkrétne v skutočnosti, že v konkurze si môže v súlade s ustanovením § 28 ods. 7 ZKR uplatniť svoju pohľadávku prihláškou aj veriteľ, ktorý má pohľadávku voči inej osobe ako úpadcovi, ak je zabezpečená zabezpečovacím právom vzťahujúcim sa k majetku úpadcu. V reštrukturalizácii však takýto postup nie je možný, keďže v reštrukturalizácii si môže prihlásiť svoju pohľadávku (vrátane zabezpečovacieho práva) iba veriteľ, ktorý je obligačným veriteľom reštrukturalizačného dlžníka.

46. Vychádzajúc z vyššie uvedeného a so zreteľom na dovolateľom vymedzenú právnu otázku dovolací súd konštatuje, že:

I. Účinky zverejnenia reštrukturalizačného plánu v Obchodnom vestníku podľa ustanovenia § 155 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov v podobe zániku práva vymáhať pohľadávky voči reštrukturalizačnému dlžníkovi a v podobe zániku riadne a včas neprihlásených zabezpečovacích práv viaznucích na majetku reštrukturalizačného dlžníka sa vzťahujú len na tie pohľadávky a zabezpečovacie práva, ktoré je možné prihláškou prihlásiť v reštrukturalizácii.

II. Zverejnením uznesenia o potvrdení reštrukturalizačného plánu v Obchodnom vestníku

nedochádza k zániku zabezpečovacích práv zriadených na majetku reštrukturalizačného dlžníka, ak je zabezpečovacím právom zabezpečená pohľadávka tretej osoby odlišnej od reštrukturalizačného dlžníka.

III. Zabezpečovacie práva zriadené na majetku reštrukturalizačného dlžníka, ktoré zabezpečujú pohľadávku tretej osoby, zostávajú účinnosťou reštrukturalizačného plánu nedotknuté za predpokladu, že zabezpečený veriteľ (t. j. obligačný veriteľ tretej osoby) nevyslovil súhlas, aby sa jeho právne postavenie riešilo v reštrukturalizačnom pláne.

47. Dovolací súd zároveň uvádza, že tvrdenie žalobcu o tom - že na základe pristúpenia k záväzku úpadcu, ktorým sa zaviazal uhradiť intervenientovi záväzok, vzniklo intervenientovi právo na priame peňažné plnenie aj voči žalobcovi, a že intervenient mal v reštrukturalizačnom konaní postavenie obligačného veriteľa – je nesprávne.

48. Žalobca pristúpil k záväzku úpadcu voči intervenientovi podľa ustanovenia § 534 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého „*kto sa s dlžníkom dohodne, že splní jeho záväzok voči jeho veriteľovi, má voči dlžníkovi povinnosť poskytovať plnenie jeho veriteľovi. Veriteľovi z toho však priame právo nevznikne*“.

49. Pristúpením k záväzku podľa ustanovenia § 534 Občianskeho zákonníka vzniká pristupujúcemu dlžníkovi voči pôvodnému dlžníkovi záväzok, aby miesto pôvodného dlžníka poukazoval jeho veriteľovi plnenie tvoriace predmet záväzku a pôvodný dlžník má právo požadovať, aby pristupujúci záväzok namiesto neho splnil predmetný záväzok. Pokiaľ však ide o veriteľa, ten je – ako to vyplýva z druhej vety § 534 Občianskeho zákonníka - oprávnený požadovať splnenie záväzku iba od pôvodného dlžníka. Preto veriteľ vystupuje v postavení obligačného veriteľa iba vo vzťahu k pôvodnému dlžníkovi, vo vzťahu k pristupujúcemu dlžníkovi veriteľ takéto právo - na rozdiel od pristúpenia k záväzku podľa § 533 Občianskeho zákonníka - nemá. Veriteľ tak nemá aktívnu legitimáciu na uplatnenie svojho nároku voči pristupujúcemu dlžníkovi.

50. Z uvedeného vyplýva, že intervenient nebol (a ani doposiaľ nie je) obligačným veriteľom žalobcu ako pristupujúceho dlžníka k záväzku úpadcu ako pôvodného dlžníka. Intervenient si z tohto dôvodu nemohol prihláškou prihlásiť svoju pohľadávku voči úpadcovi (zabezpečenú záložným právom zriadeným na nehnuteľnostiach vo vlastníctve žalobcu) v reštrukturalizačnom konaní vedenom na žalobcu.

51. Vzhľadom na vyslovené právne závery dovolací súd uzatvára, že súdy nižšej inštancie dospeli k správne právnemu záveru o tom, že záložné právo zriadené v prospech intervenienta ako záložného veriteľa na nehnuteľnostiach vo vlastníctve žalobcu na zabezpečenie záväzku úpadcovi voči intervenientovi (ku ktorému pristúpil žalobca ako pristupujúci dlžník podľa § 534 Občianskeho zákonníka) zverejnením uznesenia o potvrdení reštrukturalizačného plánu žalobcu ako reštrukturalizačného dlžníka v Obchodnom vestníku nezaniklo. Záložné právo naďalej zabezpečuje splnenie dlhu úpadcom a žalobcovi ako záložcovi plynú zo záložného práva povinnosti vyplývajúce zo záložnej zmluvy a zo zákona, vrátane povinnosti vyplývajúcej mu z ustanovenia § 79 ods. 1 ZKR na výzvu správcu zaplatiť mu v konkurze prihlásenú sumu zabezpečenej pohľadávky pod následkom zapísania založených nehnuteľností do konkurznej podstaty v prípade nesplnenia výzvy.

52. Zároveň konajúce súdy správne skonštatovali, že nakoľko žalobca na výzvu sumu zabezpečenej pohľadávky v určenej lehote neuhradil, žalovaný správca dôvodne zapísal nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu zaťažené záložným právom podľa § 67 ods. 2 ZKR do oddelenej konkurznej podstaty zabezpečeného veriteľa (t. j. intervenienta) ako majetok tretej

osoby podliehajúci konkurzu, ktorý zabezpečuje úpadcov záväzok voči intervenientovi (§ 67 ods. 1 písm. c/ ZKR).

53. Preto dovolací súd dospel k záveru, že žalobca nedôvodne odvolaciemu súdu vytýkal nesprávne právne posúdenie veci a jeho dovolanie smeruje proti vecne správne rozhodnutiu odvolacieho súdu.

54. Vzhľadom na to, že v rozhodovanej veci odvolací súd správne posúdil právnu otázku podstatnú pre rozhodnutie vo veci, najvyšší súd podľa ustanovenia § 448 C. s. p. dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietol.

52.

ROZHODNUTIE

- I.** V prípade odporovateľného právneho úkonu uskutočneného medzi dlžníkom a ním spriaznenou osobou podľa § 60 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov nie je správca povinný preukazovať úmysel dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka a ani vedomosť spriaznenej osoby o tomto úmysle. Na úspešné ubránenie sa odporovacej žalobe zaťažuje dôkazné bremeno spriaznenú osobu, aby hodnoverným spôsobom preukázala že úmysel dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka nemohla rozpoznať ani pri vynaložení náležitej starostlivosti.
- II.** Pre posúdenie vynaloženia náležitej starostlivosti z hľadiska úspešnej obrany voči odporovacej žalobe nepostačuje odkaz spriaznenej osoby, na to, že spoločne s dlžníkom nevykonávala podnikateľskú činnosť, prípadne na jej dôveru v to, že dlžník chcel odporovaným právnym úkonom zabezpečiť jej budúcnosť, ak tento úkon presahuje rámec bežných právnych úkonov podľa § 10 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 26. marca 2019, sp. zn. 3Obdo/59/2018)

Z odôvodnenia :

1. Okresný súd Trnava (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 7. septembra 2016, č. k. 36Cbi/4/2015-113 žalobu zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100%.

2. V odôvodnení rozhodnutia okresný súd uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal určenia, že právny úkon – darovacia zmluva uzavretá dňa 21. apríla 2011 medzi Z. F. (ďalej len „úpadca“) ako darcom a žalovanou ako obdarovanou, predmetom ktorej sú nehnuteľnosti evidované Okresným úradom D. S., katastrálny odbor

I. na liste vlastníctva č. X, obec J., k. ú. J. v podiele $\frac{1}{4}$ ako

- parcely registra „C“ evidované na katastrálnej mape:

parc. č. X, druh pozemku: záhrady, o výmere 1518 m²,

parc. č. X, druh pozemku: zastavané plochy a nádvoria, o výmere 1161 m²,

- stavby:

rodinný dom, súpisné číslo X, postavený na parc. č. X,

II. na liste vlastníctva č. X, obec J., k. ú. J. v podiele $\frac{5}{8}$ ako

- parcely registra „C“ evidované na katastrálnej mape:

parc. č. X, druh pozemku: zastavané plochy a nádvoria, o výmere 2181 m²,

parc. č. X, druh pozemku: záhrady, o výmere 254 m²,

- stavby:

rodinný dom, súpisné číslo X, postavený na parc. č. X,

III. na liste vlastníctva č. X obec J., k. ú. J. v podiele $\frac{55}{492}$ ako

- parcely registra „E“ evidované na mape určeného operátu:

parc. č. X, druh pozemku: orná pôda, o výmere 54066 m²,

parc. č. X, druh pozemku: orná pôda, o výmere 44351 m²,

IV. na liste vlastníctva č. X, obec J., k. ú. J. v podiele $\frac{1}{10}$ ako

- parcely registra „E“ evidované na mape určeného operátu:
parc. č. X, druh pozemku: ostatné plochy, o výmere 770 m²,
parc. č. X, druh pozemku: ostatné plochy, o výmere 158 m²,
parc. č. X, druh pozemku: ostatné plochy, o výmere 61 m²,
je právne neúčinná voči veriteľom úpadcu a voči všetkým účastníkom konkurzného konania vedeného na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 36K/11/2014.

3. Darovacia zmluva, ktorej neúčinnosti sa domáhal žalobca, má predstavovať ukracujúci právny úkon podľa ustanovenia § 60 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej aj „zákon o konkurze“ alebo „ZKR“), nakoľko jej uzavretím došlo k podstatnému zmenšeniu majetku úpadcu a ukracuje uspokojenie prihlásených pohľadávok veriteľov úpadcu.

4. Z prihlášok konkurzných veriteľov, ktoré predložil žalobca, podľa súdu prvej inštancie vyplývalo, že medzi prihlásenými pohľadávkami boli aj pohľadávky konkurzného veriteľa U., a. s., ktoré voči úpadcovi vznikli titulom zmenkového ručenia. K predmetným zmenkám súd prvej inštancie uviedol, že hoci k ich vystaveniu došlo dňa 1. decembra 2010, k vzniku zmenkovo – právneho vzťahu došlo až vyplnením zmenky, kedy sa z blankozmenky stal úplný cenný papier. Jednotlivé zmenky boli doplnené o údaj zmenkovej sume s dátumom splatnosti dňa 26. apríla 2013. Okresný súd ustálil, že žalobca nepreukázal existenciu pohľadávok veriteľa U., a. s. prihlásených súhrnnou prihláškou nezabezpečených pohľadávok k okamihu uzavretia darovacej zmluvy.

5. Podľa súdu prvej inštancie je potrebné stav majetku, či konkrétnym právnym úkonom došlo k ukráteniu uspokojenia pohľadávok jeho veriteľov, skúmať k momentu účinnosti odporovaného právneho úkonu. Úspešnosť odporovateľnosti závisí od toho, či sa majetok dlžníka zmenšil a v akom rozsahu, resp. aký majetok zostal úpadcovi na uspokojenie prihlásených pohľadávok konkurzných veriteľov. V posudzovanej veci tak dospel okresný súd k záveru, že nie je splnená základná podmienka odporovateľnosti právneho úkonu podľa § 57 ods. 4 ZKR.

6. Zároveň však okresný súd uviedol, že v konaní nebola preukázaná ani vedomosť žalovanej o úmysle dlžníka ukrátiť svojich veriteľov, ktorá sa v prípade právneho úkonu urobeného v prospech osoby spriaznenej s dlžníkom predpokladá. Z výsluchu žalovanej a úpadcu mal súd prvej inštancie za preukázané, že o prípadnom úmysle úpadcu ukrátiť svojich veriteľov predmetným právnym úkonom žalovaná nevedela, pričom v uvedenom čase nežila s úpadcom v jednej domácnosti, nepodnikali spolu a pravidelne sa nestýkali. Darovanie predmetných nehnuteľností brala žalovaná ako prejav zodpovednosti úpadcu nad jej budúcnosťou, a to aj s poukazom na zdravotný stav úpadcu.

7. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 27. februára 2018, č. k. 31CoKR/14/2016-147 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

8. V odôvodnení svojho rozsudku odvolací súd uviedol, že sa podľa ustanovenia § 387 ods. 2 C. s. p. v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, nakoľko okresný súd na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec aj správne právne posúdil. Podľa krajského súdu súd prvej inštancie vyčerpávajúco odôvodnil a vyhodnotil všetky žalobcom tvrdené a žalovanou namietané skutočnosti, na vec aplikoval príslušnú právnu úpravu, v dôsledku čoho považoval žalobcov nárok na určenie neúčinnosti právneho úkonu za neopodstatnený.

9. Odvolací súd zdôraznil, že pre úspešnosť žaloby nepostačuje iba preukázanie existencie zmenšenia majetku, čo sa uzavretím darovacej zmluvy stalo, ale je potrebné i splnenie ďalšieho predpokladu pre úspešnú odporovateľnosť, ktorým je preukázanie, že majetok úpadcu, ktorý mu po takomto úkone zostal, už na uspokojenie prihlásenej pohľadávky nepostačuje. Tento predpoklad podľa krajského súdu žalobca nepreukázal, čím nesplnil zákonom vyžadované predpoklady úspechu jeho žaloby o určenie neúčinnosti právneho úkonu.

10. Krajský súd považoval za podstatné pre vyhodnotenie žaloby ako neopodstatnenej

zistenie, že zmenkové sumy prihlásené ako pohľadávky konkurzných veriteľov U., a. s. a V., a. s. vznikli až vyplnením blankozmeniek, ktoré do svojho vyplnenia nie sú plnohodnotnými zmenkami, nemôžu byť z nich vyplývajúce nároky uplatnené na súde a až vyplnením zmenkovej sumy na zmenkách pôvodne vystavených ako blankozmenky, sa tieto stávajú cenným papierom. Až od momentu ich vyplnenia z nich môžu vznikáť práva a záväzky. Z uvedeného podľa názoru odvolacieho súdu vyplývalo, že ku dňu uzavretia darovacej zmluvy medzi úpadcom a žalovanou (t. j. k 21. aprílu 2011), pohľadávky spoločností U., a. s. a V., a. s. prihlásené súhrnnou prihláškou nezabezpečených pohľadávok neexistovali a ostatné pohľadávky zapísané v zozname pohľadávok neobsahovali údaj o ich vzniku, aby bolo možné ustáliť ich existenciu k momentu uzatvorenia darovacej zmluvy.

11. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dňa 28. mája 2018 dovolanie, ktorým žiadal, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania videl žalobca v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré ešte neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené.

12. Z obsahu dovolania vyplýva, že právnymi otázkami, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, sú právne otázky:

- „či záväzok zmenkového dlžníka a avalistu zo zmenky, ktorá bola pôvodne vystavená ako blankozmenka, vzniká už podpísaním sa na zmenku, alebo či vzniká až vyplnením zmenky“ a

- „či dôkazné bremeno na preukázanie úmyslu dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka pri odporovateľnosti ukracujúceho právneho úkonu dlžníka podľa § 60 zákona o konkurze uskutočneného medzi dlžníkom a spriaznenou osobou znáša správca, alebo či zaťažuje dôkazné bremeno spriaznenú osobu, aby táto preukázala, že o úmysle dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky svojho veriteľa nevedela.“

13. Vo vzťahu k prvej právnej otázke dovolateľ uviedol, že konajúce sudy nesprávne posúdili otázku vzniku práv a povinností zo zmenky. Okresný a ani krajský súd nezohľadnili, že záväzky z blankozmenky vznikajú po jej vyplnení už dňom jej podpísania (*ex tunc*) a nie až okamihom jej vyplnenia (*ex nunc*). Odvolací súd tak v dovolaním napadnutom rozsudku vychádzal z nesprávneho predpokladu, že záväzky, ktoré sú prihlásené ako pohľadávky konkurzného veriteľa U., a. s. a V., a. s., vznikli až vyplnením blankozmeniek, ktoré do svojho vyplnenia nie sú plnohodnotnými zmenkami. Krajský súd vyslovil názor, že z blankozmenky môžu vznikáť práva a povinnosti až od momentu jej vyplnenia, a preto podľa jeho názoru predmetné pohľadávky ku dňu uzatvorenia darovacej zmluvy medzi úpadcom a žalovanou neexistovali.

14. Žalobca poukázal na to, že blankozmenka je zmenka, ktorá zámerne a dočasne neobsahuje minimálne jednu jej podstatnú náležitosť. Ide tak o zmenku s neúplným obsahom, ktorá je emitovaná s vedomím, že ju jej držiteľ na základe dohody o vyplňovacom práve následne doplní na zmenku úplnú. Doplnením chýbajúcich častí vzniká zmenka, s ktorou treba zaobchádzať tak, ako by už od počiatku mala obsah, ktorý bol doplnený neskôr. Tento záver podľa dovolateľa vyplýva aj z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ v príslušnom gramatickom tvare) z 22. októbra 2008, sp. zn. 5Obo/3/2008.

15. Dovolateľ zároveň uviedol, že zmenkové ručenie predstavuje zabezpečovací vzťah, ktorý je inkorporovaný do samotnej listiny zmenky, na základe ktorého vzniká zmenkovému ručiteľovi popri inej zmenkovo zaviazanej osobe bezpodmienečný záväzok plniť zo zmenky. Zmenkové ručenie sa zásadne odlišuje od všeobecnej úpravy ručenia v Občianskom zákonníku a v Obchodnom zákonníku, ktorú na zmenkové ručenie nie je možné použiť. Zmenkové ručenie sa vyznačuje výrazným oslabením akcesority a úplnou absenciou subsidiarity. Zmenkové ručenie tak predstavuje celkovú garanciu za zaplatenie zmenky.

16. Žalobca zastáva názor, že zmenkovému ručiteľovi vznikajú práva a povinnosti zo zmenky, ktorá bola pôvodne vystavená ako blankozmenka, s účinkami *ex tunc*, t. j. od vydania zmenky. Na podporu svojho názoru poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky

z 9. decembra 2015, sp. zn. 31Cdo/4087/2013. Nesprávne právne posúdenie otázky dňa vzniku práv a povinnosti zo zmenky pôvodne vystavenej ako blankozmenka malo za následok, že odvolací súd nesprávne právne posúdil existenciu ukrátenia veriteľ'a darovaním uskutočneným po podpísaní blankozmenky.

17. K druhej právnej otázke nastolenej v dovolaní žalobca uviedol, že odvolací súd (a aj súd prvej inštancie) nesprávne aplikoval ustanovenia § 58 ods. 2 a § 60 zákona o konkurze. Správca môže úspešne odporovať právnomu úkonu len v tom prípade, ak je splnená podmienka ukrátenia uspokojenia prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľ'ov dlžníka. Ukrátenie uspokojenia pohľadávok veriteľ'ov znamená, že pohľadávky veriteľ'ov nebudú v dôsledku právneho úkonu dlžníka s jeho majetkom nebudú uspokojené v plnom rozsahu alebo ani v takom rozsahu, aký by bolo možné dosiahnuť pred účinnosťou právneho úkonu, ktorým dlžník disponoval so svojim majetkom.

18. V danom prípade bolo podľa dovolateľa ukracujúcim úkonom uzavretie zmluvy o bezodplatnom prevode nehnuteľnosti uzatvorenej 21. apríla 2011 v prospech žalovanej (dcéry úpadcu). Ešte pred uzatvorením darovanej zmluvy úpadca dňa 1. decembra 2010 avaloval zmenky (pôvodne vystavené ako blankozmenky – pozn. dovolacieho súdu), ktorými boli zabezpečené nároky vyplývajúce z pohľadávky veriteľ'a U., a. s. voči dlžníkovi F. m. s. r. o. K vyplneniu blankozmeniek na úplné zmenky došlo zo strany veriteľ'a dňa 26. apríla 2013. Aj napriek skutočnosti, že blankozmenka sa stáva plnohodnotnou zmenkou až po doplnení chýbajúcich náležitostí, platí, že účinky premeny blankozmenky na riadne vyplnenú zmenku nastávajú *ex tunc* a *ex tunc* vzniká aj záväzok avalistu, ktorý sa na blankozmenku podpísal. Je teda nepochybné, že záväzok úpadcu vznikol pred uzavretím darovacej zmluvy, ktorej neúčinnosti sa žalobca domáha, ku dňu, kedy avaloval zmenky, ktorými boli zabezpečené nároky veriteľ'a U., a. s. V predmetnej veci tak podľa žalobcu bola splnená základná podmienka pre úspešné odporovanie právneho úkonu podľa § 60 ZKR, a to ukrátenie uspokojenia prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľ'ov dlžníka.

19. Konajúce súdy podľa žalobcu nesprávne vyhodnotil aj zákonný predpoklad úmyslu úpadcu ukrátiť svojich veriteľ'ov. Podľa ustanovenia § 60 ods. 2 ZKR sa v prípade právneho úkonu urobeného v prospech osoby spriaznenej s dlžníkom úmysel dlžníka ukrátiť svojich veriteľ'ov a aj vedomosť druhej strany o tomto úmysle predpokladá, ak sa nepreukáže opak. Okresný a aj krajský súd dospeli k nesprávnomu záveru o tom, že žalobca ako správca nepreukázal úmysel úpadcu a vedomosť žalovanej o úmysle úpadcu ukrátiť svojich veriteľ'ov. Práve žalovaná znášala dôkazné bremeno pri preukázaní zákonnej domnienky, že nemala vedomosť o úmysle úpadcu ukrátiť svojich veriteľ'ov.

20. Dovolateľ zdôraznil, že ak dlžník uskutoční právny úkon v prospech spriaznenej osoby (osoby jemu blízkej) sa v zmysle § 60 ods. 2 zákona o konkurze vedomosť spriaznenej osoby predpokladá, ak sa nepreukáže opak. Osoba blízka dlžníkovi sa môže ubrániť odporovacej žalobe, len ak preukáže, že o dlžníkovom úmysle ukrátiť odporovaným úkonom veriteľ'ov nevedela a ani nemohla vedieť, pretože vyvinula starostlivosť k poznaniu tohto dlžníkovho úmyslu a išlo z jej strany o náležitú starostlivosť. Vynaloženie náležitej starostlivosti predpokladá, že osoba blízka dlžníkovi vykonala s ohľadom na okolnosti prípadu a s prihliadnutím na obsah právneho úkonu dlžníka takú činnosť, aby dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľ'a, ktorý tu bol v dobe uskutočnenia odporovaného právneho úkonu, z jej výsledkov poznala. Spriaznená osoba musí preukázať, že dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľ'a nemohla pri náležitej starostlivosti poznať, aj keď dlžník uzavretím odporovaného úkonu v jej prospech plní svoju morálnu alebo právnu povinnosť. Samotné vyhlásenie spriaznenej osoby, že jej nebol známy úmysel, pre ktorý úpadca uskutočnil právny úkon, je nepostačujúce, keďže nepreukazuje, že v dobe právneho úkonu úmysel dlžníka ukrátiť veriteľ'a nemohla pri vynaložení náležitej starostlivosti poznať.

21. Úmysel úpadcu ukrátiť svojich veriteľ'ov bol podľa žalobcu daný aj tým, že tento preukázateľne vedel, že podpísal blankozmenky, a že záväzky zabezpečené blankozmenkami nie sú riadne splácané. Úpadca bol totiž konateľom a spoločníkom obchodnej spoločnosti F. m. s. r. o.

22. Žalovaná vo vyjadrení z 28. júna 2018 navrhla dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietnuť.

23. Podľa jej názoru súd prvej inštancie a aj odvolací súd správne posúdili otázku vzniku záväzkov z blankozmenky a aj s tým spojené následky z pohľadu odporovateľnosti právnych úkonov.

24. K nesprávnemu právnemu posúdeniu dôkazného bremena žalovaná uviedla, že sa nestotožňuje s chápaním tejto problematiky zo strany dovolateľa. Pritom zastáva názor, že v konaní pred okresným súdom bola vykonanými dôkazmi vyvrátená prezumpcia existencie úmyslu úpadcu ukrátiť svojich veriteľov, ako aj prezumpcia jej vedomosti o tomto úmysle. Pokiaľ dovolateľ podporne poukazoval na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, tieto mali právny základ v ustanovení § 42a Občianskeho zákonníka, ktoré má iné znenie a ktoré vyžaduje iné štandardy na skúmanie úmyslu dlžníka ukrátiť veriteľov, ako je právna úprava odporovateľnosti podľa zákona o konkurze. Záverom žalovaná poukázala na to, že v čase uskutočnenia napadnutého právneho úkonu bol úpadca vlastníkom obchodného podielu v obchodnej spoločnosti F. m. s. r. o. s majetkom v hodnote 16 424 297,- eur.

25. Najvyšší súd ako súd dovolací [podľa § 35 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.) bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalobcu je dôvodný.

26. Žalobca vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. namietajúc nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu v posúdení nasledovných právnych otázok:

I. „či záväzok zmenkového dlžníka a avalistu zo zmenky, ktorá bola pôvodne vystavená ako blankozmenka, vzniká už podpísaním sa na zmenku, alebo či vzniká až vyplnením zmenky“ a

II. „či dôkazné bremeno na preukázanie úmyslu dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka pri odporovateľnosti ukracujúceho právneho úkonu dlžníka podľa § 60 zákona o konkurze uskutočneného medzi dlžníkom a spriaznenou osobou znáša správca, alebo či zatažuje dôkazné bremeno spriaznenú osobu, aby táto preukázala, že o úmysle dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky svojho veriteľa nevedela.“

27. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

28. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

29. Dôvod prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j.

právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí).

30. Dovolateľom vymedzené právne otázky neboli doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešené, pričom dovolací dôvod bol vymedzený v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p. Obidve dovolateľom nastolené právne otázky boli pritom významné pre rozhodnutie vo veci, nakoľko dôvodom zamietnutia žaloby okresným súdom bol jednak záver o vzniku záväzku zo zmenky až dňom doplnenia chýbajúcich údajov na zmenke pôvodne vystavenej ako blankozmenka (bod 33 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie), ako aj záver o tom, že nebola preukázaná vedomosť žalovanej o úmysle dlžníka ukrátiť svojich dlžníkov (bod 34 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Odvolací súd potvrdil rozsudok okresného súdu postupom podľa § 387 ods. 2 C. s. p., keďže sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, teda aj s vyriešením právnych otázok významných pre rozhodnutie vo veci (a ktoré vo svojom dovolaní vymedzil žalobca). Z tohto dôvodu dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobcu je podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. procesne prípustné.

31. Pokiaľ ide o prvú dovolaciu otázku týkajúcu sa vzniku zmenkového záväzku zmenkového dlžníka zo zmenky vystavenej ako blankozmenka, táto je zameraná na výklad a aplikáciu ustanovenia čl. I § 10 zákona č. 191/1950 Sb. zákon zmenkový a šekový (ďalej aj „zmenkový zákon“ alebo „ZZŠ“).

32. Podľa čl. I. § 10 ZZŠ, ak nebola zmenka, ktorá bola pri vydaní neúplná, vyplnená tak, ako bolo dojednané, nemožno namietat' majiteľovi zmenky, že tieto dojednania neboli dodržané, okrem ak majiteľ nadobudol zmenku zlomyseľne alebo sa pri nadobúdaní zmenky prevínil hrubou nebanlivosťou.

33. V rozhodovanej veci nebolo sporné, že zmenky avalované úpadcom, na základe ktorých si konkurzný veriteľ U., a. s. prihlásil pohľadávku v konkurze (ktorej uspokojenie malo byť ukrátené napadnutým právnym úkonom) vedenom na majetok úpadcu, boli vystavené ako blankozmenky. Sporná bola len otázka vzniku zmenkového záväzku úpadcu, pričom súdy nižšej inštancie ustálili, že záväzok zo zmenky vystavenej ako blankozmenka vzniká až okamihom doplnenia blankozmenky na úplnú zmenku. Dovolateľ naopak zastáva názor, že záväzok zo zmenky vzniká už podpísaním sa na (blanko)zmenku. Otázku vzniku zmenkových záväzkov zmenkový zákon výslovne neupravuje a je možné ju ustáliť len výkladom.

34. Dovolací súd sa pri vyriešení nastolenej právnej otázky riadil nasledovnými úvahami:

35. Dlžníkmi zo zmenky sú osoby, ktoré sa na zmenke podpísali. Bez podpisu určitej osoby priamo na zmenkovej listine neexistuje jej zmenkový záväzok. Zmenkoví dlžníci sa delia na dve kategórie, a to na priamych dlžníkov a nepriamych dlžníkov (tzv. postihových dlžníkov). Priamymi zmenkovými dlžníkmi sú vystaviteľ vlastnej zmenky, akceptant cudzej zmenky a avalista (t. j. zmenkový ručiteľ).

36. V tejto súvislosti, pokiaľ ide o avalistu (nakoľko úpadca podpísal vlastnú zmenku vystavenú obchodnou spoločnosťou F. m. s. r. o. ako avalista), dovolací súd poukazuje na to, že avalista je samostatný zmenkový dlžník, ktorý zodpovedá za zaplatenie zmenky. V porovnaní s ručiteľom zaviazaným za dlžníka podľa civilného práva, avalista nezaist'uje povinnosť za toho-ktorého zmenkového dlžníka, ale zaist'uje zaplatenie zmenky ako takej. Pre záväzok avalistu nie je typická ani zásada akcesority, ani zásada subsidiarity tak, ako je to pri ručiteľských záväzkoch podľa civilného práva. Akcesorita, ako aj subsidiarita typické pre ručenie podľa civilného práva sú pri zmenkovom ručení výrazne potreté. Zásada akcesority sa pri avale uplatňuje len pri vzniku avalu, a to len do takej miery, či je záväzok avaláta platný z hľadiska formy. Zásada subsidiarity je potlačená úplne, čo sa prejavuje v tom, že majiteľ zmenky môže uplatňovať svoj nárok voči avalistovi bez ohľadu, či uplatnil svoj nárok najprv voči avalátovi. Taktiež avalista nemôže odvodzovať svoje námietky voči plateniu zmenky od avaláta (k tomu vid' aj: Jablonka, B., Zákon zmenkový a šekový. Komentár. Wolters Kluwer: Bratislava, 2017, s. 147).

37. Pre blankozmenku platí, že ide o listinu, ktorá je zámerne, podľa „dohody“ vystavená

v neúplnej podobe, aby sa po neskoršom doplnení inou osobou stala skutočnou (úplnou) zmenkou. Až po svojom vyplnení sa blankozmenka stáva skutočnou zmenkou. Táto premena na dokonalú zmenku však nastáva s účinkami *ex tunc*, teda, ako keby už od počiatku bola táto listina uvedená do obehu ako dokonalá zmenka s tým, že až od jej vyplnenia sa možno úspešne domáhať plnenia zo zmenky (k tomu vid' aj: Kovařík, Z., Zákon směnečný a šekový, 4. vydanie. C. H. Beck: Praha, 2005, s. 48).

38. Totožný záver vyplýva aj z judikatúry, v zmysle ktorej platí, že *na zmenku, ktorá bola pôvodne vydaná ako neúplná (čl. I. § 10 ZZŠ), ako blankozmenka, je po vyplnení listiny nutné hľadiť tak, ako keby bola od počiatku vydaná ako úplná* (k tomu vid' aj uznesenie Vrchního soudu v Prahe z 26. mája 2015, sp. zn. 5Cmo 103/2015).

39. Rovnaké kritéria, podľa ktorých sa posudzujú účinky doplnenia chýbajúcich údajov na zmenke (t. j. od vystavenia blankozmenky), je potrebné aplikovať aj na posúdenie otázky vzniku záväzku zmenkového dlžníka (vystaviteľa vlastnej zmenky, akceptanta cudzej zmenky alebo avalistu) zo zmenky, ktorá bola pôvodne vystavená ako blankozmenka. Tento záver vyplýva aj z dostupnej judikatúry k zmenkovému zákonu.

40. Dovolací súd predovšetkým poukazuje na rozsudok z 22. októbra 2008, sp. zn. 5Obo/3/2008, na ktorý odkazoval aj dovolateľ, a v ktorom najvyšší súd rozhodujúci ako odvolací súd skonštatoval, že *vyplnením blankozmenky sa stáva skutočnou zmenkou. Dlžník, ktorý podpísal blankozmenku pred jej doplnením, sa stáva vyplnením zmenky zmenkovým dlžníkom s účinkom ,ex tunc' od vydania listiny.*

41. Totožný záver vyplýva aj z českej judikatúry, v zmysle ktorej platí, že *dlžníci, ktorí sa podpísali na blankozmenku pred jej doplnením, stávajú sa vyplnením zmenky zmenkovými dlžníkmi s účinkami ,ex tunc' od vydania listiny* (vid' najmä rozsudok Vrchního soudu v Prahe z 20. februára 2001, sp. zn. 5Cmo 556/2000).

42. Dovolací súd vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že pre okamih vzniku záväzku zmenkového dlžníka (vystaviteľa vlastnej zmenky, akceptanta cudzej zmenky, resp. avalistu) zo zmenky vystavenej pôvodne ako blankozmenka je irelevantný okamih (dátum) doplnenia chýbajúcich údajov do blankozmenky, prípadne dátum splatnosti zmenkovej sumy. Dlžník, ktorý sa podpísal na blankozmenku pred doplnením posledného chýbajúceho údaju, sa stáva vyplnením zmenky zmenkovým dlžníkom s účinkami *ex tunc* odo dňa vystavenia blankozmenky.

43. V druhej právnej otázke nastolenej v dovolacom konaní namietal žalobca nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 60 zákona o konkurze.

44. Podľa § 60 ods. 1 ZKR, odporovať možno tiež každému právnemu úkonu, ktorým dlžník ukrátil svojich veriteľov (ďalej len „ukracujúci právny úkon“), ak bol urobený s úmyslom dlžníka ukrátiť svojich veriteľov a tento úmysel bol alebo musel byť druhej strane známy.

45. Podľa § 60 ods. 2 ZKR ak ide o právny úkon urobený v prospech osoby spriaznenej s dlžníkom, úmysel dlžníka ukrátiť svojich veriteľov, ako aj vedomosť druhej strany o tomto úmysle sa predpokladá, ak sa nepreukáže opak.

46. Pre odporovateľnosť právneho úkonu podľa § 60 ZKR sa vyžaduje, aby dlžník urobil právny úkon s úmyslom ukrátiť svojich veriteľov a zároveň tento úmysel musel byť druhej strane známy. Podmienka ukrátenia uspokojenia pohľadávok veriteľov sa objavuje ako podmienka odporovateľnosti aj priamo v hypotéze právnej normy. Odporovateľnosť ako právny inštitút na ochranu veriteľov prichádza do úvahy len vtedy, ak sa právnym úkonom dlžníka ukrátilo uspokojenie pohľadávok veriteľov, čiže ak ostatný majetok dlžníka nebude postačovať na plné uspokojenie pohľadávok všetkých jeho veriteľov. Pri odporovateľnosti podľa § 60 zákona o konkurze sa musí preukázať, že dlžník urobil právny úkon s úmyslom ukrátiť uspokojenie pohľadávok veriteľov. Úmysel dlžníka ukrátiť svojich veriteľov a vedomosť druhej strany právneho úkonu o tomto úmysle sa zákonom predpokladá vtedy, ak dlžník urobil právny úkon v prospech osoby s ním spriaznenej. Povinný (t. j. spriaznená osoba) môže preukázať opak. Dôkaz opaku v súdnom konaní je na žalovanom, ktorým je spravidla druhá strana právneho úkonu alebo osoba,

v prospech ktorej bol právny úkon urobený. Žalovaný bude musieť preukazovať, ak bude chcieť byť v konaní úspešný, buď neexistenciu úmyslu dlžníka ukrátiť uspokojenie pohľadávok veriteľov, alebo to, že o dlžníkovom úmysle nevedel (k tomu vid' aj: Ďurica, M., Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár, 2. vydanie. C. H. BECK: Praha, 2015).

47. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že odporovateľnosť právneho úkonu je upravená nielen v zákone o konkurze, ale aj v Občianskom zákonníku, v ktorom je obsiahnutá všeobecná právna úprava v odporovateľnosti (ustanovenie § 42a a § 42b Občianskeho zákonníka). Zákon o konkurze ako *lex specialis* obsahuje osobitné ustanovenia o odporovateľnosti pre prípad vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka.

48. Vzhľadom na obdobnosť právnej úpravy obsiahnutej v ustanovení § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka k právnej úprave odporovateľnosti v § 60 ZKR a vo vzťahu k dovolateľom nastolenej právnej otázke dovolací súd poukazuje na judikát č. R 67/2017 vzťahujúci sa na výklad ustanovenia § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka, a ktorého právne vety znejú nasledovne:

I. Blízka osoba dlžníka sa môže žalobe podľa § 42a OZ účinne ubrániť, ak hodnoverným spôsobom preukáže, že v súvislosti s odporovaným právnym úkonom postupovala s takou náležitou starostlivosťou, aby ukracujúci úmysel rozpoznala, alebo sa o ňom aspoň mohla dozvedieť.

II. Z hľadiska posúdenia požiadavky vynaloženia náležitej starostlivosti zo strany blízkej osoby dlžníka, nemôže odkaz na vzájomnú dôveru medzi blízkymi osobami nahrádzať dôkaznú povinnosť žalovanej strany preukázať vynaloženie určitých konkrétnych úkonov náležitej starostlivosti tak, ako to predpokladá ustanovenie § 42a OZ.

49. V prípade odporovateľného právneho úkonu podľa ustanovenia § 60 ods. 2 ZKR je správca ako žalobca povinný preukázať iba, že žalobu podal včas (v rámci plynutia zákonom stanovených prekluzívnych lehôt), a že tento právny úkon dlžníka ukracuje uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka, t. j. že pohľadávku niektorého z prihlásených konkurzných veriteľov nebude možné v dôsledku právneho úkonu dlžníka – ktorým došlo k zmenšeniu majetku dlžníka (úpadcu) – uspokojiť vôbec, resp. ju nebude možné uspokojiť v prihlásenom rozsahu. Ak odporovateľný právny úkon uskutočnil dlžník so spriaznenou osobou, nie je správca (na rozdiel od odporovateľnosti právneho úkonu podľa § 60 ods. 1 ZKR) povinný preukázať úmysel úpadcu ukrátiť právnym úkonom uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z konkurzných veriteľov dlžníka a ani vedomosť druhej strany (t. j. spriaznenej osoby) o tomto úmysle dlžníka. V zákone o konkurze je totiž stanovená vyvrátená právna domnienka o existencii úmyslu dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z jeho veriteľov a o vedomosti spriaznenej osoby o tomto úmysle. Dôkazné bremeno na preukázaní opaku zaťažuje spriaznenú osobu.

50. Zákon o konkurze (na rozdiel od Občianskeho zákonníka) neobsahuje osobitnú úpravu o tom, akým spôsobom sa môže osoba spriaznená s dlžníkom úspešne ubrániť odporovacej žalobe podľa § 60 ods. 2 ZKR, a to konkrétne, ako má blízka osoba preukázať, že o úmysle dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z jeho veriteľov nevedela a ani o ňom nemohla vedieť. V takom prípade je potrebné aj v prípade odporovacej žaloby podľa § 60 ods. 2 ZKR vychádzať z kritéria obsiahnutého vo všeobecnej právnej úprave odporovateľnosti v ustanovení § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka, a to, že *druhá strana dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla rozpoznať*.

51. Pod vynaložením náležitej starostlivosti je potrebné rozumieť aktívne konanie spriaznenej osoby, na základe ktorého by s prihliadnutím na obsah uskutočneného právneho úkonu dlžníka rozpoznala alebo aspoň mohla zistiť, či skutočným úmyslom (resp. motiváciou) dlžníka uskutočniť právny úkon (presahujúci charakter bežného právneho úkonu v zmysle ustanovenia § 10 ods. 1 a ods. 2 ZKR) bolo (resp. nebolo) ukrátenie uspokojenie pohľadávky niektorého z jeho veriteľov.

52. Vynaloženie náležitej starostlivosti zo strany osoby spriaznenej s dlžníkom je o to významnejšie, ak dlžník vykonáva podnikateľskú činnosť (alebo je štatutárnym orgánom obchodnej

spoločnosti), v rámci ktorej na seba preberá finančné záväzky voči svojim veriteľom (alebo voči veriteľom obchodnej spoločnosti, v ktorej je štatutárnym orgánom).

53. Vynaloženie náležitej starostlivosti zo strany spriaznenej osoby pri uskutočnení odporovateľného právneho úkonu pritom nemôže aj vzhľadom na vyššie citovaný judikát najvyššieho súdu č. R 67/2017 (konkrétne jeho II. právnu vetu) nahradiť obrana spriaznenej osoby, že s dlžníkom nežila v spoločnej domácnosti, že s dlžníkom nevykonávala podnikateľskú činnosť, prípadne že dôverovala tomu, že dlžník chcel konkrétnym právny úkonom zabezpečiť jej budúcnosť. Takáto obrana spriaznenej osoby nie je spôsobilá vyvrátiť právnu domnienku o existencii úmyslu dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z jeho veriteľov a o jej vedomosti o tomto úmysle podľa § 60 ods. 2 ZKR.

54. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd uzatvára, že

I. V prípade odporovateľného právneho úkonu uskutočneného medzi dlžníkom a ním spriaznenou osobou podľa § 60 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii nie je správca povinný preukazovať úmysel dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka a ani vedomosť spriaznenej osoby o tomto úmysle. Na úspešné ubránenie sa odporovacej žalobe zaťažuje dôkazné bremeno spriaznenú osobu, aby hodnoverným spôsobom preukázala že úmysel dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka nemohla rozpoznať ani pri vynaložení náležitej starostlivosti.

II. Pre posúdenie vynaloženia náležitej starostlivosti z hľadiska úspešnej obrany voči odporovacej žalobe nepostačuje odkaz spriaznenej osoby, na to, že spoločne s dlžníkom nevykonávala podnikateľskú činnosť, prípadne na jej dôveru v to, že dlžník chcel odporovaným právny úkonom zabezpečiť jej budúcnosť, ak tento úkon presahuje rámec bežných právnych úkonov podľa § 10 ods. 1 a ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

55. Vzhľadom na právne závery vyslovené vyššie dovolací súd konštatuje, že dovolateľ opodstatnene vytýkal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci vo vyriešení právnej otázky vzniku záväzku zo zmenky pôvodne vystavenej ako blankozmenka, ako aj vo vyriešení právnej otázky, či dôkazné bremeno na preukázanie úmyslu dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka pri odporovateľnosti ukracujúceho právneho úkonu dlžníka uskutočneného medzi dlžníkom a spriaznenou osobou znáša správca, alebo či zaťažuje dôkazné bremeno spriaznenú osobu, aby táto preukázala, že o úmysle dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky svojho veriteľa nevedela.

56. Súd prvej inštancie a aj odvolací súd vec nesprávne posúdili otázku vzniku záväzku úpadcu (ako zmenkového dlžníka) zo zmenky, ak uzavreli, že zmenkový záväzok úpadcu voči konkurznému veriteľovi U., a. s. vznikol až okamihom doplnenia chýbajúcich údajov do blankozmenky, teda až po uzavretí napadnutej darovacej zmluvy medzi úpadcom a žalovanou, v dôsledku čoho vyhodnotili odporováciu žalobu správcu ako nedôvodnú, keďže podľa ich názoru nemohlo dôjsť predmetnou darovacou zmluvou k ukráteniu uspokojenia prihlásenej pohľadávky konkurzného veriteľa U., a. s. vyplývajúcej zo zmenky avalovanej úpadcom.

57. Rovnako konajúce sudy pri vyslovení záveru o neopodstatnenosti odporovacej žaloby nesprávne aplikovali ustanovenie § 60 ods. 2 ZKR, ak skonštatovali, že nebola preukázaná vedomosť žalovanej o úmysle úpadcu ukrátiť uspokojenie pohľadávok svojich veriteľov. Vedomosť žalovanej o úmysle úpadcu ukrátiť svojich veriteľov ako osoby spriaznenej s úpadcom totiž predmetné zákonné ustanovenie predpokladá a je na spriaznenej osobe, aby hodnoverným preukázala, že ani pri vynaložení náležitej starostlivosti nemohla rozpoznať úmysel úpadcu predmetným právny úkonom ukrátiť uspokojenie pohľadávky niektorého z jeho veriteľov (t. j. dôkazné bremeno v spore zaťažuje žalovanú ako spriaznenú osobu). Samotný odkaz spriaznenej osoby na rodinné vzťahy, prípadne na dôveru, že konanie úpadcu považovala za prejav osobnej zodpovednosti úpadcu vo vzťahu k jej budúcnosti, nie je možné považovať za vynaloženie náležitej starostlivosti a za preukázanie, že žalovaná ako spriaznená osoba nemohla rozpoznať úmysel úpadcu napadnutým úkonom ukrátiť uspokojenie pohľadávky niektorého z jeho veriteľov.

58. Vzhľadom na to, že dovolateľ zároveň dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení právnych otázok, ktoré neboli doposiaľ dovolacím súdom vyriešené (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), najvyšší súd žalobcom napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by vzhľadom na nesprávnosť (a predčasnosť) právnych záverov súdu prvej inštancie bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

59. V ďalšom konaní sú súd prvej inštancie a odvolací súd viazaní právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

53.

ROZHODNUTIE

- I. Z ustanovenia § 32 ods. 18 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii nevyplýva záver, že by pohľadávky priznané rozhodnutím súdu alebo iného orgánu verejnej moci nemali podliehať preskúmvaniu zo strany správca. Správca je v prípade zistenia spornosti povinný poprieť aj pohľadávku priznanú rozhodnutím súdu alebo iného orgánu verejnej moci.**
- II. Dôvodom pre účinné popretie pohľadávky priznanej rozhodnutím súdu alebo iného orgánu verejnej moci môžu byť len skutočnosti, ktoré nastali po vydaní rozhodnutia. Skutočnosti, ktoré nastali pred vydaním rozhodnutia, nemôžu byť dôvodom pre popretie judikovanej pohľadávky, nakoľko ich posúdenie patrilo do právomoci orgánu, ktorý rozhodnutie vydal.**

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. novembra 2018, sp. zn. 3Obdo/61/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 7. júla 2017, č. k. 60Cbi/22/2015-91 I. určil, že popretá pohľadávka žalobcu prihlásená súhrnnou prihláškou nezabezpečených pohľadávok č. 1 pod poradovým číslom 1/ v časti prihlásenej istiny vo výške 76,80 eur v konkurznom konaní vedenom pod sp. zn. 2K/23/2015 na majetok úpadcu O. L. sa považuje za oprávnenú, čo do vymáhateľnosti; II. v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a III. žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalovaný podľa § 32 ods. 6 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“, alebo „ZKR“) poprel pohľadávky žalobcu v celkovej výške 5 464,21 eur, čo do vymáhateľnosti.

3. K ustanoveniu § 32 ods. 19 ZKR – na ktoré odkazoval žalobca – dospel okresný súd k názoru, že zákonodarca mal na mysli rozhodnutie vydané v incidenčnom konaní, v ktorom o určení popretej pohľadávky rozhodujú výlučne súdy, a to aj v prípade, ak bola popretá pohľadávka veriteľa, rozhodovanie o ktorej patrí do právomoci iného orgánu ako súdu. Názor žalobcu o nemožnosti poprieť ním prihlásené pohľadávky vyplývajúce z právoplatných rozhodnutí príslušného správneho orgánu preto vyhodnotil súd prvej inštancie ako neutržateľný a rozporný s právnou úpravou.

4. Ďalej okresný súd skonštatoval, že preskúmal aj dôvody obsiahnuté v popieracom prejave žalovaného a posúdil, či tieto dôvody zodpovedajú skutočnosti a či vylučujú pohľadávku žalobcu z jej uspokojenia v konkurze. Pohľadávku žalobcu prihlásenú pod poradovým číslom 1/ priznanú rozhodnutím S. p., pobočka B. B., z X., č. X právoplatným a vykonateľným dňa X. v celkovej výške 76,80 eur poprel žalovaný z dôvodu jej premlčania, nakoľko podľa § 147 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) bolo právo predpísať penále za obdobie 01/2004 – 07/2004 premlčané. Súd prvej inštancie mal za to, že ak dlžník mienil uplatniť

námietku premlčania práva žalobcu predpísať mu penále za uvedené obdobie, mal tak urobiť najneskôr po oznámení rozhodnutia, ktorým si žalobca uplatnil právo predpísať penále. Keďže dlžník (t. j. úpadca – pozn. dovolacieho súdu) ani v lehote na podanie odvolania proti rozhodnutiu z X., č. X premlčanie práva žalobcu predpísať penále neuplatnil, zaniklo právo dlžníka účinne uplatniť námietku premlčania proti právu predpísať penále. Preto v tejto časti nemohol žalovaný účinne poprieť uplatnenú pohľadávku žalobcu čo do jej vymáhateľnosti a v tejto časti okresný súd žalobe vyhovel.

5. Naopak, pokiaľ išlo o pohľadávky žalobcu prihlásené do konkurzu pod poradovými číslami

- 3/ v časti istiny 678,74 eur,
- 4/ v časti istiny 1 155,74 eur,
- 8/ v časti istiny 105,58 eur,
- 9/ v časti istiny 500,09 eur,
- 10/ v časti istiny 1 050,48 eur,
- 11/ v časti istiny 850,12 eur,
- 12/ v časti istiny 544,18 eur a
- 13/ v časti istiny 502,48 eur,

sa súd prvej inštancie stotožnil s tvrdením žalovaného, ktorý v popieracom prejave považoval vymáhanie predmetných pohľadávok za premlčané v zmysle § 147 ods. 3 zákona o sociálnom poistení po uplynutí lehoty 6 rokov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutí žalobcu, ktorými bola úpadcovi uložená povinnosť zaplatiť predmetné pohľadávky žalobcovi. Okresný súd z tohto dôvodu skonštatoval, že žalovaným uvedený dôvod popretia pohľadávok žalobcu vylučuje ich uspokojenie v konkurze, a v tejto časti žalobu ako nedôvodnú zamietol.

6. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 25. apríla 2018, č. k. 41CoKR/37/2017-140 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a priznal žalovanému voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

7. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že nie je možné súhlasiť s argumentáciou žalobcu o nemožnosti poprieť jeho pohľadávky. Zo systematického zaradenia ustanovenia § 32 ods. 19 ZKR vyplýva, že zákonodarca mal na mysli rozhodnutie vydané v incidenčnom konaní, v ktorom o určení popretej pohľadávky s účinnosťou od 1. januára 2012 rozhodujú výlučne súdy.

8. Krajský súd skonštatoval, že žalobca v konaní nepreukázal, že by ním prihlásené pohľadávky bolo možné považovať za oprávnené čo do ich vymáhateľnosti. Podľa odvolacieho súdu žalovaný postupoval správne. Žalovaným popreté pohľadávky žalobcu prihlásené pod poradovými číslami 3/, 4/, 8/, 9/, 10/, 11/, 12/ a 13/ síce nezanikli, existujú vo forme naturálnej obligácie, avšak došlo k strate ich vymáhateľnosti v dôsledku premlčania a v rámci konečného rozvrhu nemôžu byť uspokojené.

9. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote dňa 6. júla 2018 žalobca dovolanie. Prípustnosť dovolania videl žalobca v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Dovolateľ žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

10. Z obsahu dovolania vyplýva, že právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, je otázka, „či správca môže poprieť pohľadávku orgánu verejnej

moci, ktorá bola určená právoplatným rozhodnutím“. Podľa dovolateľa z ustanovenia § 32 ods. 18 ZKR (ustanovenie § 32 ods. 19 ZKR v znení účinnom do 30. júna 2016 – pozn. dovolacieho súdu) jasne vyplýva, že v prípade, ak si orgán verejnej moci prihlási do konkurzu pohľadávku, ktorá bola určená právoplatným rozhodnutím, táto pohľadávka sa považuje za zistenú.

11. Správca podľa žalobcu nemohol uplatnené pohľadávky poprieť. Tento záver vyvodzoval dovolateľ zo skutočnosti, že ako orgán verejnej moci v priamej pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky je podľa § 144 ods. 1 zákona o sociálnom poistení povinný predpísať poistné fyzickej alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné, ak táto osoba neodviedla poistné vôbec, alebo ak ho odviedla v nesprávnej sume.

12. Podľa dovolateľa ustanovenie § 32 ods. 18 ZKR vôbec nesúvisí s § 32 ods. 13 ZKR a s právomocou iných orgánov rozhodovať v incidenčných veciach. Rovnako nemôže súd spochybňovať správne akty orgánov verejnej moci, o ktorých zákon výslovne ustanovuje, že sa priamo zo zákona považujú za zistenú pohľadávku.

13. K premlčaniu žalobcu uviedol, že má zákonnú povinnosť vždy predpísať poistné. Aj premlčané pohľadávky sú pohľadávkami, sú vymáhateľné. Platná legislatíva dokonca predpokladá ich dobrovoľné uhradenie z dôvodu budúcich nárokov žiadateľov o dávky vyplácané žalobcom. Neuhradenie týchto pohľadávok môže mať vplyv na budúce nároky úpadcu vyplácané žalobcom, ktoré budú musieť byť krátené, prípadne nebudú vyplatené vôbec.

14. Žalovaný vo vyjadrení z 8. augusta 2018 navrhol dovolanie žalobcu ako neprípustné odmietnuť, resp. ako nedôvodné zamietnuť.

15. Vo svojom vyjadrení uviedol, že ustanovenie § 32 ods. 18 ZKR nevyjadruje úmysel zákonodarcu považovať pohľadávky, ktoré boli judikované v čase pred vyhlásením konkurzu právoplatným a vykonateľným rozhodnutím súdu alebo iného príslušného orgánu, za zistené. Zmyslom uvedeného zákonného ustanovenia je, aby sa za zistenú pohľadávku v určenom rozsahu považovala taká pohľadávka, o ktorej určení bolo právoplatne rozhodnuté v incidenčnom konaní na základe žaloby konkurzného veriteľa.

16. Žalovaný poukázal na to, že pohľadávky žalobcu boli v čase ich prihlásenia do konkurzu premlčané, nakoľko uplynula 6-ročná premlčacia lehota podľa § 147 ods. 3 zákona o sociálnom poistení a vzhľadom na uplatnenie námietky premlčania stratili vymáhateľnosť.

17. Záverom žalovaný uviedol, že žalobcom nastolená právna otázka bola už v rámci rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyriešená v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ v príslušnom gramatickom tvare) sp. zn. 3Obo/71/2007. Preto podľa jeho názoru nie je splnená zákonná podmienka prípustnosti dovolania vyplývajúca z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

18. Najvyšší súd ako súd dovolací [podľa § 35 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“)] po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), konajúca prostredníctvom zamestnanca s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa (§ 429 ods. 2 písm. b/ C. s. p.), a že ide o rozsudok, proti ktorému je dovolanie procesne prípustné, dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

19. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná

rozdielne (písm. c/).

20. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

21. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

22. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., keďže rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

23. Uvedený dôvod prípustnosti dovolania predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je potrebné, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí).

24. Pokiaľ žalovaný namietal, že dovolanie v predmetnom spore nie je prípustné, nakoľko právna otázka vymedzená dovolateľom bola vyriešená v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 3Obo/71/2007, dovolací súd uvádza, že v uvedenom rozhodnutí najvyšší súd rozhodoval ako odvolací súd a nie ako súd dovolací, pričom zákon v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p. viaže prípustnosť dovolania na rozhodovaciu prax dovolacieho (a nie odvolacieho) súdu.

25. Právna otázka nastolená dovolateľom v rozhodovanej veci doposiaľ nebola predmetom dovolacieho prieskumu, čím je splnená zákonná podmienka prípustnosti podaného dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

26. Pokiaľ ide o právnu otázku nastolenú dovolateľom, dovolací súd úvodom poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu z 30. januára 2017, sp. zn. 3Obdo/70/2016, ktoré bolo publikované ako judikát v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 7/2017 pod R 63/2017, a podľa ktorého:

I. Konkurzný súd nie je oprávnený preskúmavať popretú pohľadávku z iných dôvodov ako tých, ktoré správca uviedol v incidenčnom konaní v popieracom prejave obsiahnutom v zozname pohľadávok.

II. Účelom incidenčného konania je rozhodnúť o tom, či dôvody obsiahnuté v popieracom prejave správcu zodpovedajú skutočnosti a vylučujú pohľadávku z uspokojenia v konkurze tak, ako bola prihlásená.

27. Žalovaný poprel prihlásené pohľadávky žalobcu priznané vykonateľným rozhodnutím čo do ich vykonateľnosti, nakoľko uplynula 6-ročná premlčacia lehota podľa § 147 ods. 3 zákona o sociálnom poistení.

28. Žalobca ako konkurzný veriteľ v dovolaní (ako aj v celom predchádzajúcom priebehu incidenčného sporu) spochybňoval oprávnenie žalovaného správcu poprieť prihlásené pohľadávky, ktoré boli priznané právoplatným a vykonateľným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu verejnej

moci, nakoľko takéto pohľadávky sa podľa žalobcu považujú *ex lege* za zistené.

29. Podľa § 32 ods. 1 ZKR, každú prihlásenú pohľadávku správca s odbornou starostlivosťou preskúma a porovná s účtovnou a inou dokumentáciou dlžníka a so zoznamom záväzkov dlžníka; správca pritom prihliadne aj na vyjadrenia dlžníka a iných osôb v rozsahu, v akom ich možno považovať za vecne preukázané a právne odôvodnené. Správca vykoná aj vlastné šetrenie s cieľom nestranne zistiť stav a dôvody spornosti prihlásenej pohľadávky. Správca prihlásenú pohľadávku poprie v spornom rozsahu, len ak pri skúmaní pohľadávky zistí, že prihlásená pohľadávka je čo do právneho dôvodu, vymáhateľnosti, výšky, zabezpečenia zabezpečovacím právom alebo poradia zabezpečovacieho práva sporná v miere, ktorá odôvodňuje predpoklad, že veriteľ prihlásenej pohľadávky nebude v prípade konania o určení popretej pohľadávky úspešný. Dôvodom popretia prihlásenej pohľadávky nemôže byť len skutočnosť, že spornosť vyplýva z účtovnej dokumentácie dlžníka, vyjadrení dlžníka alebo vyjadrení osôb, ktorých záujmy môžu byť ovplyvnené záujmami dlžníka, najmä jeho súčasných alebo predchádzajúcich právnych, účtovných alebo daňových poradcov.

30. Podľa § 32 ods. 2 ZKR, prihlásenú pohľadávku je oprávnený poprieť správca alebo veriteľ prihlásenej pohľadávky písomným podaním u správcu na predpísanom tlačive, čo do právneho dôvodu, vymáhateľnosti, výšky, poradia, zabezpečenia zabezpečovacím právom alebo poradia zabezpečovacieho práva. Ak ide o pohľadávku orgánu, inštitúcie alebo agentúry Európskej únie, nie je možné popierať právny základ a výšku určenú orgánom, inštitúciou alebo agentúrou Európskej únie.

31. Podľa § 32 ods. 5 ZKR, ten, kto pohľadávku popiera, musí popretie pohľadávky vždy zdôvodniť, pričom pri popretí výšky musí uviesť sumu, ktorú popiera, pri popretí poradia uviesť poradie, ktoré uznáva, pri popretí zabezpečovacieho práva uviesť rozsah popretia, inak je popretie neúčinné. Ak bola popretá pohľadávka čo i len čiastočne potvrdená súdom, zodpovedá ten, kto pohľadávku poprel, veriteľovi popretej pohľadávky za škodu, ktorú mu spôsobil popretím pohľadávky, ibaže preukáže, že konal s odbornou starostlivosťou.

32. Podľa § 32 ods. 9 ZKR, veriteľ má právo domáhať sa na súde určenia popretej pohľadávky žalobou, pričom žaloba musí byť podaná voči všetkým, ktorí popreli pohľadávku. Toto právo musí byť uplatnené na súde voči všetkým týmto osobám do 30 dní od doručenia písomného oznámenia správcu o popretí pohľadávky veriteľovi, inak zanikne. Právo na určenie popretej pohľadávky je uplatnené včas aj vtedy, ak bola podaná žaloba v lehote na nepríslušnom súde.

33. Podľa § 32 ods. 13 ZKR, ak bola popretá pohľadávka veriteľa, o ktorej rozhodovať patrí do právomoci iného orgánu ako súdu je súd, príslušný aj na konanie o určení tejto pohľadávky; to platí aj vtedy, ak iný orgán ako súd také rozhodnutie nevydal.

34. Podľa § 32 ods. 14 ZKR, v žalobe sa veriteľ môže domáhať určenia právneho dôvodu, vymáhateľnosti, poradia a výšky pohľadávky, ďalej zabezpečenia zabezpečovacím právom alebo poradia zabezpečovacieho práva. V žalobe sa môže domáhať najviac toho, čo uviedol v prihláške.

35. Podľa § 32 ods. 18 ZKR (v znení účinnom do 30. júna 2016 ustanovenie § 32 ods. 19 – pozn. dovolacieho súdu), pohľadávka určená právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu verejnej moci sa v určenom rozsahu považuje za zistenú.

36. Z citovanej právnej úpravy vyplýva, že správca je povinný preskúmať každú prihlásenú pohľadávku (t. j. aj judikovanú pohľadávku) a ak zistí jej spornosť, je povinný ju v spornom rozsahu poprieť. Pri každej pohľadávke správca musí preskúmať jej právny dôvod, vymáhateľnosť, poradie, výšku, zabezpečenie zabezpečovacím právom a poradie zabezpečovacieho práva.

37. Aj pri judikovanej pohľadávke (pohľadávke priznanej vykonateľným rozhodnutím súdu alebo iného príslušného orgánu) môžu nastať okolnosti majúce za následok jej spornosť, čím je daný zákonný dôvod popretia podľa § 32 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Zákon ukladá správcovi povinnosť dôvod popretia odôvodniť, zapísať ho do zoznamu pohľadávok a oznámiť ho konkurznému veriteľovi, o ktorého pohľadávku ide.

38. V rozsahu, v akom nebola prihlásená pohľadávka v zákonnej lehote oprávnenou osobou popretá, sa zo zákona považuje za zistenú (k tomu vid' ustanovenie § 32 ods. 16 ZKR) a jej veriteľ má právo na to, aby bola v konkurze uspokojená.

39. Popretý veriteľ je oprávnený domáhať sa žalobou v incidenčnom spore určenia jeho popretej pohľadávky, a to aj vtedy, ak ide o pohľadávku, o ktorej rozhodovať patrí do právomoci iného orgánu ako súdu. V rozsahu, v akom bol veriteľ pôvodne popretej pohľadávky v incidenčnom spore úspešný (t. j. v akom bola rozhodnutím súdu správcom popretá pohľadávka určená), sa považuje jeho prihlásená pohľadávka za zistenú v súlade s ustanovením § 32 ods. 18 ZKR. Tento záver vyplýva aj zo znenia predmetného zákonného ustanovenia, pričom z obsahu dovolania je zrejmé, že dovolateľ si zamieňa výraz „určená pohľadávka“ (t. j. pohľadávka konkurzného veriteľa, o ktorej bolo právoplatne rozhodnuté vyhovujúcim výrokom v incidenčnom spore) s výrazom „priznaná pohľadávka“ (t. j. pohľadávka priznaná právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu verejnej moci). Výklad prezentovaný žalobcom pritom nemá oporu ani v ustanovení § 32 ods. 1 ZKR (k tomu vid' bližšie body 11 a 11.1. vyššie).

40. Vychádzajúc z vyššie uvedeného a so zreteľom na dovolateľom vymedzenú právnu otázku dovolací súd konštatuje, že:

I. Z ustanovenia § 32 ods. 18 zákona o konkurze a reštrukturalizácii nevyplýva záver, že by pohľadávky priznané rozhodnutím súdu alebo iného orgánu verejnej moci nemali podliehať preskúmvaniu zo strany správcu. Správca je v prípade zistenia spornosti povinný poprieť aj pohľadávku priznanú rozhodnutím súdu alebo iného orgánu verejnej moci.

II. Dôvodom pre účinné popretie pohľadávky priznanej rozhodnutím súdu alebo iného orgánu verejnej moci môžu byť len skutočnosti, ktoré nastali po vydaní rozhodnutia. Skutočnosti, ktoré nastali pred vydaním rozhodnutia, nemôžu byť dôvodom pre popretie judikovanej pohľadávky, nakoľko ich posúdenie patrilo do právomoci orgánu, ktorý rozhodnutie vydal.

41. Vzhľadom na vyslovené právne závery dovolací súd uzatvára, že súde nižšej inštalcie dospeli k správne právnemu záveru o možnosti popretia pohľadávok, ktoré boli priznané právoplatnými a vykonateľnými rozhodnutiami Sociálnej poisťovne. Pohľadávky priznané právoplatnými a vykonateľnými rozhodnutiami súdov alebo iných správnych orgánov sa nepovažujú *ex lege* za zistené a podliehajú preskúmvaniu (a v prípade ich spornosti aj popretiu) zo strany správcu.

42. Zároveň konajúce súde správne skúmali, či popierací prejav správcu, ktorým poprel pohľadávky žalobcu čo do ich vymáhateľnosti (z dôvodu premlčania práva priznaného rozhodnutiami žalobcu s odkazom na ustanovenie § 147 ods. 3 zákona o sociálnom poistení), vylučujú ich uspokojenie v konkurze. V časti, v ktorej bola žaloba o určenie popretej pohľadávky zamietnutá, okresný a aj krajský súd správne posudzovali, či po vydaní rozhodnutí žalobcu nastala skutočnosť, ktorá vylučuje uspokojenie prihlásených pohľadávok v konkurze vedenom na majetok úpadcu, pričom dospeli k zhodnému záveru, že podľa § 147 ods. 3 zákona o sociálnom poistení došlo k ich premlčaniu, nakoľko uplynulo viac ako 6 rokov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutí, ktorými sa poisťné úpadcovi predpísalo. Súd prvej inštalcie a aj odvolací súd preto

správne dospeli k záveru, že dôvody popretia prihlásených pohľadávok žalobcu obsiahnuté v popieracom prejave správcu zodpovedajú skutočnosti a vylučujú tieto pohľadávky z uspokojenia v konkurze tak, ako boli prihlásené.

43. Preto dovolací súd dospel k záveru, že žalobca nedôvodne odvolaciemu súdu vytýkal nesprávne právne posúdenie veci a jeho dovolanie smeruje proti vecne správne rozhodnutiu odvolacieho súdu.

44. Vzhľadom na to, že v rozhodovanej veci odvolací súd správne posúdil právnu otázku podstatnú pre rozhodnutie vo veci, najvyšší súd podľa ustanovenia § 448 C. s. p. dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietol.

54.

ROZHODNUTIE

Pokiaľ správca konkurznej podstaty napriek urgenciám konkurzného súdu v rámci dohliadacej činnosti podľa § 12 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní, uloženej poriadkovej pokute a opakovanej výzve pod hrozbou zbavenia funkcie, nepristúpil k speňažovaniu majetku úpadcu a ani neuviedol relevantné dôvody, pre ktoré predaj majetku realizovať nemohol, je nutné takéto jeho konanie (resp. nekonanie) hodnotiť ako hrubé porušenie zákonom stanovenej povinnosti vykonávať funkciu správcu s odbornou starostlivosťou, vyplývajúcej z § 8 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb., majúce za následok zbavenie funkcie správcu konkurznej podstaty.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. marca 2019, sp. zn. 4Obo/5/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Krajský súd v Košiciach uznesením, č. k. 3K/23/2005-192 z 18. decembra 2018 zbavil JUDr. J. M., so sídlom L., funkcie správcu konkurznej podstaty. Ustanovil JUDr. T. K., so sídlom kancelárie Ž., do funkcie nového správcu konkurznej podstaty.

2. V odôvodnení uviedol, že uznesením Krajského súdu v Košiciach, č. k. 3K/23/05-24 zo dňa 31. 08. 2005 bol na majetok dlžníka I. spoločnosť s ručením obmedzeným T., so sídlom T., vyhlásený konkurz a do funkcie správkynke konkurznej podstaty bola ustanovená JUDr. V. T.

3. Krajský súd v Košiciach uznesením, č. k. 3K/23/05-49 zo dňa 25. 09. 2007 ustanovil do funkcie nového správcu JUDr. J. M.

4. Výzvou zo dňa 16. 04. 2015, č. k. 3K/23/05-155 súd uložil správcovi konkurznej podstaty, aby v lehote 20 dní pristúpil k speňaženiu majetku a aby zdôvodnil návrh na zúženie konkurznej podstaty ohľadne hnutelných vecí. Výzvou zo dňa 10. 11. 2016, č. k. 3K23/2005-156 uložil správcovi, aby v lehote 10 dní pristúpil k speňaženiu majetku úpadcu pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty. Dňa 29. 03. 2017, č. k. 3K/23/2005-157 súd urgoval správcu konkurznej podstaty, aby v lehote 10 dní zdôvodnil, z akého dôvodu nepristúpil k predaju majetku úpadcu. Vzhľadom k tomu, že správca na uvedené výzvy nereagoval, uložil mu Krajský súd v Košiciach uznesením, č. k. 3K/23/2018-158 zo dňa 23. 05. 2017 pokutu vo výške 200,-- eur. Dňa 11. 12. 2017 sa konala opakovaná schôdza konkurzných veriteľov, na ktorej súd správcovi konkurznej podstaty uložil povinnosť zverejniť inzerát na predaj nespeňaženého majetku úpadcu, a to v druhom až piatom kole a o zverejnení inzerátov mal povinnosť informovať súd. Vzhľad k tomu, že od konania opakovanej schôdzy konkurzných veriteľov uplynula lehota 1 rok a správca nezverejnil inzerát na predaj majetku a ani neuviedol dôvody, pre ktoré nepristúpil k speňaženiu majetku. Výzvou zo dňa 23. 08. 2018 mal správca v lehote 10 dní zverejniť inzerát v súlade s uloženou povinnosťou zo dňa 11. 12. 2017 pod hrozbou zbavenia funkcie správcu konkurznej podstaty.

5. Vzhľadom k tomu, že ustanovený správca konkurznej podstaty JUDr. J. M. dlhodobo vo veci nekonal, od roku 2017 nepristúpil k speňaženiu majetku úpadcu, vo veci neurobil žiaden úkon, súd s poukazom na ustanovenie § 8 ods. 5 prvá veta ZKV rozhodol o zbavení JUDr. J. M. funkcie správcu konkurznej podstaty a do funkcie nového správcu konkurznej podstaty ustanovil JUDr. T. K.

6. Proti výroku uznesenia súdu prvej inštancie o zbavení funkcie podal bývalý správca - JUDr. J. M. odvolanie.

7. Navrhuje, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, pretože súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, kedy uznesenie je navyše i nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, ktorým postupom bola žalovanému odňatá možnosť konať pred súdom.

8. Vo svojom odvolaní poukazuje na celkovú genézu konkurzného konania od momentu vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka (dňa 31. 08. 2005) až do zvolania opakovanej schôdze konkurzných veriteľov na deň 11. 12. 2017 (Uznesenie Krajského súdu zo dňa 27. 11. 2017). V septembri 2018 zisťoval najnižšie možné ponuky inzerátov na uverejnenie výzvy SKP. Náklady by predstavovali, ak by sa pristúpilo k speňažovaniu majetku úpadcu predajom v 2-5 kole, a to by bolo zverejnené v tlači, boli by spolu so znaleckým posudkom: 1 691,71 eur pri znaleckej hodnote predávaného majetku: 411,-- eur, v tom nie sú zahrnuté náklady správcu ani náklady konkurzu. V mesiaci október 2018 ako správca absolvoval obhliadku majetku, či vôbec existuje a je možné ho predáť. Dňa. 08. 01. 2019 informoval konkurzný súd o vykonaní obhliadky majetku. Dňa 09. 01. 2019 predložil zápis z rokovania s konateľom R. P. Dňa 11. 01. 2019 bola vystavená faktúra 01/2019 - JUDr. M. SKP za škodu na havarovanom vozidle S. C. 1, 6SE, ktoré patrilo do konkurznej podstaty a bolo zlikvidované. Dňa 22. 01. 2019 zaslal oznámenie súdu - doklad o úhrade 142,-- eur konateľom spoločnosti R. P., ktorý uhradil na účet SKP znalcom určenú sumu, ako spôsobenú škodu - zlikvidované. Iný speňažený majetok úpadca nemá. Preto nie sú pravdivé tvrdenia, že správca nekonal podľa schváleného plánu speňaženia. Nedá sa predávať majetok, ktorý neexistuje, je zničený, a to ešte verejnou ponukou oznámenou v tlači. Takéto konanie správcu je nehospodárne. Je preto nepravdivé tvrdenie súdu, že som od roku 2017 vo veci predaja majetku nekonal a vo veci neurobil žiaden úkon. Toto tvrdenie súd nijako neodôvodnil.

9. Nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia predstavuje pre SKP odňatie možnosti konať pred súdom. Na základe uvedeného odvolateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie, pretože súd prvej inštancie neúplne zistil skutkový stav veci a na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a navyše je i nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, ktorým postupom bola SKP odňatá možnosť konať pred súdom.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“) pred samotným vecným prejednaním odvolania najskôr zisťoval, či odvolanie smeruje proti uzneseniu, proti ktorému je prípustné.

11. Podľa ustanovenia § 66c ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní (ďalej ZKV), ak tento zákon neustanovuje inak, po vyhlásení konkurzu a po povolení vyrovnania doručujú sa písomnosti súdu zverejnením v Obchodnom vestníku a vyvesením na úradnej tabuli súdu s výnimkou a/ výzvy; b/ opatrenia; c/ uznesenia o vedení konania; d/ uznesenia podľa § 18 ods. 1; e/ uznesenia, ktorým sa ustanovuje súdny znalec; f/ uznesenia, ktorým sa ukladá povinnosť podľa § 127 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.

12. Podľa ustanovenia § 66c ods. 3 ZKV lehota na podanie odvolania proti uzneseniu súdu zverejnenému v Obchodnom vestníku je 30 dní odo dňa zverejnenia.

13. Prípustnosť odvolania proti uzneseniu súdu prvej inštancie však môže vyplývať aj z osobitných právnych predpisov, medzi ktoré nesporne patrí aj zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní. V konaniach podľa ZKV sa (okrem opatrenia) rozhoduje formou uznesenia, proti ktorému je odvolanie prípustné, pokiaľ tak ustanovuje tento zákon ako lex specialis.

14. V posudzovanom prípade je prípustné podať odvolanie proti uzneseniu konkurzného súdu zverejnenému v Obchodnom vestníku v lehote 30 dní odo dňa jeho zverejnenia (ust. § 66c ods. 3 ZKV), odvolanie proti napadnutému uzneseniu o zbavení doterajšieho správcu jeho funkcie je procesné prípustné, hoci takéto uznesenie nie je výslovne uvedené v rámci taxatívneho výpočtu uznesení, proti ktorým je odvolanie prípustné v zmysle ust. § 357 písm. a/ až o/ C. s. p., účinného od 1. júla 2016.

15. Následne preto Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (podľa § 470 ods. 4 C. s. p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379a § 380 C. s. p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C. s. p.) dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne.

16. Uznesením Krajského súdu v Košiciach, č. k. 3K/23/05-24 zo dňa 31. 08. 2005 bol na majetok dlžníka I. spoločnosť s ručením obmedzeným T., so sídlom T., vyhlásený konkurz v zmysle zákona o konkurze a vyrovnaní č. 328/ 1991 Zb. v znení zmien a do funkcie správkyne konkurznej podstaty bola ustanovená JUDr. V. T.

17. Krajský súd v Košiciach uznesením, č. k. 3K/23/05-49 zo dňa 25. 09. 2007 ustanovil do funkcie nového správcu JUDr. J. M.

18. Podľa ust. § 8 ods. 2 ZKV správca je povinný pri výkone funkcie postupovať s odbornou starostlivosťou a zodpovedá za škodu vzniknutú porušením povinností, ktoré mu ukladá zákon alebo mu ich uloží súd.

19. Z dôležitých dôvodov môže súd na návrh správcu zbaviť správcu funkcie. Súd aj bez návrhu zbaví správcu funkcie, ak správca neplní riadne svoje povinnosti alebo aj z iných dôležitých dôvodov. Ak súd zbaví správcu funkcie, ustanoví nového správcu (ust. § 8 ods. 5 ZKV).

20. Správca konkurznej podstaty úpadcu je povinný vykonávať funkciu správcu s odbornou starostlivosťou, s využitím všetkých svojich odborných vedomostí a skúseností, zodpovedne, svedomito a bez zbytočných prietáhov tak, aby došlo k naplneniu účelu zákona o konkurze a vyrovnaní, ktorým je usporiadanie majetkových pomerov úpadcu, ako aj jeho cieľa, ktorým je dosiahnutie pomerného uspokojenia konkurzných veriteľov z úpadcovho majetku (ust. § 1 ods. 1 a § 2 ods. 2 ZKV). V prípade posudzovania porušenia povinností správcom, relevantnou skutočnosťou je, či pre zbavenie správcu jeho funkcie existuje dôležitý dôvod (ust. § 8 ods. 5, prvá veta ZKV), ktorým môže byť napr. dlhodobá nečinnosť správcu, pasívny postoj k svojim správcovským povinnostiam, opakované alebo závažné porušenie povinností správcu vykonávať správcovskú činnosť s odbornou starostlivosťou, ale aj dlhodobý nepriaznivý zdravotný stav správcu, ktorý mu bráni riadne vykonávať jeho funkciu.

21. Konkurzný súd zbavil doterajšieho správcu konkurznej podstaty JUDr. J. M. jeho funkcie s poukazom na to, že uvedený správca si dlhodobo neplní povinnosti vyplývajúce priamo zo zákona o konkurze a vyrovnaní, vo veci nekonal, od roku 2017 nepristúpil k speňaženiu majetku úpadcu, resp. neurobil žiadny úkon.

22. Konkurzný súd v rámci dohliadacej činnosti podľa § 12 ZKV ho výzvou zo dňa 16. 04. 2015, výzvou zo dňa 10. 11. 2016 už pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty vyzval, aby pristúpil k speňaženiu majetku úpadcu. Keďže na uvedené výzvy nereagoval, uložil mu

poriadkovú pokutu uznesením, č. k. 3K/23/2005-158 zo dňa 23. 05. 2017 vo výške 200,- eur. Od ostatnej opakovanej schôdze konkurzných veriteľov konanej dňa 11. 12. 2017, na ktorej mu bola opätovne uložená povinnosť predaja nespeňaženého majetku úpadcu, uplynul jeden rok, napriek tomu si nespĺnil povinnosť a ani neuviedol žiadne relevantné dôvody, pre ktoré nemohol realizovať predaj majetku.

23. Súd prvej inštancie v spornom prípade postupoval v súlade s ust. § 8 ods. 5 ZKV, keď správcu konkurznej podstaty konkurznej podstaty JUDr. J. M. zbavil funkcie, pretože svojou pasivitou, nerešpektovaním výziev a opatrení konkurzného súdu spôsobil neodôvodnené prietahy v konaní. Napriek urgenciám, uloženej pokute, ako aj ostatnej výzvy (z 23. 08. 2018) už pod hrozbou zbavenia ho funkcie, vo veci svojou dlhodobou nečinnosťou až do vydania napadnutého uznesenia (zo dňa 18. 12. 2018) nepodal konkurznému súdu žiadnu informáciu ohľadne možnosti predaja majetku, resp. nedoložil žiadne doklady ohľadne vzniknutých prekážok pri speňažení majetku úpadcu, čím hrubo porušil zákonom stanovenú povinnosť vyplývajúcu mu z ust. § 8 ods. 2 ZKV.

24. Napadnuté uznesenie a jeho odôvodnenie je v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 C. s. p.

25. S poukazom na vyššie uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací uznesenie v napadnutom výroku o zbavení funkcie správcu konkurznej podstaty úpadcu JUDr. J. M. podľa § 387 ods. 1, 2 C. s. p. ako vecne správne potvrdil.

55.

ROZHODNUTIE

Z charakteru úpravy speňažovania majetku postupom podľa § 81 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii vyplýva, že ide o *lex specialis* k všeobecnej úprave nadobúdania vlastníckeho práva k spoluvlastníckemu podielu, teda sa na takéto prevod neuplatnia ustanovenia o predkupnom práve spoluvlastníkov, upravené v Občianskom zákonníku, keďže prevod podľa tohto ustanovenia možno podľa výslovnej dikcie zákona uskutočniť len na konkurzného veriteľa.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. januára 2019, sp. zn. 5Obdo/45/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom zo dňa 28. augusta 2017, č. k. 60Cb/150/2016-165 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal voči žalovanému nahradenie prejavu vôle s kúpnu zmluvou, ktorú s ním žalovaný odmietol uzavrieť.

2. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalovaný nadobudol kúpnu zmluvou zo dňa 9. februára 2016, uzavretou so správcom konkurznej podstaty úpadcu S. v konkurze v 2/3 spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam zapísaných na LV č. X pod písm. A, parcely registra „C“, evidovaných na katastrálnej mape, a to k parcele č. CKN X – zastavané plochy a nádvorcia o výmere 138 m² a BUDOVA súp. číslo X, postavená na parcele č. CKN X, uvedených Okresným úradom B., katastrálny odbor, k. ú. B. Vklad vlastníckeho práva v prospech žalovaného bol povolený pod č. V X. Žalovaný nadobudol svoj podiel v 2/3-inách na nehnuteľnostiach za kúpnu cenu vo výške 5 000,-- eur, ktorú zaplatil na účet predávajúceho pri podpise kúpnej zmluvy. Žalobca vlastnil a naďalej vlastní 1/3 podiel na predmetných nehnuteľnostiach a úpadca do uzavretia kúpnej zmluvy so žalovaným vlastnil 2/3-inách podiel, čo nebolo sporné.

3. Správca konkurznej podstaty úpadcu ako vlastník 2/3 podielu na predmetných nehnuteľnostiach vyzval právneho predchodcu žalobcu, ako oprávneného spoluvlastníka titulom zákonného predkupného práva na odkúpenie 2/3-in podielu na predmetných nehnuteľnostiach za znalecky stanovenú cenu v sume 94 000,-- eur. Zároveň ho v zmysle ustanovenia § 93 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „ZKR“) poučil, že ak predkupné právo ako oprávnený nevyužije do 60 dní od doručenia písomnej ponuky, správca nebude predkupných právom viazaný. Písomná ponuka bola právnomu predchodcovi žalobcu doručená 22. mája 2013, ktorý na ponuku nereagoval. Následne začal správca speňažovať 2/3-iny spoluvlastnícky podiel úpadcu najskôr formou dražby, ktorá sa uskutočnila v štyroch kolách, v ktorých sa správcovi konkurznej podstaty uvedený podiel nepodarilo predat'. Právny predchodca žalobcu bol o všetkých kolách dražby a o najnižšom podaní správcom včas písomne upovedomený. Právny predchodca žalobcu sa ani jedného kola dražby nezúčastnil.

4. Z uvedených skutočností vychádzal správca a dospel k záveru, že predmetná nehnuteľnosť je nepredajná, preto požiadal konkurzný súd písomne dňa 26. augusta 2015 v konkurze sp. zn. 2K/60/2012 o udelenie súhlasu na vylúčenie tohto majetku zo súpisu tomuto

návrhu konkurzný súd vyhovel a uznesením zverejnených v Obchodnom vestníku č. 183/2015 zo dňa 24. septembra 2015 udelil súhlas na vylúčenie majetku zo súpisu konkurznej podstaty v súlade s ustanovením § 81 ods. 1 ZKR s odôvodnením, že majetok v podiele 2/3-ín podielu na nehnuteľnostiach nebolo možné speňažiť. Vylúčenie majetku zo súpisu konkurznej podstaty správca zverejnil v Obchodnom vestníku č. 190/2015 zo dňa 5. októbra 2015.

5. Žalovaný v postavení konkurzného veriteľa doručil správcovi konkurznej podstaty úpadcu dňa 23. novembra 2015 ponuku na odkúpenie 2/3-ín spoluvlastníckeho podielu predmetných nehnuteľností za kúpnu cenu 5 000,- eur. Správca s návrhom súhlasil dňa 9. februára 2016 a so žalovaným uzavrel kúpnu zmluvu. Vklad bol povolený pod č. V X.

6. Po predaji 2/3-ín podielu predmetných nehnuteľností žalovanému právny predchodca žalobcu si listom z 23. mája 2016 uplatnil voči žalovanému nárok vyplývajúci z predkupného práva za rovnakých podmienok za akých uzavrel kúpnu zmluvu žalovaný.

7. Súd prvej inštancie vyslovil názor, že ZKR neupravuje odplatnosť prevodu vylúčeného majetku a to, že správca previedol vylúčený majetok za odplatu, nič nemení na tom, že v tomto štádiu konkurzného konania správca už mohol previesť vylúčený majetok len na konkurzného veriteľa, nie na žalobcu, ktorý konkurzným veriteľom nie je.

8. Ďalej uviedol, že po neúspešnom speňažovaní majetku v dražbe sa konkurzné konanie dostalo do osobitného režimu, kedy v zmysle ustanovenia § 81 ods. 3 ZKR správca mal oprávnenie previesť vylúčený majetok na požiadanie na ktoréhokoľvek konkurzného veriteľa. Z toho dôvodu nie je možný návrat k postupu správcu podľa 7. hlavy 3 oddielu ZKR z dôvodu, že správca už raz neúspešne podľa týchto ustanovení postupoval a predovšetkým ustanovením § 81 ZKR má správca upravený zákonný postup. Z uvedených dôvodov dospel k záveru, že zákonné predkupné právo žalobcu zaniklo podľa § 93 ods. 1 ZKR jeho neuplatnením v zákonnej 60-dňovej lehote od doručenia písomnej ponuky od správcu právneho predchodcovi žalobcu. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania.

9. Na odvolanie žalobcu vec prejednal Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací. Po preskúmaní napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie rozhodol rozsudkom z 21. decembra 2017, č. k. 43Cob/163/2017-201, ktorým rozsudkom súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému.

10. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že je nesporné, že správca konkurznej podstaty úpadcu, ktorý vlastnil 2/3-vý podiel na nehnuteľnostiach spolu so žalobcom, bol povinný postupovať v súlade s ustanovením § 93 ods. 1 druhá veta za bodkočiarku ZKR a písomne za rešpektovania podmienok stanovených osobitným predpisom, ktorým je predovšetkým Občiansky zákonník, a to § 140, ale aj § 17 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách, ponúknuť tento majetok na predaj najneskôr spoluvlastníkovi, v danom prípade žalobcovi.

11. Právna úprava obsiahnutá v § 93 ZKR v ods. 1 veta za bodkočiarkou, striktnie upravuje, že ak osobitný predpis, ktorý je v danom prípade Občiansky zákonník, § 605 neustanovuje kratšiu lehotu než 60 dní stanovenú ZKR, nie je správca predkupným právom, ak oprávnený predkupné právo nevyužije do 60 dní od doručenia písomnej ponuky, viazaný. Lehoty stanovené v § 605 Občianskeho zákonníka, ako aj v § 93 ods. 1 ZKR nahrádzujú dohodu o platobných podmienkach, pričom ich podstatou je ochrana a právna istota povinného, že oprávnený buď svoje predkupné právo v stanovenej alebo dohodnutej lehote využije, alebo toto zanikne. V prípade, žeby oprávnený svoje predkupné právo využil, povinný získa v relatívne krátkej dobe kúpnu cenu, čo je v prípade vyhláseného konkurzu dosiahnutím účelu smerujúcemu k čo najrýchlejšiemu uspokojeniu

konkurzných veriteľov.

12. V prejednávanej veci nie je sporné, že správca konkurznej podstaty úpadcu, spoluvlastnícky podiel úpadcu nepredal žalovanému skôr ako uplynula zákonom stanovená lehota 60 dní podľa ZKR, resp. dva mesiace podľa § 605 Občianskeho zákonníka. K odpredaju nedošlo ani počas dražby, kedy ešte mohol žalobca spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnosti odkúpiť. Neskôr po uplynutí zákonnej lehoty 60 dní a po skončení dražby, na ktorej sa majetok predat' nepodarilo, už nebol správca ponukou vo vzťahu z predkupného právo voči žalobcovi viazaný, keďže predkupné právo márnym uplynutím zákonnej lehoty a nevyužitím možnosti žalobcu kúpiť spoluvlastnícky podiel ešte na dražbe, zaniklo.

13. Odvolací súd zdôraznil, že ponuka vykonaná v rámci predkupného práva, nepredstavuje klasický návrh na uzavretie zmluvy, ktorý by vychádzal zo všeobecnej občianskoprávnej zásady zmluvnej voľnosti, v ktorej môže navrhovateľ svojim prejavom vôle vymedziť lehotu pre prijatie návrhu. Ponuka povinného – správcu konkurznej podstaty úpadcu – ako spoluvlastníka ohľadom doby, dokedy má byť predaj uskutočnený, musí rešpektovať ustanovenie § 605 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by nebola dohodnutá iná doba, čo je typicky využiteľné pre zmluvné predkupné právo, nie však pre zákonné predkupné právo podľa § 140 Občianskeho zákonníka. Takáto ponuka musí rešpektovať aj ustanovenie § 93 ods. 1 ZKR a ním stanovenú maximálnu lehotu 60 dní na jej akceptáciu.

14. Správca prestal byť viazaný predkupným právom vtedy, keď žalobca ako oprávnená osoba nevyužil svoje právo v lehote 60 dní od doručenia písomnej ponuky na odkúpenie spoluvlastníckeho podielu. Napriek tomu postupoval správca aj o uplynutí tejto lehoty v súlade s § 92 ZKR a so zákonom o dobrovoľných dražbách, ktorý pri predaji na dražbe počíta s predkupnými právami potenciálnych spoluvlastníkov nehnuteľností a žalobcu o všetkých kolách a cenových ponukách končiacich na najnižšom podaní, včas a riadne informoval. Žalobca ešte mohol až do udelenia príklepu, využiť predkupné právo kúpy spoluvlastníckeho podielu v dražbe. Príklep nebol udelený ani v poslednom kole, preto žalobca mohol využiť predkupné právo do uplynutia doby, v ktorej licitátor ukončil dražbu realizovanú podľa zákona o dobrovoľných dražbách. Ak žalobca nevyužil ani jednu z uvedených možností, upravených osobitnými predpismi, na ktoré ho správca upozornil, potom správca nemohol postupovať inak, ako podľa § 81 ZKR. Ustanovenie § 81 ZKR je osobitným ustanovením, ktorým je striktne upravený ďalší postup správcu konkurznej podstaty pri speňažovaní majetku úpadcu. Ide o ďalšiu fázu speňažovania majetku, ktorý sa dovtedy nepodarilo speňažiť, v takomto prípade môže správca nespeňažiteľný majetok po predchádzajúcom súhlase konkurzného súdu, vylúčiť z konkurznej podstaty. Ustanovenie § 81 ods. 3 ZKR umožňuje správcovi previesť majetok, ktorý sa dovtedy nepodarilo speňažiť po jeho vylúčení z konkurznej podstaty pre nepredajnosť previesť na ktoréhokoľvek veriteľa aj bezodkladne. Ak by sa nenašiel záujemca o kúpu podielového spoluvlastníctva na nehnuteľnosti úpadcu, prestal by tento jeho podiel ako majetok vylúčený zo súpisu podliehať konkurzu tak, ako to vyplýva z § 81 ods. 5 ZKR a týmto okamihom by sa dostal do pôsobnosti úpadcu s tým, že by mohol byť predmetom exekúcie.

15. Žalobca ako spoluvlastník sa nemôže úspešne domáhať relatívnej neplatnosti právneho úkonu a ani toho, aby mu nadobúdateľ podiel na veci ponúkol na predaj za podmienok, za ktorých na neho previedla pôvodne povinná osoba, ako ani toho, aby prejav vôle žalovaného bol nahradený súdnym rozhodnutím, keďže k porušeniu predkupného práva prevádzajúceho neprešlo.

16. Nestotožnil sa s tvrdením žalobcu, že na danú vec sa majú použiť závery rozhodnutí

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/122/2009, 2Cdo/28/2009 a 4Cdo/48/2009 vzhľadom na osobitosť konkurzného konania a špecifickú lehotu viazanosti ponuky z titulu predkupného práva stanovenej v § 93 ods. 1 ZKR a následný postup upravený v § 92 a § 81 ZKR. Ďalej uviedol, že súd prvej inštancie vyložil ustanovenie § 93 ods. 3 ZKR v súlade s ustanoveniami § 605 a § 140 Občianskeho zákonníka správne. Zdôraznil, že pokiaľ žalobca ako oprávnený nevyužil ponuku na predkupné právo v stanovenej lehote 60 dní, jeho predkupné právo zo zákona zaniklo. Mal možnosť kúpiť od predávajúceho 2/3-vý podiel, na nehnuteľnosti ktorej vlastní 1/3-vý podiel ešte aj počas dražby, o konaní ktorej bol správcom úpadcu včas a riadne informovaný, čo nevyužil, potom postup správcu bol správny a jedine možný, keď požiadal konkurzný súd o vylúčenie nehnuteľnosti, ktorú sa mu nepodarilo speňažiť.

17. Vyslovil názor, že zaslať žalobcovi opätovnú písomnú ponuku potom, ako došlo k vylúčeniu majetku 2/3-vého podielu na nehnuteľnostiach zapísaných na LV č. X z konkurznej podstaty so súhlasom konkurzného súdu, už správca nemal zákonný dôvod. Predaj vylúčeného majetku, ktorý nebolo možné speňažiť, je možné previesť len na konkurzného veriteľa, nie na tretie osoby. Postup správcu bol zákonný v súlade s ustanovením § 81 ZKR, preto nedošlo k porušeniu predkupného práva žalobcu. Z uvedených dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

18. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote dovolanie žalobca. Žiadal napadnuté rozhodnutie zmeniť a jeho žalobe v celom rozsahu vyhovieť. Prípustnosť dovolania vyvodil z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

19. Predovšetkým žalobca považuje za vecne nesprávny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého správca prestal byť viazaný predkupným právom vtedy, keď žalobca ako oprávnená osoba nevyužil svoje právo v lehote 60 dní od doručenia písomnej ponuky na odkúpenie spoluvlastníckeho podielu. Napriek tomu správca aj po uplynutí zákonnej lehoty v súlade s ustanovením § 92 ZKR a so zákonom o dobrovoľných dražbách, ktorý pri predaji na dražbe počíta s predkupnými právami potenciálnych spoluvlastníkov nehnuteľností, žalobcu o všetkých kolách a cenových ponukách končiacich na najnižšom podaní, včas a riadne informoval. Žalobca mohol až do udelenia príklepu využiť predkupné právo kúpy spoluvlastníckeho podielu. Príklep nebol udelený ani v poslednom kole, preto tak mohol urobiť až do uplynutia doby, v ktorej licitátor ukončil dražbu realizovanú podľa zákona o dobrovoľných dražbách. Podľa žalobcu ustanovenie § 93 ods. 1 ZKR je možné vykladať aj iným spôsobom, a to, že uvedené ustanovenie ukladá správcovi povinnosť ponúknuť majetok oprávnenej osobe za podmienok stanovených osobitnými predpismi. V danom prípade sa jednalo o zákonné predkupné právo podielového spoluvlastníka, preto takým osobitným predpisom je § 140 a ustanovenia § 602 až § 606 Občianskeho zákonníka. Z uvedených ustanovení vyplýva, že právo spoluvlastníka disponovať so svojím podielom je obmedzené tým, že svoj spoluvlastnícky podiel môže bez ďalšieho previesť iba na blízke osoby. V tomto prípade ostatní spoluvlastníci nemajú predkupné právo na prevádzaný podiel. Ak však spoluvlastník mieni svoj podiel previesť na iné než blízke osoby, musí najneskôr svoj podiel ponúknuť ostatným spoluvlastníkom. Ide o povinnosť spoluvlastníka vyplývajúcu zo zákonného predkupného práva, ktoré korešponduje oprávnenie statných spoluvlastníkov na odkúpenie tohto spoluvlastníckeho podielu. Čo sa týka samotného výkonu predkupného práva, majú sa spoluvlastníci predovšetkým o ňom dohodnúť. Iba v prípade, že takejto dohode medzi nimi nedôjde, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti spoluvlastníckeho podielu.

20. Z citovaných ustanovení ďalej vyplýva, že k porušeniu zákonného predkupného práva

dochádza nielen vtedy, keď zaviazaná osoba oprávnenej osobe podiel na veci vôbec neponúkne za cenu, prípadne ďalších podmienok ponúknutých treťou osobou, ale aj vtedy, keď zaviazaná osoba urobila riadnu ponuku s ohlásením všetkých podmienok ponúknutých treťou osobou oprávnenej osobe, ktorá ju nepovažovala za prijateľnú a potom zaviazaná osoba podiel na veci prevedie na tretiu osobu (nadobúdateľa za výhodnejších podmienok), napríklad nižšia cena, než aké boli ponúknuté oprávnenej osobe. Rozhodovacou praxou súdov bolo ustálené, že zákonnému predkupnému právu spoluvlastníka korešponduje povinnosť prevádzajúcej osoby ponúknuť ju tomuto spoluvlastníkovi na odkúpenie a že táto povinnosť zahŕňa aj povinnosť túto ponuku opakovať v prípade, že prevádzajúca osoba chce spoluvlastnícky podiel predávať za cenu nižšiu ako bola tá, ktorá bola uvedená v poslednej ponuke zaslanej oprávnenému spoluvlastníkovi. To znamená, že prevádzajúca osoba je povinná ponúknuť oprávnenému spoluvlastníkovi podiel aj opakovane a to vždy, ak chce predáť podiel za nižšiu cenu ako bola uvedená v poslednej ponuke zaslanej oprávnenému spoluvlastníkovi, a to až do doby, kým nedôjde k odkúpeniu spoluvlastníckeho podielu oprávneným spoluvlastníkom za ponúknutú cenu, alebo treťou osobou za cenu, ktorú oprávnený spoluvlastník nebol ochotný zaplatiť. Podľa žalobcu toto sú podmienky, ktorých dodržiavanie pri výkone zákonného predkupného práva vyžaduje Občiansky zákonník a tieto podmienky je nutné dodržiavať aj v konkurznom konaní, čo vyplýva aj z dikcie ustanovenia § 93 ods. 1 ZKR. Vyslovil názor, zámerom zákonodarcu bolo poskytnúť zákonnému predkupnému právu podielového spoluvlastníka ochranu aj v konkurznom konaní, pričom v súlade s takýmto zámerom nemôže byť výklad ustanovenia § 93 ods. 1 ZKR, aký zaujal odvolací súd. Naopak takýto výklad by viedol k odchádzaniu a porušovaniu zákonného predkupného práva podielového spoluvlastníka a k znevýhodneniu oprávnených podielových spoluvlastníkov, pretože by fakticky umožňoval správcovi predávať spoluvlastnícky podiel tretím osobám za nižšiu cenu ako oprávnenému spoluvlastníkovi, čo by bolo v rozpore so samotnou podstatou zákonného predkupného práva, ktoré naopak v tomto smere zvyhodňuje spoluvlastníka pred tretími osobami.

21. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dovolateľ je toho názoru, že lehota 60 dní sa viaže ku konkrétnej ponuke správcu, týkajúcej sa konkrétnej ceny. Preto ak by správca chcel predávať spoluvlastnícky podiel za nižšiu cenu, musel by oprávnenému podielovému spoluvlastníkovi určiť novú ponuku s uvedením tejto nižšej ceny, pričom od doručenia tejto novej ponuky by začala podielovému spoluvlastníkovi plynúť nová 60-dňová lehota. Ďalej uviedol, že lehota 60 dní platí len v tom prípade, ak osobitný predpis nestanovuje kratšiu lehotu. Skutočnosť je taká, že osobitný predpis, a to Občiansky zákonník stanovuje lehotu, ktorá môže byť aj kratšia, a to v ustanovení § 605. Podľa § 605 Občianskeho zákonníka, ak nie je dohodnutá doba, dokedy sa má predaj uskutočniť, musí oprávnená osoba vyplatit' hnutelnosť do ôsmich dní, nehnuteľnosť do dvoch mesiacov po ponuke. Ak táto doba uplynie márne, predkupné právo zanikne. Ponuka sa vykoná ohlásením všetkých podmienok, ak ide o nehnuteľnosť, musí byť ponuka písomná.

22. Ďalej uviedol, že dodnes nebola rozhodovacou praxou dovolacieho súdu ustálená otázka výkladu a aplikácie ustanovenia § 81 ods. 1, 3 a 4 ZKR. Podľa § 81 ods. 3 ZKR majetok vylúčený podľa odseku 1 správca na požiadanie prevedie na ktoréhokoľvek veriteľa prihlásenej pohľadávky. Ak o prevod majetku požiada viac veriteľov, správca prevedie majetok na toho veriteľa, ktorý ponúkne najlepšie podmienky. Podľa § 81 ods. 4 ZKR sa na majetok vylúčený podľa odseku 1 vzťahuje zabezpečovacie právo, zabezpečujúce zistenú, zabezpečenú pohľadávku, správca na požiadanie prevedie majetok na toho zabezpečeného veriteľa, ktorého pohľadávka je zabezpečená týmto zabezpečovacím právom, ak sa na majetok vzťahuje viac zabezpečovacích práv,

rozhoduje ich poradie v poradí rozhodujúcom na ich uspokojenie. Ak zabezpečení veriteľa nepožiadajú o prevod majetku, správca na požiadanie prevedie majetok na ktoréhokoľvek veriteľa prihlásenej pohľadávky, ak ich o prevod majetku požiadajú viac, správca prevedie majetok na toho veriteľa, ktorý ponúkne najlepšie podmienky. Dovolateľ tvrdí, že rozhodovacou praxou dovolacieho súdu nebola ustálené, či po vylúčení majetku zo súpisu je možné takto vylúčený majetok previesť len na veriteľa prihlásenej pohľadávky, alebo či je nutné aj potom, ako bol majetok vylúčený zo súpisu, rešpektovať zákonné predkupné právo podielového spoluvlastníka a dať tomuto predkupnému právu podielového spoluvlastníka prednosť pred právom veriteľa prihlásenej pohľadávky na nadobudnutie vlastníckeho práva k majetku vylúčenému zo súpisu podľa § 81 ods. 3 ZKR.

23. Podľa dovolateľa ustanovenia § 81 ods. 1, 3 a 4 ZKR výslovne nezakazujú previesť majetok vylúčený z podstaty aj na inú osobu ako veriteľa. Tieto ustanovenia nie je možné vykladať izolovane od ďalších ustanovení zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, a to najmä od ustanovenia § 93 ods. 1 ZKR, ktoré poskytuje ochranu zákonnému predkupnému právu podielových spoluvlastníkov a uprednostňuje ich pri kúpe podielu pred inými subjektami, a to vrátane veriteľov, ako aj izolovane od ustanovenia § 91 ods. 1 ZKR, ktoré definuje, čo máme rozumieť pod pojmom speňaženia. Súčasne poukázal na príslušnú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky a Českej republiky.

24. Ďalej uviedol, že ustanovenie § 92 ods. 1 ZKR stanovuje spôsoby speňažovania majetku, pričom v písm. e/ stanovuje, že správca môže na účely speňažovania majetku predat' majetok iným vhodným spôsobom. Pod termínom predat' iným vhodným spôsobom je nutné chápať aj predaj majetku postupom podľa § 81 ZKR. Zdôraznil, že vylúčenie majetku zo súpisu nemá automaticky za následok to, že majetok vylúčený zo súpisu prestáva podliehať konkurzu. Takýto majetok prestáva v zmysle § 81 ods. 5 ZKR podliehať konkurzu až vtedy, ak po uplynutí 60 dní od zverejnenia oznamu o vylúčení majetku zo súpisu v obchodnom vestníku neprejaví o tento majetok záujem žiaden z veriteľov. To znamená, že v čase predaja podliehal predmetný podiel konkurzu, lebo ešte márne neuplynula lehota 60 dní od zverejnenia oznamu o vylúčení majetku zo súpisu v obchodnom vestníku. Tvrdí, že ustanovenie § 81 ZKR v skutočnosti upravuje len jeden z viacerých spôsobov speňažovania majetku. Ak je postup správcu podľa § 81 ods. 3 ZKR speňažovaním majetku podliehajúcemu konkurzu, tak potom je nutné aj pri tomto postupne rešpektovať zákonné predkupné právo podielového spoluvlastníka, pretože ustanovenie 93 ods. 1 ZKR viaže povinnosť správcu rešpektovať zákonné predkupné právo ku každej forme speňažovania majetku, resp. toto ustanovenie neustanovuje, že by sa ochrana zákonného predkupného práva mala viazať len k niektorým formám speňažovania majetku.

25. K dovolaniu sa vyjadril žalovaný. Napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici považuje za vecne správny, bez väd, ktoré by zakladali žalobcom uvádzané dôvody dovolania, preto navrhuje dovolanie zamietnuť. Žalovaný je toho názoru, že je to žalobca, ktorý si vykladá ustanovenia zákona účelovo a jednostranne vo svoj prospech, pritom mu uniká účel a podstata konkurzného konania, ako právny princíp „lex specialis derogant legi generali“. V posudzovanom prípade bol dodržaný zákonom stanovený postup, rešpektujúc zákonné predkupné právo žalobcu v súlade s ustanovením § 93 ods. 1 ZKR. Priamo z dikcie ustanovenia § 81 ods. 3 ZKR jednoznačne vyplýva, že jediným subjektom oprávneným nadobudnúť majetok vylúčený zo súpisu podľa § 81 ods. 1 ZKR, je veriteľ prihlásenej pohľadávky. Preto nie je možné za žiadnych okolností súhlasiť s právnym názorom žalobcu, že zákon výslovne nezakazuje previesť majetok

vylúčený z podstaty aj na inú osobu ako veriteľ'a. Podľa názoru žalovaného, výklad prezentovaný žalobcom sa úplne prieči ustanoveniu § 81 ods. 3 ZKR a celej podstate konkurzného konania. Pokiaľ by mal zákonodarca vôľu, aby sa ustanovenie § 93 ods. 1 ZKR vzťahovalo aj na tento prípad, bolo by to v zákone výslovne uvedené. Ďalej považoval za potrebné zdôrazniť, že vylúčený majetok ešte 60 dní podlieha konkurzu. V tejto lehote sú veritelia oprávnení požiadať o prevod vylúčeného majetku do ich vlastníctva. Ide o osobitný spôsob nakladania s majetkom za podmienok a postupom podľa uvedeného ustanovenia. Právny názor žalobcu, že v takomto prípade nie veritelia, ale ostatní podieloví spoluvlastníci majú prednostné právo nadobudnúť prevádzaný podiel, sa úplne prieči podstate a účelu konkurzného konania. Nestotožňuje sa ani s ďalším názorom žalobcu a to, že postupom podľa § 81 ZKR nemôže viesť k zániku zákonného predkupného práva, naopak aj v tomto rámci je nutné toto právo rešpektovať a poskytnúť mu ochranu. Tento názor považuje za nesprávny s odôvodnením, že v danom prípade nedošlo k zániku zákonného predkupného práva žalobcu, lebo žalovaný ako podielový spoluvlastník je ním do budúca naďalej viazaný, teda vo vzťahu k žalovanému zostalo zákonné predkupné právo žalobcu zachované.

26. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu napadnutom žalobcom ako dovolateľom (§ 440 C. s. p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je opodstatnené.

27. Podľa ustanovenia § 419 C. s. p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

28. Podľa § 42 ods. 1 C. s. p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky: a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Podľa odseku 2 dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

29. Dovolateľ odôvodnil prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. s tým, že rozhodovacou praxou dovolacieho súdu nebolo ustálené, či po vylúčení majetku zo súpisu, je možné takto vylúčený majetok previesť len na veriteľ'a prihlásenej pohľadávky, alebo či je nutné aj potom, ako bol vylúčený zo súpisu, rešpektovať zákonné predkupné právo podielového spoluvlastníka a dať tomuto predkupnému právu podielového spoluvlastníka prednosť pred právom veriteľ'a prihlásenej pohľadávky na nadobudnutie vlastníckeho práva k majetku vylúčenému zo súpisu podľa § 81 ods. 3 ZKR. Dovolací súd konštatuje, že táto otázka ešte v praxi dovolacieho súdu nebola riešená. Ďalej konštatuje, že pri riešení uvedenej otázky a aplikácii ustanovenia § 81 ods. 3 ZKR odvolací súd nepochybil a vyčerpávajúco jeho aplikáciu odôvodnil s poukazom na vykonanie dokazovania, a to z nasledujúcich dôvodov.

30. V prejednávanej veci sa teda žalobca domáha výlučne aplikácie Občianskeho zákonníka, a to ustanovení § 140 a § 602 až § 606. Dovolateľ pritom opomína, že v danom prípade zákonné predkupné právo je vzhľadom na prebiehajúci konkurz potrebné posúdiť aj z hľadiska príslušných ustanovení ZKR, a to ustanovení §93 ods. 1, § 81, § 83 a § 84, ktoré upravujú osobitný spôsob speňažovania, ako aj právny osud vecných práv viaznucich na majetku podliehajúcemu konkurzu, s cieľom zachovať účel konkurzného konania, a to urýchlene uspokojenie veriteľ'ov úpadcu, ktorí si

svoje pohľadávky prihlásili v konkurze. V konkurzných konaniach je zásada rýchlosti konania vyjadrená v množstve krátkych procesných lehôt, ktoré sú stanovené pre súd, účastníkov konania a iné procesné subjekty. Predovšetkým je vyjadrená ako všeobecná zásada pri speňažovaní, kedy ZKR požaduje, aby speňažovanie bolo uskutočnené, čo v najkratšom čase.

31. V ustanovení § 93 ods. 1 ZKR je stanovená povinnosť správcu ponúknuť predmet predkupného práva tomu, kto je z predkupného práva oprávnený, a to postupom podľa osobitných predpisov, ktoré príslušné predkupné právo upravujú. Správca však prestane byť viazaný predkupným právom, ak oprávnená osoba nevyužije svoje právo v lehote 6 dní od doručenia písomnej žiadosti správcu, alebo uplynutím kratšej lehoty, ak túto ustanovuje právny predpis, ktorý predkupné právo upravuje alebo zriaďuje.

32. Dovolací súd zdôrazňuje, že správca je povinný pred speňažovaním vyžiadať si záväzný pokyn od príslušného orgánu, ako má postupovať pri speňažovaní. Orgán, ktorý je oprávnený uložiť správcovi pokyn ZKR určuje podľa toho, či je predmetom speňaženia majetok, ktorý patrí do všeobecnej podstaty – veriteľský výbor, alebo oddelenej podstaty – zabezpečený veriteľ. Pri speňažovaní majetku, ktorý patrí do oddelenej podstaty je príslušným orgánom súd vtedy, ak je zabezpečená pohľadávka zabezpečeného veriteľa oddelenej podstaty popretá, čo do právneho dôvodu, vymáhateľnosti, zabezpečenia zabezpečovacím právom alebo poradie zabezpečenia zabezpečovacím právom.

33. Podľa ustanovenia § 81 ods. 1 ZKR, ak majetok zapísaný do súpisu nie je možné speňažiť alebo náklady na jeho speňaženie by pravdepodobne prevýšili možný výtťažok z jeho speňaženia, správca môže majetok po predchádzajúcom súhlase príslušného orgánu zo súpisu vylúčiť. Správca môže vylúčiť majetok zo súpisu po predchádzajúcom súhlase príslušného orgánu aj vtedy, ak vymáhanie majetku je zjavne neúčelné, alebo náklady na jeho vymoženie a následné speňaženie by pravdepodobne prevýšili možný výtťažok z jeho speňaženia. Vylúčenie majetku zo súpisu podľa odseku 1 správca bezodkladne zverejní v Obchodnom vestníku.

34. Vylúčenie majetku zo súpisu podľa odseku 1 správca bezodkladne zverejní v Obchodnom vestníku a tiež oznámi veriteľskému výboru alebo dotknutých zabezpečených veriteľom (§ 81 ods. 2 ZKR).

35. V zmysle ustanovenia § 81 ods. 3 ZKR majetok vylúčený podľa odseku 1 správca na požiadanie prevedie na ktoréhokoľvek veriteľa prihlásenej pohľadávky. Ak o prevod požiada viac veriteľov, správca prevedie majetok na toho veriteľa, ktorý ponúkne najlepšie podmienky.

36. Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že podstatou konkurzného konania je speňaženie majetku úpadcu a majetku iných osôb, ktorý patrí do konkurznej podstaty a pomerné uspokojenie pohľadávok veriteľov úpadcu. Preto speňažovanie konkurznej podstaty je rozhodujúcim štádiom konkurzného konania a správca musí zvažovať najvhodnejší spôsob speňažovania určitej časti konkurznej podstaty, ktorý vychádza zo základných zásad pre speňažovanie, upravených zákonom o konkurze a reštrukturalizácii. Z citovaného ustanovenia § 81 ods. 2 ZKR vyplýva, že majetok sa považuje za vylúčený zverejnením oznámenia v obchodnom vestníku a vylúčený majetok ešte 60 dní podlieha konkurzu. V nasledujúcom odseku je jednoznačne uvedené, že v tomto období (60 dní) je možné majetok previesť na ktoréhokoľvek veriteľa prihlásenej pohľadávky. Ide o osobitný spôsob nakladania s majetkom patriacim do konkurznej podstaty. Názor žalobcu uvedený v dovolaní, že nie veriteľa, ale ostatní spoluvlastníci majú prednostné právo nadobudnúť prevádzaný podiel, nie je možné akceptovať, pretože v prípade nakladania s vylúčeným majetkom z konkurznej podstaty, ktorý ešte podlieha

konkurzu 60 dní, je nutné postupovať výlučne podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii, ktorý je *lex specialis*.

37. K otázke zákonného predkupného práva žalobcu na predmetný nehnuteľný majetok je potrebné poukázať na skutkové závery súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu a to, že správca pri speňažení konkurznej podstaty, viazaný zákonným predkupným právom právneho predchodcu žalobcu, ktoré sa aktivizovalo pri speňažovaní podielu vo vlastníctve úpadcu, tomuto ponúkol predmet predkupného práva na predmetných nehnuteľnostiach za znalecky stanovenú cenu v sume 94 000,- eur. Zároveň ho v zmysle ustanovenia § 93 ZKR poučil, že ak predkupné právo ako oprávnený nevyužije do 60 dní od doručenia písomnej ponuky, správca nebude predkupným právom viazaný. Písomná ponuka bola právnemu predchodcovi žalobcu doručená dňa 22. mája 2013, ktorý na ponuku nereagoval. Následne začal správca speňažovať 2/3 spoluvlastnícky podiel úpadcu najskôr formou dražby, ktorá sa uskutočnila v štyroch kolách, v ktorých sa správcovi konkurznej podstaty uvedený podiel nepodarilo predat'. Právny predchodca žalobcu bol o všetkých kolách dražby a o najnižšom podaní správcom včas písomne upovedomený. Právny predchodca žalobcu sa ani jedného kola dražby nezúčastnil.

38. Dovolací súd sa plne stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, že v danom prípade boli splnené zo strany správcu pri speňažovaní predmetných nehnuteľností úpadcu všetky zákonné postupy, za rešpektovania zákonného predkupného práva žalobcu až momentu jeho vylúčenia z konkurznej podstaty. Postup po vylúčení majetku z konkurznej podstaty je upravený v ustanovení § 81 ods. 3 ZKR. Tento postup bol v danom prípade zachovaný. Vzhľadom na uvedené sa dovolací súd stotožňuje so závermi odvolacieho súdu, že len veritelia boli v štádiu po vylúčení majetku z konkurznej podstaty, oprávnení nadobudnúť prevádzaný podiel na nehnuteľnostiach a že žalobcovi zákonné predkupné právo nezaniklo, ale plynule prešlo na žalovaného.

39. Dovolací súd na záver konštatuje, že rozsudok odvolacieho súdu je náležité odôvodnený a spĺňa kritéria preskúmateľnosti súdneho rozhodnutia. Preto dovolanie nie je dôvodné a dovolací súd ho ako nedôvodné zamietol podľa § 448 C. s. p.